

Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria

Compararea reglementărilor
comerciale aplicabile companiilor
locale în **22** de orașe din Bulgaria,
România și Ungaria cu alte **187** țări

© 2017 Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare / Banca Mondială
1818 H Street NW, Washington DC 20433
Tel.: 202-473-1000; Internet: www.worldbank.org

Drepturi rezervate asupra: 1 2 3 4 19 18 17 16

Această lucrare este realizată de personalul Băncii Mondiale cu sprijinul mai multor colaboratori externi. Constatările, interpretările și concluziile exprimate în acest raport nu reflectă neapărat opinia Băncii Mondiale, a Consiliului Director al acesteia sau a instituțiilor pe care le reprezintă. Banca Mondială nu garantează corectitudinea datelor cuprinse în acest raport. Granițele, culorile și alte informații evidențiate pe orice hartă din cuprinsul acestui raport nu comportă nicio opinie a Băncii Mondiale privind situația juridică a oricărui teritoriu și nici recunoașterea sau acceptarea de către Banca Mondială a granițelor respective. Toate hărțile cuprinse în acest raport au fost realizate de Departamentul de Cartografie al Grupului Băncii Mondiale.

Niciunul din textele acestui raport nu constituie și nu va fi considerat o limitare sau o renunțare la privilegiile și imunitățile Băncii Mondiale, pe care aceasta și le rezervă în totalitate.

Drepturi și permisiuni

Acest raport este disponibil conform licenței Creative Commons Attribution 3.0 IGO (CC BY 3.0 IGO) <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/igo>. Potrivit licenței Creative Commons Attribution, aveți dreptul de a fotocopia, distribui, transmite și adapta acest raport, inclusiv în scop comercial, în condițiile de mai jos:

Atribuire—Văr rugăm să specificați următoarele: World Bank. 2017. *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria*. Washington, DC: World Bank. Licență: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO

Traduceri—În cazul în care efectuați o traducere a acestui raport, vă rugăm să inserați această declarație de declinare a responsabilității împreună cu indicarea sursei: *Această traducere nu a fost realizată de Banca Mondială și nu va fi considerată drept traducere oficială a Băncii Mondiale. Banca Mondială își declină orice responsabilitate pentru orice texte sau erori din această traducere.*

Adaptări—În cazul în care efectuați o adaptare a acestui raport, vă rugăm să inserați această declarație de declinare a responsabilității împreună cu indicarea sursei: *Aceasta este o adaptare a raportului original emis de Banca Mondială. Responsabilitatea privind opiniile și concluziile exprimate în această adaptare aparține exclusiv autorilor adaptării, acestea nefiind avizate de Banca Mondială.*

Conținut al terților—Banca Mondială nu deține neapărat un drept de proprietate asupra fiecărui element din conținutul acestui raport. Prin urmare, Banca Mondială nu garantează că utilizarea integrală sau parțială a oricărui elemente aflate în proprietatea terților, cuprinse în acest raport, nu va conduce la încălcarea drepturilor acelor terți. Riscul apariției unor plângeri privind astfel de încălcări vă aparține în exclusivitate. Dacă doriți să utilizați un element din acest raport, dvs. vă revine responsabilitatea de a stabili dacă este necesar acordul privind acea re-utilizare și de a obține acordul proprietarului drepturilor de autor. Elementele pot cuprinde, fără a enumera să fie exhaustivă, tabele, figuri sau imagini.

Toate întrebările privind drepturile și licențele trebuie adresate către World Bank Publications, The World Bank Group, 1818 H Street NW, Washington, DC 20433, USA; fax: 202-522-2625; e-mail: pubrights@worldbank.org.

© Foto la pagina 14: Florin Suiu/Shutterstock.com. Utilizare autorizată; este necesar acordul suplimentar pentru reutilizare.

© Foto la pagina 19: iStock.com/mady70. Utilizare autorizată; este necesar acordul suplimentar pentru reutilizare.

© Foto la pagina 60: Drone Media Studio/Shutterstock.com. Utilizare autorizată; este necesar acordul suplimentar pentru reutilizare.

© Foto la pagina 87: iStock.com/Tramino. Utilizare autorizată; este necesar acordul suplimentar pentru reutilizare.

Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria

Compararea reglementărilor comerciale
aplicabile companiilor locale în **22** de orașe din
Bulgaria, România și Ungaria cu alte **187** țări

Informații disponibile pe pagina de internet a *Doing Business*

Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria

<http://www.doingbusiness.org/EU1>

Caracteristici actuale

Noutăți privind proiectul *Doing Business*
<http://www.doingbusiness.org>

Clasamente

Clasamentul statelor de la 1 la 190
<http://www.doingbusiness.org/rankings>

Date

Toate datele pentru cele 190 de state – clasamentele pe teme, valori ale indicatorilor, liste de formalități și detaliile care stau la baza indicatorilor
<http://www.doingbusiness.org/data>

Rapoarte

Acces la rapoartele *Doing Business* precum și la rapoartele subnaționale și regionale, studii de caz și profiluri de țară și regionale adaptate
<http://www.doingbusiness.org/Reports>

Metodologie

Metodologiile și lucrările de cercetare ce stau la baza *Doing Business*
<http://www.doingbusiness.org/Methodology>

Cercetare

Extrase ale lucrărilor referitoare la temele abordate de *Doing Business* și aspecte legate de politicile aferente
<http://www.doingbusiness.org/Research>

Reforme Doing Business

Scurte rezumate ale modificărilor legislative aduse reglementărilor aplicabile sectorului privat DB2017 și listele reformelor adoptate începând cu DB2006
<http://www.doingbusiness.org/Reforms>

Proiecte subnaționale și regionale

Diferențe în reglementările aplicabile sectorului privat la nivel subnațional și regional
<http://www.doingbusiness.org/Subnational>

Date istorice

Seturi de date adaptate, începând cu DB2004
<http://www.doingbusiness.org/custom-query>

Bibliotecă juridică

Colecție online de legi și reglementări aplicabile societăților comerciale
<http://www.doingbusiness.org/Law-library>

Date privind întreprinzătorii

Date privind densitatea societăților comerciale noi (număr de societăți comerciale înregistrate la fiecare 1.000 persoane de vârstă activă) pentru 136 de state
<http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/entrepreneurship>

Diferențe față de punctajele maxime

Date comparative pentru 190 de state din punct de vedere al practicii de reglementare și mod de calcul a distanței față de punctajul maxim
<http://www.doingbusiness.org/data/distance-to-frontier>

Informații privind bunele practici

Ilustrează locurile în care mare parte din bunele practici identificate de *Doing Business* au fost adoptate
<http://www.doingbusiness.org/data/good-practice>

Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria

PE SCURT

Cel mai recent raport subnațional din seria *Doing Business* în Uniunea Europeană

Raportul integral: www.doingbusiness.org/EU1

Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria vizează cu precădere reglementările aplicabile mediului de afaceri și aplicarea acestora în cinci domenii ale *Doing Business*. Raportul analizează, în afară de Sofia, Budapesta și București, alte 19 municipii.

Acest raport prezintă date valabile pentru luna decembrie 2016 și cuprinde comparații cu alte 187 de state, pe baza datelor din *Doing Business 2017: Oportunități Egale pentru Toți*.

Doing Business măsoară aspecte ale reglementărilor care încurajează sau împiedică întreprinzătorii să constituie, să exploateze sau să dezvolte o societate comercială și oferă recomandări și bune practici menite să îmbunătățească mediul de afaceri.

Cinci seturi de indicatori *Doing Business* care acoperă domenii de reglementare sau practici locale

Constituirea unei societăți comerciale

Prezintă formalitățile, timpul și costurile minime de capital social pentru constituirea și funcționarea unei societăți comerciale cu răspundere limitată, mică sau mijlocie; cuprinde o dimensiune de gen care reflectă orice practici de discriminare bazate pe criterii de sex.

Obținerea autorizațiilor de construire

Prezintă formalitățile, timpul și costurile necesare pentru ca o societate comercială, mică sau mijlocie, să obțină aprobările necesare edificării unui depozit comercial și racordării acestuia la rețelele de apă și canalizare; evaluează controlul calității și mecanismele de siguranță în sistemul de emitere a autorizațiilor de construire.

Soluționarea litigiilor comerciale

Prezintă termenul și costurile necesare soluționării litigiilor comerciale în prima instanță care analizează fondul și numește expertul ce va emite o opinie privind calitatea bunurilor disputate; evaluează existența bunelor practici în sistemul judecătoresc.

Racordarea la rețeaua de electricitate

Prezintă formalitățile, timpul și costurile necesare pentru ca o societate comercială să beneficieze de o racordare permanentă, comercială, la rețeaua de electricitate a unui depozit standard; evaluează fiabilitatea alimentării cu energie și transparența tarifelor.

Înregistrarea transferului dreptului de proprietate

Prezintă formalitățile, timpul și costurile necesare pentru transferul unui titlu de proprietate de la o societate la alta, astfel încât cumpărătorul să poată utiliza bunul imobil în vederea dezvoltării afacerii, să-l poată greva sau, dacă este necesar să-l poată revinde; evaluează calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară; cuprinde o dimensiune de gen care reflectă orice practici de discriminare bazate pe criterii de sex.

22
de
municipii

BULGARIA: Burgas, Plevna, Plovdiv, Ruse, Sofia, Varna

ROMÂNIA: Brașov, București, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Oradea, Ploiești, Timișoara

UNGARIA: Budapesta, Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged, Szekesfehervar

Avantaje și limitări ale metodologiei *Doing Business*

Accentul se pune pe lege și pe practică

Indicatorii sunt „utilizabili”, factorii de decizie putând îmbunătăți reglementările existente pe baza acestora.

Utilizarea unor studii de caz standardizate

Permite comparabilitatea datelor pentru toate statele dar reduce obiectul informațiilor.

Se bazează în principal pe experții respondenți

Reflectă cunoștințele celor care dețin cea mai mare experiență în domeniu.

Accentul se pune pe sectorul național și formal

Accentul se menține pe sectorul formal, acolo unde societățile sunt cel mai productive, dar nu reflectă sectorul informal sau societățile străine.

Doing Business nu acoperă:

- ✗ Chestiuni legate de siguranță
- ✗ Dimensiunea pieței
- ✗ Stabilitatea macroeconomică
- ✗ Situația sistemului financiar
- ✗ Prevalența mitei și corupției
- ✗ Nivelul de pregătire și aptitudinile forței de muncă

O colaborare între Consiliul de Miniștri din Bulgaria, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și Ministerul Economiei, Comerțului și Relației cu Mediul de Afaceri din România și Ministerul Economiei Naționale din Ungaria cu Grupul Băncii Mondiale, Grupul de Indicatori Globali și Birourile de țară ale Băncii Mondiale. Finanțat de Comisia Europeană, Directoratul General pentru Politica Regională și Urbană.

Cuprins

Cuvânt înainte	vii
Prezentare generală	1
Ce indicatori măsoară <i>Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria</i> ?	3
Care sunt principalele observații?	4
Direcția de urmat	7
Sumar al rezultatelor cercetării: diferențe între performanțele legislative la nivel subnațional în România	14
Unde sunt formalitățile de constituire a unei societăți comerciale mai simple?	15
Unde sunt mai ușor de obținut autorizațiile de construire iar calitatea normelor aplicabile în domeniul construcțiilor este mai ridicată?	15
Unde este mai ușor de obținut racordarea la rețeaua de electricitate și mai fiabilă furnizarea acesteia?	16
Unde este mai simplă înregistrarea transferului dreptului de proprietate și mai eficient sistemul de cadastru și publicitate imobiliară?	17
Unde este mai simplă soluționarea litigiilor comerciale și mai bună calitatea procesului judiciar?	18
<hr/>	
Constituirea unei societăți comerciale	19
Cum funcționează constituirea unei societăți comerciale în Bulgaria, România și Ungaria?	21
Ce poate fi îmbunătățit?	27
Obținerea autorizațiilor de construire	33
Cum funcționează obținerea unei autorizații de construire în Bulgaria, România și Ungaria?	34
Ce poate fi îmbunătățit?	41
Racordarea la rețeaua de electricitate	47
Cum funcționează racordarea la rețeaua de electricitate în Bulgaria, România și Ungaria?	48
Ce poate fi îmbunătățit?	56
Înregistrarea transferului dreptului de proprietate	60
Cum funcționează înregistrarea transferului dreptului de proprietate în Bulgaria, România și Ungaria?	63
Ce poate fi îmbunătățit?	68
Soluționarea litigiilor comerciale	73
Cum funcționează soluționarea litigiilor comerciale în Bulgaria, România și Ungaria?	74
Ce poate fi îmbunătățit?	81
<hr/>	
Despre <i>Doing Business</i> și <i>Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria</i>	87
Note explicative privind metodologia raportului	102
Rezumat punctaje pe oraș	126
Rezumat punctaje pe indicator	131
Detalii ale indicatorilor	136
Constituirea unei societăți comerciale	136
Obținerea autorizațiilor de construire	137
Racordarea la rețeaua de electricitate	149
Înregistrarea transferului dreptului de proprietate	154
Soluționarea litigiilor comerciale	157
<hr/>	
Mulțumiri	160

Casete

3.1	Trei abordări diferite privind sistemele de înregistrare online a societăților comerciale în Bulgaria, România și Ungaria	23
3.2	Se preconizează simplificarea înregistrării în scopuri de TVA în Bulgaria și România?	26
4.1	Standarde înalte pentru transparență și monitorizarea construcțiilor în Austria	42
6.1	Modernizarea sistemului de cadastru în Ungaria are o lungă istorie	62
6.2	Informatizarea înregistrării transferului dreptului de proprietate - Danemarca, un exemplu UE de bune practici	71
7.1	O abordare integrată a modului de gestionare a cauzelor în instanțele din Norvegia	82

Cuvânt înainte

În urmă cu zece ani a avut loc un proces de extindere a Uniunii Europene (UE) prin cooptarea a două noi state membre - Bulgaria și România, Ungaria și alte nouă state alăturându-se acestora cu trei ani în urmă. Apartenența la UE a adus beneficii tuturor nou-întraților, care s-au bucurat de creșteri economice semnificative, creșteri ale veniturilor și alinierea nivelului de trai la cel al restului UE.

În pofida succeselor înregistrate ca urmare a aderării la UE, statele membre continuă să se confrunte cu provocări economice, dat fiind mediul economic internațional volatil și nevoia constantă de îmbunătățire a sistemului instituțional. Banca Mondială a fost și rămâne un partener al noilor state membre UE în mai multe domenii, combinând cunoașterea aprofundată a UE cu expertiza acumulată la nivel mondial. Unul dintre aceste domenii îl reprezintă îmbunătățirea mediului de afaceri, aspect pe care noi îl considerăm vital pentru sporirea competitivității și crearea unor condiții mai bune pentru o creștere economică sustenabilă și echitabilă.

Avem deosebită plăcere de a avea drept parteneri Comisia Europeană și guvernele Bulgariei, Ungariei și României în demersul reprezentat de acest raport, care vizează sistemul de legi și reglementări, natura politicilor adresate mediului de afaceri și eficacitatea administrativă la nivelul mai multor localități din fiecare stat. Datele complexe privind legislația aplicabilă domeniului de afaceri în 22 de localități oferă o imagine nuanțată și aprofundată a mediului de afaceri și legislativ la nivel de unitate administrativă locală. Se oferă astfel o imagine mult mai cuprinzătoare a cadrului legislativ decât ar fi putut-o oferi raportul global *Doing Business*.

Obiectivul raportului este unul simplu: să pună la dispoziția factorilor de decizie o linie de pornire concretă pentru strategiile proprii, menite să promoveze un cadru legislativ mai bun pentru dezvoltare și creștere economică. Eliminarea normelor birocratice și a barierelor inutile contribuie la reducerea costurilor pe care societățile comerciale locale le suportă pentru a-și desfășura activitatea și la eficientizarea și sporirea competitivității proprii peste hotare. Autoritățile locale pot vedea acum pe ce poziție se află față de restul țării dar și față de restul lumii, pot afla care le sunt concurenții cu cele mai bune performanțe și pot lua măsuri în vederea sporirii competitivității proprii.

Rezultatele studiului sunt edificatoare: diferențele dintre municipiile comparate sunt semnificative, chiar și în cadrul aceluiși stat - cele mai mari diferențe legislative fiind constatate în Bulgaria și România. Cu toate acestea, în fiecare stat există localități care se situează pe primele locuri în cel puțin un domeniu.

Funcționarii publici cu atribuții de reglementare pot aduce îmbunătățiri semnificative prin preluarea măsurilor deja puse în aplicare cu succes în alte localități din statul respectiv. Bulgaria, spre exemplu, ar urca 25 de locuri - de la poziția 82 la 57 - dacă în clasamentul *Doing Business* privind ușurința constituirii unei societăți comerciale ar fi reprezentată de Varna și nu de Sofia. O localitate din România care ar beneficia de eficiența judecătorească a judecătorei din Timișoara și de costurile reduse din Iași s-ar situa în primele 10 locuri la nivel mondial din punct de vedere al ușurinței soluționării litigiilor comerciale. Pecs nu este numai localitate de top din Ungaria la capitolul obținerea autorizațiilor de construire; alături de Szeged, cele două

orașe sunt singurele dintre cele 22 de orașe comparate, care depășesc performanțele medii ale UE în acest domeniu.

Sperăm că statele partenere vor beneficia din plin de acest studiu care se dorește un instrument de promovare a concurenței între orașe și regiuni, care să încurajeze colaborarea și să inspire factorii decizionali în a îmbunătăți cadrul legislativ în jurisdicțiile proprii. Mici schimbări administrative pot face o diferență semnificativă în activitatea societăților comerciale mici. Spre deosebire de societățile comerciale mai mari care se confruntă cu aceeași ineficiență birocratică, societățile comerciale mici nu au acces la resursele și capacitățile necesare pentru a beneficia de servicii mai bune și mai rapide.

Și alte state membre UE au beneficiat de analize subnaționale similare ale cadrului legislativ aplicabil mediului de afaceri, așa cum este cazul Italiei, Poloniei și Spaniei. Ele pot oferi exemple concrete despre modul în care învățarea în echipă și coordonarea inter-instituțională pot contribui la stimularea modernizării legislative. Iar noi, la Banca Mondială, sperăm să continuăm să furnizăm acest serviciu și altor state membre ale UE.

Arup Banerji

Director Regional
Uniunea Europeană
Grupul Băncii Mondiale

Prezentare generală

OBSERVAȚII PRINCIPALE

- Reglementările aplicabile mediului de afaceri și punerea acestora în aplicare diferă semnificativ atât între cât și în interiorul Bulgariei, României și Ungariei – cele mai mari decalaje existând în interiorul Bulgariei și României.
- Nicio localitate nu excelează în toate cele cinci domenii măsurate; fiecare dintre cele 22 de localități comparate se situează în prima jumătate a clasamentului la cel puțin un indicator și în a doua jumătate a clasamentului la cel puțin unul dintre ceilalți indicatori.
- În fiecare stat există localități ale căror performanțe depășesc media Uniunii Europene în cel puțin un domeniu: Varna și Plevna în Bulgaria din punct de vedere al constituirii unei societăți comerciale, Pecs și Szeged în Ungaria din punct de vedere al obținerii autorizațiilor de construire, toate municipiile din Ungaria și municipiul Oradea din România din perspectiva înregistrării transferului dreptului de proprietate și majoritatea orașelor vizate în ceea ce privește soluționarea litigiilor comerciale. Cu toate acestea, niciuna dintre localitățile comparate nu se apropie de media UE din punct de vedere al racordării la rețeaua de electricitate.
- Atât Budapesta cât și Sofia se situează pe poziții inferioare municipiilor mai mici din statele respective. Cu toate acestea, Bucureștiul ocupă poziții în prima jumătate a clasamentului la majoritatea indicatorilor măsurați, demonstrând potențial pentru gestionarea eficientă a unui volum crescut de solicitări de servicii din partea sectorului privat.
- Factorii de decizie care doresc să adopte reforme pot aduce îmbunătățiri semnificative proceselor respective prin reproducerea bunelor practici implementate în alte localități din statul respectiv. Orașele din Bulgaria ar putea simplifica formalitățile de constituire a unei societăți comerciale aplicând bunele practici pe care le-a utilizat Varna. De asemenea, orașele din Ungaria ar putea îmbunătăți procedurile de racordare la rețeaua de electricitate prin preluarea bunelor practici utilizate în Szeged și Szekesfehervar, în timp ce orașele românești s-ar putea inspira din exemplul dat de Timișoara pentru a îmbunătăți procesul de soluționare a litigiilor comerciale.

Bulgaria, România și Ungaria au înregistrat progrese extraordinare din toate punctele de vedere în ultimii 25 de ani. După căderea comunismului, cele trei state au implementat o serie de reforme importante în vederea aderării la Uniunea Europeană, în urma cărora au beneficiat de o creștere economică puternică și favorabilă incluziunii sociale, reducerii sărăciei, creșterii nivelului de trai și alinierii rapide la nivelurile veniturilor din UE. Creșterea economică înregistrată de Bulgaria și România a fost în medie de 6% pe an începând cu 2000 și până la criza financiară mondială din 2008 – rată care a făcut ca venitul pe cap de locuitor să ajungă de la o treime din media UE la jumătate din aceasta¹. Ungaria este deja considerată un stat cu venituri ridicate. În toate cele trei state, deschiderea frontierelor, veniturile în creștere și integrarea pe piața UE au permis cetățenilor să contribuie la progresul global economic, social și tehnologic într-un mod fără precedent.

Motive de optimism continuă să existe. Toate cele trei state au înregistrat creșteri economice mai mari decât media UE – Bulgaria cu o creștere de peste 3% iar România de peste 4% în 2016². În plus, rata șomajului în toate cele trei țări a continuat să scadă³. Finanțele publice din aceste țări sunt, în general, solide. Acest lucru nu înseamnă însă neapărat că totul merge bine. Deși înainte de criza economică globală rata de creștere a veniturilor pentru procentul inferior de 40% din populație depășea media, această rată a început să scadă. Tendințele demografice pe termen lung nu sunt favorabile și sunt exacerbate de exodul de muncitori calificați în căutarea unor locuri de muncă mai bune în străinătate. În plus, alinierea la nivelul de trai al vecinilor vest-europeni a fost mult mai lentă decât era de așteptat. Acestor provocări li se adaugă scăderea investițiilor străine și creșterea gradului de incertitudine la nivelul economiei mondiale.

Dacă cele trei state doresc să-și continue dezvoltarea și să vină în întâmpinarea cererilor cetățenilor lor, este necesară

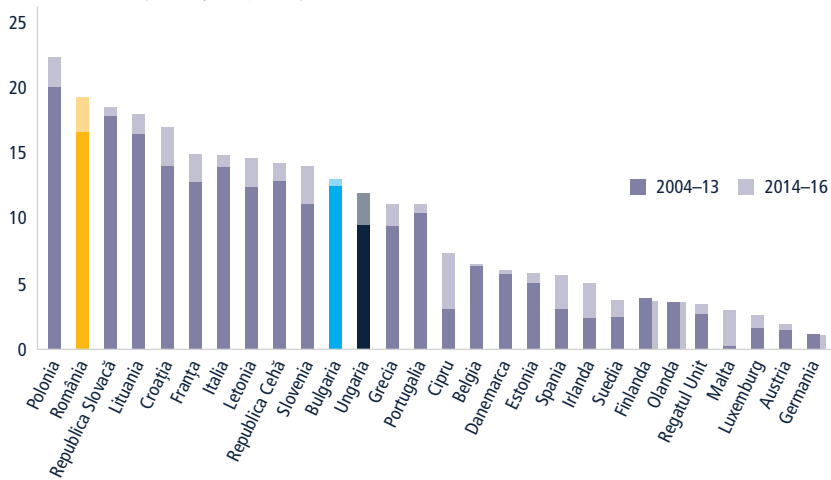
găsirea unor noi stimulente de creștere economică și un proces continuu de reformare. Atingerea unei creșteri mai mari a productivității – factor decisiv al prosperității pe termen lung în orice țară – va necesita îmbunătățirea climatului de afaceri, a gradului de ocupare a forței de muncă și eficientizarea instituțiilor publice. În Bulgaria și România este necesară modernizarea infrastructurii pentru a beneficia pe deplin de avantajele comerțului liber în interiorul UE. Deși trebuie avuți în vedere toți factorii ce contribuie la creșterea economică, un climat favorabil mediului de afaceri reprezintă o prioritate pentru creșterea din sectorul privat și crearea de noi locuri de muncă. Asigurarea condițiilor de concurență echitabile pentru toți operatorii economici este esențială pentru a asigura demararea și dezvoltarea de către întreprinzătorii cu idei bune și energie a unor afaceri care să genereze locuri de muncă. Acest lucru este deosebit de important pentru întreprinderile mici și mijlocii care reprezintă mai mult de 98% din toate întreprinderile la nivelul UE și

asigură circa două treimi din locurile de muncă din sectorul privat⁴.

Aderarea la Tratatul privind piața comună a condus la importante schimbări instituționale și modernizarea mediului de afaceri în toate cele trei state. În anii de dinaintea aderării la UE două dintre acestea se situau în top 10 cele mai active din punct de vedere al reformelor la nivel mondial, potrivit studiului *Doing Business* – România în 2006 și Bulgaria în 2007. În pragul crizei financiare, pe măsură ce agenda mediului de afaceri devenea din nou prioritară la nivelul întregii UE, toate cele trei state au făcut eforturi considerabile pentru a elimina obstacolele rămase în calea creșterii economice și a creării de noi locuri de muncă. Ungaria s-a situat în primele 10 state cele mai active în domeniul implementării reformelor în anul 2010. Per ansamblu, România a înregistrat cel mai mare salt la nivelul întregii UE, cu excepția Poloniei, în ceea ce privește alinierea la cele mai bune practici mondiale privind legislația aplicabilă mediului de afaceri (figura 1.1). Cu toate acestea, ritmul

FIGURA 1.1 România a înregistrat progrese mai mari decât orice alt stat membru UE cu excepția Poloniei, din punct de vedere al alinierii la cele mai bune practici în domeniul legislației aplicabile mediului de afaceri

Reducerea decalajelor față de punctajele maxime

Sursa: baza de date a *Doing Business*.

Notă: Diferența față de punctajele maxime arată cât de departe se află un stat de cea mai bună performanță al oricărui stat din lume la fiecare din indicatorii *Doing Business*. Punctajele mai mari reflectă o eficiență mai mare și o calitate mai bună a sistemului legislativ. Barele verticale din graficul de mai sus ilustrează doar coeficientul de îmbunătățire, nu și întregul decalaj față de punctajul maxim. Având în vedere modificările semnificative aduse metodologiei *Doing Business* între 2013 și 2014, îmbunătățirile sunt măsurate pentru 2 perioade, 2004-13 și 2014-16. Setul de date este incomplet pentru Cipru, adăugat în ediția *Doing Business 2009*, și pentru Malta, adăugată în 2014.

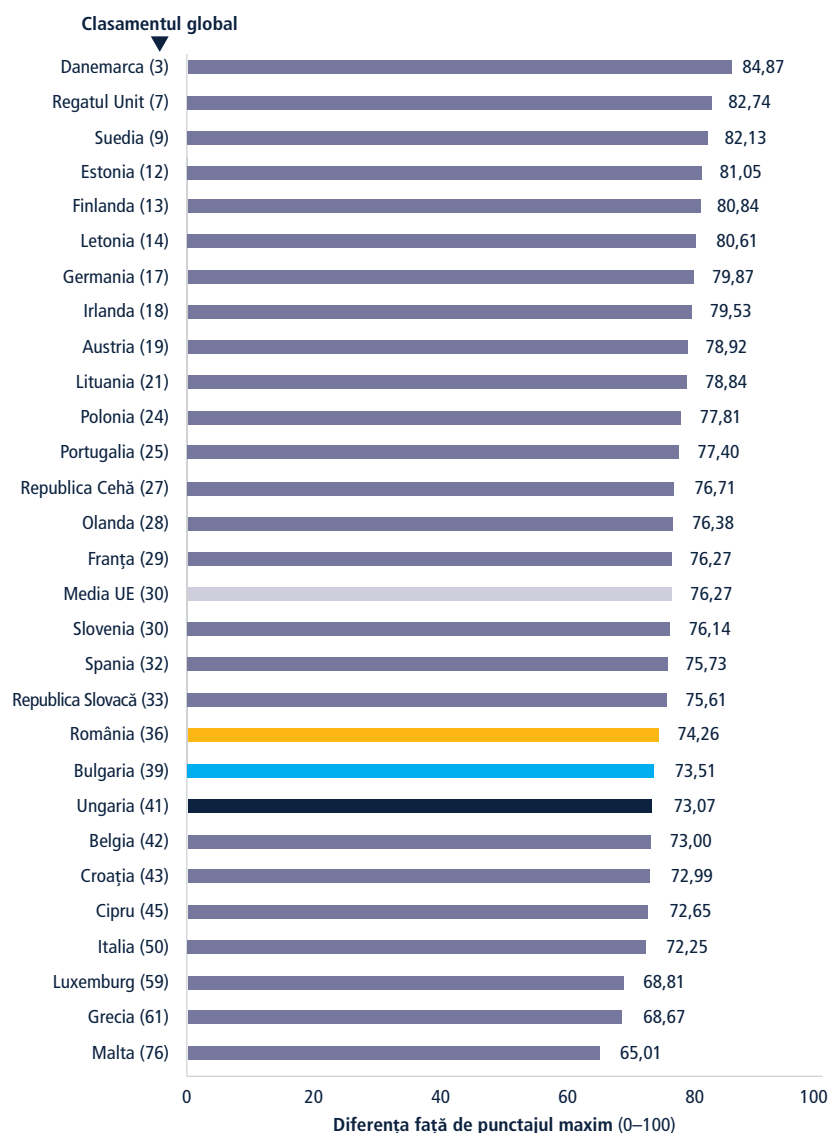
reformelor a încetinit în ultimii ani. Acest lucru este valabil îndeosebi în Bulgaria, acolo unde *Doing Business* consemnează nu mai mult de o reformă legislativă anual începând cu 2012.

Toate cele trei state se situează actualmente în primele 50 de poziții printre cele 190 de state din clasamentul mondial

realizat de *Doing Business* din punct de vedere al ușurinței derulării afacerilor. În cadrul UE, însă, ele se situează printre primele 10 cele mai restrictive state membre, în urma unor concurenți precum Polonia, Republica Cehă și Statele Baltice (figura 1.2). Racordarea la rețeaua de electricitate, obținerea autorizațiilor de construire și plata taxelor continuă să

fie problematice în toate cele trei țări. De exemplu, societăților comerciale le sunt necesare mai mult de 450 de ore de lucru anual pentru a-și compila impozitele în Bulgaria și aproximativ 300 de ore în Ungaria, comparativ cu mai puțin de 100 de ore în Estonia, Finlanda sau Irlanda. Cu toate acestea, performanțele slabe într-un anumit domeniu pot coexista cu performanțe foarte bune înregistrate în altul. Ungaria depășește media UE în câteva domenii inclusiv în ceea ce privește înregistrarea transferului dreptului de proprietate și comerțul transfrontalier (figura 1.3), în timp ce România se situează printre primele state din punct de vedere al acordării creditelor iar Bulgaria, în domeniul protecției investitorilor minoritari. Această inegalitate în performanțele înregistrate la nivelul indicatorilor măsurați de *Doing Business* arată că reformele legislative mai pot fi îmbunătățite, fapt care ar conduce la un potențial mai mare de creștere a competitivității.

FIGURA 1.2 România, Bulgaria și Ungaria se situează printre primele 50 de state din lume din punct de vedere al ușurinței în derularea afacerilor, deși sub media UE

Sursa: baza de date a *Doing Business*

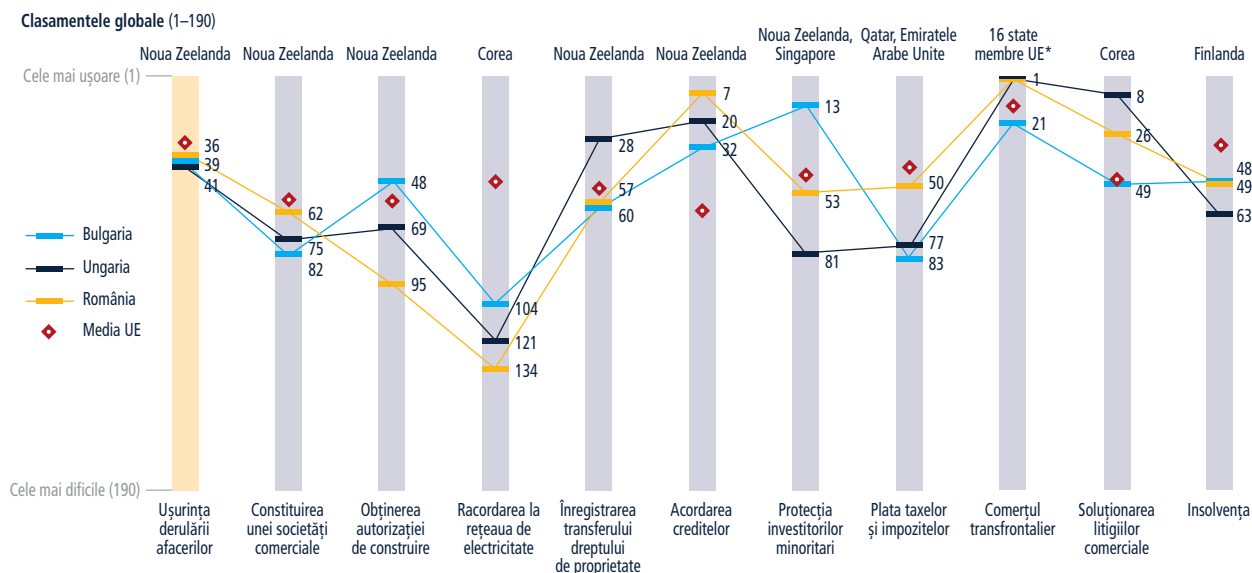
Notă: Diferența față de punctajele maxime arată cât de departe se află un stat de cea mai bună performanță al oricărui stat din lume la fiecare din indicatorii *Doing Business*. Punctajul este standardizat și este cuprins între 0 și 100, 100 reprezentând punctajul pentru cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine). Bulgaria, România și Ungaria precum și alte state membre UE sunt reprezentate de capitalele lor (care sunt totodată și cele mai mari centre economice). Datele se bazează pe raportul *Doing Business* 2017.

CE INDICATORI MĂSOARĂ DOING BUSINESS ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ 2017: BULGARIA, ROMÂNIA ȘI UNGARIA?

Doing Business monitorizează legislația aplicabilă mediului de afaceri care guvernează societățile comerciale naționale mici și mijlocii. În raportul publicat anual, pentru fiecare stat se ia în considerare centrul economic cel mai important. Rapoartele *Doing Business* la nivel subnațional reflectă o imagine mai nuanțată deoarece multe reglementări și măsuri administrative sunt puse în aplicare sau stabilite de autoritățile locale. Coordonarea la diverse niveluri de guvernare și la nivel de instituții este esențială pentru reducerea poverii legislative cu care se confruntă societățile comerciale. Din perspectiva unui întreprinzător, este irelevant dacă o anumită cerință aparține autorităților locale, regionale sau naționale.

Acest studiu este cel mai recent dintr-o serie de studii ce extinde analiza comparativă la orașe secundare din unul sau

FIGURA 1.3 Bulgaria, România și Ungaria ocupă poziții de top în clasamentele globale în ceea ce privește anumiți indicatori măsurați de *Doing Business*, dar se situează mai puțin bine în cadrul altor indicatori

Sursa: baza de date a *Doing Business*.

Notă: Bulgaria, România și Ungaria precum și alte state membre UE sunt reprezentate de capitalele lor (care sunt totodată și cele mai mari centre economice). Datele se bazează pe raportul *Doing Business 2017*.

*Acestea sunt Austria, Belgia, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Franța, Ungaria, Italia, Luxemburg, Olanda, Polonia, Portugalia, România, Slovenia, Slovacia și Spania.

mai multe state membre ale UE astfel încât să ofere o prezentare completă a mediului de afaceri și a cadrului legislativ⁵. Această ediție acoperă 22 de orașe din Bulgaria, România și Ungaria⁶. Raportul se concentrează pe un set de indicatori care măsoară complexitatea și costurile proceselor de reglementare, precum și eficiența instituțiilor juridice, care influențează cinci etape din ciclul de viață al unei societăți comerciale naționale mici sau mijlocii: constituirea unei societăți comerciale, obținerea autorizației de construire, racordarea la rețeaua de energie electrică, înregistrarea transferului dreptului de proprietate și soluționarea litigiilor comerciale în primă instanță. Eforturile de implementare a reformelor legislative, atât la nivel național cât și la nivel subnațional, pot contribui la creșterea ritmului de aliniere la cele mai bune practici.

CARE SUNT PRINCIPALELE OBSERVAȚII?

Rezultatele studiului arată că există variații semnificative între cele trei state

din punct de vedere al reglementărilor aplicabile mediului de afaceri și al punerii lor în aplicare, și chiar și între localități din interiorul aceluiași stat (tabelul 1.1). Localitățile din Ungaria înregistrează performanțe mai mari la patru dintre cei cinci indicatori măsurați. Însă acestea sunt deficitare la indicatorul privind constituirea unei societăți comerciale – la care patru municipii din Bulgaria își dispută primele poziții – datorită costurilor ridicate (aproape dublul mediei europene) și a celui mai mare capital social necesar pentru constituire, la nivelul UE. La indicatorii unde autoritățile locale dispun de cea mai mare autonomie în elaborarea sau punerea în aplicare a reglementărilor, cum ar fi obținerea autorizațiilor de construire și racordarea la rețeaua de electricitate, orașele României au cele mai slabe punctaje.

Sunt câteva concluzii care se pot desprinde din analiza mai detaliată a punctajelor obținute. În primul rând, Budapesta și Sofia se situează pe poziții inferioare municipiilor mai mici din Ungaria și respectiv Bulgaria. Acest lucru poate

fi atribuit în parte cererii mai mari de servicii din partea sectorului privat existente în cele mai mari centre economice comparativ cu centrele urbane mai mici și mai puțin populate. De exemplu, în Budapesta au loc anual mai multe vânzări de proprietăți decât în toate celelalte șase orașe din Ungaria luate împreună⁷. Cu toate acestea, Bucureștiul se situează în prima jumătate a clasamentului orașelor din România la toți indicatorii cu excepția soluționării litigiilor comerciale, demonstrând că orașele mari pot fi eficiente și pot oferi servicii de calitate prin capitalizarea economiilor de scară și investiții în modernizarea administrativă.

În al doilea rând, cele mai mari diferențe la nivel subnațional se înregistrează în Bulgaria și România. În Bulgaria, Varna se situează cu 20 de poziții mai sus (pe prima poziție) față de Sofia, din punct de vedere al constituirii unei societăți comerciale, în timp ce Ruse se situează cu 13 poziții mai sus decât Sofia în clasamentul pentru soluționarea litigiilor comerciale. În România, Bucureștiul depășește cu 17 poziții Craiova (care se

află la coada clasamentului) la indicatorul privind constituirea unei societăți comerciale, iar Timișoara se află cu 17 poziții mai sus de Brașov (care are cel mai mic punctaj) din punct de vedere al soluționării litigiilor comerciale. Orașele din Ungaria au performanțe mai omogene, situându-se, toate, în prima jumătate a clasamentului la patru dintre cei cinci indicatori, cu excepția Budapestei care ocupă poziții de top doar la trei dintre indicatori, și se poziționează la coada clasamentului în ceea ce privește constituirea unei societăți comerciale.

În al treilea rând, niciun oraș nu excelează la toți indicatorii. Într-adevăr, fiecare oraș din cele 22 comparate se clasează

în jumătatea superioară la cel puțin un indicator, și în jumătatea inferioară la cel puțin unul din ceilalți indicatori (a se vedea tabelul 1.1). De exemplu, Varna (Bulgaria) deține prima poziție la indicatorul privind constituirea unei societăți comerciale dar ocupă unul dintre ultimele locuri la indicatorul privind înregistrarea transferului dreptului de proprietate. În timp ce Oradea (România) este în fruntea clasamentului din punct de vedere al constituirii unei societăți comerciale, orașul se poate inspira din exemplul dat de Timișoara (România) pentru a-și îmbunătăți rezultatele în cadrul indicatorului privind soluționarea litigiilor comerciale. În Ungaria, Budapesta este depășită de Pecs sau Szeged de la care poate învăța

cum să-și eficientizeze procedurile de avizare a construcțiilor. În România, Timișoara și Constanța pot oferi un exemplu pozitiv în domeniul soluționării litigiilor comerciale. Aceste diferențe de performanțe la nivel subnațional pot ajuta factorii decizionali să identifice domeniile în care sunt posibile îmbunătățiri care nu necesită modificări legislative majore (figura 1.4).

În al patrulea rând, diferența față de punctajul maxim – care arată cât de departe se situează o localitate de cele mai bune practici globale în termeni absoluți și care, în același timp, stă la baza clasamentului localităților – reflectă faptul că diferențele cele mai notabile în performanțele din

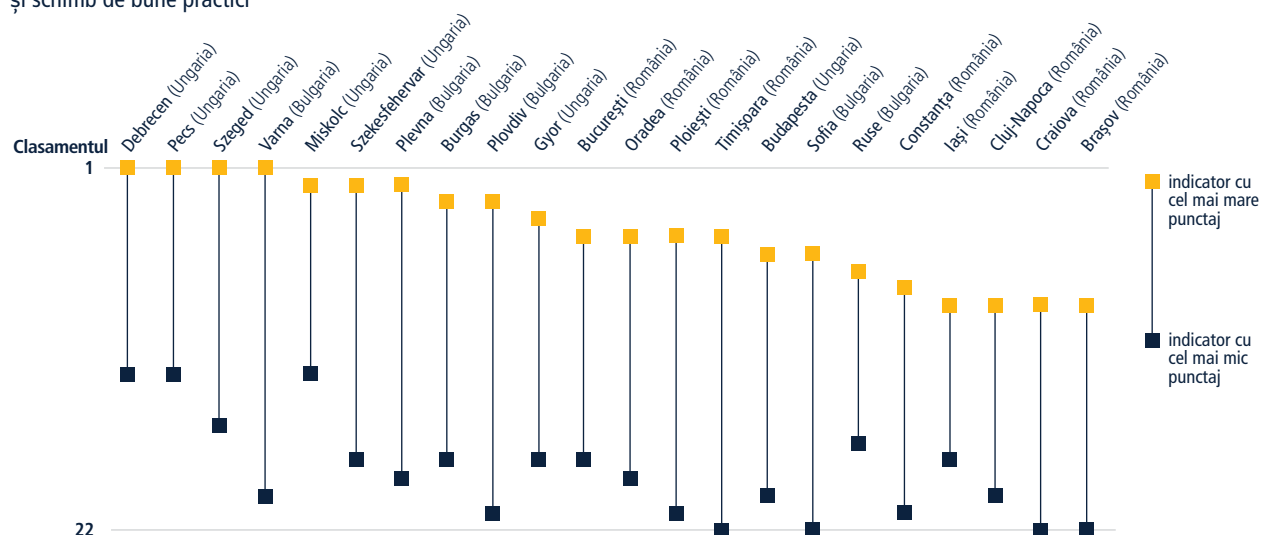
TABELUL 1.1 Cât de aproape sunt cele 22 de orașe de cele mai bune practici la nivel mondial?

Oraș (Stat)	Constituirea unei societăți comerciale		Obținerea autorizației de construire		Racordarea la rețeaua de electricitate		Înregistrarea transferului dreptului de proprietate		Soluționarea litigiilor comerciale	
	Punctaj DTF	Poziție	Punctaj DTF	Poziție	Punctaj DTF	Poziție	Punctaj DTF	Poziție	Punctaj DTF	Poziție
Burgas (Bulgaria)	90,05	3	69,23	11	65,49	3	70,67	18	72,68	15
Plevna (Bulgaria)	90,50	2	71,92	8	54,66	13	70,44	19	73,63	12
Plovdiv (Bulgaria)	90,05	3	68,30	12	65,06	5	69,59	21	72,36	17
Ruse (Bulgaria)	88,33	11	71,34	9	54,71	12	71,53	17	75,38	7
Sofia (Bulgaria)	86,82	21	72,75	6	54,64	14	69,23	22	67,04	20
Varna (Bulgaria)	90,56	1	70,53	10	59,05	10	70,19	20	74,23	9
Budapesta (Ungaria)	87,28	20	67,89	13	63,25	7	80,08	6	73,75	11
Debrecen (Ungaria)	87,61	13	72,71	7	63,36	6	81,16	1	81,72	1
Gyor (Ungaria)	87,32	18	73,35	5	63,25	7	80,80	4	74,20	10
Miskolc (Ungaria)	87,61	13	73,47	4	61,76	9	80,92	2	79,53	2
Pecs (Ungaria)	87,61	13	75,58	1	65,21	4	79,96	7	77,07	4
Szeged (Ungaria)	87,57	16	74,38	2	67,46	1	80,80	4	75,98	6
Szekesfehervar (Ungaria)	87,32	18	73,70	3	65,53	2	80,92	2	79,12	3
Brașov (România)	88,78	9	56,28	17	49,56	19	74,65	9	64,24	22
București (România)	89,53	5	58,09	15	53,23	15	74,65	9	72,25	18
Cluj-Napoca (România)	88,78	9	54,32	20	50,41	18	73,81	16	73,34	14
Constanța (România)	87,52	17	49,26	21	49,06	20	74,65	9	75,04	8
Craiova (România)	86,27	22	61,31	14	53,01	16	74,65	9	73,37	13
Iași (România)	88,28	12	56,01	18	57,76	11	74,65	9	72,64	16
Oradea (România)	89,53	5	57,84	16	50,80	17	75,48	8	72,01	19
Ploiești (România)	89,53	5	54,40	19	47,22	21	74,64	15	65,86	21
Timișoara (România)	89,53	5	48,92	22	43,56	22	74,65	9	76,13	5

Sursa: baza de date a *Doing Business*.

Notă: Diferența față de punctajele maxime (DTF – din engleză, distance to frontier) arată cât de departe se află o localitate de cea mai bună performanță a oricărei localități din lume la fiecare din indicatorii *Doing Business*. Punctajul este standardizat și este cuprins între 0 și 100, 100 reprezentând cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine). Pentru mai multe detalii, consultați capitolul „Despre *Doing Business* și *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria*”. Datele pentru București, Budapesta și Sofia au fost revizuite de la publicarea raportului *Doing Business 2017*. Setul complet de date poate fi găsit pe site-ul *Doing Business* de la <http://www.doingbusiness.org>.

FIGURA 1.4 Performanțele inegale în cadrul diferiților indicatori măsurați pentru fiecare localitate reflectă oportunitățile de reformă și schimb de bune practici

Sursa: baza de date a *Doing Business*.

cadru fiecărui stat se înregistrează la indicatorii privind obținerea autorizațiilor de construire, racordarea la rețeaua de electricitate și soluționarea litigiilor comerciale. Acest lucru nu este surprinzător deoarece mare parte din cerințele procesului de avizare a construcțiilor sunt de competența autorităților locale. În același timp, există furnizori diferiți de electricitate în regiunile din fiecare stat iar rolul judecătorilor este crucial în soluționarea litigiilor comerciale. Aceste decalaje între performanțele diverselor localități din fiecare stat sugerează că orașele pot învăța lecții importante unele de la altele și că acest lucru poate avea efecte pozitive asupra competitivității nu numai la nivel de stat ci și la nivel internațional.

De exemplu, diferența față de punctajul maxim din punct de vedere al obținerii autorizațiilor de construire relevă diferențe mari între localitățile din Ungaria (figura 1.5). Pecs a obținut un punctaj (75,58) care îl situează înaintea Belgiei și a Norvegiei și, alături de punctajul obținut de Szeged, depășește media europeană (74,14). Dimpotrivă, punctajul acordat Budapestei (67,89) este cu aproape 8 puncte mai mic decât cel al orașului Pecs

și cu mult sub media europeană, deși mai mare decât media globală (65,76). Volumul mare de lucrări cu care se confruntă biroul arhitectului șef al Budapestei generează timpi mai lungi de așteptare pentru aprobarea planurilor de urbanism față de orice altă localitate din Ungaria. Budapesta este, totodată, singurul oraș în care racordarea la sistemele de apă și canalizare este efectuată de instituții separate.

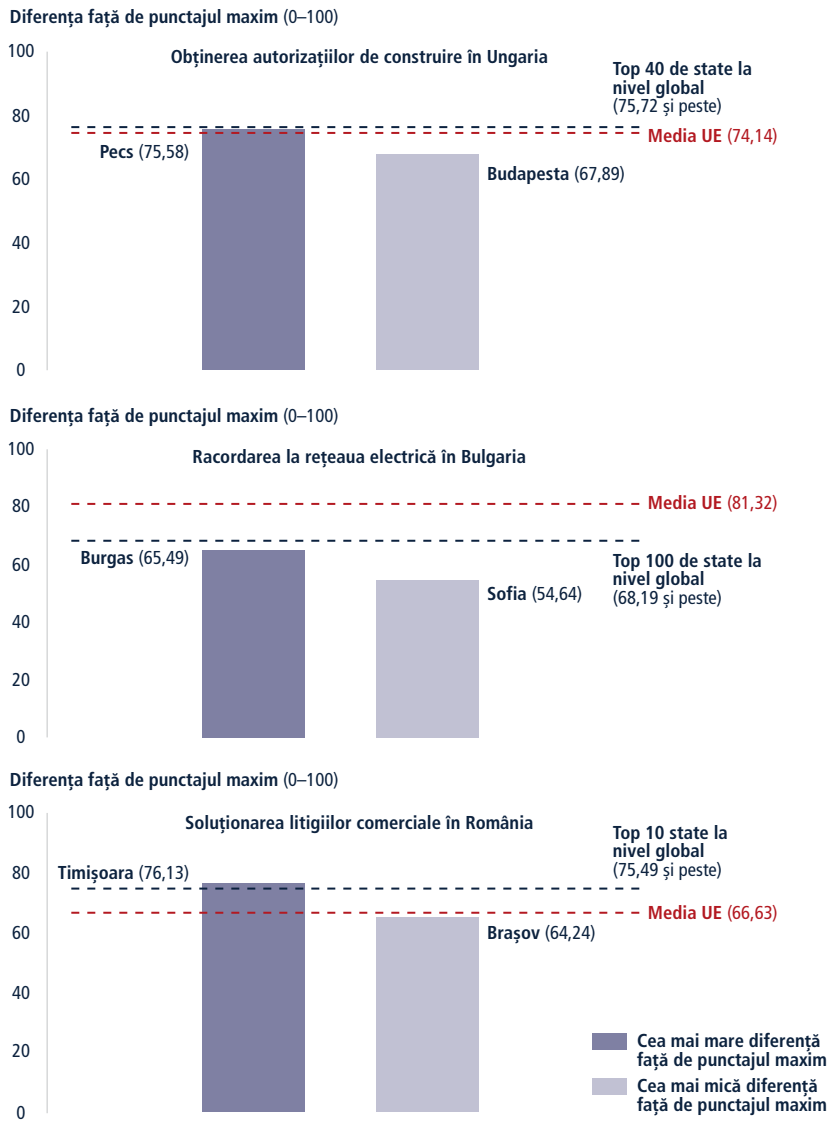
Diferențe majore există între localitățile din Bulgaria în ceea ce privește racordarea la rețeaua electrică. Punctajul înregistrat de Sofia (54,64) este cu mult sub media globală, în vreme ce punctajul obținut de Burgas (65,49) este apropiat de media globală. Dacă Sofia ar reuși să preia bunele practici aplicate în alte orașe din Bulgaria pentru a reduce termenele și costurile aferente procesului de racordare, Sofia ar urca nu numai în clasamentul celor 22 de orașe comparate în cadrul acestui raport, ci chiar în cadrul clasamentului global, unde Bulgaria este reprezentată de Sofia.

Diferențe similare au fost constatate și între orașele românești, în ceea ce privește soluționarea litigiilor comerciale.

Punctajele obținute de Timișoara și Brașov la acest indicator diferă cu 12 puncte. Punctajul Timișoarei (76,13) este cel de-al doilea la nivelul UE, depășit doar de Lituania. Pe de altă parte, punctajul Brașovului (64,24) este mai mic decât media UE. Timișoara beneficiază de existența unei secții comerciale separate și de un sistem electronic mai sofisticat de gestionare a dosarelor. În Brașov, unde aceste elemente lipsesc, soluționarea litigiilor comerciale și punerea în executare a sentințelor comerciale durează cu aproape opt luni mai mult.

Comparând performanțele la nivel european și global, următoarea concluzie iese în evidență: fiecare stat are cel puțin o localitate al cărei punctaj depășește media UE la cel puțin un indicator (figura 1.6). Două orașe din Bulgaria, și anume, Varna și Plevna, depășesc punctajul mediu UE la indicatorul privind constituirea unei societăți comerciale – singurele din cele 22 de orașe comparate care au reușit această performanță. Aceste două orașe beneficiază de costuri reduse de constituire, formalități mai rapide de înregistrare ca plătitor de TVA și un proces mai simplificat, care nu necesită înregistrarea la primărie.

FIGURA 1.5 Diferențe marcante în performanțele constatate în cadrul indicatorilor privind autorizațiile de construire, racordarea la rețeaua de electricitate și soluționarea litigiilor comerciale

Sursa: baza de date a Doing Business.

Notă: Diferența față de punctajele maxime arată cât de departe se află o localitate de cea mai bună performanță al oricărui stat la fiecare din indicatorii Doing Business. Punctajul este standardizat și este cuprins între 0 și 100, 100 reprezentând punctajul pentru cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine). Punctajele medii pentru UE se bazează pe datele la nivel de stat pentru 28 de state membre UE.

Pecs nu este doar orașul din Ungaria care se clasează pe primul loc la indicatorul privind obținerea autorizațiilor de construire ci, împreună cu Szeged, depășește media UE la acest indicator. În Pecs sunt necesare mai puține formalități și, grație parțial nivelului corespunzător de personal în cadrul biroului arhitectului șef, emiterea autorizațiilor de construire și

locuire se realizează mult mai rapid decât în orice alte localități din Ungaria.

Localitățile din Ungaria se clasează pe locuri fruntașe la indicatorul privind înregistrarea transferului dreptului de proprietate – grație unui proces simplificat de transfer al titlurilor de proprietate și a punctajelor mari acordate pentru

indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară, dar și Oradea (România) reușește la rândul său să depășească media UE la acest indicator. În vreme ce registrele de cadastru din România sunt ținute în mare parte pe hârtie, în Oradea majoritatea titlurilor sunt deja scanate.

Toate orașele din Bulgaria și Ungaria, și majoritatea celor din România, depășesc media UE la indicatorul privind soluționarea litigiilor comerciale. Într-adevăr, Debrecen, Miskolc și Szekesfehervar din Ungaria depășesc Lituania, statul cu cele mai bune performanțe din UE, datorită costurilor scăzute și proceselor rapide, care durează 14 luni sau chiar mai puțin. Cele două excepții românești, Brașov și Ploiești, înregistrează termene mai lungi și costuri mari legate de derularea procesului, precum și punctaje mai mici la indicii privind calitatea procesului judiciar.

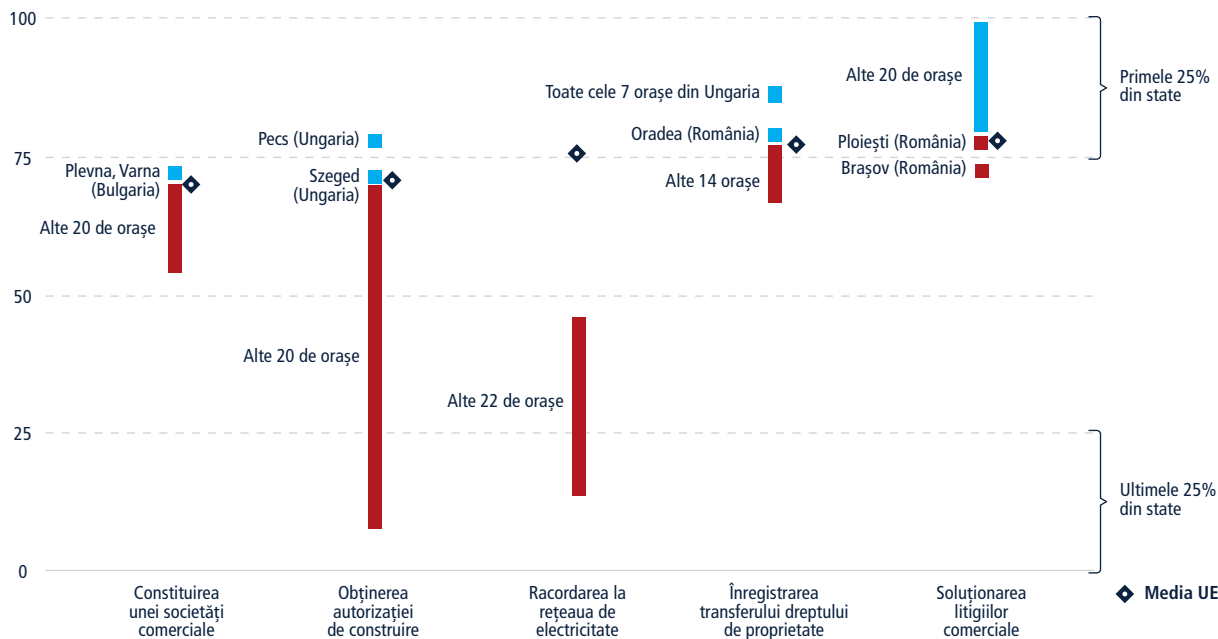
Pe de altă parte, niciun oraș nu se apropie de media UE la indicatorul privind racordarea la rețeaua de electricitate. Obținerea unei racordări noi durează mai mult în toate cele trei state decât în orice alt stat membru UE. Chiar și în Iași (România), oraș care înregistrează cele mai rapide formalități dintre cele 22 de localități comparate, un întreprinzător trebuie să aștepte cu aproximativ trei luni mai mult decât media UE și cu cinci luni mai mult decât în statele UE cu cele mai rapide formalități (Austria și Germania).

DIRECȚIA DE URMAT

Atunci când o economie trece printr-o perioadă de criză, discursul economic se concentrează mai degrabă pe politicile fiscale și monetare pe care guvernul le-ar putea pune în aplicare, și mai puțin pe acele pârghii care stau la baza economiei – cum ar fi legislația aplicabilă constituirii societăților comerciale, tranzacțiilor imobiliare sau furnizării serviciilor de utilități de bază.

FIGURA 1.6 Cel puțin o localitate din fiecare stat depășește ca punctaj media UE la cel puțin unul dintre indicatorii măsurați

Procent global al diferenței față de punctajul maxim

Sursa: baza de date a *Doing Business*.Notă: Procentele globale se bazează pe eșantionul *Doing Business* global ce cuprinde 190 de state. Punctajele medii pentru UE se bazează pe datele la nivel de economie pentru 28 de state membre UE.

Cu toate acestea, efectul mult dezbătutelelor măsuri fiscale și monetare poate fi blocat dacă aceste pârgii nu funcționează corespunzător. Elaborarea unei legislații corecte, aplicabile mediului de afaceri – prin găsirea echilibrului dintre stimularea dezvoltării sectorului privat și atingerea obiectivelor de politică publică – necesită eforturile coordonate ale tuturor factorilor politici și de decizie la toate nivelurile de guvernământ. Guvernele naționale pot depune eforturi pentru a elabora norme legislative care să faciliteze constituirea și funcționarea societăților comerciale, însă, ceea ce va conta în cele din urmă este modul în care aceste norme sunt aplicate în practică.

Raportul anual *Doing Business* dorește să atragă atenția asupra modului în care burocrăția afectează întreprinderile mici și mijlocii și să încurajeze autoritățile să-și îndrepte atenția spre exterior, pentru a învăța din bunele practici mondiale. Rapoartele subnaționale *Doing Business* reamintesc statelor membre că la fel de utilă este și o privire îndreptată spre

interior, de vreme ce unele bune practici pot fi identificate chiar și în afara marilor centre economice. Astfel, va fi dificil pentru o localitate să susțină că nu-și poate îmbunătăți practicile atâta timp cât o altă localitate învecinată, care se supune acelorași reglementări, reușește să ofere comunității servicii mai eficiente, mai ieftine și de calitate superioară.

Acest raport subliniază diferențele existente atât între cât și în interiorul statelor. Decalajele dintre performanțele legislative ale diverselor localități pot ajuta factorii de decizie naționali și locali să stabilească domeniile care necesită cu prioritate îmbunătățiri și să identifice bune practici ce stau la baza progresului. Bunele practici locale și globale precum și oportunitățile de reformare legislativă din fiecare stat sunt evidențiate pe întreg parcursul acestui raport (tabelul 1.2).

Anumite teme comune se desprind din analiza domeniilor care necesită astfel de reforme legislative. Una dintre acestea este complexitatea formalităților. Cu

unele excepții, în majoritatea celor 22 de orașe comparate, formalitățile de constituire a societăților comerciale, obținere a autorizațiilor de construire, înregistrare a transferului dreptului de proprietate și racordare la rețeaua de electricitate sunt mai complexe decât media UE⁸. În Bulgaria, un întreprinzător trebuie să parcurgă opt formalități pentru transferul dreptului de proprietate, aproape de două ori mai multe decât media UE. Simpla respectare a cerințelor privind impozitele locale necesită îndeplinirea a două formalități. În mod similar, dezvoltatorii din România trebuie să obțină cel puțin șase avize și documente diferite în etapa premergătoare construirii, înainte de obținerea autorizației de construire, inclusiv avizul Ministerului Sănătății, al Agenției de Protecție a Mediului și al Inspectoratului pentru Situații de Urgență. Pentru simplificarea procesului, funcționarii publici locali ar putea prelua practica din Craiova, care constă în convocarea reprezentanților tuturor furnizorilor de utilități pentru a stabili ce avize sunt necesare. Primăria din Craiova poate

TABELUL 1.2 Oportunități de îmbunătățire în Bulgaria, România și Ungaria

Aria de reglementare	Bulgaria	Ungaria	România	Recomandări de reforme
Constituirea unei societăți comerciale	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • Simplificarea înregistrării ca plătitor de TVA • Încurajarea înregistrării online a unei societăți comerciale, fără a fi necesară deplasarea la registrul comerțului pentru ridicarea certificatului de înmatriculare • Reducerea sau eliminarea cerinței privind capitalul minim subscris și vărsat pentru societățile cu răspundere limitată • Implicarea opțională a intermediarilor juridici (avocați, notari) în constituirea societății comerciale • Revizuirea cerințelor primăriei • Extinderea platformei online pentru a cuprinde și înregistrarea în sistemul public de asigurări sociale și a contractelor de muncă • Verificarea dacă anumite cerințe (cum ar fi apartenența la camera de comerț și depunerea unui capital minim simbolic la o bancă) pot fi eliminate în cazul întreprinderilor mici și mijlocii • Introducerea unui cod unic de identificare
Obținerea autorizațiilor de construire	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • Consolidarea cerințelor și reglementărilor aplicabile formalităților de eliberare a autorizațiilor de construire • Adoptarea integrală a unei abordări pe bază de risc în ceea ce privește avizele de mediu • Revizuirea structurii de costuri pentru autorizațiile de construire • Simplificarea formalităților de avizare premergătoare construirii • Extinderea platformelor electronice pentru a acoperi întregul proces de obținere a autorizațiilor de construire • Clarificarea responsabilităților agenților de supervizare vis a vis de primărie și alte persoane implicate în procesul de eliberare a autorizațiilor de construire • Consolidarea inspecțiilor financiare și a avizelor la finalizarea lucrărilor de construire • Identificarea unor căi de simplificare a eliberării autorizațiilor de construire cum ar fi prelungirea valabilității extraselor de carte funciară și eliminarea cerințelor privind documente pe care instituția emitentă ar trebui să le dețină deja precum și a necesității de verificare de către Ordinul Arhitecților
Racordarea la rețeaua de electricitate	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • Introducerea regulilor de aprobare tacită și a abordărilor pe bază de risc pentru a reduce întârzierile legate de avizele pre-racordare • Organizarea la nivel intern a avizelor pre-conectare în back-office • Identificarea oportunităților de simplificare a cerințelor, cum ar fi semnarea unui contract de antrepriză de lucrări și a unui contract de servitute precum și a cererilor de pre-aprobare și aprobare a conectării • Clarificarea și o mai bună comunicare a formalităților și cerințelor în vederea racordării la rețeaua de electricitate • Revizuirea costurilor pentru obținerea unei racordări noi • Sporirea stimulentele acordate pentru furnizarea eficientă a energiei
Înregistrarea transferului dreptului de proprietate	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • Actualizarea la nivel intern a informațiilor fiscale locale și naționale prin conectarea sistemelor tuturor instituțiilor • Eliminarea cerinței privind verificarea bonității la registrul comerțului • Evaluarea posibilității reducerii impozitelor aplicabile în cazul transferului dreptului de proprietate • Introducerea contractelor-tip pentru transferul dreptului de proprietate și apelarea la notari sau avocați doar în mod opțional • Extinderea acoperirii cadastrale și de carte funciară • Crearea unei platforme electronice pentru transferul dreptului de proprietate • Introducerea mecanismelor de soluționare eficientă a disputelor privind drepturile de proprietate • Publicarea unor statistici anuale privind tranzacțiile încheiate și disputele privind drepturile de proprietate
Soluționarea litigiilor comerciale	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • Gestionarea în mod eficient a procedurii preliminară • Stabilirea limitelor legale privind acordarea amânărilor • Simplificarea calculului și revizuirii cheltuielilor de judecată • Publicarea online a hotărârilor judecătorești de la toate nivelurile • Introducerea posibilității depunerii online a documentelor și îmbunătățirea sistemului de plăți electronice • Constituirea instanțelor pentru cauze cu valoare mică sau introducerea unor proceduri simplificate de soluționare a acestui tip de cauze • Evaluarea cauzelor în vederea echilibrării gradului de încărcare a instanțelor

Notă: Toate recomandările de reformă sunt detaliate în secțiunea „Ce poate fi îmbunătățit” din capitolul corespunzător.

chiar să obțină toate avizele în numele solicitantului în schimbul unei taxe suplimentare. Factorii de decizie ar putea să se inspire de asemenea din străinătate. Spre exemplu, decizia Georgiei de a grupa toate instituțiile ne-furnizoare de utilități dar care eliberează avize în cadrul unui ghișeu unic a simplificat formalitățile și a redus timpul de avizare premergătoare de la 70 de zile la 15 zile.

O a doua temă comună o reprezintă volumul inegal de tranzacții care pare să afecteze la rândul său performanțele anumitor orașe. În Sofia, de exemplu, numărul mai mare de tranzacții imobiliare contribuie la creșterea numărului de zile până la finalizarea transferurilor drepturilor de proprietate față de alte orașe din Bulgaria. În mod similar, în Budapesta, volumul mare de lucrări cu care se confruntă biroul arhitectului șef face ca termenul de avizare a planului de urbanism să fie de două ori mai mare decât în alte localități din Ungaria: o lună față de două săptămâni, în medie. Dintre orașele românești, Ploieștiul se confruntă cu cel mai mare volum de dosare în instanțe, în afara Bucureștiului⁹; termenul scurs de la depunerea unei cereri de chemare în judecată până la pronunțarea unei sentințe este de 16 luni la instanțele din Ploiești, cel de-al doilea ca lungime din toate cele 22 de orașe comparate. În Bulgaria, judecătorii instanțelor din Sofia au în lucru mult mai multe cauze decât judecătorii instanțelor din Plevna și Ruse¹⁰. Acest volum mare de dosare se adaugă problemelor deja existente în ceea ce privește infrastructura tehnologiei informațiilor și procedurile interne, ceea ce face ca Sofia să înregistreze cele mai mari întârzieri în soluționarea litigiilor comerciale. Problemele legate de distribuirea inechitabilă a dosarelor în Bulgaria sunt binecunoscute și au fost menționate de Comisia Europeană și Banca Mondială¹¹.

Cu toate acestea, nu toate orașele în care se derulează volume mari de tranzacții se confruntă cu probleme. Buna gestionare, personalul calificat și procedurile interne

eficiente pot contribui semnificativ la eliminarea problemelor legate de volumul mare de lucrări, fără a fi necesară suplimentarea resurselor. În ciuda faptului că în Budapesta au loc mai multe tranzacții imobiliare decât în toate celelalte șase orașe din Ungaria luate la un loc¹², capitala reușește să finalizeze transferurile drepturilor de proprietate mai rapid decât orașul Pecs, în care numărul de tranzacții este mai mic. În România, în orașe mari precum București și Timișoara eliberarea codului de identificare fiscală (de plătitor de TVA) are loc mult mai rapid decât în alte orașe. Bucureștiul are un număr mai mare de dosare per judecător în primă instanță decât alte orașe din România¹³, și cu toate acestea ritmul de soluționare a dosarelor este mai rapid decât al instanțelor care judecă 20%-40% mai puține cauze. În Sofia se depun cu mult mai multe cereri de eliberare a autorizațiilor de construire decât în oricare din celelalte orașe din Bulgaria și totuși capitala reușește să le emită într-un termen mai scurt datorită serviciilor disponibile de emiterie în regim de urgență care, însă, presupun taxe mai mari (ceea ce face ca procesul de eliberare a autorizațiilor de construire din Sofia să fie cel mai scump din Bulgaria).

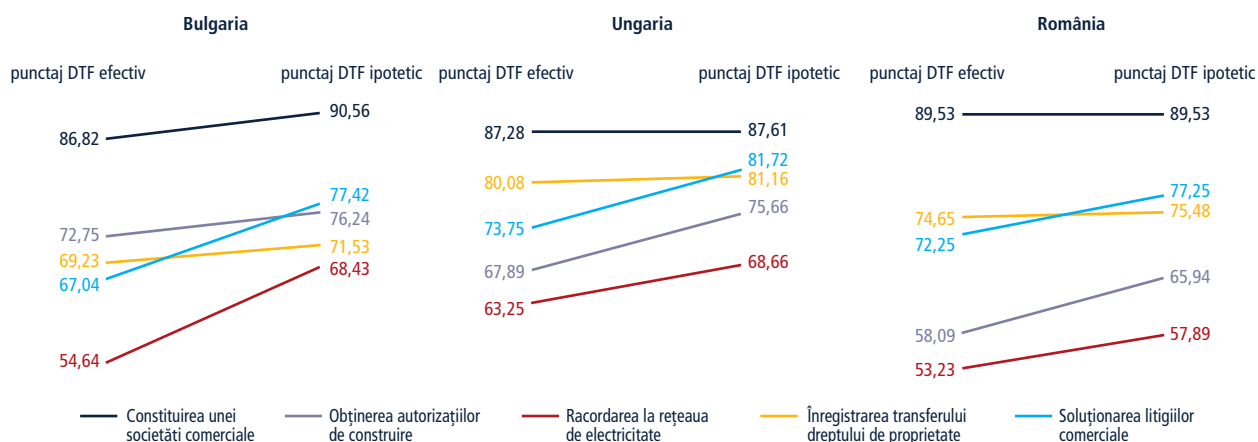
O altă temă comună o reprezintă utilizarea sistemelor informatice pentru a crește eficiența și a oferi servicii de tip e-government. Atât Bulgaria cât și România au pus în aplicare sistemul electronic de înregistrare a cererilor de constituire a unei societăți comerciale, succesul acestora fiind diferit. În timp ce în Bulgaria aproape trei sferturi din societățile comerciale cu răspundere limitată noi sunt înmatriculate online¹⁴, în România procentul este mai mic de 1% în multe orașe¹⁵. Pentru a recupera decalajul, orașele românești ar trebui să urmeze în primul rând exemplul Constanței unde, grație intervenției Camerei de Comerț, procentul societăților comerciale cu răspundere limitată înmatriculate online a atins 24%. Un alt exemplu de urmat este cel al Bulgariei, care aplică tarife mai mici dacă înregistrarea se face online, pentru a încuraja utilizarea acestui sistem.

România a pus în aplicare la nivelul întregii țări un sistem electronic de management al dosarelor, deși unele instanțe au utilizat funcțiunile oferite de sistem mai eficient decât altele, o parte din acestea îmbunătățindu-l cu programe proprii. Un exemplu în acest sens îl constituie software-ul „Infodosar” dezvoltat de instanțele din Cluj-Napoca și Timișoara, care permite părților în litigiu un acces mai mare la înscrisurile aferente cauzei. În schimb, în Bulgaria, Sofia are un sistem de software diferit de cel al celorlalte orașe care oferă funcționalități limitate utilizatorilor.

Ungaria se află în fruntea clasamentului în ceea ce privește serviciile e-government. Toate societățile comerciale noi sunt înregistrate electronic încă din 2008, atunci când înregistrarea electronică a devenit obligatorie. Instanțele au fost și ele dotate cu sisteme informatice, depunerea online a înscrisurilor fiind obligatorie pentru cauzele comerciale, și există un sistem electronic de management al dosarelor care funcționează foarte bine. De asemenea, există platforme electronice pentru obținerea autorizațiilor de construire și pentru înregistrarea transferului dreptului de proprietate. Cu toate acestea, utilizarea sistemelor de înregistrare a societăților comerciale și a transferurilor dreptului de proprietate este limitată fiind disponibilă numai pentru juriști (avocați, notari) sau anumite instituții precum băncile, ceea ce contribuie la creșterea costurilor aferente acestor tranzacții.

Orașele ar putea avea foarte mult de câștigat din punct de vedere al competitivității prin preluarea bunelor practici din propriul stat (figura 1.7). Astfel, având în vedere că Sofia, București și Budapesta (cele mai mari centre economice) reprezintă Bulgaria, România și, respectiv, Ungaria în clasamentul global *Doing Business*, îmbunătățirile aduse în aceste orașe s-ar putea reflecta în poziția ocupată de fiecare din aceste state în acest clasament. Cu excepția indicatorului privind constituirea societăților comerciale în România – la care Bucureștiul se situează deja pe primul loc în topul celor

FIGURA 1.7 Performanțele generale ale fiecărui stat s-ar ameliora considerabil dacă ar fi adoptate toate bunele practici locale

Sursa: baza de date a *Doing Business*.

Notă: În ceea ce privește diferența efectivă față de punctajul maxim (DTF), fiecare stat este reprezentat de capitala sa (care este și cel mai mare centru economic). Punctajul DTF ipotetic se bazează pe cele mai bune performanțe înregistrate între orașele comparate dintr-un stat. Punctajul DTF arată cât de mare este decalajul unei localități față de cele mai bune performanțe înregistrate de un stat la fiecare din indicatorii analizați de *Doing Business*. Punctajul este standardizat și variază între 0 și 100, 100 reprezentând punctajul pentru cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine).

nouă orașe analizate – îmbunătățiri pot fi aduse fiecărui indicator din cele trei state.

Într-adevăr, dacă Bulgaria ar fi reprezentată la indicatorul privind constituirea societăților comerciale nu de Sofia, ci de Varna – unde formalitățile de constituire durează cu nouă zile mai puțin și nu necesită înregistrarea la primărie – Bulgaria s-ar apropia de punctajul maxim cu 4 puncte și ar urca 25 de poziții în clasamentul global, de la 82 la 57.

Un oraș din România care preia bunele practici privind eficiența sistemului judecătoresc din Timișoara și costurile din Iași, unde onorariile avocațiale sunt mici, s-ar situa între primele 10 state la nivel mondial în ceea ce privește eficiența soluționării litigiilor comerciale. În Timișoara, judecătorii utilizează sistemul electronic de management al dosarelor pentru a reduce gradul de încărcare administrativă. Totodată, ei parcurg mai rapid faza depunerii înscrisurilor deoarece solicită mai puține revizuri ale cererilor introductive decât judecătorii din alte orașe românești.

În ceea ce privește racordarea la rețeaua de electricitate, un oraș din Ungaria

care ar atinge nivelurile de eficiență pe care le are Szekesfehervar și fiabilitatea alimentării cu energie pe care a atins-o orașul Szeged, ar înregistra o distanță cu 5 puncte mai aproape de punctajul maxim față de punctajul actual al Ungariei (reprezentată de Budapesta). Acest oraș ipotetic s-ar situa pe locul 98 la nivel mondial, cu 23 de poziții mai sus de poziția actuală a Ungariei, și anume 121. În mod similar, un oraș care aplică cele mai bune practici din Ungaria la indicatorul privind obținerea autorizațiilor de construire s-ar plasa pe locul 42 în clasamentul global imediat după Finlanda și înaintea Norvegiei.

Eventualele beneficii sunt mai modeste în ceea ce privește înregistrarea transferului dreptului de proprietate. În toate cele trei state, un oraș ipotetic ce ar adopta bunele practici locale în acest domeniu are avea o distanță față de punctajul maxim cu doar 1 punct, în medie, față de punctajul actual al fiecărui stat.

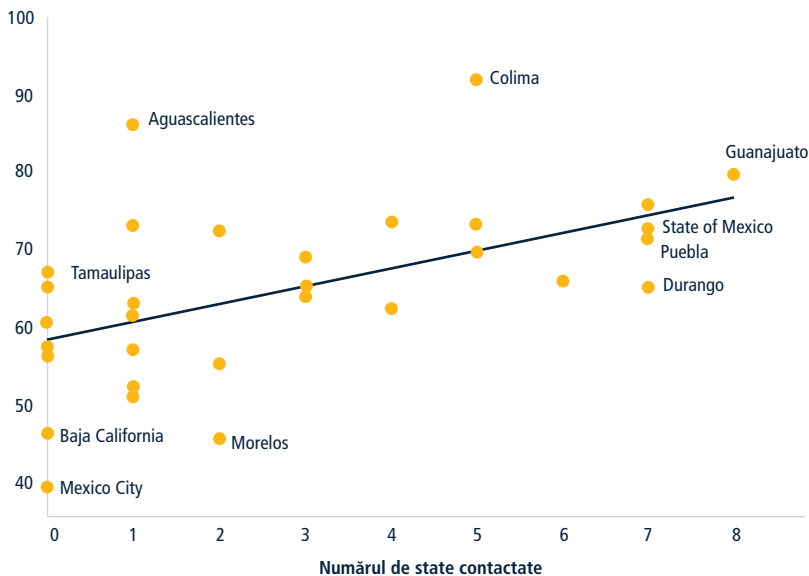
Alte state oferă exemple despre modul în care funcționează învățarea inter pares. În Italia, după publicarea raportului *Doing Business în Italia 2013*, ministrul justiției a făcut referire la date subnaționale în

discursul său oficial la deschiderea anului judiciar 2013. Ministrul și-a ținut discursul la Torino, un oraș care se situează pe prima poziție la indicatorul privind eficiența soluționării litigiilor comerciale, pentru ca și alte instanțe să beneficieze de bunele practici aplicate de instanțele din Torino.

Un alt exemplu este oferit de Mexic, unde Comisia Federală pentru Reforma Legislației (COFEMER – Federal Commission for Regulatory Improvement) organizează o conferință bianuală ce permite fiecărui stat să-și împărtășească experiența în domeniul modernizării legislației. Învățarea în echipă are loc de asemenea atunci când factorii de decizie locali vizitează statele și localitățile învecinate. De exemplu, factorii de decizie din statul Colima au vizitat Sinaloa pentru a se familiariza cu sistemul electronic introdus de acest stat pentru emiterea autorizațiilor de utilizare a terenurilor. La scurtă vreme, Colima a introdus la rândul său un sistem similar pe propria sa pagină de internet. Deloc surprinzător, datele arată că acele state care depun eforturi mai mari pentru menținerea dialogului cu alte state beneficiază de un mediu de afaceri mai eficient, așa cum o demonstrează *Doing Business* (figura 1.8).

FIGURA 1.8 Statele mexicane care depun eforturi mai mari pentru a menține un dialog cu celelalte state beneficiază de un mai bun cadru legislativ aplicabil mediului de afaceri

Diferența medie față de punctajul maxim pentru patru indicatori măsurați (0–100)

Sursa: baza de date a *Doing Business*, pe baza datelor obținute în noiembrie 2013 în cursul întrunirilor consultative cu autorități ale statelor mexicane.

Notă: Corelarea dintre diferența față de punctajele maxime și numărul de state contactate de alte state este de 0,53, iar relația este semnificativă la nivelul de 1%.

Autoritățile mexicane au mers chiar mai departe: Ministerul Economiei utilizează *Doing Business* și alți indicatori în scopuri de monitorizare și evaluare. Fondo PYME – instituția sa finanțatoare – oferă subvenții statelor și primăriilor care pun în practică proiecte de reforme legislative menite să îmbunătățească climatul investițional și competitivitatea. Îmbunătățirea indicatorilor face parte din termenii de referință pentru localitățile care doresc să obțină finanțare.

Consultarea cu toate părțile interesate reprezintă un alt element cheie al procesului de reformă legislativă. Să luăm ca exemplu Polonia. Concluziile la nivel subnațional cuprinse în raportul *Doing Business în Polonia 2015* au stat la baza dialogului între factorii de decizie naționali și locali menit să asigure introducerea și punerea în aplicare a noii Legi privind regimul construcțiilor la nivelul întregii țări. Numeroasele modificări aduse legii și popularizarea inconsecventă a acesteia au condus la confuzii și la aplicarea

diferențiată a legii la nivel local. Așa cum a afirmat un funcționar public din Olsztyn „Legea este complexă și dă naștere la interpretări. Dezvoltatorii vor încerca să găsească acei funcționari publici locali care sunt dispuși să interpreteze legea în favoarea lor. A trebuit să emitem mai mult de 20 de ghiduri pentru a asigura interpretarea uniformă în aplicarea legii în orașul nostru”. Asigurarea unei mai bune coeziuni a textului legislativ, comunicarea modificărilor legislative către toate persoanele interesate – instituțiile însărcinate cu aplicarea legii, comunitățile de afaceri și publicul larg – și elaborarea unor ghiduri privind modul de interpretare a legii au devenit priorități pentru guvernul polonez, care a dorit să se asigure că modificările au fost înțelese și puse în practică în mod corespunzător.

În mod similar, guvernul Ungariei utilizează dialogul inter-instituțional și public-privat pentru a stimula modernizarea cadrului legislativ. Preocupat de menținerea ratei de creștere economică la

3-4%, guvernul a constatat că birocrația reprezintă o mare problemă¹⁶. În luna octombrie 2016, a fost înființat Consiliul Național al Concurenței care are drept scop să propună măsuri de stimulare a competitivității și de sprijin pentru întreprinderile mici și mijlocii, și să răspundă provocărilor de pe piața muncii și salariilor. Consiliul este format din reprezentanți ai mediului academic, ai camerelor de comerț și industrie și ai Agenției de Promovare a Investițiilor din Ungaria, precum și reprezentanți ai companiilor private. Fără o înțelegere aprofundată a preocupărilor sectorului privat și a obstacolelor cu care se confruntă societățile comerciale de la înființare și pe parcursul funcționării și al dezvoltării, niciun guvern nu poate pretinde că a elaborat un plan de reforme comprehensiv care să producă efecte pozitive concrete pentru societățile comerciale din statul respectiv.

Deși nu există o abordare unică, nediferențiată, a reformei legislative, fiecare jurisdicție având specificul său, o mare parte din reformatorii de succes înființează comitete de supraveghere la nivel înalt însărcinate cu stabilirea priorităților de pe agenda de reforme și menținerea ritmului de reformă. Reformatorii de succes încredințează factorilor de decizie (cum ar fi un anume ministru sau cabinetul primului ministru) responsabilități clare în cadrul procesului de reformă. Grupurile de lucru tehnice coordonează apoi implementarea acestora la nivel de instituție. Comitetele tehnice care au înregistrat cele mai mari succese au în componența lor reprezentanți ai tuturor instituțiilor cheie implicate într-un anumit domeniu, precum și membri interesați ai sectorului privat.

Concluziile acestui studiu oferă factorilor de decizie din Bulgaria, România și Ungaria posibilitatea de a depăși obstacolele aferente climatului investițional prin valorificarea exemplelor oferite de fiecare din aceste state precum și de UE. Există motive reale de optimism deoarece fiecare stat excelează într-un alt domeniu. Aplicarea unor măsuri comprehensive de îmbunătățire se poate face

nu doar progresiv ci și într-un ritm alert, ambițios. Elaborarea unui plan ambițios cu responsabilități clare și obiective de ameliorare constituie un prim pas în depășirea obstacolelor. Stimularea alinierii între regiuni și orașe la bunele practici ale celor care au obținut performanțe notabile – asigurând astfel eficientizarea derulării afacerilor la nivel național – este un demers care merită toate eforturile și care va aduce beneficii semnificative societăților comerciale mici.

NOTE

1. Datele Grupului Băncii Mondiale, accesate la data de 5 mai 2017, <http://data.worldbank.org/indicator>.
2. Baza de date privind economia comerțului, accesată la data de 19 aprilie 2017, <http://www.tradingeconomics.com>.
3. „Unemployment Statistics” (Statistici privind nivelul șomajului), Eurostat, accesate la data de 19 aprilie 2017, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics.
4. Comisia Europeană, Regional Policy for Smart Growth of SMEs: Guide for Managing Authorities and Bodies in Charge of the Development and Implementation of Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (Politică regională pentru dezvoltarea inteligentă a IMM-urilor: Ghid pentru autoritățile și instituțiile coordonatoare însărcinate cu elaborarea și implementarea strategiilor de cercetare și inovație în specializarea inteligentă) (Bruxelles: Comisia Europeană, 2013), http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/sme_guide/sme_guide_en.pdf.
5. Studiile anterioare cuprind *Doing Business în Polonia 2015*, *Doing Business în Spania 2015* și *Doing Business în Italia 2013*.
6. Burgas, Plevn, Plovdiv, Ruse, Sofia și Varna în Bulgaria; Budapest, Debrecen, Gyor, Miskolc, Pecs, Szeged and Szekesfehervar în Hungary; Brașov, București, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Oradea, Ploiești și Timișoara în România.
7. Statistici oferite de Oficiul de Cadastru din Ungaria (Foldhivatal).
8. Orașele din Ungaria au un număr de formalități mai mic decât media UE în ceea ce privește înregistrarea transferului dreptului de proprietate și egal cu media UE în ceea ce privește racordarea la rețeaua de electricitate. Numărul de formalități aplicabile în orașele din Bulgaria este egal cu media UE în ceea ce privește constituirea unei societăți comerciale.
9. Consiliul Superior al Magistraturii din România, Rapoarte privind starea justiției (Raport privind starea justiției pentru anul 2015), anexa I, <http://www.csm1909.ro>.
10. Consiliul Superior al Magistraturii din Bulgaria, „Date privind numărul de dosare civile alocate fiecărui judecător în 2015”, anexa 83 în Tabele statistice rezumative privind activitatea judecătorească în anul 2015, disponibile la <http://www.vss.justice.bg/page/view/1082>.
11. Comisia Europeană, „Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliul privind progresele înregistrate de Bulgaria în baza mecanismului de cooperare și verificare”, COM(2017) 43 final (Comisia Europeană, Bruxelles, 2017), https://ec.europa.eu/info/effective-justice/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/reports-progress-bulgaria-and-romania_en; Banca Mondială, „Performanțele sistemului judiciar din Bulgaria, gradul de încărcare și examinarea cheltuielilor (2008-2014)” (Banca Mondială, Washington, DC, 2015).
12. Statistici oferite de Oficiul de Cadastru din Ungaria (Foldhivatal).
13. Consiliul Superior al Magistraturii din România, Rapoarte privind starea justiției (Raport privind starea justiției pentru anul 2015), anexa I, <http://www.csm1909.ro>.
14. Statistici oferite de Registrul Comerțului la Agenția de Înregistrare, Bulgaria.
15. Statistici oferite de Oficiul Național al Registrului Comerțului, România.
16. Ministerul Economiei Naționale din Ungaria, „Consiliul Național al Concurenței va asigura creșterea sustenabilă”, 17 octombrie 2016, <http://www.kormany.hu/en/ministry-for-national-economy/news/national-competitiveness-council-to-ensure-sustainable-growth>.

Sumar al rezultatelor cercetării: diferențe între performanțele legislative la nivel subnațional în România

- Întreprinzătorii români se confruntă cu diferite obstacole de reglementare, în funcție de locul în care își stabilesc afacerile. Este mai ușor pentru întreprinzătorii români să demareze o afacere în București, Oradea, Ploiești și Timișoara, să obțină o autorizație de construire la Craiova, să se racordeze la rețeaua de energie electrică în Iași, să transfere dreptul de proprietate la Oradea și să soluționeze litigiile comerciale la Judecătoria din Timișoara.
- O autorizației de construire se obține în 156 de zile în Oradea—de două ori mai repede decât în Constanța sau Timișoara. Dar Oradea are cel mai scump proces: la 7,6% din valoarea depozitului, costul este de 4 ori mai mare decât la Cluj, Craiova sau Iași.
- În Timișoara—unde judecătorii utilizează sistemul electronic demanagement al dosarelor pentru a reduce gradul de încărcare administrativă—soluționarea litigiilor comerciale și punerea în executare a sentințelor durează cu opt luni mai puțin decât în Brașov.
- Bucureștiul se situează în prima jumătate a clasamentului orașelor românești la majoritatea indicatorilor măsurați, demonstrând potențial pentru gestionarea eficientă a unui volum mare de solicitări de servicii din partea sectorului privat.

Toate orașele din România se supun aceluiași regim juridic. Prin urmare, diferențele la nivel subnațional documentate în acest raport sunt generate de alți factori. Un astfel de factor constă în diferențe între resursele disponibile și nivelurile de eficiență ale sucursalelor locale ale instituțiilor publice— diferențe care sunt manifeste în special în domeniile privind constituirea societăților comerciale, înregistrarea transferului dreptului de proprietate și soluționarea litigiilor comerciale. Un alt factor constă în diferențe în nivelurile de eficiență ale autorităților locale care gestionează majoritatea proceselor din domeniul emiterii autorizațiilor de construire. Un al treilea factor se referă la racordarea la rețeaua de electricitate. Ca urmare a liberalizării piețelor de energie, diferite regiuni sunt deservite de diferiți furnizori, ceea ce conduce la diferențe între localități atât din punct de vedere al eficienței formalităților privind o nouă racordare la rețeaua de electricitate cât și în ceea ce privește calitatea furnizării energiei electrice.

UNDE SUNT FORMALITĂȚILE DE CONSTITUIRE A UNEI SOCIETĂȚI COMERCIALE MAI SIMPLE?

Pe întreg teritoriul României constituirea unei societăți comerciale presupune un număr de șase formalități și aceleași costuri – echivalentul a 1,5% din venitul pe cap de locuitor¹. Cu toate acestea, timpul necesar îndeplinirii acestor formalități este cel care face diferența între cele nouă localități comparate – mergând de la 12 zile în patru dintre acestea (București, Oradea, Ploiești și Timișoara) și ajungând la 25 de zile în Craiova (figura 2.1). Dintre statele membre UE, doar Polonia și Malta au perioade mai lungi de așteptare pentru constituirea unei societăți comerciale. Motivul principal al acestor diferențe îl constituie timpul necesar pentru înregistrarea ca plătitor de TVA. Formalitățile sunt mai rapide în București, Oradea,

Ploiești și Timișoara. În Constanța sunt necesare două săptămâni, în vreme ce în Craiova ele durează trei săptămâni. Mai multe modificări menite să simplifice formalitățile de înregistrare ca plătitor de TVA în România au fost aduse recent, în februarie 2017.

Înregistrarea online a unei societăți comerciale este posibilă în România încă din 2012, însă ea nu-i ajută pe întreprinzători să facă economii semnificative de timp sau bani. În medie, mai puțin de 10% din societățile cu răspundere limitată nou constituite utilizează platforma online de înregistrare. Procentul variază între 1% în majoritatea localităților și 24% în Constanța, acolo unde camera de comerț locală oferă în mod activ asistență întreprinzătorilor locali.

Pentru a facilita formalitățile de înregistrare, România ar putea urma exemplul Ungariei prin comasarea formalităților de înregistrare ca plătitor de TVA cu formalitățile de înmatriculare și înregistrare fiscală la registrul comerțului. Autoritățile române ar putea avea de asemenea în vedere acordarea unor stimulente pentru a încuraja înregistrarea pe platforma online. De exemplu, pentru înregistrarea online s-ar putea percepe taxe semnificativ mai mici decât cele percepute pentru înregistrarea la ghișeu, strategie utilizată în Bulgaria, unde aproximativ trei sferturi

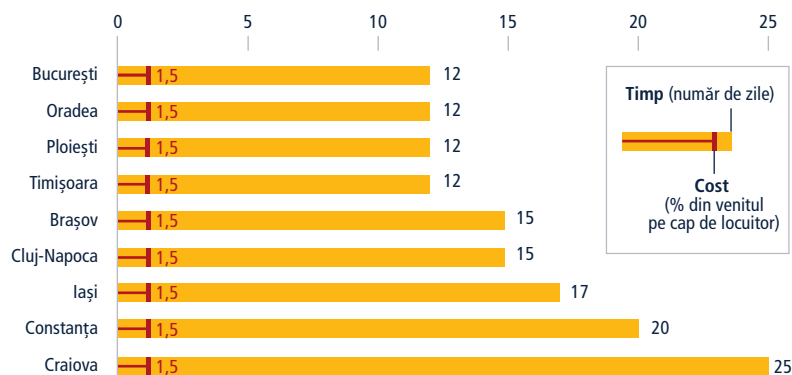
din societățile cu răspundere limitată nou constituite se înregistrează electronic.

UNDE SUNT MAI UȘOR DE OBTINUT AUTORIZAȚIILE DE CONSTRUIRE IAR CALITATEA NORMELOR APLICABILE ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR ESTE MAI RIDICATĂ?

Obținerea autorizațiilor de construire poate fi un demers dificil în România (figura 2.2). În capitală, unde procedura este cea mai simplificată, ea presupune 24 de formalități, în timp ce în Cluj-Napoca, Ploiești și Timișoara trebuie parcurse 27 de formalități. Diferența principală dintre localitățile românești rezidă în obținerea avizelor preliminare edificării proiectului. Eficiența întregii proceduri este mai ridicată în Craiova, unde, la momentul analizării cererii de eliberare a certificatului de urbanism, primăria convoacă o ședință cu reprezentanții tuturor furnizorilor de utilități pentru a stabili care avize sunt necesare pentru autorizația de construire, urmând ca acestea să fie enumerate în certificatul de urbanism.

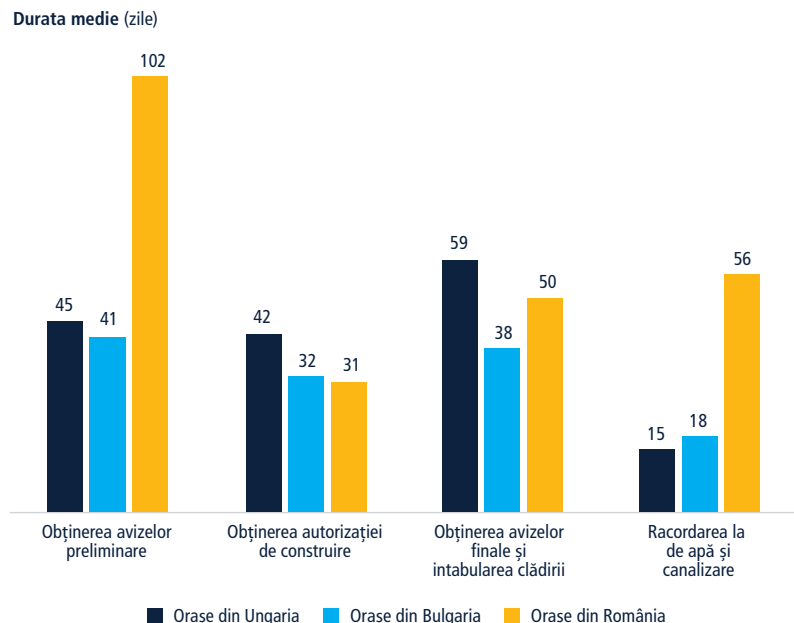
Cu toate acestea, nu Craiova deține recordul în materie de rapiditate sau costuri reduse aferente procesului de emiterie

FIGURA 2.1 Timpul necesar pentru constituirea unei societăți comerciale diferă semnificativ între orașele din România

Sursa: baza de date Doing Business.

FIGURA 2.2 Obținerea autorizației de construire se face mai rapid, în medie, în România—dar obținerea avizelor preliminare durează semnificativ mai mult decât în Bulgaria sau Ungaria

Sursa: baza de date Doing Business.

a autorizațiilor de construire. Grație în principal unei primării care funcționează extrem de eficient, procesul este cel mai rapid în Oradea: 156 de zile în total, față de peste 300 de zile în Constanța sau Timișoara. Oradea are însă și cele mai mari costuri: reprezentând 7,6% din valoarea depozitului. Aceste costuri sunt de 4 ori mai ridicate decât cele din Cluj-Napoca, Craiova sau Iași. Per total, în România costurile legate de obținerea autorizațiilor de construire sunt relativ mari. Costul mediu, care reprezintă 3,4% din valoarea depozitului construit, este de 1,7 ori mai mare decât media UE, lucru care se datorează îndeosebi costurilor mari legate de emiterea avizelor și autorizațiilor de construire.

Ca și în cazul Bulgariei și Ungariei, legislația aplicabilă în domeniul construcțiilor este disponibilă online în România, cerințele sunt specificate clar, măsurile de control al calității în construcții (inspecțiile) sunt puse în practică atât înainte, cât și în timpul și în perioada ulterioară construirii, iar profesioniștii implicați în

procesul de control al calității sunt foarte bine pregătiți. Prin urmare, România obține 13 din cele maxim 15 puncte ce pot fi acordate în cadrul indicelui privind controlul calității și siguranței în construcții, depășind media UE de 11,4.

Pe viitor, orașele românești ar trebui să se concentreze pe simplificarea formalităților de eliberare a avizelor premergătoare construirii, care însumează în medie șase pași separați. De asemenea, este recomandabil să se procedeze la centralizarea tuturor avizelor preliminare în cadrul unui ghișeu unic – așa cum a făcut Georgia, reducând cu 10 numărul formalităților și cu 70 de zile timpul de așteptare. Pe termen lung, finalitatea ar trebui să fie punerea în aplicare a unui sistem de tip ghișeu unic electronic în cadrul căruia toate instituțiile implicate să poată analiza cererea online, așa cum se întâmplă în Ungaria.

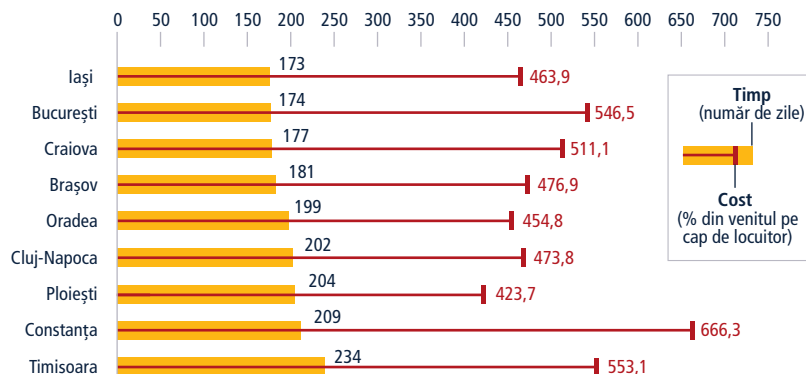
UNDE ESTE MAI UȘOR DE OBTINUT RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE ȘI MAI FIABILĂ FURNIZAREA ACESTEIA?

În România, procesul de racordare la rețeaua de electricitate presupune în medie nouă formalități, 195 de zile de așteptare și 507,8% din venitul pe cap de locuitor. Cele nouă localități comparate au obținut în medie un punctaj de 6,7 din maxim 8 puncte la indicatorul privind fiabilitatea alimentării cu electricitate și transparența tarifelor. Clienții din București, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași și Oradea se confruntă mai rar și pentru intervale mai scurte de timp cu întreruperi în alimentarea cu energie electrică față de celelalte orașe comparate – prin urmare, aceste șase orașe primesc un punctaj mai mare în cadrul indicelui privind fiabilitatea alimentării cu electricitate și transparența tarifelor.

Dintre orașele românești, cel mai ușor de obținut racordarea la rețeaua de electricitate este în Iași (figura 2.3) unde sunt necesare opt formalități și 173 de zile, iar cel mai dificil este în Timișoara, unde se adaugă o formalitate și două luni. Diferența de timp este generată în principal de cât de lungă este perioada necesară pentru finalizarea lucrărilor de racordare (de la 52 de zile în Iași până la patru luni în Timișoara) și pentru obținerea autorizației de construire pentru lucrările de conectare (de la o lună în București până la trei luni în Constanța). În municipiul Ploiești sunt înregistrate cele mai mici costuri pentru o racordare nouă (423,7% din venitul pe cap de locuitor) în timp ce în Constanța acestea sunt cele mai ridicate (666,3% din venitul pe cap de locuitor), diferența rezultând în principal din costurile lucrărilor de racordare.

Identificarea oportunităților de reducere a numărului de formalități necesare pentru racordarea la rețeaua de electricitate

FIGURA 2.3 Racordarea la rețeaua de electricitate se face cel mai rapid în Iași și cel mai ieftin în Ploiești

Sursa: baza de date Doing Business.

este un pas esențial pentru simplificarea procedurii în România, acolo unde numărul mediu de condiții de îndeplinit este mult mai mare decât în majoritatea statelor dezvoltate. Orașele din România ar putea urma exemplul municipiului Iași, unde agenților economici nu li se cere să semneze o declarație de suprafață în fața unui notar ori să semneze o convenție de atribuire („încredințare”) cu un prestator acreditat. De asemenea, procesul de avizare în două etape, potrivit căruia clientul trebuie să obțină mai întâi un aviz de principiu și abia apoi să semneze contractul final de racordare, poate fi înlocuit cu o singură formalitate. Introducerea unui sistem informațional geografic (GIS, din engleză, *geographic information system*) ar contribui totodată la eliminarea inspecțiilor pe teren de către distribuitorii de utilități.

UNDE ESTE MAI SIMPLĂ ÎNREGISTRAREA TRANSFERULUI DREPTULUI DE PROPRIETATE ȘI MAI EFICIENT SISTEMUL DE CADASTRU ȘI PUBLICITATE IMOBILIARĂ?

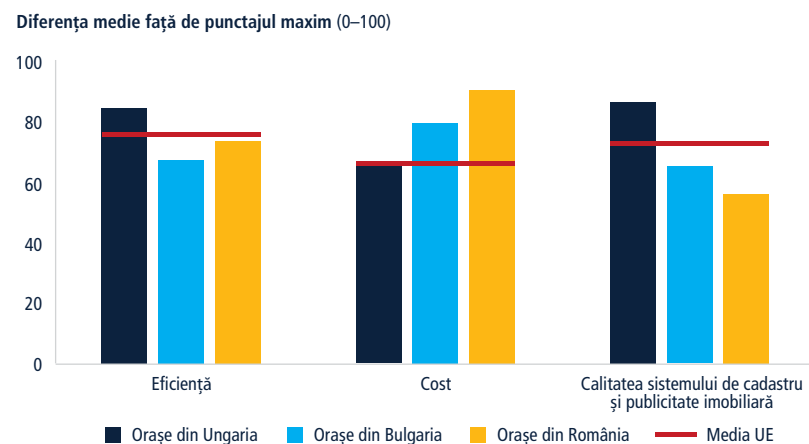
În toate cele nouă localități comparate în România, înregistrarea transferului dreptului de proprietate presupune șase formalități și durează 16 zile, costul fiind de

1,4% din valoarea imobilului. Termenele limită legale la nivel național sunt aplicate uniform în toate localitățile. Cu toate acestea, mici diferențe există în ceea ce privește costurile pentru eliberarea unui certificat de atestare fiscală din partea autorităților locale. Pentru Brașov, București, Craiova și Timișoara eliberarea acestui certificat este gratuită în timp ce la Ploiești se percepe cea mai mare sumă, în valoare de 115 Lei.

Înregistrarea transferului dreptului de proprietate în localitățile din România durează cu peste o săptămână mai puțin decât media UE, costurile fiind cu circa 3,4 puncte procentuale mai mici—calculate ca procent din valoarea imobilului. Cu toate acestea, orașele din România se situează sub media UE la indicatorul privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară, majoritatea obținând 17 puncte din 30 (figura 2.4). Oradea primește 18 puncte datorită situației mai bune a înregistrărilor sale cadastrale. Cluj-Napoca obține 16 puncte deoarece majoritatea registrelor sale cadastrale continuă să fie ținute pe hârtie, celelalte orașe având deja registre computerizate.

În viitor, orașele din România ar trebui să continue procesul de informatizare atât a cărții funciare cât și a registrelor de cadastru și publicitate imobiliară. Digitizarea completă a dosarelor contribuie atât la facilitarea cât și la o mai bună protecție a transferurilor drepturilor de proprietate. De asemenea, autoritățile ar trebui să continue eforturile menite să asigure intabularea tuturor bunurilor

FIGURA 2.4 Orașele din Ungaria ocupă primele poziții în ceea ce privește eficiența și calitatea în înregistrarea transferului dreptului de proprietate, dar și din punct de vedere al costurilor aferente ridicate

Sursa: baza de date Doing Business.

Notă: Diferența față de punctajele maxime din punct de vedere al eficienței reprezintă media punctajelor acordate pentru numărul de formalități și timpul necesar. Diferența față de punctajul maxim arată cât de departe se află un oraș de cea mai bună performanță a oricărui stat în cadrul fiecărui indicator Doing Business. Punctajul este standardizat și este cuprins între 0 și 100, 100 reprezentând punctajul pentru cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine). Punctajele medii pentru UE au la bază datele la nivel de stat pentru 28 de state membre UE.

imobile până în 2023, un obiectiv stabilit prin Programul Național de Cadastru și Publicitate Imobiliară al Guvernului României. Actualmente, doar 23% din bunurile imobiliare din România sunt înregistrate – 53% din bunurile imobiliare în zonele urbane și 16% în cele rurale².

UNDE ESTE MAI SIMPLĂ SOLUȚIONAREA LITIGIILOR COMERCIALE ȘI MAI BUNĂ CALITATEA PROCESULUI JUDICIAR?

În România, soluționarea litigiilor comerciale este cea mai eficientă în Timișoara, unde procesul durează 15 luni, și cea

mai anevoioasă în Brașov, unde procesul durează 23 de luni (figura 2.5). În Timișoara, soluționarea rapidă a cauzelor se combină cu o calitate relativ ridicată a proceselor judiciare și costuri relativ reduse comparativ cu alte localități din România. Termenele de depunere a cererilor de chemare în judecată sunt scurte. Potrivit judecătorilor, rareori se întâmplă să fie nevoiți să solicite reclamanților să-și corecteze cererile. Instanțele din Timișoara și cele din Cluj-Napoca au îmbunătățit accesul părților la înscrisurile aferente cauzei prin dezvoltarea programului „Infodosar”.

În Brașov, unde durata procesului de soluționare a unui litigiu comercial este

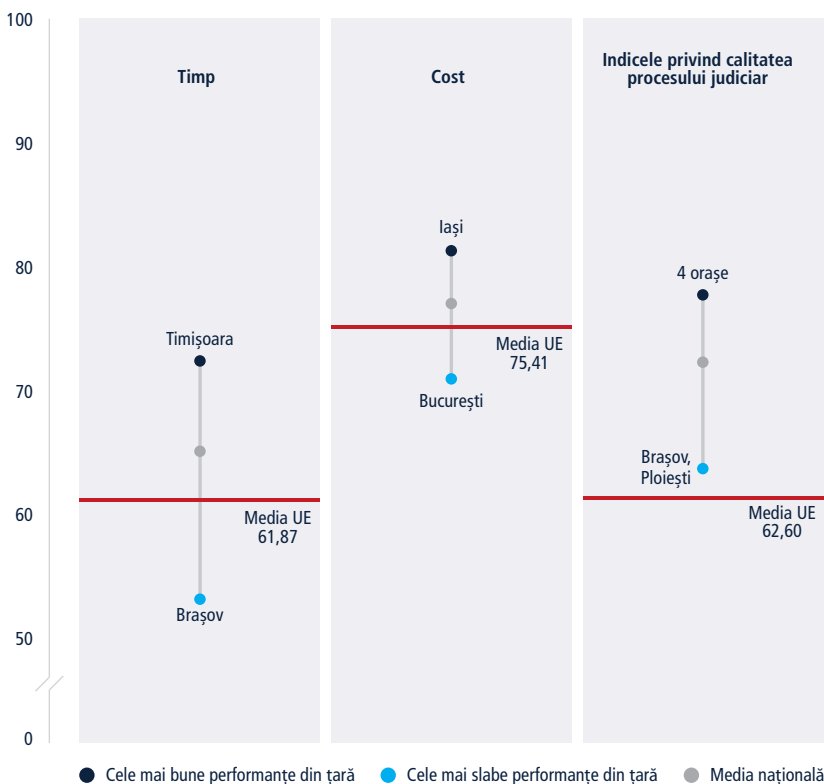
cea mai lungă dintre orașele României, dificultatea ocupării posturilor vacante de judecători face anevoioasă acoperirea volumului de lucru. De asemenea, în Brașov nu există o secție comercială specializată la nivelul tribunalului iar sistemul său electronic de gestionare a cauzelor nu oferă un acces corespunzător avocaților. După Brașov, Ploiești are cel mai lung termen de soluționare a litigiilor comerciale: aproape 22 de luni.

Costurile medii de punere în executare a unei hotărâri judecătorești în România reprezintă 6,6% din suma aflată în litigiu – mai mult decât dublul costurilor din Bulgaria și triplul costurilor din Ungaria. Bucureștiul are cele mai mari costuri din România dar și cea mai rapidă procedură de executare silită, puțin peste trei luni. Executorii judecătorești din România solicită adesea plata unui avans pentru a-și acoperi cheltuielile de poprire și valorificare a bunurilor mobile.

Unul dintre impedimentele principale la promovarea unei acțiuni în instanță în România îl constituie admisibilitatea cererilor. În multe localități, un număr semnificativ de cereri sunt retrimise reclamantului pentru corectarea unor erori care cel mai adesea țin de calculul taxei de timbru. România ar putea simplifica modalitatea de calcul a taxelor de timbru și ar putea oferi cursuri de formare grefierilor pentru ca aceștia să poată verifica modul de calcul al acestora, permițând astfel judecătorilor să dedice mai mult timp fondului problemei.

FIGURA 2.5 În ceea ce privește soluționarea litigiilor comerciale, cele mai mari diferențe la nivel național se înregistrează la durata procesului

Diferența față de punctajul maxim (0–100)

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Diferența față de punctajul maxim arată cât de departe se află un oraș de cea mai bună performanță a oricărui stat în cadrul fiecărui indicator *Doing Business*. Punctajul este standardizat și este cuprins între 0 și 100, reprezentând punctajul pentru cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine). Punctajele medii pentru România au la bază datele pentru cele 9 orașe comparate. Punctajele medii pentru UE au la bază datele la nivel de stat pentru 28 de state membre UE.

NOTE

1. Acest cost nu reflectă recenta eliminare a taxei de înregistrare de 400 Lei prin Legea nr. 1/2017, intrată în vigoare la 1 februarie 2017 și care a eliminat mai mult de 100 de taxe și impozite.
2. Date obținute de la Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară.

Constituirea unei societăți comerciale

OBSERVAȚII PRINCIPALE

- Budapesta se situează în urma altor orașe din Ungaria în cadrul indicatorului privind constituirea unei societăți comerciale iar în Bulgaria același lucru se întâmplă cu Sofia. Cu toate acestea, în România, Bucureștiul își dispută primele locuri cu Oradea, Ploiești și Timișoara.
- Diferențele de performanță între orașele Ungariei sunt marginale și rezultă în principal din diferențe legate de onorariile avocațiale.
- Dacă în loc de Sofia, Bulgaria ar fi reprezentată de Varna în clasamentul global *Doing Business* la indicatorul privind ușurința constituirii societăților comerciale, Bulgaria ar urca 25 de locuri, de la 82 la 57. Varna nu este fruntașă doar în Bulgaria; alături de Plevna, aceste orașe depășesc media Uniunii Europene în ceea ce privește ușurința constituirii societăților comerciale—fiind, de altfel, singurele două orașe care depășesc această medie, dintre cele 22 de orașe comparate.
- Constituirea unei societăți comerciale în România poate dura între 12 zile în București, Oradea, Ploiești și Timișoara, și 25 de zile în Craiova. Decalajul se datorează eficienței diferențiate a diverselor sucursale regionale ale ANAF în emiterea codului unic de identificare fiscală (codul de plătitor de TVA).
- Toate cele trei state permit depunerea electronică a actelor necesare pentru constituirea unei societăți comerciale, însă procentul de utilizare rămâne redus în România, mergând de la mai puțin de 1% în majoritatea orașelor, până la 24% în Constanța.

Societățile comerciale din Uniunea Europeană se pot înregistra în orice stat membru, indiferent de statul în care își desfășoară activitatea sau de naționalitatea administratorilor. Această libertate le permite să beneficieze fie de un regim juridic mai permisiv la înregistrare fie de costuri inițiale mai reduse, în afara țării de origine¹.

Marin și Adam, doi absolvenți de informatică și colegi în ultimii câțiva ani în cadrul unei companii IT din Germania sunt interesați de această flexibilitate. După ce au reușit să facă anumite economii și au pregătit o listă de contacte și un grup de potențiali clienți, cei doi intenționează să își lanseze propria afacere – fie în România, în orașul natal al lui Marin, Oradea, fie în Ungaria, în orașul natal al lui Adam, Debrecen. Un prim pas în acest sens îl constituie decizia privind locul de înregistrare a societății comerciale. În Debrecen societatea comercială poate începe să funcționeze în șase zile în timp ce în Oradea ar trebui să aștepte cu o săptămână mai mult. În Oradea, însă, ei ar avea nevoie de doar 162 Euro atât pentru cheltuielile de constituire cât și pentru capitalul social minim cerut de lege pentru a fi depus în bancă², în timp ce în Debrecen ar trebui să angajeze un avocat, să plătească aproximativ 700 de Euro cheltuieli de înregistrare și taxe și să depună circa 5.000 Euro cu titlu de capital social, dacă vor ca răspunderea lor personală să fie limitată în cadrul societății cu răspundere limitată (korlátolt felelősségű társaság). Dat fiind că aspectul financiar este esențial, decizia nu este greu de luat.

Un cadru legislativ bine structurat și eficient contribuie la constituirea de societăți comerciale noi și impulsionează crearea locurilor de muncă. Statele care au o procedură mai eficientă de constituire a societăților comerciale tind de asemenea să aibă o rată mai mare de societăți comerciale nou înființate și o densitate mai mare de companii noi (figura 3.1)³. Dovezile la nivel național vin în sprijinul acestei afirmații. Portugalia, țară care a pus în funcțiune un ghiseu unic pentru constituirea societăților comerciale în 2005 în scopul reducerii poverii legislative pentru noii întreprinzători,

CE ANUME MĂSOARĂ INDICATORUL PRIVIND CONSTITUIREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE?

Doing Business prezintă numărul de formalități precum și timpul, costurile și capitalul social minim vărsat, necesare pentru constituirea și funcționarea societăților comerciale cu răspundere limitată de dimensiuni mici și mijlocii (a se vedea figura). Pentru a permite compararea datelor colectate pentru diferite localități, Doing Business utilizează un model de societate cu răspundere limitată cu un capital social deținut în procent de 100% de asociați din țara respectivă, care are un capital social inițial egal cu de 10 ori valoarea veniturii pe cap de locuitor, desfășoară activități generale industriale sau comerciale și are între 10 și 50 de angajați în prima lună de funcționare.

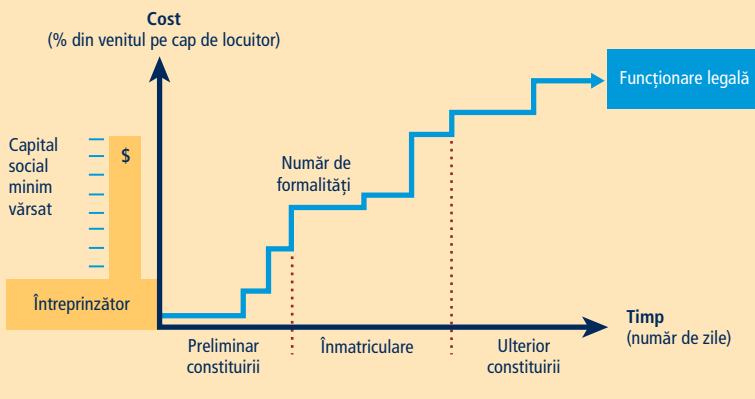
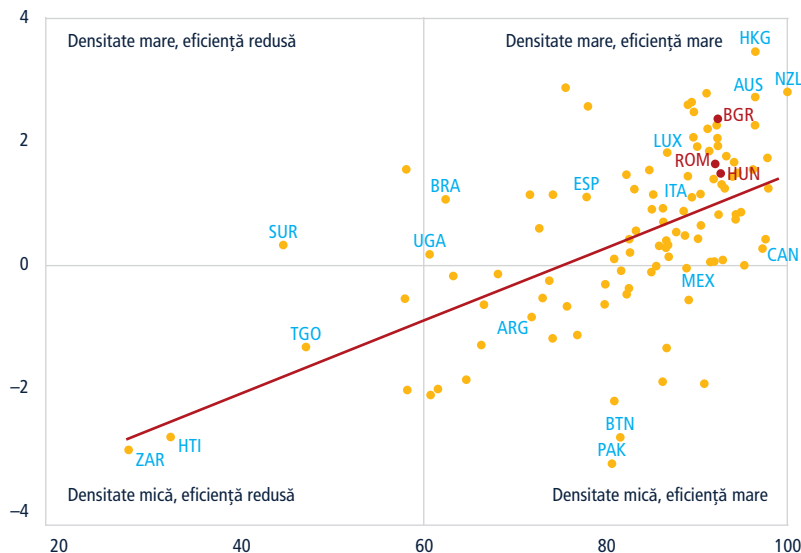

FIGURA 3.1 Eficiența procesului de înregistrare a unei societăți comerciale noi este asociată cu o densitate mai mare de noi întreprinderi

Densitatea societăților comerciale nou înființate

Diferența față de punctajul maxim în cadrul indicatorului privind constituirea societăților comerciale (0-100)

Surse: baza de date Doing Business; baza de date a Întreprinzătorilor, Grupul Băncii Mondiale, <http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/entrepreneurship>

Notă: Densitatea societăților comerciale nou înființate reprezintă numărul de societăți comerciale nou înregistrate la 100.000 locuitori cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 ani. Diferența față de punctajul maxim reprezintă media punctelor acordate pentru formalități, timp, costuri și capital minim vărsat necesare pentru constituirea unei societăți comerciale. Punctajul este standardizat și este cuprins între 0 și 100, 100 reprezentând punctajul pentru cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine). Datele sunt valabile la nivelul anilor 2012 și 2014 și acoperă 109 state. Raportul dintre diferența față de punctajul maxim și densitatea societăților comerciale nou înființate este de 0,57. Acest raport este semnificativ la nivelul de 1%.

este un exemplu în acest sens. Estimările arată că numărul de societăți nou constituite a crescut cu 17% iar numărul de locuri de muncă noi cu 22%⁴. Dovezi comparabile există și la nivel regional pentru Italia: în provinciile cu o procedură mai lungă de constituire a societăților comerciale noi numărul de companii nou înființate este mai mic decât în cele cu o procedură de urgență⁵. Formalități mai rapide de înregistrare sunt de regulă asociate cu un număr mai mare de start-up-uri în domenii cu puternic potențial de creștere, cum sunt cele care presupun trecerea la tehnologii noi sau care răspund nevoilor globale în creștere⁶. Dovezile empirice sugerează totodată că reglementări mai eficiente privind înregistrarea societăților comerciale noi conduc la îmbunătățirea productivității la nivel de întreprindere și la performanțe macro-economice⁷.

Deloc surprinzător, simplificarea procesului de înregistrare a societăților comerciale a reprezentat o preocupare pentru mare parte din statele membre UE. Începând cu 2010, *Doing Business* a consemnat 50 de reforme legislative puse în aplicare în UE, menite

să diminueze complexitatea procedurii și costurile de înregistrare, în conformitate cu bunele practici globale – înregistrând modificări în toate statele membre, cu excepția a trei dintre ele⁸. Aceste eforturi sunt importante îndeosebi pentru firmele mici și mijlocii care dispun de mai puține resurse alocabile pentru depășirea obstacolelor birocratice decât companiile mari. Societățile comerciale mici și mijlocii oferă numeroase locuri de muncă și contribuie într-o pondere semnificativă la crearea de noi locuri de muncă la nivelul UE.

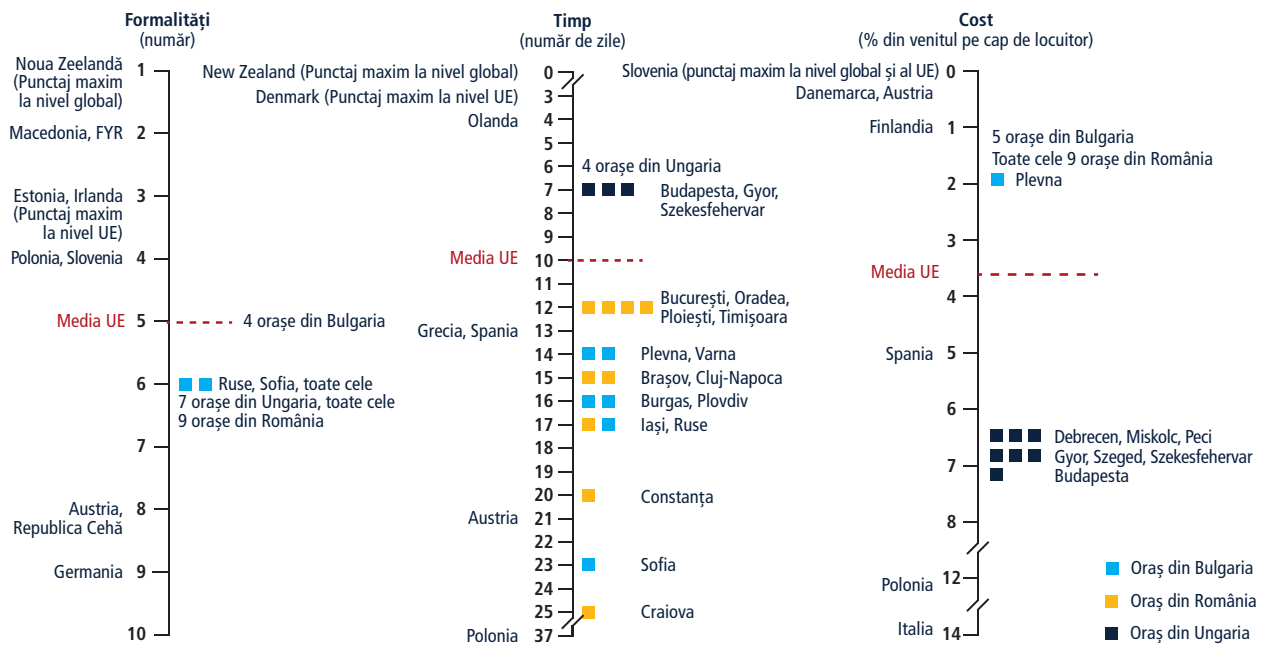
62, Ungaria ocupă locul 75 iar Bulgaria se află pe poziția 82 – toate trei găsindu-se sub media UE de 56, deși înaintea Spaniei și Austriei. Totuși, diferența acestor trei state față de punctajul maxim – aproape 90 de puncte din maxim 100 – indică faptul că ele nu sunt departe de cele mai bune practici globale. Pozițiile relativ inferioare pe care le ocupă în clasament se datorează scorului strâns care există între economiile aflate în vârful clasamentului, multe dintre acestea îmbunătățindu-și performanțele în acest domeniu de-a lungul anilor.

CUM FUNCȚIONEAZĂ CONSTITUIREA UNEI SOCIETĂȚI COMERCIALE ÎN BULGARIA, ROMÂNIA ȘI UNGARIA?

În cel mai recent clasament al celor 190 de state, realizat de *Doing Business* cu privire la ușurința constituirii unei societăți comerciale, mai mult de o treime din primele 25 de locuri sunt ocupate de state membre ale UE. Cu toate acestea, există multe diferențe în cadrul UE. România se clasează pe locul

Procedura de constituire a unei societăți comerciale este relativ rapidă dar costisitoare în Ungaria, și invers, îndelungată dar ieftină în Bulgaria și România. La nivelul localităților comparate în Ungaria, costurile medii pentru constituirea unei societăți comerciale, care reprezintă 6,7% din venitul pe cap de locuitor, sunt de patru ori mai mari decât media din Bulgaria și România, și de aproape două ori mai mari decât media UE de 3,7% - cifră care cuprinde statele cele mai performante precum Slovenia (zero costuri), Danemarca (0,2%) și Austria (0,3%) (figura 3.2).

FIGURA 3.2 Constituirea unei societăți comerciale – poziția orașelor din Bulgaria, România și Ungaria în cadrul clasamentului global

Sursa: baza de date *Doing Business*.
Notă: Punctajele medii pentru UE au la bază datele la nivel de stat pentru 28 de state membre UE.

Constituirea durează, însă, în medie, doar o săptămână în Ungaria, în vreme ce în Bulgaria și România durează mai mult de două săptămâni. Dintre statele membre ale UE, doar în Polonia, Malta și Austria timpul de așteptare este mai lung.

Numărul de formalități necesare pentru constituirea unei societăți comerciale variază de la cinci în patru orașe din Bulgaria – Burgas, Plevna, Plovdiv și Varna – la șase în celelalte 18 orașe comparate (figura 3.3). În Belgia, Estonia, Finlanda, Irlanda și Suedia întreprinzătorii reușesc să înființeze o societate în doar trei pași, în vreme ce în Ungaria societățile trebuie să angajeze un avocat. Societățile nou înființate trebuie de asemenea să se înregistreze la autoritățile locale în toate cele șapte localități comparate din Ungaria și în două dintre cele din Bulgaria – Ruse și Sofia. În România nu există astfel de cerințe de înregistrare la autoritățile locale.

Bulgaria, România și Ungaria au implementat reforme semnificative în vederea alinierii reglementărilor și instituțiilor proprii la cele mai bune practici în domeniul constituirii societăților comerciale (tabelul 3.1). Toate cele trei state au introdus ghîșee unice care compilează cerințele venite din partea mai multor instituții, au creat baze de date electronice centralizate

pentru înregistrarea societăților comerciale, au introdus termene limită legale și au permis înregistrarea electronică (caseta 3.1). Începând cu 2008, atunci când înregistrarea pe baza documentelor pe hârtie a fost eliminată, înregistrarea societăților pe cale electronică a devenit obligatorie în Ungaria. În Bulgaria, fiecare societate comercială primește în prezent un număr unic de identificare (ID) care, utilizat la nivelul tuturor instituțiilor, facilitează verificarea respectării normelor legale pe întreaga durată de viață a societății. În România, recurgerea la intermediari juridici (avocați, notari) nu mai este obligatorie. Cu toate acestea, toate cele trei state păstrează obligativitatea vărsării unui capital social minim. În Bulgaria și România suma care trebuie depusă cu titlul de capital social minim vărsat reprezintă mai puțin de 1% din venitul pe cap de locuitor, în vreme ce în Ungaria, aceasta reprezintă 45,5% din venitul pe cap de locuitor, cea mai mare valoare la nivelul UE.

Dintre cele 22 de localități comparate în acest raport, procesul de constituire a unei societăți comerciale este cel mai facil în Varna (Bulgaria) și cel mai dificil în Craiova (România) (tabelul 3.2). Dintre localitățile românești, Bucureștiul ocupă primele locuri alături de Oradea, Ploiești

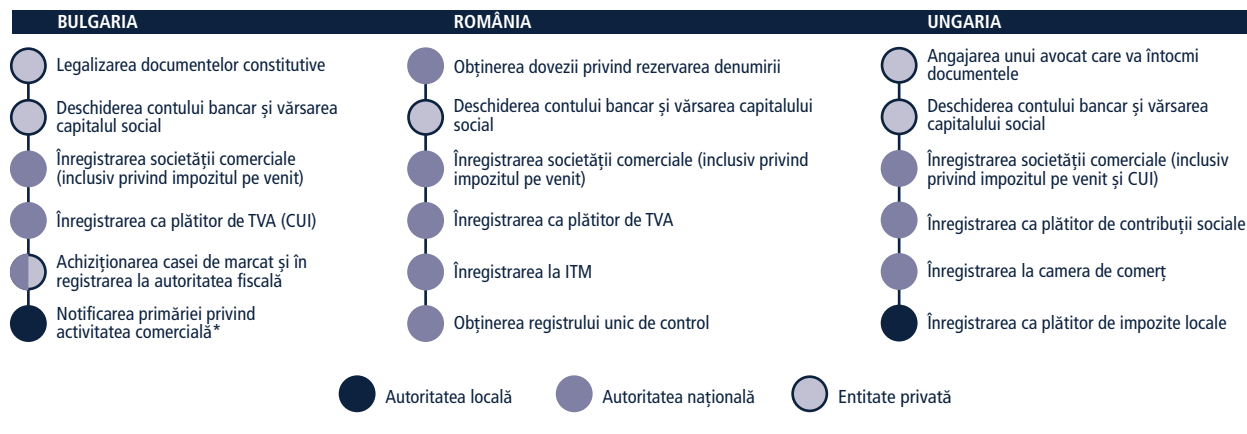
și Timișoara, toate aceste orașe ocupând poziția a 5-a printre cele 22 de localități. Prin comparație, celelalte două capitale dețin ultimele locuri în statele respective, și anume, Budapesta – locul 20, iar Sofia – locul 21.

Diferențele de performanțe la nivelul Ungariei sunt marginale și rezultă în principal din diferențe legate de onorariile avocațiale. Cu toate acestea, diferențele constatate pentru România și Bulgaria sunt semnificative. Cel mai performant oraș și cel mai slab clasat oraș din Bulgaria se află la o distanță de 20 de locuri în clasament, Varna ocupând prima poziție iar Sofia penultima poziție. Motivul principal îl constituie o cerință suplimentară în Sofia de a înregistra societatea la primărie și de a necesita inspecția sediului social înainte de începerea funcționării. În mod similar, deși majoritatea orașelor din România se situează în jumătatea superioară a clasamentului, Craiova se situează la coada acestuia, decalajul fiind dat de eficiența diferită a diverselor sucursale regionale ale ANAF în emiterea codului unic de identificare fiscală (codul de plătitor de TVA).

Ce diferențe există în Bulgaria?

Dintre cele șase localități comparate în Bulgaria, constituirea unei societăți comerciale este cea mai eficientă în

FIGURA 3.3 Întreprinzătorii trebuie să parcurgă un număr de cinci până la șase formalități pentru constituirea unei societăți în Bulgaria, România și Ungaria

Sursa: baza de date *Doing Business*.

* Procedura se aplică doar în Ruse și Sofia.

TABELUL 3.1 Reformele legislative au contribuit la apropierea Bulgariei, României și Ungariei de cele mai bune practici în domeniul constituirii societăților comerciale

Modificări legislative implementate	Bulgaria	România	Ungaria
Introducerea documentelor de constituire standardizate		✓	✓
Introducerea unor funcțiuni de înregistrare online a societăților comerciale	✓	✓	✓
Introducerea unui număr unic de identificare (CUI)	✓		
Reducerea sau eliminarea cerințelor privind capitalul social minim vărsat	✓	✓	
Introducerea termenelor limită legale	✓	✓	✓
Crearea unei interfețe unice: ghișeu unic ^a	✓	✓	✓
Implicarea terților (avocați, notari) a devenit facultativă		✓	
Stabilirea unei grile de tarife fixe pentru constituirea societăților comerciale	✓	✓	✓

Sursa: baza de date *Doing Business*.

a. Nu toate formalitățile ulterioare înregistrării se desfășoară la nivelul registrului comerțului.

Varna, unde presupune cinci formalități și 14 zile, iar cea mai dificilă este în Sofia, unde presupune șase formalități și durează 23 de zile. În cazul în care Bulgaria ar fi reprezentată de Varna și nu de Sofia în clasamentul global *Doing Business*, atunci aceasta ar urca 25 de poziții, de pe locul 82 pe locul 57.

Există doi factori care fac diferența din punct de vedere al formalităților și timpului între cele șase localități. Unul

dintre acestea îl constituie diferențele de timp necesar pentru înregistrarea ca plătitor de TVA. Înmatricularea societății comerciale, înregistrarea ca plătitor de impozit pe venit și înregistrarea în scopuri statistice se pot face în cadrul unui ghișeu unic la Autoritatea de Registru. Cu toate acestea, înregistrarea în scopuri de TVA se face în continuare la autoritatea fiscală din cadrul Ministerului Finanțelor și presupune un formular și o evaluare separate. Solicitanții trebuie să aștepte 10

zile pentru a primi codul unic de identificare fiscală în Plevna și Varna și 12 zile în celelalte localități (caseta 3.2).

Celălalt factor îl constituie diferența dintre cerințele autorităților locale. În Ruse și Sofia toate societățile comerciale nou constituite trebuie să informeze primăria despre tipul de activitate pe care îl desfășoară și data de început a activității. În celelalte patru localități această informare este obligatorie numai dacă societatea deține bunuri imobiliare sau își desfășoară activitatea pe teritoriul primăriei. De asemenea, deși la Ruse o simplă adresă este suficientă, în Sofia este necesară deplasarea unui inspector la sediul societății, după care societatea este înregistrată în registrul primăriei în termen de șapte zile.

Costul constituirii unei societăți comerciale în Bulgaria variază între 1,3% din venitul pe cap de locuitor în majoritatea localităților și 1,8% în Plevna. Diferențele provin din taxele de înregistrare. Între cele șase localități analizate, Plevna este singura în care majoritatea societăților comerciale cu răspundere limitată încă apelează la înregistrarea pe baza documentelor pe hârtie, al cărei cost se ridică

CASETA 3.1 Trei abordări diferite privind sistemele de înregistrare online a societăților comerciale în Bulgaria, România și Ungaria

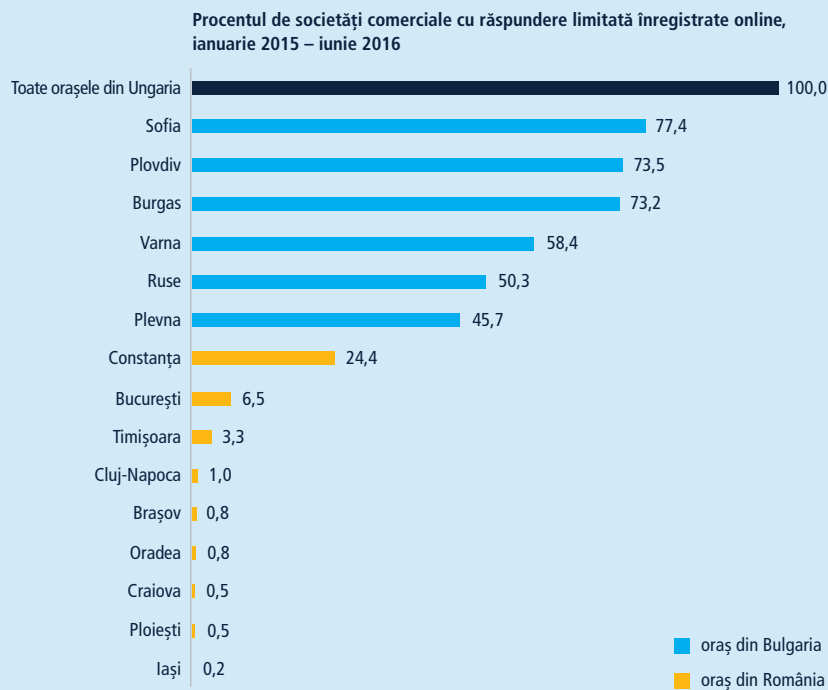
Toate cele trei state, Bulgaria, România și Ungaria, oferă acces online la sistemele naționale de informații și înregistrare a societăților comerciale. De asemenea, grație schimbului de informații între instituții, înregistrarea societăților comerciale include înregistrarea ca plătitor de taxe la autoritățile fiscale în toate cele trei țări. Cu toate acestea, există abordări complet diferite în ceea ce privește sistemele de înregistrare online a societăților comerciale, care conduc la diferențe mari în ponderea înregistrărilor online (a se vedea figura).

În Ungaria, unde utilizarea intermediarilor juridici este obligatorie la constituirea unei societăți comerciale, avocații și notarii nu au de ales: toate cererile de înregistrare trebuie să fie depuse electronic începând cu anul 2008. Societățile pot opta între înregistrarea electronică standard sau simplificată. Înregistrarea simplificată presupune un model standard de act constitutiv, costă aproximativ jumătate din tariful pentru cea standard, adică 50.000 forinți (161 Euro) și este mult mai rapidă (1-2 zile comparativ cu 8-15 zile pentru înregistrarea standard). Mai mult de 90% din societățile comerciale optează pentru versiunea standard a actului constitutiv^a. Constituirea societății este consfințită prin emiterea unei decizii de către tribunalul de înregistrare. Dacă este necesar, certificatul de înregistrare poate fi accesat online și descărcat sub formă de exemplar electronic conform cu originalul.

Progresul a fost de asemenea mare în multe orașe din Bulgaria, în care sistemul de înregistrare online a început să funcționeze în 2009. Unul dintre factorii care au impulsionat utilizarea acestuia l-a constituit tariful redus pentru depunerea cererii, la jumătate din tariful aplicabil pentru depunerea documentelor la ghișeu (28 Euro față de 56 Euro). Un alt factor poate fi faptul că funcționarii de la sucursalele locale ale registrului comerțului nu oferă asistență privind cererile de înregistrare. În schimb, acestea sunt pur și simplu scanate și încărcate în sistem, atribuite ulterior spre revizuire și procesare oricărui funcționar al registrului din țară care se întâmplă să fie disponibil.

CASETA 3.1 Trei abordări diferite privind sistemele de înregistrare online a societăților comerciale în Bulgaria, România și Ungaria (continuare)

Ponderea înregistrărilor online variază mult în Bulgaria, România și Ungaria

Surse: Registrul Comerțului de pe lângă Autoritatea de Registru pentru Bulgaria; Oficiul Național al Registrului Comerțului pentru România.

costisitoare, procedura este la fel de rapidă și ușoară deoarece există un termen limită legal de două zile, indiferent de modalitatea de înregistrare. Unul dintre factorii care fac să treneze acest proces în Bulgaria îl constituie utilizarea încă limitată a semnăturilor electronice.

În România, unde înregistrarea online este disponibilă din 2012, întreprinzătorii care folosesc opțiunea online nu economisesc nici timp și nici bani. Mai mult decât atât, chiar dacă cererea poate fi depusă online, certificatul de înregistrare se emite exclusiv pe hârtie și trebuie ridicat personal de la Registrul Comerțului. Deși instituțiile publice pot să facă propriile verificări cu privire la situația juridică a societăților comerciale, ele nu sunt obligate prin lege să facă acest lucru și, prin urmare, ele solicită de regulă societăților să prezinte documentele aferente pe hârtie.

În medie, mai puțin de 10% din societățile comerciale cu răspundere limitată nou constituite în România utilizează platforma de înregistrare online. Procentul variază de la mai puțin de 1% în majoritatea localităților până la 24% în Constanța, unde camera de comerț locală se implică activ în furnizarea asistenței necesare întreprinzătorilor locali. În București, doar 6,5% din societățile comerciale cu răspundere limitată constituite în perioada ianuarie 2015 - iunie 2016 au fost înregistrate online. Majoritatea solicitanților nu dețin o semnătură electronică.

Este însă de așteptat ca numărul cererilor depuse online să crească odată cu introducerea obligativității depunerii online a declarațiilor fiscale ale societăților comerciale^a, ceea ce va conduce la utilizarea pe scară mai largă a semnăturii electronice. De asemenea, recenta introducere exclusivă a ghișeelor expres la nivelul oficiilor locale ale registrului comerțului din România - care pot prelua cereri a căror corectitudine însă nu o verifică - ar putea reduce numărul cererilor depuse personal, deoarece asistența la ghișeu nu va mai fi disponibilă.

a. Statistici furnizate de Oficiul Juridic Național și Ministerul Justiției din Ungaria.

b. Deși Agenția Națională de Administrare Fiscală a anunțat intenția de a introduce obligativitatea depunerii online a documentelor, nu au fost publicate deocamdată niciun fel de norme în acest sens.

Certificatul de înregistrare este emis pe hârtie sau sub formă de exemplar electronic conform cu originalul. Societăților din Bulgaria li se solicită rar să prezinte un exemplar al certificatului în tranzacțiile cu instituții de interes public precum instanțe, bănci, birouri notariale și autorități de stat centrale și locale. Legea obligă aceste instituții să facă propriile verificări cu privire la situația juridică a societăților comerciale care furnizează codul unic de identificare, funcționarii care solicită documente suplimentare riscând amenzi.

Astăzi, aproape trei sferturi din societățile comerciale cu răspundere limitată nou constituite în Bulgaria sunt înregistrate online. Dintre orașele comparate, procentul cel mai mare se regăsește în Sofia, Plovdiv și Burgas. În Ruse doar puțin peste jumătate din societățile comerciale cu răspundere limitată nou constituite utilizează sistemul electronic. În Plevna, majoritatea societăților continuă să se înregistreze pe baza documentelor pe hârtie; deși mai

TABELUL 3.2 Constituirea unei societăți comerciale în Bulgaria, România și Ungaria —unde este mai ușor?

Oraș (stat)	Poziție	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	Formalități (număr)	Timp (zile)	Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	Capital social minim vărsat (% din venitul pe cap de locuitor)
Varna (Bulgaria)	1	90,56	5	14	1,3	0,0
Pleven (Bulgaria)	2	90,50	5	14	1,8	0,0
Burgas (Bulgaria)	3	90,05	5	16	1,3	0,0
Plovdiv (Bulgaria)	3	90,05	5	16	1,3	0,0
București (România)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Oradea (România)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Ploiești (România)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Timișoara (România)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Brașov (România)	9	88,78	6	15	1,5	0,6
Cluj-Napoca (România)	9	88,78	6	15	1,5	0,6
Ruse (Bulgaria)	11	88,33	6	17	1,3	0,0
Iași (România)	12	88,28	6	17	1,5	0,6
Debrecen (Ungaria)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Miskolc (Ungaria)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Peci (Ungaria)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Szeged (Ungaria)	16	87,57	6	6	6,8	45,5
Constanța (România)	17	87,52	6	20	1,5	0,6
Gyor (Ungaria)	18	87,32	6	7	6,8	45,5
Szekesfehervar (Ungaria)	18	87,32	6	7	6,8	45,5
Budapesta (Ungaria)	20	87,28	6	7	7,1	45,5
Sofia (Bulgaria)	21	86,82	6	23	1,3	0,0
Craiova (Romania)	22	86,27	6	25	1,5	0,6

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Clasamentul are la bază diferența medie față de punctajul maxim pentru formalități, timp, costuri și capital social minim vărsat, aferente constituirii unei societăți comerciale. Diferența față de punctajul maxim este standardizată și variază între 0 și 100, 100 reprezentând punctajul pentru cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine). Pentru mai multe detalii, a se vedea capitolul „Despre *Doing Business* și *Doing Business in Statele Membre UE 2017: Bulgaria, România și Ungaria*”. Datele pentru București, Budapesta și Sofia au fost revizuite de la publicarea *Doing Business 2017*. Setul complet de informații poate fi consultat pe pagina de internet a *Doing Business* la <http://www.doingbusiness.org>.

la 110 leva (56 Euro) (a se vedea caseta 3.1)⁹. Cele care utilizează platforma online plătesc jumătate din tarif, și anume, 55 leva (28 Euro).

Ce diferențe există în Ungaria?

În Ungaria, în toate cele șapte localități analizate, constituirea unei societăți comerciale presupune parcurgerea acestora și șase formalități, care durează șase sau șapte zile și costă între 6,5% și 7,1% din venitul pe cap de locuitor. Prima etapă constă în angajarea unui avocat care va întocmi și depune documentele constitutive ale societății comerciale. Onorariile

avocațiale pot fi negociate. Pentru cazurile mai simple, ele variază între 160.000 forinți (516 Euro) în Debrecen, Miskolc și Peci și 180.000 forinți (581 Euro) în Budapesta.

Pasul următor constă în deschiderea unui cont bancar și depunerea capitalului social minim. Deși legea nu solicită în mod expres depunerea a cel puțin jumătate din valoarea capitalului social minim la data constituirii, potrivit Codului civil, fondatorii societății care nu au vărsat integral capitalul social minim sunt supuși unor restricții la plata dividendelor

și devin responsabili pentru datoriile societății comerciale reprezentând aportul în numerar ne-vărsat.

Tribunalul înregistrează electronic societatea, această procedură incluzând înregistrarea la autoritatea fiscală (ca plătitor de impozit pe venit și TVA, după caz) și la oficiul de statistică. Utilizarea documentelor standard de constituire reduce costurile de înregistrare la jumătate (50.000 forinți sau 161 Euro) și asigură finalizarea formalităților în aceeași zi în Debrecen, Miskolc, Peci și Szeged, sau în cel târziu a doua zi lucrătoare¹⁰.

CASETA 3.2 Se preconizează simplificarea înregistrării în scopuri de TVA în Bulgaria și România?

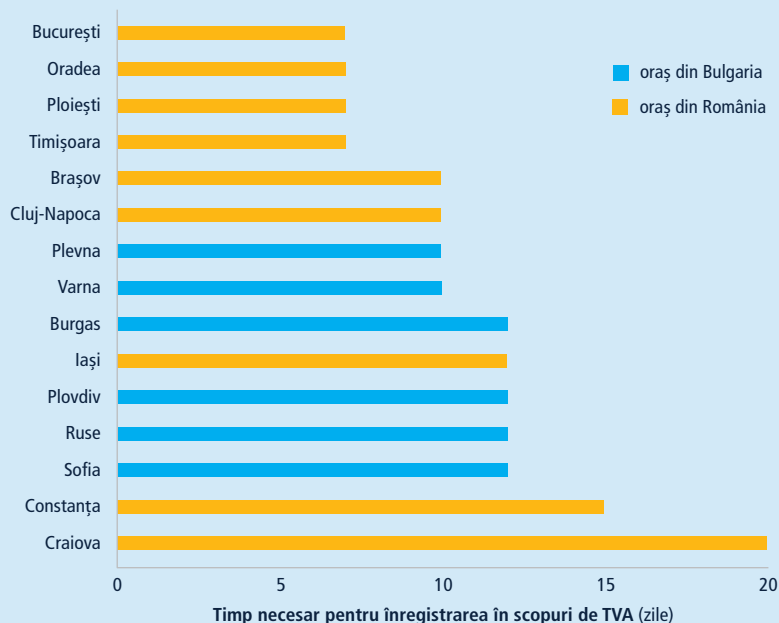
În Bulgaria și România înregistrarea fiscală—ca plătitor de impozit pe veni—are loc simultan cu înmatricularea societății comerciale la Registrul Comerțului. Cu toate acestea, înregistrarea în scopuri de TVA – solicitată voluntar de multe societăți la constituire – rămâne o procedură separată^a.

Pentru înregistrarea în scopuri de TVA fondatorii societății trebuie să furnizeze un volum considerabil de informații (cum ar fi cazierul fiscal, dovada veniturilor, diplome și rezumate ale experienței profesionale, cazierul judiciar și dovada adecvării sediului social pentru activitatea comercială ce urmează să fie desfășurată). Toate acestea sunt evaluate de autoritatea fiscală pentru a stabili dacă solicitantul îndeplinește criteriile de înregistrare în scopuri de TVA. Măsurile sunt menite să prevină fraudele fiscale prin asigurarea că fondatorii societății

nu au un istoric ce ar putea da naștere unor suspiciuni cu privire la riscurile acesteia. Procesul poate dura mult chiar și în cazul societăților comerciale considerate a avea un risc scăzut (a se vedea figura) iar rezultatul nu este garantat.

Cu toate acestea, ambele țări au pus recent în practică măsuri pentru simplificarea procesului. Autoritatea Națională de Administrare Fiscală din Bulgaria a introdus înregistrarea electronică în scopuri de TVA cu semnături electronice calificate, care permite plătitorilor de impozite să se înregistreze online. Totuși, majoritatea solicitanților preferă și astăzi să se prezinte în persoană la ghișeu^b. Una din inițiativele în curs ale Autorității Naționale de Administrare Fiscală din Bulgaria vizează asigurarea simultaneității înregistrării în scopuri de TVA și a înmatriculării societății comerciale la Autoritatea de Registru.

Înregistrarea în scopuri de TVA necesită mult timp în localitățile din Bulgaria și România

Sursa: baza de date *Doing Business*.

multe modificări legislative menite să simplifice procesul. Ordinul 2393/2016 al ANAF a simplificat Formularul 088 potrivit căruia solicitantii trebuie să prezinte anumite informații pe care funcționarii fiscalului le utilizează pentru a evalua capacitatea acestora și intenția de a desfășura activități care fac obiectul aplicării regimului TVA. Ordinul a redus totodată numărul de documente solicitate, permițând fondatorilor societăților comerciale să depună declarații pe proprie răspundere mai degrabă decât documente care, anterior, trebuiau anexate cererii. Această modificare nu a redus însă termenul de înregistrare, dar a mutat povara pe umerii funcționarilor fiscalului, care acum trebuie să verifice detaliile din cerere prin accesarea mai multor baze de date cum ar fi cea a registrului comerțului, cea a agenției de cadastru și buletinul insolvenței. Mai mult decât atât, Ordinul ANAF 210/2017 (în vigoare de la 1 februarie 2017) a eliminat complet Formularul 088. În plus, funcționarii ANAF nu mai pot respinge o cerere fără să fi acordat solicitantului un termen de 45 de zile pentru a contesta decizia de respingere. Eventualul impact al recentelor modificări asupra eficienței înregistrării în scopuri de TVA la nivelul localităților din România este dificil de estimat în acest moment.

România a introdus la rândul ei mai

a. Înregistrarea în scopuri de TVA devine obligatorie pentru societăți dacă cifra de afaceri pe o perioadă de 12 luni consecutive depășește 50.000 leva în Bulgaria sau 22.000 Lei în România.

b. Statistici furnizate de Autoritatea Națională de Administrare Fiscală din Bulgaria.

Societățile comerciale nou înființate au de asemenea obligația să se înregistreze din punct de vedere al asigurărilor sociale, la camera de comerț națională și la

autoritățile locale în scop de impozitare. Toate aceste formalități post-constituire pot fi finalizate într-o singură zi și gratuit, exceptând taxa anuală de membru de

5.000 forinți care se achită la camera de comerț.

Ce diferențe există în România?

În România, constituirea unei societăți în orice localitate presupune aceleași șase formalități și același cost – echivalentul a 1,5% din venitul pe cap de locuitor¹¹. Cu toate acestea, ceea ce diferențiază semnificativ cele nouă orașe analizate este timpul necesar – de la 12 zile în patru dintre acestea (București, Oradea, Ploiești și Timișoara) până la 20 de zile în Constanța și 25 de zile în Craiova (figura 3.4).

Formalitățile la Registrul Comerțului durează relativ puțin – o zi pentru rezervarea denumirii și trei zile pentru înregistrare, potrivit termenelor limită uniform stabilite prin lege la nivelul întregii țări. Totuși, înregistrarea în scopuri de TVA durează între una și trei săptămâni pentru societățile comerciale care prezintă riscuri minime. Durata depinde de gradul de încărcare și resursele sucursalelor regionale al administrației financiare naționale.

Procedura de înregistrare în scopuri de TVA este cea mai rapidă în București, Oradea, Ploiești și Timișoara. În Constanța, ea durează două săptămâni iar în Craiova aproape trei (a se vedea caseta 3.2). Diferențele nu pot fi justificate prin numărul de cereri de înregistrare, deoarece înregistrarea în scopuri de TVA

durează la fel în orașele mari, precum București și Timișoara ca și în orașele mai mici, precum Oradea și Ploiești¹². Faptul că formalitățile durează mai mult în Constanța s-ar putea explica prin lipsa din oraș a unei sucursale regionale, care să realizeze analiza de risc, dar pentru Craiova această explicație nu este valabilă deoarece Craiova are un astfel de sucursala iar înregistrarea tot durează trei săptămâni.

O altă deplasare la administrația financiară este necesară în vederea obținerii registrului unic de control în care sunt consemnate inspecțiile efectuate de diversele organe de control din România. În majoritatea orașelor analizate registrul unic de control poate fi achiziționat pe loc, cu excepția Constanței, unde oficiul local al administrației financiare, situat în cadrul Trezoreriei, eliberează registrul doar două zile pe săptămână, marțea și joia.

CE POATE FI ÎMBUNĂTĂȚIT?

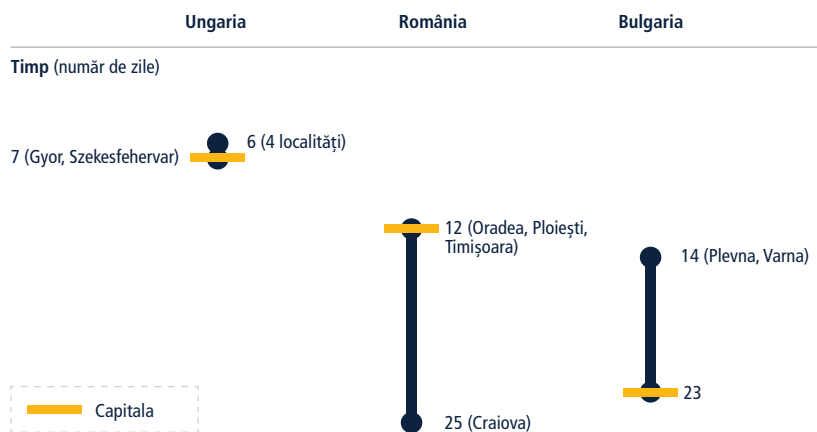
Bulgaria, România și Ungaria beneficiază deja de sisteme sofisticate de constituire a societăților comerciale. Dar, desigur, există întotdeauna loc de mai bine în ceea ce privește reglementarea activităților

din sectorul privat, motorul principal al creșterii economice și creării de noi locuri de muncă. Îmbunătățiri se pot aduce pentru a spori eficiența procedurilor de constituire a unei societăți comerciale și pentru a asigura alinierea la bunele practici mondiale și regionale – așa cum sunt cele din Noua Zeelandă, Canada și fosta Republică Iugoslavă Macedonia, unde constituirea unei societăți comerciale presupune una sau două formalități ce pot fi efectuate în două zile sau mai puțin și care nu impun un capital minim vărsat.

Simplificarea înregistrării ca plătitor de TVA BULGARIA, ROMÂNIA

În Bulgaria și România, deși înregistrarea societății în scop de impozitare are loc simultan cu înmatricularea acesteia la Registrul Comerțului, societățile nou înființate care aleg să se înregistreze în scopuri de TVA trebuie să parcurgă o procedură separată în acest sens. Obținerea numărului de identificare ca plătitor de TVA durează între una și trei săptămâni deoarece funcționarii fiscalului fac o evaluare amănunțită a fondatorilor societății, spațiului și obiectului declarat de activitate pentru a diminua riscul de neplată și cereri frauduloase de rambursare TVA (a se vedea caseta 3.2).

FIGURA 3.4 Timpul necesar pentru constituirea unei societăți comerciale variază semnificativ între localitățile din Bulgaria și România

Sursa: baza de date Doing Business.

Simplificarea analizei de risc la momentul înregistrării ar permite realocarea resurselor utilizate pentru această activitate către alte acțiuni de verificare. Înregistrarea în scopuri de TVA ar putea avea loc în paralel cu înregistrarea societății ca plătitor de impozit, cele două înregistrări fiind sincronizate ca parte a procesului de înregistrare inițială a acesteia la Registrul Comerțului. Acest lucru ar elimina necesitatea unei a doua înregistrări, ca plătitor de TVA, reducând astfel povara atât pentru plătitorii de taxe cât și pentru administrația financiară.

Acest lucru se întâmplă deja în Ungaria, unde înregistrarea în scopuri de TVA poate fi făcută simultan cu înregistrarea societății la tribunalul de înregistrare. Parcurgerea tuturor celor trei formalități de înregistrare are loc în una sau maxim

două zile. Exemple pot fi preluate și din alte state. Spre exemplu, în Lituania, fondatorii unei societăți noi pot obține înregistrarea în scopuri de TVA online, în maxim trei zile, simultan cu înregistrarea la Registrul Persoanelor Juridice. În mod similar, în Letonia, legea în vigoare din 2003 privind TVA permite depunerea simultană a cererii de constituire a societății și de înregistrare a acesteia ca plătitor de TVA, la Registrul Comerțului. Formalitățile durează trei zile. Mai recent, în Cipru, Administrația Financiară constituită în 2014 a integrat atât Departamentul pentru Venituri Interne cât și Serviciul pentru TVA într-o singură structură. Prin urmare, actualmente societățile comerciale au posibilitatea de a depune simultan atât cererea de obținere a numărului de identificare fiscală cât și cererea de înregistrare în scopuri de TVA.

Încurajarea înregistrării online a unei societăți comerciale, fără a fi necesară deplasarea la Registrul Comerțului pentru ridicarea certificatului de înmatriculare

ROMÂNIA

Deși ponderea înregistrărilor online continuă să fie mică în România, guvernul ar putea începe să promoveze în mod activ această opțiune, având în vedere că se așteaptă ca semnăturile electronice să devină uzuale în scop fiscal. Un instrument important în acest sens îl reprezintă o campanie de informare publică menită să sublinieze beneficiile înregistrării online, să informeze persoanele interesate și să le asigure de valabilitatea datelor electronice. Camerele de comerț locale ar putea veni în sprijinul acestor eforturi – așa cum s-a procedat în Constanța unde 24% din toate societățile comerciale nou înființate se înregistrează online, acesta fiind de departe cel mai mare procent înregistrat în cele nouă localități analizate. Guvernul ar putea chiar să ia în considerare oferirea unor stimulente care să încurajeze utilizarea platformei online. De exemplu, tariful pentru înregistrarea online ar putea fi semnificativ mai mic decât înregistrarea la ghișeu – așa cum s-a procedat în Bulgaria

unde aproximativ trei sferturi din noile societăți comerciale cu răspundere limitată sunt înregistrate electronic.

Deși înregistrarea electronică este disponibilă în România, nu toate formalitățile pot fi efectuate în acest mod, deplasarea personală la Registrul Comerțului fiind încă necesară pentru ridicarea certificatului de înmatriculare. Pasul următor ar trebui să fie începerea emiterii certificatelor electronice, așa cum se întâmplă deja în Bulgaria și Ungaria. De asemenea, întrucât instituțiile de interes public (cum ar fi instanțele de judecată, băncile, birourile notariale și autoritățile de stat centrale și locale) au acces la baza de date a registrului comerțului, aceste instituții ar putea fi încurajate – sau chiar obligate prin lege, ca în Bulgaria (a se vedea caseta 3.1) să-și facă propriile verificări privind situația juridică a societăților comerciale care prezintă codul de înregistrare, fără a mai solicita documente suplimentare.

Majoritatea statelor care au pus în aplicare cu succes sistemul de înregistrare online au încurajat mai întâi utilizarea acestuia timp de câțiva ani, iar apoi, după ce procentul de societăți comerciale înregistrate online a crescut, au renunțat definitiv la înregistrarea la ghișeu. Unul din aceste state este Noua Zeelandă, țară care deține un loc fruntaș în cadrul indicatorului privind constituirea societăților comerciale în clasamentul *Doing Business 2017*. Noua Zeelandă a trecut treptat la un sistem exclusiv online, cu mai bine de zece ani în urmă. Deși înregistrarea la ghișeu a rămas posibilă, s-a oferit posibilitatea înregistrării online la tarife semnificativ mai mici garantându-se respectarea unui termen limită (de 24 de ore). Odată ce utilizarea sistemului online de înregistrare a atins un nivel semnificativ, înregistrarea electronică a devenit obligatorie prin lege în Noua Zeelandă și s-a renunțat la cea la ghișeu.

În mod similar, înregistrarea electronică a devenit aproape exclusivă în Marea Britanie. Întreprinzătorii se pot înregistra online de la sediu sau la Registrul

Comerțului care pune la dispoziție calculatoare pentru înregistrarea electronică. Procentul de societăți comerciale nou înființate și înregistrate electronic a crescut în primii câțiva ani, ajungând de la 25% în 2001 – anul în care a fost introdusă înregistrarea electronică – la 95% în 2009 și 98% în 2013¹³.

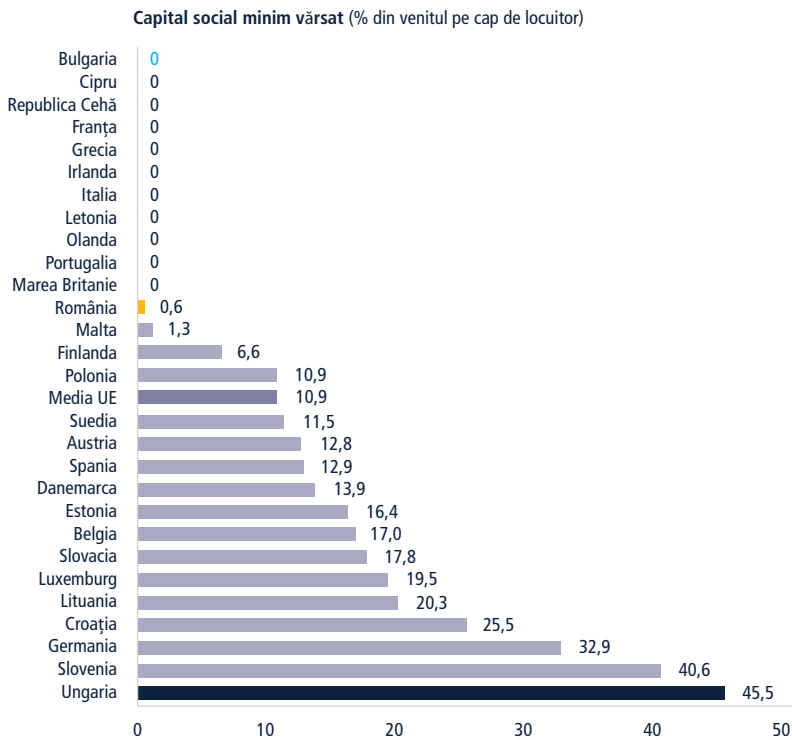
Reducerea sau eliminarea cerinței privind capitalul minim subscriș și vărsat pentru societățile cu răspundere limitată

UNGARIA

În Ungaria, valoarea capitalul social minim ce se cere a fi vărsat, de 45,5% din venitul pe cap de locuitor, rămâne cea mai ridicată din UE (figura 3.5). Codul civil, în vigoare din 2014, a majorat capitalul social minim vărsat de la 0,5 milioane forinți la 3 milioane forinți. Deși nu există o prevedere legală explicită care obligă la plata a cel puțin 50 % din capitalul social minim la momentul constituirii, potrivit Codului civil, asociații societății care varsă mai puțin de 50 % din capitalul social la data constituirii sunt supuși anumitor restricții privind distribuirea dividendelor; societatea nu poate plăti dividende înainte ca partea ne-vărsată a aportului în numerar inițial să fie acoperită din profit. Acești asociați sunt totodată responsabili pentru datoriile societății în limita aportului în numerar ne-vărsat, până la data la care capitalul minim este acoperit¹⁴. Astfel, restricțiile impuse reprezintă, în realitate, o cerință privind capitalul minim. Și, într-adevăr, pentru a evita aceste restricții, întreprinzătorii unguri plătesc, de regulă, valoarea capitalului social minim integral la data constituirii sau în termen de un an de la data constituirii.

Totuși, o serie de studii arată că cerințele privind capitalul minim vărsat asigură prea puțină protecție pentru creditorii și chiar deloc pentru investitori, în caz de insolvență¹⁵. Rata de recuperare a creanțelor nu este superioară în economiile care impun un capital social minim față de cele care nu impun astfel de cerințe¹⁶. Înainte de a lua o decizie privind

FIGURA 3.5 Care este capitalul minim ce trebuie vărsat de întreprinzătorii din statele membre UE?

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: în Bulgaria, Republica Cehă, Franța, Grecia, Italia, Letonia și Portugalia capitalul minim vărsat este mai puțin de 0,1% din venitul pe cap de locuitor. Media pentru UE are la bază datele la nivel de stat pentru 28 de state membre UE.

investițiile, creditorii iau de regulă în considerare alte tipuri de protecție – spre exemplu cele oferite de dreptul societar, dreptul insolvenței și cadrul de reglementare al garanțiilor. Această cerință privind capitalul social minim reprezintă de fapt un obstacol, în special pentru societățile mici¹⁷.

În prezent, peste 100 din statele comparate de *Doing Business* nu impun cerințe legate de un capital social minim vărsat. În patru dintre statele membre UE: Cipru, Irlanda, Olanda și Marea Britanie, nu există nicio astfel de cerință. Alte opt state membre UE impun un capital social minim vărsat care reprezintă mai puțin de 1% din venitul pe cap de locuitor: Bulgaria, Republica Cehă, Franța, Grecia, Italia, Letonia, Portugalia și România. La nivel global, 44 de state au eliminat sau au redus valoarea capitalului minim obligatoriu în ultimii cinci ani¹⁸.

Implicarea opțională a intermediarilor juridici (avocați, notari) în constituirea societății comerciale

BULGARIA, UNGARIA

Costurile de constituire în Ungaria se ridică la aproximativ 7% din venitul pe cap de locuitor – sumă ce este depășită doar în Italia, Malta, Cipru, Polonia și Croația dintre statele membre UE. Circa 75% din aceste costuri provin din etapa obligatorie a angajării unui avocat care să reprezinte societatea, să redacteze actul constitutiv al acesteia și să întocmească celelalte documente necesare pentru înființare¹⁹. Asigurarea accesului public la sistemul de înregistrare a unei societăți comerciale ar contribui la reducerea semnificativă a costurilor de constituire pentru societățile mici. Societățile mari, care dispun de structuri mai complexe, pot continua să apeleze la specialiști. Experiența generală demonstrează că obligativitatea recurgerii

la servicii juridice la momentul constituirii nu este necesară pentru a garanta corectitudinea și respectarea legii. În Portugalia implicarea terților a devenit facultativă la înființarea societăților comerciale, prin utilizarea cu succes a documentelor standard de constituire, oferite de Registrul Comerțului.

Bulgaria impune folosirea serviciilor notariale pentru certificarea declarațiilor pe proprie răspundere date de fondatorii societății și a specimenelor lor de semnătură²⁰. Și atunci, de ce nu ar fi posibil ca funcționarii registrului comerțului să ofere acest serviciu așa cum se întâmplă în România? Personalul registrului comerțului este format din profesioniști cărora li s-ar putea încredința prin lege autoritatea de a verifica documente și identitatea părților, așa cum fac notarii. O singură verificare ar trebui să fie de ajuns pentru o societate standard. Eliminarea cerinței privind certificarea notarială ar conduce la eliminarea unei formalități și reducerea cu o zi a procesului de constituire a unei societăți comerciale în Bulgaria, precum și la reducerea taxelor cu 5 leva, contravaloarea autentificării.

De asemenea, odată cu introducerea înregistrării online și a semnăturii electronice, necesitatea verificării identității persoanelor devine superfluă. Spre exemplu, Registrul Comerțului din Singapore pleacă pur și simplu de la premisa că nicio societate nu are interesul să pornească la drum printr-o fraudă. Oficiul registrului comerțului procedează la o verificare ulterioară a înregistrării, aducând la cunoștința publicului că a fost constituită o societate comercială și indicând numele fondatorilor. Astfel, în loc să verifice fiecare cerere, funcționarii își pot dedica timpul cazurilor de fraudă în care diverse persoane sunt menționate ca fondatori ai unor societăți comerciale fără acordul acestora.

La nivel global, aproape jumătate din statele comparate în *Doing Business* – inclusiv Danemarca, Franța și România – nu impun recurgerea la un avocat sau

un notar pentru înregistrarea societăților comerciale, și un număr tot mai mare de state transformă aceste servicii avocațiale și notariale în servicii opționale.

Revizuirea cerințelor primăriei **BULGARIA, UNGARIA**

Două dintre orașele bulgărești comparate, Ruse și Sofia, solicită ca toate societățile comerciale nou constituite care urmează să-și înceapă activitatea să informeze primăria despre tipul de activitate pe care îl vor desfășura. Această notificare se face personal de reprezentantul legal al societății comerciale. În Sofia un inspector este trimis ulterior să verifice sediul societății – proces care durează șapte zile și reprezintă principalul motiv pentru care Sofia ocupă un loc inferior oricărui alt oraș din Bulgaria în clasament. În celelalte patru localități analizate în Bulgaria acest lucru este necesar doar dacă societatea deține proprietăți sau își desfășoară activitatea pe proprietăți ale primăriei. În loc să impună această obligație, primăriile ar putea mai degrabă să obțină date despre toate societățile comerciale constituite în jurisdicția lor de la Autoritatea de Registru și, utilizând o analiză de risc pentru a clasifica activitățile comerciale, să decidă dacă inspecția este sau nu necesară.

În mod similar, în Ungaria, unde societățile comerciale fac obiectul unui impozit local pe venit în toate localitățile comparate, schimbul de informații între administrația financiară națională și primării ar putea conduce la eliminarea nevoii de a realiza o înregistrare separată la primărie.

În 2012 Spania a renunțat la obligativitatea obținerii unui aviz de la primărie înainte de începerea activității, ceea ce a condus la o reducere cu șase zile a timpului necesar pentru constituirea unei societăți comerciale.

Extinderea platformei online pentru a cuprinde și înregistrarea în sistemul public de asigurări sociale și a contractelor de muncă **ROMÂNIA, UNGARIA**

După finalizarea formalităților de înmătrulare, societățile comerciale nou înființate în Ungaria trebuie să se înregistreze la autoritatea competentă pentru asigurările sociale iar în România, acestea trebuie să se înregistreze și la Inspectoratul Teritorial de Muncă. Aceste formalități ar putea fi integrate în procesul de înregistrare. În ambele state ghișeul unic al registrului oferă deja mai multe servicii integrate, iar eforturile de integrare ar trebui să continue prin asigurarea unei interfețe online unice, consolidate, ca obiectiv final.

Exemple în acest sens pot fi luate din alte state, cum ar fi Portugalia, unde platforma online „Fast Track” permite utilizatorilor să selecteze o denumire pre-aprobată de pe pagina de internet a registrului și să meargă apoi la interfața unică pentru înregistrarea societății comerciale. Registrul procesează apoi automat înregistrările ca plătitor de impozite, pentru asigurările sociale și la inspectoratul de muncă și publică anunțul de constituire. În Slovenia, grație inter-conectivității sistemelor diferitelor instituții, fereastra unică electronică (e-Vem) permite întreprinzătorilor să se înregistreze în Registrul Comerțului, la oficiul de statistică, la administrația financiară și la casa de pensii și sănătate într-o singură etapă.

Verificarea dacă anumite cerințe pot fi eliminate în cazul întreprinderilor mici și mijlocii **BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA**

Anumite cerințe pot fi analizate mai atent pentru a stabili în ce măsură sunt ele necesare în cazul societăților comerciale de dimensiuni mici și mijlocii. În Ungaria, spre exemplu, toate societățile au obligația de a fi membre ale camerei de comerț. Deși camera de comerț poate oferi anumite servicii valoroase membrilor săi, puține state continuă, la nivel mondial, să impună obligativitatea apartenenței la

camera de comerț. Mult mai des, calitatea de membru este obligatorie numai pentru societățile din domenii reglementate strict sau strategice (cum ar fi domeniul bancar, al exporturilor, transporturilor, asigurărilor sau construcțiilor), în timp ce pentru societățile care desfășoară activități comerciale generale ea este facultativă.

Un alt exemplu se referă la capitalul social minim vărsat. Deși valoarea capitalului social minim este simbolică în Bulgaria – 1 Euro – și aproximativ 45 Euro în România, legea încă impune întreprinzătorilor care înființează o societate comercială să deschidă un cont bancar, să verse capitalul social minim și să anexeze extrasul de cont cererii inițiale de înregistrare. Această cerință ar putea fi eliminată dacă societăților comerciale li s-ar permite să se înregistreze exclusiv prin declararea capitalului social minim. Din moment ce societățile comerciale vor continua să deschidă conturi bancare pentru a-și desfășura activitatea, obligația de a prezenta o dovadă în acest sens ar putea să nu mai fie necesară. În schimb, guvernul ar putea încheia parteneriate cu băncile comerciale și ar putea conecta sistemele de înregistrare online a societăților comerciale cu platformele online ale băncilor.

Introducerea unui cod unic de identificare **ROMÂNIA, UNGARIA**

Societățile comerciale nou înființate în Ungaria și România primesc un număr separat de identificare de la fiecare din instituțiile implicate în procesul de înregistrare. Emiterea unui număr unic, singular, de identificare ar putea facilita schimbul de informații la nivelul tuturor instituțiilor. Acesta este practica în Bulgaria, unde autoritatea de înregistrare generează un număr unic de identificare în scop fiscal, statistic, pentru asigurări sociale și în alte scopuri legate de înregistrare.

România și Ungaria ar putea urma exemplul Bulgariei prin introducerea unui număr unic de identificare pe care societățile comerciale să îl utilizeze ca

identificator unic pentru toate interacțiunile cu instituțiile guvernamentale. Acest lucru ar putea ușura efectuarea verificărilor de conformitate pe parcursul întregii existențe a societății comerciale și ar putea ușura povara administrativă suportată de societățile comerciale conștând în transmiterea acelorași informații de mai multe ori unor instituții diferite. Norvegia a făcut chiar un pas înainte în acest sens, impunând din 2005 atât registrelor publice cât și autorităților publice obligația de a utiliza datele existente în Registrul Coordonator Central pentru Persoane Juridice în loc de a solicita societăților comerciale să retransmită aceste informații²¹.

O abordare desîntâlnită în implementarea acestei reforme constă în atribuirea unui număr unic de identificare la momentul înregistrării societății comerciale, număr care va fi apoi utilizat de alte autorități precum administrația financiară sau casa de pensii și sănătate. O altă abordare – utilizată în Norvegia – este atribuirea unui număr unic de identificare întreprinzătorilor înainte ca aceștia să procedeze la înregistrarea societății comerciale. Numărul de identificare și informațiile de identificare sunt apoi disponibile tuturor instituțiilor implicate în procesul de înregistrare. Indiferent de abordare, reforma nu necesită neapărat introducerea unui sistem complet nou de numere de identificare. De exemplu, guvernul belgian a schimbat pur și simplu fostul număr de identificare ca plătitor de TVA în numărul de identificare al societății comerciale²².

Introducerea unui număr unic de identificare al societăților comerciale necesită o bază de date comună, sisteme interoperabile și configurare, precum și preschimbarea numerelor existente de identificare. Procesul este relativ complex și presupune costuri mari. Cu toate acestea, un număr tot mai mare de state au introdus astfel de numere unice de identificare pentru a crește eficiența în sectorul public și pentru a reduce povara administrativă suportată de societățile comerciale.

NOTE

1. Marco Becht, Colin Mayer și Hannes F. Wagner „Where do Firms Incorporate. Deregulation and the Cost of Entry” (Unde se înregistrează societățile? Dereglamentare și costuri de constituire), *Journal of Corporate Finance* (Jurnal de Finanțe ale Întreprinderilor) 14, nr. 3 (2008): 241-56. Potrivit autorilor, constituirea societăților comerciale europene continentale în Marea Britanie a crescut ca urmare a hotărârilor pronunțate de Curtea Europeană de Justiție în perioada 1997-2003 care au permis societăților comerciale ce operează în UE să se înregistreze în orice stat UE, indiferent de statul în care își desfășoară activitatea sau de naționalitatea administratorilor lor.
2. Pentru o societate comercială cu răspundere limitată, taxele de înregistrare sunt de 533,50 Lei (118 Euro) iar capitalul social minim vărsat este de 200 Lei (44 Euro).
3. Leora Klapper, Anat Lewin și Juan Manuel Quesada Delgado, „The Impact of the Business Environment on the Business Creation Process” (Impactul mediului de afaceri asupra procesului de constituire a societăților comerciale), Policy Research Working Paper (Document de lucru – studiu de politici) 4937 (Banca Mondială, Washington, DC, 2009).
4. Lee Branstetter, Francisco Lima, Lowell J. Taylor și Ana Venâncio, „Do Entry Regulations Deter Entrepreneurship and Job Creation? Evidence from Recent Reforms in Portugal” (Sunt inițiativa antreprenorială și crearea de locuri de muncă îngreunate de reglementările aplicabile constituirii societăților comerciale? Exemple oferite de recente reforme din Portugalia), *Economic Journal* (Jurnal Economic) 124, nr. 577 (2014): 805-32.
5. Francesco Bripi, „The Role of Regulation on Entry: Evidence from the Italian Provinces” (Rolul reglementărilor privind constituirea societăților comerciale: exemple din provinciile italiene), *Working Paper* (Document de lucru) 932 (Banca Italiei, Roma, 2013).
6. Antonio Ciccone și Elias Papaioannou, „Red Tape and Delayed Entry” (Birocrație și obstacole la constituire), *Journal of European Economic Association* (Jurnalul Asociației Economice Europene) 5, nr. 2-3 (2007): 444-58.
7. Norman Loayza, Ana Maria Oviedo și Luis Servén, „Regulation and Macroeconomic Performance” (Reglementare și performanță macroeconomică), Policy Research Working Paper (Document de lucru – studiu de politici) 3469 (Banca Mondială, Washington, DC, 2005); și Levon Barseghyan, „Entry Costs and Cross-Country Differences in Productivity and Output” (Costuri de constituire și diferențe la nivel național din punct de vedere al productivității și performanțelor), *Journal of Economic Growth* (Jurnalul Creșterii Economice) 13, nr. 2 (2008): 145-67.
8. Aceste trei state sunt Belgia, Finlanda și Ungaria.
9. Statistici oferite de Registrul Comerțului de pe lângă Autoritatea de Registru din Bulgaria.
10. Acest cost nu reflectă eliminarea în martie 2017 a unor taxe și impozite (cum ar fi taxa de timbru și taxele de publicitate) aferente înregistrării societăților comerciale, inclusiv societăților comerciale cu răspundere limitată.
11. Acest cost nu reflectă recenta eliminare a taxelor de înregistrare în valoare de 400 Lei prin Legea nr. 1/2017, în vigoare din 1 februarie 2017, care a eliminat mai mult de 100 de taxe și comisioane.
12. Statistici oferite de Agenția Națională de Administrare Fiscală din România.
13. Registrul Comerțului din Marea Britanie, *Companies House Annual Report & Accounts 2012/13* (Raport și Declarații Anuale ale Registrului Comerțului 2012/13) (Londra: The Stationery Office, 2013 – Monitorul Oficial, 2013) și *Companies Register Activities 2012-2013* (Activitățile Registrului Comerțului) (Londra: Registrul Comerțului, 2013).
14. Art. 3:162 al Codului civil din Ungaria 2013.
15. Geoffrey Elkind, „Minimum Capital Requirements: A Comparative Analysis” (Capital social minim: o analiză comparativă) (Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională, Washington, DC, 2007). Alte studii relevante cuprind John Armour „Legal Capital: An Outdated Concept?” (Capital social legal: un concept demodat?) *European Business Organization Law Review* 7 (Revista de drept comercial european), nr. 1 (2006): 5-27; Friedrich Kübler, „A Comparative Approach to Capital Maintenance: Germany” (O analiză comparativă privind menținerea capitalului social: Germania) *European Business Law Review* 15, nr. 5 (2004): 1031-35; Joelle Simon, „A Comparative Approach to Capital Maintenance: France” (O analiză comparativă privind menținerea capitalului social: Franța) *European Business Law Review* 15, nr. 5 (2004): 1037-44; Peter O. Mülbart și Max Birke, „Legal Capital – Is There a Case Against the European Legal Capital Rules?” (Capital social legal – Există vreun argumentare împotriva regulilor europene privind capitalul social legal?) *European Business Organization Law Review* 3 (Revista de drept comercial european), nr. 4 (2002): 695-732.
16. Banca Mondială, *Doing Business 2012: Doing Business in a More Transparent World* (Derularea afacerilor într-o lume mai transparentă) (Washington, DC: Banca Mondială, 2011).
17. Andre Van Stel, David Storey și Roy Thurik, „The Effect of Business Regulations on Nascent and Young Business Entrepreneurship” (Efectele reglementărilor asupra societăților nou înființate și recent înființate), *Small Business Economics* 28 (Economia Micilor Afaceri) nr. 2 (2007): 171-86.
18. Baza de date *Doing Business*.
19. Costul poate varia de la 100.000 forinți la 250.000 forinți (de la 323 Euro la 807 Euro).
20. Art. 41 din Legea societăților comerciale a Bulgariei impune ca declarația de acceptare și speciemenele de semnătură ale administratorilor societății să fie legalizate de un notar public.
21. Grupul Băncii Mondiale, Departamentul pentru Climatul Investițional, *Business Registration Reform Case Study: Norway* (Studiu

de caz privind reforma în domeniul legislației privind constituirea societăților comerciale: Norvegia) (Washington, DC: Grupul Băncii Mondiale, 2011).

22. „Guide for Doing Business” (Ghid de afaceri), Guvernul Federal al Belgiei, 2017, <http://www.business.belgium.be/en>.

Obținerea autorizațiilor de construire

OBSERVAȚII PRINCIPALE

- Dintre cele trei state, procesul de obținere a autorizațiilor de construire pentru un depozit simplu este cel mai eficient în Ungaria, unde sunt necesare 18 formalități și 164 de zile, la un cost de 0,5% din valoarea depozitului, în medie. Totuși, procesul este cel mai rapid în Bulgaria, unde presupune 141 de zile în medie.
- Obținerea autorizațiilor de construire este considerabil mai împovărătoare în toate cele trei state decât în majoritatea celorlalte state membre ale Uniunii Europene. Acest lucru se datorează în principal numărului mare de aprobări pe care constructorii au obligația de a le obține înainte de solicitarea autorizației de construire.
- În Bulgaria, Sofia deține primul loc din punct de vedere al timpului necesar obținerii autorizațiilor de construire – 97 de zile. În Ungaria, procesul este cel mai eficient și mai rapid la Peci, unde sunt necesare 17 formalități și aproximativ cinci luni. Craiova deține locul întâi în România din punct de vedere al eficienței, deși aici procedura nu este nici cea mai rapidă și nici cea mai ieftină.
- Bulgaria, România și Ungaria au performanțe bune la indicatorul privind controlul calității în construcții, obținând 13 din cele 15 puncte disponibile și depășind media UE de 11,4 puncte.
- Printre obstacolele principale împotriva unei eficiențe mai mari a procesului de obținere a autorizațiilor de construire, îndeosebi în Bulgaria și în România, se numără: accesibilitatea anevoioasă a cerințelor, lipsa unor formalități simplificate de aprobare preliminară și numărul redus de platforme electronice.

În anul 2015, aproape toate statele membre ale Uniunii Europene au înregistrat o creștere a numărului de autorizații de construire emise. Spre exemplu, în Ungaria, au fost emise cu 29% mai multe autorizații de construire decât în anul anterior¹. În 2009 Ungaria a adoptat un regim al construcțiilor care a redus termenul limită legal pentru emiterea autorizațiilor de construire cu 15 zile. Ungaria nu a fost singura care a întreprins acest demers: în ultimul deceniu țări din întreaga UE au adoptat reglementări care simplifică și reduc formalitățile de obținere a autorizațiilor de construire². Este un lucru normal, atâta timp cât sectorul construcțiilor și al materialelor de construcții reprezintă aproximativ

10% din PIB-ul global la nivelul UE³. Studiile arată că întârzierile în obținerea autorizațiilor de construire pot conduce la costuri mai mari și proiecte de construcții mai puține⁴.

CUM FUNCȚIONEAZĂ OBȚINEREA UNEI AUTORIZAȚII DE CONSTRUIRE ÎN BULGARIA, ROMÂNIA ȘI UNGARIA?

Bulgaria, România și Ungaria dispun de procese de autorizare a construcțiilor care sunt reglementate în genere la nivel național dar care sunt puse în aplicare de instituții locale (figura 4.1). În toate

cele trei state aceste procese presupun implicarea unor experți sau societăți private autorizate atât în faza de proiectare și de monitorizare a construirii, cât și în faza măsurătorilor geodezice ulterioare construirii. Totuși, în timp ce Bulgaria și România au pus în aplicare sisteme de inspecție organizate în funcție de fazele specifice ale construirii, Ungaria se bazează pe un sistem mai degrabă aleatoriu de verificări neprogramate (ad-hoc).

Dintre cele trei state, obținerea autorizațiilor de construire este cea mai eficientă în Ungaria, unde sunt necesare 18 formalități și 164 de zile, iar costurile se ridică la doar 0,5% din valoarea depozitului, în medie (tabelul 4.1). Cu toate acestea,

CE ANUME MĂSOARĂ INDICATORUL PRIVIND OBȚINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE?

Pentru a măsura ușurința cu care se pot obține autorizațiile de construire, *Doing Business* măsoară numărul de formalități, timpul și costurile necesare pentru ca o societate comercială de dimensiuni mici sau mijlocii să obțină avizele cerute pentru edificarea unui depozit și recordarea acestuia la sistemele de alimentare cu apă și de canalizare. Sunt astfel incluse toate inspecțiile și certificatele necesare înainte, în timpul și ulterior construirii depozitului. Pentru a putea compara datele măsurate pentru localitățile analizate, se pleacă de la premisa că depozitul este situat în zona periurbană a orașului vizat, mai precis, depozitul nu se află într-o zonă economică sau industrială specială și că va fi utilizat pentru activități generale de depozitare a unor materiale nepericuloase precum cărțile. În plus, *Doing Business* ia în considerare și indicele privind controlul calității în construcții ce măsoară calitatea reglementărilor și verificărilor în domeniul construcțiilor. Acest indice reprezintă o pătrime din scorul pentru indicatorul privind obținerea autorizațiilor de construire (a se vedea figura).

Obținerea autorizațiilor de construire: măsurarea eficienței și a calității cadrului de reglementare în domeniul construcțiilor

FIGURA 4.1 Obținerea autorizațiilor de construire necesită mai multe formalități preliminare construirii în România și mai multe formalități post-construire în Ungaria

Sursa: baza de date Doing Business.

Notă: Formalitățile prezentate pentru fiecare stat sunt aceleași pentru toate localitățile analizate din statul respectiv. Anumite orașe au cerințe suplimentare. Formalitățile administrate de instituțiile naționale sunt finalizate (sau derulate) în unele cazuri la nivelul succursalelor regionale ale acestor instituții naționale.

TABELUL 4.1 Obținerea autorizațiilor de construire în Bulgaria, România și Ungaria – unde este mai ușor?

Oraș (stat)	Poziție	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	Formalități (număr)	Timp (zile)	Cost (% din valoarea depozitului)	Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)
Peci (Ungaria)	1	75,58	17	144,5	0,4	13
Szeged (Ungaria)	2	74,38	18	147,5	0,4	13
Szekesfehervar (Ungaria)	3	73,70	18	155,5	0,5	13
Miskolc (Ungaria)	4	73,47	18	158,5	0,5	13
Gyor (Ungaria)	5	73,35	18	161,5	0,4	13
Sofia (Bulgaria)	6	72,75	18	97	4,6	13
Debrecen (Ungaria)	7	72,71	18	171,5	0,4	13
Plevna (Bulgaria)	8	71,92	18	152	2,1	13
Ruse (Bulgaria)	9	71,34	18	165	1,9	13
Varna (Bulgaria)	10	70,53	19	135	3,4	13
Burgas (Bulgaria)	11	69,23	19	133	4,6	13
Plovdiv (Bulgaria)	12	68,30	20	162	2,9	13
Budapesta (Ungaria)	13	67,89	20	205,5	0,7	13
Craiova (România)	14	61,31	25	206	1,9	13
București (România)	15	58,09	24	260	2,2	13
Oradea (România)	16	57,84	25	156	7,6	13
Brașov (România)	17	56,28	26	247	2,8	13
Iași (România)	18	56,01	26	266	1,9	13
Ploiești (România)	19	54,40	27	268	2,3	13
Cluj-Napoca (România)	20	54,32	27	275	1,9	13
Constanța (România)	21	49,26	25	307	5,7	13
Timișoara (România)	22	48,92	27	315	3,9	13

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Clasamentele se bazează pe diferența medie față de punctajul maxim pentru formalități, timp și costuri aferente obținerii autorizațiilor de construire precum și pentru indicele privind controlul calității în construcții. Punctajul este standardizat și este cuprins între 0 și 100, 100 reprezentând punctajul pentru cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine). Pentru mai multe detalii, a se vedea capitolul „Despre *Doing Business* și *Doing Business* în Statele Membre UE 2017: Bulgaria, România și Ungaria”. Datele pentru București, Budapesta și Sofia au fost revizuite de la publicarea *Doing Business* 2017. Setul complet de informații poate fi consultat pe pagina de internet a *Doing Business* la <http://www.doingbusiness.org>.

procedura este mai rapidă în Bulgaria, cu doar 141 de zile în medie. În România, întreaga procedură durează în medie cu 115 zile mai mult decât în Bulgaria iar costurile atât în Bulgaria cât și în România sunt de șase ori mai mari decât în Ungaria.

Cum se compară rezultatele cu alte state membre UE și la nivel global?

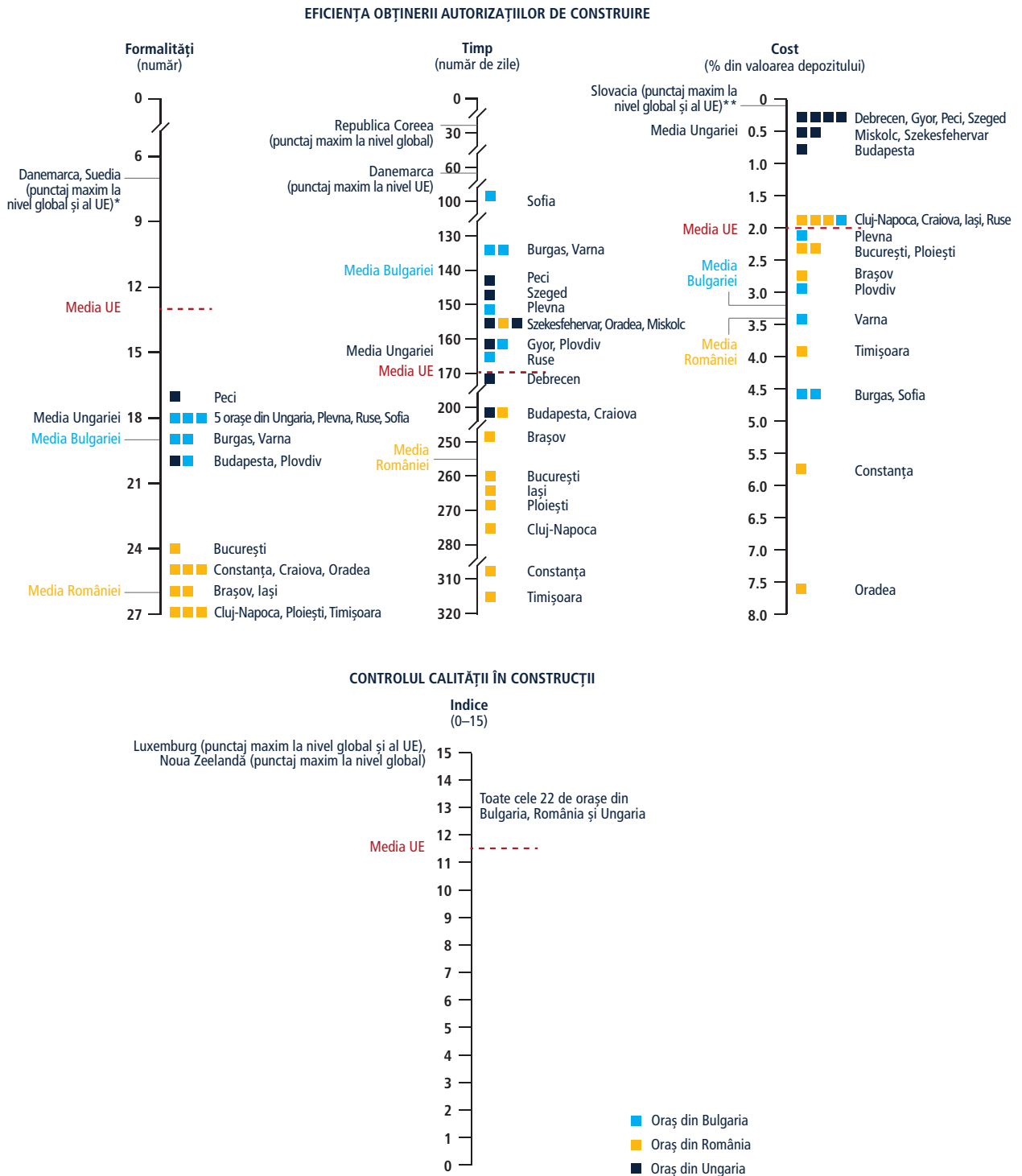
Obținerea autorizațiilor de construire este considerabil mai dificilă în toate cele trei state decât în majoritatea celorlalte state membre UE – ea presupune 18 formalități în Ungaria, 19 în Bulgaria și 26 în România, toate depășind media UE de doar 13 (figura 4.2). Acest lucru reflectă în mare parte avizele pe care

constructorii trebuie să le obțină înainte de depunerea documentelor pentru obținerea autorizației de construire. Atât în Bulgaria cât și în România sunt necesare șase avize preliminare⁵. Într-adevăr, în România și în Bulgaria sunt necesare mai multe formalități decât în orice alt stat membru UE, cu excepția Cehiei. Este de notat că obținerea autorizațiilor de construire durează mai puțin în Bulgaria (141 zile) și în Ungaria (164 de zile) decât media UE (169 zile). În România, totuși, procedura durează mai mult (256 zile) decât în orice alt stat membru UE cu excepția Slovaciei (286 zile) și Ciprului (507 zile). În România, doar obținerea certificatului de urbanism sau a autorizației de construire poate dura până la o lună.

Eliberarea autorizațiilor de construire este mult mai ieftină, în medie, în Ungaria (0,5% din valoarea depozitului) decât media UE (2,0%), dar mult mai scumpă în Bulgaria (3,2%) și în România (3,4%), în principal din cauza costurilor mari legate de aprobarea preliminară și de eliberarea autorizațiilor de construire (figura 4.3).

Bulgaria, România și Ungaria au performanțe bune în cadrul indicelui privind controlul calității în construcții, indice care evaluează calitatea reglementărilor și verificărilor privind construcțiile în șase domenii principale (pentru un maxim de 15 puncte disponibile): calitatea reglementărilor în domeniul construcțiilor (2 puncte), controlul calității înainte de

FIGURA 4.2 Obținerea autorizațiilor de construire necesită mai multe formalități în Bulgaria, România și Ungaria decât în majoritatea statelor membre UE

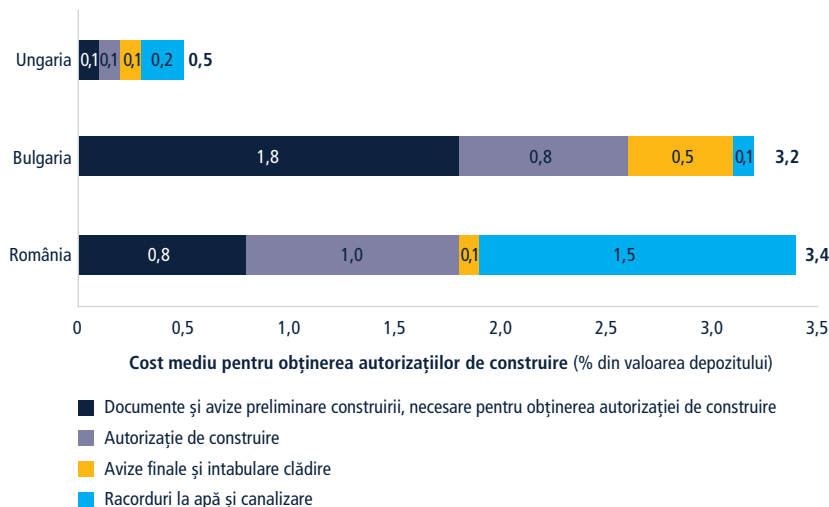
Sursa: baza de date Doing Business.

Notă: Mediile pentru Bulgaria, România și Ungaria au la bază datele pentru orașele analizate în fiecare stat. Mediile pentru UE au la bază datele la nivel de stat pentru cele 28 de state membre.

* Georgia și Insulele Marshall au și ele șapte formalități.

** Dominica, Mongolia, St. Vincent și Grenadines, Tailanda și Trinidad-Tobago au de asemenea un cost de 0,1% din valoarea depozitului.

FIGURA 4.3 Constructorii au de plătit taxe mari pentru avizele preliminare și autorizațiile de construire în Bulgaria și România

Sursa: baza de date Doing Business.

construire (1 punct), controlul calității în timpul construirii (3 puncte), controlul calității post-construire (3 puncte), răspunderea și regimul asigurărilor (2 puncte); certificările profesionale (4 puncte). Toate cele trei state însumează 13 puncte din cele 15 posibile depășind media UE (11,4) precum și media globală (9,4) – în principal datorită transparenței cerințelor și controlului calității în toate etapele construirii. Nu există diferențe subnaționale în cele trei state, deoarece toate domeniile evaluate sunt acoperite de reglementări naționale.

În toate cele trei state reglementările în domeniul construcțiilor sunt disponibile online și specifică în mod clar cerințele ce trebuie îndeplinite pentru eliberarea unei autorizații de construire (tabelul 4.2). Autoritățile locale dispun de personal calificat, arhitecți și ingineri certificați, care constată conformitatea planurilor de construire cu reglementările în domeniul construcțiilor, impun existența unui inginer supervisor (și în Bulgaria a unei societăți de supervizare) care va fi responsabil cu monitorizarea construirii și au organe de control al construcțiilor care realizează inspecții aleatorii sau pe faze pe parcursul întregului proces de construire. Toate cele trei state au reglementări care definesc

categoriile de risc pentru construcții, deși acestea nu au impact asupra monitorizării construcțiilor (inspecțiile sunt aceleași pentru toate tipurile de clădiri, indiferent de categoria de risc). De asemenea, ele impun prin lege inspecții finale post-construire care au loc efectiv în practică. Atât arhitectul cât și inginerul însărcinat cu elaborarea planurilor și societatea constructoare sunt responsabili legal pentru viciile de structură descoperite la clădiri după ocuparea acestora. În plus, toate cele trei state au cerințe stricte de calificare a profesioniștilor responsabili pentru eliberarea avizelor.

Există totodată și diferențe între cele trei state în ceea ce privește indicele măsurat. În afară de arhitect sau inginer și societatea constructoare, în Bulgaria și în România poate fi de asemenea atrasă răspunderea profesioniștilor cu atribuții de monitorizare a construirii. Dar, în timp ce în Bulgaria aceste persoane sunt obligate să încheie o poliță de asigurare ce acoperă eventualele vicii, în Ungaria și în România nu există o astfel de obligație. Cerințele de calificare diferă și ele. În toate cele trei state inginerul supervisor este obligat să aibă o diplomă universitară și să fie membru al unei asociații profesionale sau să treacă un examen de certificare.

Dar, în timp ce Ungaria și România impun obligația suplimentară ca inginerul supervisor să aibă un număr minim de ani de experiență, această obligație nu există în Bulgaria.

Ce diferențe există în Bulgaria?

Un întreprinzător care dorește să obțină o autorizație de construire în Bulgaria are de parcurs între 18 formalități în Plevna, Ruse sau Sofia și 20 în Plovdiv. Diferența rezultă în parte din numărul de cerințe ce trebuie îndeplinite pentru asigurarea racordării la sistemele de apă și de canalizare⁶. În toate cele șase orașe ale Bulgariei întreprinzătorii trebuie mai întâi să semneze un contract preliminar cu societatea furnizoare de apă potrivit căruia vor avea dreptul să racordeze depozitul la rețeaua de apă. Cu toate acestea, în Plovdiv și Ruse, spre exemplu, întreprinzătorii au de asemenea și obligația de a investi în construirea racordării la rețeaua de apă, lucru care este posibil în baza unui alt contract – „un acord tripartit” semnat între societatea furnizoare de apă, primărie și societatea constructoare. Încheierea acestui contract durează între o săptămână la Plovdiv și o lună la Ruse.

O altă diferență este legată de avizul emis de Inspectoratul Regional de Sănătate. În Plovdiv și Varna întreprinzătorii au obligația de a obține ei înșiși acest aviz, dar în celelalte patru orașe Inspectoratul Regional pentru Mediu și Apă notifică Inspectoratul Regional de Sănătate că a emis decizia de mediu – iar acea instituție solicită apoi efectuarea unei inspecții numai dacă există obiecțiuni față de proiect, scutind astfel întreprinzătorul de una dintre etape, dacă nu există obiecțiuni. Potrivit Legii cadastrului, primăriile au posibilitatea dar nu și obligația de a efectua inspecții ale clădirilor la finalizare. Ruse este singura localitate în care primăria nu realizează o inspecție finală – deși în toate cele șase orașe inginerul supervisor trebuie să transmită un raport final primăriei la finalizarea proiectului.

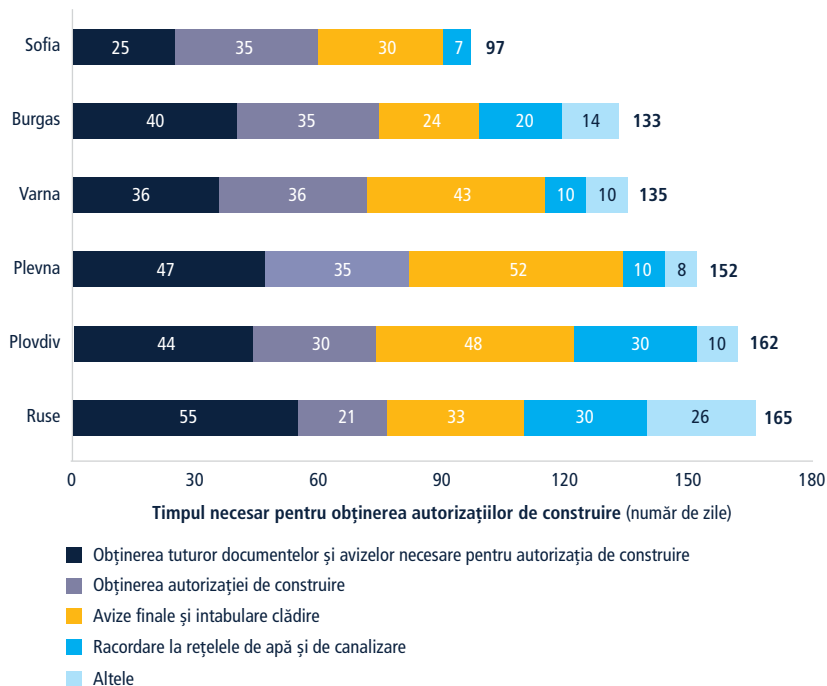
Dintre cele șase localități din Bulgaria, obținerea autorizației de construire este

TABELUL 4.2 Toate cele trei state dețin mecanisme puternice de control al calității în construcții

		Bulgaria	România	Ungaria
Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)		13	13	13
Calitatea reglementărilor în domeniul construcțiilor (0–2)	Sunt ușor accesibile reglementările în domeniul construcțiilor?	1	1	1
	Sunt precizate clar cerințele pentru eliberarea autorizației de construire?	1	1	1
Controlul calității înainte de construire (0–1)	Comisia sau echipa care examinează și aprobă cererile de eliberare a autorizației de construire cuprinde sau nu, un arhitect autorizat sau un inginer autorizat?	1	1	1
Controlul calității în timpul construirii (0–3)	Sunt impuse prin lege inspecții pe parcursul procesului de construire?	1	1	1
	Sunt efectuate în realitate inspecții pe parcursul construirii?	1	1	1
Controlul calității post-construire (0–3)	Este impusă prin lege o inspecție finală?	2	2	2
	Este efectuată în realitate inspecția finală?	1	1	1
Răspundere și regimul asigurărilor (0–2)	Se poate atrage răspunderea vreuneia din părțile implicate în construire pentru defectele ascunse, după darea în folosință a clădirii?	1	1	1
	Este obligată prin lege vreuna din părțile implicate în procesul de construire să încheie o poliță de asigurare de răspundere pentru vicii ascunse – sau pe 10 ani – care să acopere eventualele vicii de structură sau alte probleme apărute la clădire după darea în folosință a acesteia?	1	0	0
Certificări profesionale (0–4)	Există anumite cerințe de calificare pe care trebuie să le îndeplinească persoanele responsabile cu verificarea ca planurile sau schițele arhitecturale să respecte reglementările aplicabile în domeniul construcțiilor?	2	2	2
	Există anumite cerințe de calificare pe care trebuie să le îndeplinească persoanele responsabile cu efectuarea inspecțiilor tehnice pe parcursul construirii?	1	2	2

Sursa: baza de date *Doing Business*.

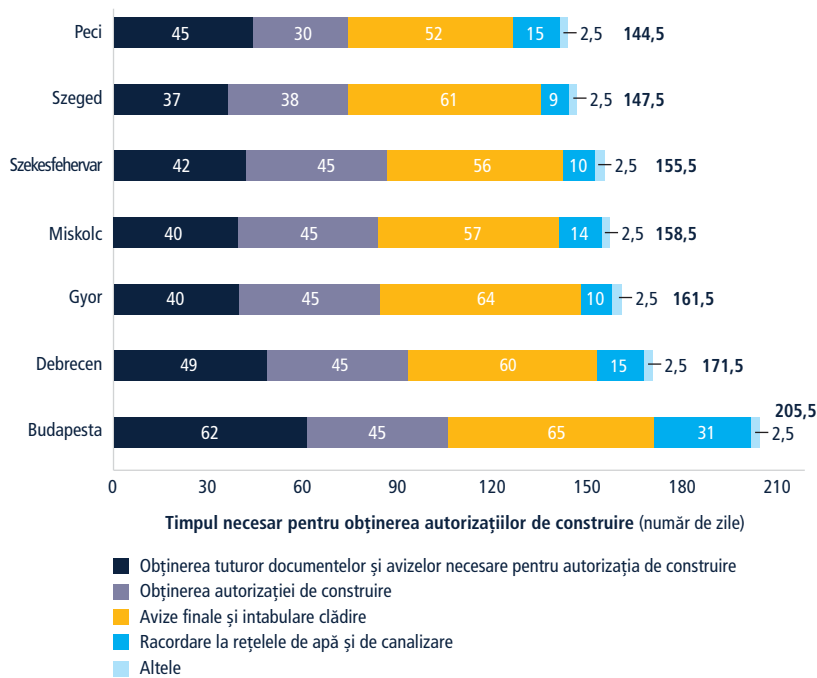
Nu este obținut numărul maxim de puncte.

FIGURA 4.4 Obținerea autorizației de construire durează cu aproape 70 de zile mai puțin în Sofia decât în Ruse

Sursa: baza de date *Doing Business*.

cea mai ușoară și rapidă în Sofia, unde durează doar 97 de zile, comparabil cu 165 în Ruse, unde procesul este cel mai lent (figura 4.4). Motivul este acela că în Sofia anumite servicii pot fi obținute în regim de urgență. Astfel, dacă întreprinzătorii sunt dispuși să plătească o taxă suplimentară, ei pot obține aprobarea proiectului în 3 zile în loc de 14 cât este termenul uzual, aprobarea privind deschiderea șantierului de construcții în 2 zile în loc de 7, iar aprobarea „structurii” în 4 zile în loc de 14⁷. Însă onorariile pentru regimul de urgență transformă procesul de obținere a autorizației de construire din Sofia în unul dintre cele mai costisitoare, acesta ajungând la 4,5% din valoarea depozitului, ceea ce sugerează faptul că serviciile în regim de urgență nu reprezintă întotdeauna soluția optimă⁸. Valoarea costurilor în Sofia este cu 1,4% mai mare decât media celor șase localități și cu aproape 3 puncte procentuale mai mare decât Ruse, care înregistrează cele mai mici costuri.

FIGURA 4.5 Formalitățile legate de obținerea autorizațiilor de construire pot dura cu două luni mai mult în Budapesta decât în Peci

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Ce diferențe există în Ungaria?

Dintre cele șapte localități analizate în Ungaria, obținerea autorizațiilor de construire este cel mai ușor și rapid de realizat în Peci, singurul oraș în care sunt necesare 17 formalități ce pot fi parcurse în 144,5 zile (figura 4.5). În Peci, autorizația de construire se emite într-un interval de 30 de zile iar avizul de ocupare (inclusiv actualizarea titlului de proprietate asupra amplasamentului) în 35 de zile, în timp ce fiecare din aceste etape durează 45 de zile în medie în celelalte șase localități. Acest lucru se datorează în parte unei mai bune dotări cu personal a Departamentului Tehnic al primăriei Peci. Peci este totodată singurul oraș din Ungaria care nu solicită un certificat de urbanism pentru un depozit precum cel analizat în studiul de caz al *Doing Business*.

Budapesta are cel mai complex și îndelungat proces de avizare a construirii dintre localitățile analizate în Ungaria, cu 20 de formalități și 205,5 zile. Din cauza volumului mare de lucrări, Departamentul Arhitectului Șef de pe lângă primărie are

nevoie de o lună pentru emiterea certificatului de urbanism, comparativ cu două săptămâni cât este media în celelalte orașe. Volumul mai mare de cereri face ca reducerea numărului de dosare, sporirea coordonării interinstituționale și asigurarea unui bun management al proiectelor să devină imperative. Chiar și numărul mare de personal alocat în orașele mai mari se dovedește adesea insuficient pentru a acoperi volumul de muncă⁹. Poate deloc surprinzător, dacă nu ar beneficia de servicii în regim de urgență, Sofia s-ar situa pe ultimul loc la acest indicator în Bulgaria. Într-adevăr, funcționarii publici din capitalele tuturor celor trei state au făcut referire la lipsa personalului calificat ca fiind una dintre cele mai mari provocări cu care se confruntă¹⁰.

În Budapesta, racordarea la sistemele de apă și de canalizare (inclusiv obținerea documentelor de avizare a utilităților respective) presupune interacțiunea cu două instituții separate - Regia de Apă Budapesta și Regia de Canalizare Budapesta - iar ambele formalități

durează circa 40 de zile (deși documentele pot fi obținute simultan). În toate celelalte orașe o singură societate furnizoare de utilități poate asigura racordarea la ambele sisteme. Pe de altă parte, Budapesta este unul din cele două orașe (celălalt fiind Szekesfehervar) în care societatea furnizoare de apă nu solicită o taxă pentru declarația ce trebuie emisă înainte de racordare. Cu toate acestea, Budapesta are cele mai mari taxe pentru racordarea noilor utilizatori: 724.759 forinți (2.339 Euro) o valoare de trei ori mai mare decât cea solicitată în Debrecen, care are cea mai mică taxă, de doar 205.600 forinți (664 Euro)¹¹.

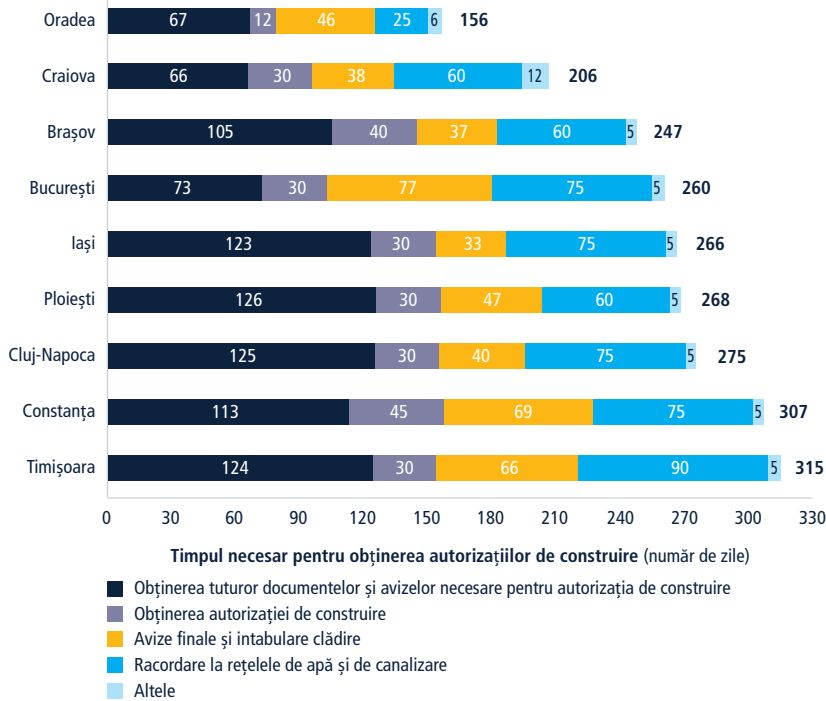
Ce diferențe există în România?

Dintre cele nouă localități analizate în România, obținerea autorizației de construire presupune cel mai mic număr de formalități în București (24) și cel mai mare în Cluj-Napoca, Ploiești și Timișoara (27). Diferențele dintre orașe provin din diferențele în modul de avizare a proiectelor de construire. Timișoara, spre exemplu, este singura localitate care solicită un aviz privind preluarea deșeurilor, iar Iașiul este singurul oraș care solicită avizarea proiectului de către Biroul Versanți (dată fiind topografia deluroasă a localității). București, Craiova și Ploiești sunt singurele orașe care solicită avizul Poliției Rutiere sau a Comisiei Tehnice de Circulație¹².

Un alt motiv de diferențiere îl constituie formalitățile post-construire. Aceste formalități sunt mai simplificate în București și Oradea, unde evaluarea finală a clădirii este efectuată pe loc, imediat după realizarea recepției finale. În celelalte orașe, evaluarea finală este emisă, în medie, în termen de 18 zile după realizarea recepției.

Obținerea autorizațiilor de construire durează cel mai mult în Timișoara, unde este nevoie de 315 zile, în principal din cauza că racordarea la sistemele de apă și canalizare durează până la trei luni. Formalitățile durează cel mai puțin în Oradea unde sunt necesare doar 156 de

FIGURA 4.6 Autorizațiile de construire se obțin de două mai repede în Oradea decât în Timișoara

Sursa: baza de date *Doing Business*.

zile (figura 4.6). În Oradea, primăria emite autorizațiile de construire în termen de 12 zile în medie, în timp ce în alte orașe această formalitate durează între 30 și 45 de zile.

În Craiova, orașul cu cel mai rapid proces după Oradea, obținerea avizelor preliminare edificării proiectului este administrată cel mai eficient. Primăria convoacă reprezentanții tuturor societăților furnizoare de utilități la momentul analizării cererii de eliberare a certificatului de urbanism și apoi decide ce avize sunt necesare pentru autorizația de construire, consemnându-le în certificatul respectiv. De asemenea, primăria este cea care obține toate avizele în numele solicitantului, în schimbul unei taxe suplimentare (14 lei sau 3,10 Euro pentru fiecare aviz). Deși acest lucru nu grăbește procesul de avizare, el scutește solicitantul de a se deplasa separat la fiecare instituție în vederea obținerii tuturor avizelor¹³. Acest lucru înseamnă mai puține formalități de îndeplinit în Craiova (25) decât în

Cluj-Napoca, Ploiești și Timișoara (27), spre exemplu.

Deși Oradea are cea mai rapidă procedură din România, ea este totodată și cea mai costisitoare dintre cele 22 de orașe comparate, costurile reprezentând 7,6% din valoarea depozitului. Acest lucru se datorează în principal costurilor mari pentru racordarea la sistemele de apă și de canalizare, tarifele fiind de 225 Lei (50 Euro) pe metru pentru racordarea la rețeaua de apă și de 450 Lei (99 Euro) pentru racordarea la rețeaua de canalizare. În Constanța, cel de-al doilea oraș cel mai scump dintre cele 22 comparate, costul se ridică la 5,7% din valoarea depozitului.

CE POATE FI ÎMBUNĂTĂȚIT?

Această analiză a procesului de obținere a autorizațiilor de construire în Bulgaria, România și Ungaria relevă anumite aspecte care pot fi ameliorate. O parte

din recomandări sunt destinate tuturor celor trei state, iar altele doar unora dintre acestea.

Consolidarea cerințelor și reglementărilor aplicabile formalităților de eliberare a autorizațiilor de construire BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA

În toate cele trei state dezvoltatorii trebuie să consulte numeroase legi, regulamente și pagini de internet pentru a identifica documentele necesare eliberării autorizațiilor de construire precum și standardele de construire pe care trebuie să le respecte¹⁴. Dacă aceste informații ar fi mult mai ușor accesibile s-ar putea reduce timpul necesar pentru pregătirea și întocmirea documentației. Deși fiecare instituție implicată în avizarea proiectelor de construcții ar trebui să ofere informații cu privire la formalitățile și cerințele proprii, responsabilitatea pentru oferirea informațiilor privind întregul proces ar trebui să revină autorității emitente a autorizației de construire¹⁵. În acest sens ar trebui emise ghiduri complete, care să prezinte etapele cheie, instituțiile implicate, cerințele privind documentația și certificatele, permisele și avizele ce trebuie prezentate/obținute, împreună cu termenele și taxele aferente.

Multe state au sporit transparența în acest sens în ultimii ani, cu efecte benefice. Spre exemplu, alături de alte bune practici, autoritățile din Viena au publicat toate informațiile cadastrale pe o platformă GIS online (caseta 4.1).

Adoptarea integrală a unei abordări pe bază de risc în ceea ce privește avizele de mediu BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA

Legea privind protecția mediului înconjurător din Bulgaria (anexele 1 și 2) definește clar tipurile de proiecte care necesită o evaluare a impactului asupra mediului. O clădire comercială simplă precum depozitul din studiul de caz prezentat în *Doing Business* nu necesită o astfel de evaluare. Cu toate acestea, precum toate proiectele de construcții, indiferent de mărime sau

CASETA 4.1 Standarde înalte pentru transparență și monitorizarea construcțiilor în Austria

În Viena și Austria Inferioară soluțiile oferite de tehnologia informației și a comunicațiilor au contribuit la sporirea transparenței informațiilor privind amenajarea teritoriului. Autoritățile au transferat planurile cadastrale oficiale în format GIS interactiv și le-au pus la dispoziția publicului, online. Sistemul online compilează informații privind specificațiile de construire precum și detalii privind amplasamentul, capacitatea și disponibilitatea conexiunilor la utilități. Acest lucru permite dezvoltatorilor și constructorilor să găsească online toate informațiile de care au nevoie pentru a depune cererile de eliberare a autorizațiilor de construire și elimină totodată nevoia de a obține anumite avize preliminare.

Austria a simplificat sistemul de inspecții în construcții, stabilind totodată standarde înalte pentru controlul calității în construcții. Legislația adoptată în 1990 a introdus o abordare bazată pe analize de risc în ceea ce privește inspecțiile, înlocuind sistemul legislativ care solicita eliberarea unei autorizații de construire pentru aproape orice fel de lucrări. Au fost introduse diferite clase de clădiri și lucrări de construcții, cu proceduri administrative și măsuri de prevenție adaptate fiecărei astfel de clase, potrivit nivelului de risc: proiectele incluse în clasa 1 necesită doar o notificare a construirii, proiectele din clasa 2 necesită o procedură simplificată de eliberare a autorizației de construire iar proiectele din clasa 3 necesită parcurgerea unei proceduri formale de eliberare a autorizației de construire, cu examinarea completă de către terți a tuturor elementelor cheie ale construcției.

Sistemul austriac de control al calității în construcții conferă o responsabilitate semnificativă specialiștilor privați (și cu o calificare superioară) și, pentru proiecte complexe, impune ca acești specialiști să fie terțe persoane. Ca regulă generală, clădirile din Austria trebuie să fie proiectate de un proiectant profesionist sau un arhitect și edificate de un constructor principal. Pentru proiecte la scară largă sau mai complexe, dezvoltatorii au obligația de a desemna un terț *Prüfingenieur* – un inginer civil profesionist cu înaltă calificare, atestat și înregistrat legal – care va inspecta elementele cheie ale construcției pe parcursul edificării proiectului. Pentru a asigura standarde profesionale înalte și respectarea acestora, Austria a impus cerințe de calificare profesională stricte pentru grupurile organizate de specialiști implicate în domeniul construcțiilor.

Sursa: Grupul Băncii Mondiale, Departamentul pentru Climatul Investițional, Bune practici pentru reforma reglementărilor în domeniul construcțiilor și punerea lor în aplicare: Ghid pentru reformatori (Washington, DC: Grupul Băncii Mondiale, 2013).

complexitate, el va trebui totuși să obțină o confirmare oficială în acest sens din partea Inspectoratului Regional pentru Mediu și Apă. Unul dintre aspectele pe care instituția le verifică este amplasamentul proiectului pentru a se asigura că acesta nu se află într-o zonă protejată. Deoarece legea clasifică deja clădirile pe categorii de riscuri, Bulgaria ar putea să facă un pas mai departe și să elimine avizul de mediu pentru clădirile mai simple.

Pentru a elimina verificările referitoare la amplasament, Bulgaria ar putea dezvolta hărți mai corecte bazate pe GIS, pe care primăriile să le poată consulta atunci când examinează o cerere de eliberare a autorizației de construire. În absența hărților bazate pe GIS, Inspectoratul Regional pentru Mediu și Apă utilizează hărți pe hârtie și un set de criterii obiective pentru a stabili dacă proiectele necesită o evaluare a impactului asupra mediului. Aceste criterii ar trebui notificate autorităților cu atribuții de avizare care ar putea direcționa solicitanții către Inspectoratele Regionale în situațiile în care terenurile

se află în vecinătatea sau sunt adiacente unei zone protejate.

În România, procesul este mai complicat și presupune trei etape. Hotărârea de Guvern nr. 445/2009 (anexele 1 și 2) enumeră tipurile de proiecte ce sunt supuse unei evaluări complete a impactului asupra mediului. Fiecare proiect trebuie însă înaintat Agenției de Mediu pentru ca aceasta să decidă dacă proiectul respectiv trebuie să treacă în etapa următoare, aceea a avizului de mediu. Dacă da, agenția reunește o comisie de analiză tehnică pentru a decide dacă proiectul respectiv va fi supus unei evaluări complete a impactului asupra mediului (a treia etapă). Legea este neclară și nu oferă o descriere completă a proiectelor care ar urma să fie supuse unei simple evaluări (prima etapă). Așadar, chiar și o clădire simplă precum depozitul din studiul de caz prezentat în *Doing Business* ar urma să fie supus procesului de eliberare a avizului de mediu, o comisie urmând să decidă dacă el va fi supus unei evaluări complete a impactului asupra mediului

sau nu. Acest lucru reprezintă o povară în plus pentru întreprinzător deoarece procesul de avizare presupune depunerea documentației tehnice complete (online și personal) – inclusiv a planurilor, a detaliilor privind dimensiunea și amplasamentul, a certificatului de urbanism precum și a altor avize – și plata unei alte taxe¹⁶.

În mod similar, în Ungaria, deși Departamentul Construcții obține avizul de mediu în numele solicitantului, toate proiectele trebuie supuse acestui proces.

În toate cele trei state, proiectele mai simple, scutite în mod clar prin lege, ar trebui să nu mai fie supuse procesului de obținere a acordului de mediu. Dacă toate proiectele trebuie să obțină un acord de mediu, atunci definirea legislativă pe categorii de riscuri așa cum există în toate cele trei state, devine ineficientă și redundantă.

Multe state membre UE au adoptat un proces de aprobare pe baza analizei de risc în ceea ce privește protecția mediului. În Belgia, de exemplu, nu este necesar

niciun raport privind impactul asupra mediului pentru un depozit precum cel prezentat în studiul de caz din *Doing Business*. În Danemarca solicitanții trebuie să depună o evaluare a impactului global al proiectului asupra mediului (inclusiv un plan de situație și schițe în secțiune) ca parte din documentația aferentă autorizației de construire, însă nu se solicită niciun acord de mediu.

Revizuirea structurii de costuri pentru autorizațiile de construire BULGARIA, ROMÂNIA

Unde obținerea autorizațiilor de construire este relativ costisitoare, așa cum este cazul în Bulgaria și în România, acest lucru poate ridica semne de întrebare cu privire la sectorul informal: costurile mari pe care le presupune respectarea reglementărilor în domeniul construcțiilor ar putea descuraja societățile comerciale de la respectarea procedurilor oficiale.

În Bulgaria, taxele de eliberare a autorizației de construire, deși stabilite de primărie, depind în toate cazurile de dimensiunea clădirii. În România, taxele sunt stabilite la 1% din valoarea construcției. Însă taxele pentru servicii în orice stat n-ar trebui să se bazeze pe dimensiunea sau costul clădirii ci pe costul furnizării acelor servicii. Astfel, autoritățile din Bulgaria și România ar putea lua în considerare aplicarea unor taxe mai mici pentru clădirile mai simple care prezintă riscuri mai mici pentru sănătatea și siguranța publică. În acest mod, proiectele mai mari, cu taxe de construire mai mari, ar putea subvenționa și costurile aferente clădirilor mai mici. Ungaria aplică o taxă unică de 100.000 forinți (323 Euro) pentru autorizația de construire pentru clădiri de peste 250 metri pătrați, o taxă administrativă de 5.000 forinți (16 Euro) și o taxă fixă pentru fiecare analiză solicitată. Pentru depozitul ce face obiectul studiului de caz majoritatea localităților din Ungaria ar solicita o examinare a documentației de către Unitatea de Sănătate Publică (8.700 forinți sau 28 de Euro) și de către Unitatea de Mediu și Conservare (14.000 forinți sau 45 Euro).

În statele care au adoptat bune practici în acest domeniu, taxele de eliberare a autorizațiilor de construire sunt stabilite, de regulă, astfel încât să asigure recuperarea costurilor de furnizare a serviciilor mai degrabă decât în scop fiscal. De exemplu, Noua Zeelandă stabilește taxe la un nivel care va acoperi costurile aferente examinării planurilor și a oricăror inspecții, precum și costuri de regie.

Simplificarea formalităților de avizare premergătoare construirii BULGARIA, ROMÂNIA

Unul dintre principalele blocaje în cadrul procesului de obținere a autorizațiilor de construire din Bulgaria și din România îl reprezintă numărul mare de avize pe care un întreprinzător trebuie să le obțină înainte de a depune cererea de eliberare a autorizației de construire. Fiecare aviz presupune o deplasare separată la fiecare instituție competentă. Pe termen mediu și lung Bulgaria și România ar putea restructura întregul proces de avizare preliminară și ar putea lua în considerare adoptarea unui sistem bazat pe analiza de risc, care exonerează anumite tipuri de clădiri de la respectarea anumitor cerințe de pre-aprobare, așa cum s-a procedat în Austria. Adoptarea unei abordări bazate pe analiza de risc permite autorităților competente în domeniu să ajusteze obiectul și frecvența controalelor în funcție de tipul de clădire.

Pe termen scurt și mediu, stabilirea unui singur punct central – un fel de ghișeu unic care să poată coordona toate instituțiile și să poată emite un singur aviz preliminar construirii – ar putea conduce la creșterea eficienței. Solicitantul ar putea prezenta toate documentele necesare aprobării preliminare în cadrul unei singure deplasări la primărie care, la rândul său, ar putea apoi să obțină toate avizele preliminare în numele solicitantului prin înaintarea fiecărei cereri către instituția relevantă. Această abordare ar putea necesita suplimentarea personalului, aspect care ar putea conduce la o eventuală creștere a costurilor. O soluție mai eficientă ar fi ca fiecare instituție să

trimită un delegat la sediul instituției emittente și să analizeze cererile pe loc (chiar și în regim part-time).

Timișoara oferă un bun exemplu în acest sens. În alte localități ale României un inginer elaborează planurile de situație și de amplasament necesare pentru certificatul de urbanism care sunt apoi vizate de oficiul de cadastru. În Timișoara, primăria este cea care emite planurile. Primăria deține situații ale întregului oraș, cartografiate cu ajutorul sistemului GIS, care îi permite să genereze planuri mai rapid și cu costuri mai mici, fără a angaja experți suplimentari. Primăria concentrează de asemenea șase avize necesare de la furnizorii de utilități (cum ar fi societatea furnizoare de apă și cea furnizoare de electricitate) într-un singur aviz, emis prin intermediul ghișeului său unic. Acest ghișeu unic ar putea fi extins pentru a cuprinde reprezentanți ai altor instituții sau agenții care trebuie să emită avize, cum ar fi Agenția de Mediu și Direcția de Sănătate.

Un alt exemplu este oferit de Georgia, unde toate aprobările necesare construirii ce trebuie emise de mai multe departamente (cum ar fi societatea furnizoare de apă, societatea furnizoare de electricitate, Ministerul Culturii și Ministerul Protecției Mediului) au fost reunite într-o singură procedură de avizare în cadrul unui ghișeu unic. Acest lucru a redus numărul formalităților pentru eliberarea autorizațiilor de construire cu 10 și termenul de emisie cu 70 de zile.

Ungaria a făcut un pas mai departe de crearea unui ghișeu unic fizic și a introdus o platformă electronică ce permite tuturor instituțiilor să examineze cererea online, așa cum se prezintă mai detaliat în secțiunea următoare.

Extinderea platformelor electronice pentru a acoperi întregul proces de obținere a autorizațiilor de construire BULGARIA, ROMÂNIA

Platformele electronice pot reduce semnificativ termenele în toate etapele

avizării lucrărilor de construire. Ele permit întreprinzătorilor să solicite autorizațiile de construire și să depună planurile online, ceea ce nu doar urgentează procesul ci contribuie la creșterea transparenței și la reducerea cazurilor de corupție, permițând solicitanților să monitorizeze situația cererilor proprii. Ele generează totodată îmbunătățirea capacității de supraveghere managerială a autorității de reglementare în domeniul construcțiilor, permițând managerilor să monitorizeze volumul de muncă în timp real și să se asigure că standardele de prestare a serviciilor sunt respectate.

În Bulgaria și România cererile de eliberare a autorizațiilor de construire nu pot fi depuse online. Cererile pentru celelalte tipuri de avize pot fi uneori depuse online dar în aceste cazuri ele trebuie depuse în același timp și personal. În România, de exemplu, solicitanții trebuie să depună documentația pentru avizul de mediu atât electronic cât și personal.

Ambele state ar putea să se inspire din exemplul Ungariei, care a lansat în 2013 Sistemul de Depunere Electronică a Documentelor Necesare pentru obținerea Autorizației de Construire (ÉTRD). Toți solicitanții de autorizații de construire trebuie să depună cererile prin intermediul acestui sistem electronic, încărcând în acesta toate planurile tehnice și arhitecturale. Direcția Construcții solicită apoi celorlalte autorități să examineze și să aprobe planurile, tot prin intermediul sistemului¹⁷. Societățile comerciale pot utiliza și ele sistemul pentru a solicita un aviz de dare în folosință. Cu toate acestea, există loc de îmbunătățiri. Spre exemplu, funcționarii au observat că examinarea planurilor și schițelor pe un singur ecran de calculator cu o dimensiune neadekvată poate fi dificilă și, din acest motiv, uneori ei sunt nevoiți să solicite prezentarea planurilor pe hârtie.

În 2013 Ungaria a introdus și un sistem electronic pentru cartea tehnică a construcției care a sporit eficiența administrativă internă. Fiecare proiect

de construire trebuie să fie înregistrat în acest sistem de societatea de construcții. Aceasta are obligația de a actualiza zilnic în cartea tehnică informații despre tipul de lucrări finalizate pe șantier, numărul de persoane care lucrează pe șantier, precum și cele mai recente certificate privind evacuarea deșeurilor. După finalizarea construcției, societatea de construcții închide secțiunea respectivă din cartea tehnică și încarcă documentele relevante în sistem¹⁸.

Bulgaria și România ar putea începe prin crearea unei platforme electronice care să asigure un flux de muncă informatizat de bază la nivelul instituțiilor cheie, cu posibilitatea integrării treptat a mai multor servicii din procesul de avizare. Unele localități au început deja să stimuleze utilizarea soluțiilor oferite de tehnologia informației și comunicațiilor pentru îmbunătățirea serviciilor. În România, primăria Oradea a introdus în 2016 un sistem de avertizare prin SMS care notifică solicitantul ori de câte ori un document este semnat sau ștampilat. Totodată, începând din 2015, solicitanții au posibilitatea de a urmări stadiul cererilor lor online.

Eforturile în acest sens continuă în România unde, în decembrie 2016, au fost adoptate modificările aduse Legii construcțiilor (prin OUG nr. 100/2016), care solicită autorităților să se asigure că toate documentele aferente planului de urbanism, autorizației de construire precum și tuturor avizelor relevante, pot fi depuse online. În unele localități au fost înregistrate progrese semnificative. Spre exemplu, în Cluj-Napoca, primăria a început, din aprilie 2017, să emită electronic mai multe certificate. Dezvoltatorii pot obține acum prelungiri ale certificatului de urbanism, ale avizului de funcționare precum și tuturor avizelor relevante, pot fi depuse online. În unele localități au fost înregistrate progrese semnificative. Spre exemplu, în Cluj-Napoca, primăria a început, din aprilie 2017, să emită electronic mai multe certificate. Dezvoltatorii pot obține acum prelungiri ale certificatului de urbanism, ale avizului de funcționare din punct de vedere al sănătății și ale autorizației de construire fără a mai fi nevoie să se deplaseze la autorități.

Un alt exemplu de bune practici vine din Portugalia. Lisabona a adoptat un sistem de monitorizare care se actualizează automat la momentul la care are

loc inspecția finală, ceea ce permite ca certificatul de dare în folosință să fie gata imediat după inspecție.

Clarificarea responsabilităților agenților de supervizare vis a vis de primărie și alte persoane implicate în procesul de eliberare a autorizațiilor de construire

BULGARIA

În Bulgaria, societățile de supraveghere în construcții sunt mandatate prin lege să strângă documentele necesare și schițele aferente unui proiect de construire, să realizeze analizele tehnice și să obțină autorizațiile corespunzătoare de la primărie în numele investitorului¹⁹. După aprobarea oficială a proiectului, aceste societăți supravezează totodată și lucrările de construire.

Cu toate acestea, anumite atribuții asumate de aceste societăți - și aportul în valoare a acestora - sunt discutabile. Societățile sunt selectate și plătite direct de investitor iar responsabilitățile lor față de primărie și investitor sunt neclare. Atât funcționarii publici cât și profesioniștii din sectorul privat au observat că uneori aceste societăți nu sunt imparțiale, adesea verificările și supervizarea fiind superficiale, ele dublând, de fapt, munca pe care o fac deja arhitecții²⁰. Ca urmare a acestui fapt, autoritățile locale sfârșesc prin a realiza investigații suplimentare în efortul de a asigura siguranța publică și de a evita litigiile în instanță.

Pentru reducerea timpilor și eliminarea dublării sarcinilor între arhitecți și societățile de supervizare, autoritățile din Bulgaria ar trebui să clarifice rolurile și responsabilitățile acestora din urmă. O imagine cuprinzătoare a acestei probleme poate fi obținută prin discuții cu arhitecții, profesioniștii în sectorul construcțiilor, funcționarii publici și societățile de supervizare.

Consolidarea inspecțiilor finale și avizelor la finalizarea lucrărilor de construire

UNGARIA

Deși în Ungaria sunt necesare mai puține aprobări preliminare decât în Bulgaria și România, la finalizarea construcției este obligatorie realizarea a trei inspecții diferite: una din partea Unității de Pompieri, una din partea Direcției de Sănătate Publică și una din partea Inspectoratului în Construcții. Deși, teoretic, acestea ar putea fi efectuate în cadrul unei singure deplasări la șantier, în practică, în majoritatea cazurilor, inspecțiile sunt efectuate separat de autorități. Inspectoratul în Construcții ar putea coordona efectuarea în comun a acestor verificări, reducând astfel numărul de pași ce trebuie urmați de către întreprinzători.

România oferă un bun exemplu în acest sens. În termen de 15 zile de la notificarea finalizării construcției, trebuie organizată recepția finală. În acest scop se reunește o „comisie de recepție” – din care vor face parte investitorul, experți tehnici și funcționari ai administrației locale. Aceștia se vor deplasa împreună la șantier, investitorul nemaifiind obligat să aștepte efectuarea unor deplasări multiple.

Identificarea unor căi de simplificare a eliberării autorizațiilor de construire

ROMÂNIA

De multe ori reformele se concentrează pe obiective complexe, pe termen lung, chiar dacă există posibilitatea aplicării unor măsuri mai simple și mai ușor de pus în practică. În România există mai multe astfel de măsuri ce pot fi implementate. Una dintre acestea se referă la extrasul de carte funciară pe care un întreprinzător trebuie să-l obțină de la Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară înainte de a obține certificatul de urbanism. Extrasul furnizează informații privind situația juridică a terenului și este valabil doar pentru 30 de zile – chiar dacă este puțin probabil ca situația juridică a terenului să se modifice într-un termen atât de scurt. Astfel, dacă

întreprinzătorul depune documentele pentru obținerea autorizației de construire două-trei luni mai târziu, el va trebui să obțină un alt extras de carte funciară. Această cerință adaugă o etapă suplimentară procesului, dar și costuri și timp suplimentar. În multe state, extrasele de carte funciară rămân valabile între șase luni și un an. Prelungirea valabilității extraselor de carte funciară în România ar putea fi o metodă de simplificare a procesului de obținere a autorizațiilor de construire.

Există de asemenea posibilitatea simplificării cererilor de documente. În unele localități, Departamentul Urbanism solicită documente pe care ar putea să le obțină direct de la alte departamente din cadrul primăriei. Pentru a obține un certificat de urbanism în Craiova, de exemplu, un antreprenor trebuie să prezinte un extras din planul de urbanism general (care este eliberat de același Departament de Urbanism) și un certificat de nomenclatură stradală (eliberat de un alt departament din cadrul primăriei) pentru a-i fi atribuit o adresă poștală. Obținerea acestor documente întârzie procedura cu două săptămâni deși ambele documente ar putea fi obținute foarte ușor printr-un sistem intern de schimb de informații la nivelul primăriei.

O a treia oportunitate se referă la cerința ca întreprinzătorii să înregistreze proiectele de construcții la Ordinul Arhitecților și să plătească o taxă de timbru înainte de solicitarea autorizației de construire. În fapt, această formalitate nu reprezintă efectiv o înregistrare, ci pur și simplu o verificare a autorizațiilor și certificatelor corespunzătoare ale arhitecților implicați în proiect. În schimbul acestei proceduri, Ordinul Arhitecților ar putea să publice pe pagina sa de internet o listă a tuturor arhitecților certificați iar primăria ar putea verifica pe listă dacă aceștia dețin calificările respective, după primirea cererii de eliberare a autorizației de construire. Primăria ar putea totodată să încaseze taxa de timbru în numele Ordinului Arhitecților.

NOTE

1. Datele pentru 2015 sunt preluate din baza de date a Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=sts_cobp_a. Datele pentru 2016 nu sunt disponibile pentru moment.
2. Baza de date *Doing Business* (edițiile 2006 – 2016); João Costa Branco de Oliveira Pedro, Frits Meijer și Henk Visscher, „Comparison of Building Permit Procedures in European Union Countries” (Analiză comparativă a procedurilor de eliberare a autorizațiilor de construire în statele Uniunii Europene) (Royal Institution of Chartered Surveyors, Salford, UK, 2011).
3. “Standards in Construction: The Eurocodes” (Standarde în construcții), *EU Science Hub*, Comisia Europeană, ultima modificare -14 iulie 2016, <https://ec.europa.eu/jrc/en/research-topic/standards-construction-eurocodes>.
4. Sonia Hamman, “Housing Matters” (Aspecte locale), Policy Research Working Paper (Document de lucru – studiu de politici) 6876 (Banca Mondială, Washington, DC, 2014).
5. Cele șase avize preliminare cerute în Bulgaria sunt: un extras actualizat de cartea funciară eliberat de cadastru, un aviz de proiect (echivalentul acordului de a trece la realizarea planurilor de proiect) eliberat de primărie, un ante-contract cu societatea furnizoare de apă, o decizie din partea Inspectoratului Regional de Mediu și Apă prin care se constată dacă proiectul trebuie să fie supus sau nu unei evaluări complete a impactului asupra mediului, o evaluarea prealabilă a eficienței energetice din partea unui expert autorizat și o evaluare a proiectului efectuată de o societate autorizată de supervizare a construcțiilor. Cele șase formalități preliminare cerute în România sunt: certificatul de urbanism eliberat de primărie, avizele proiectului din partea Direcției de Sănătate Publică, a Agenției de Mediu și a Inspectoratului pentru Situații de Urgență, înregistrarea proiectului la Ordinul Arhitecților și un extras actualizat de carte funciară de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară.
6. Grupul Băncii Mondiale a derulat un proiect pe termen lung în sectorul gospodăririi apelor din Bulgaria, prin intermediul Proiectului de Dezvoltare a Infrastructurii Municipale. Conform noii strategii pe 10 ani pentru acest sector, reabilitarea și construirea rețelelor de apă și de canalizare va necesita o investiție de 12 miliarde de leva (1,6 milioane Euro). Fondurile UE vor acoperi doar 30-40% din investițiile totale de capital necesare până în 2020, restul urmând să fie asigurat de guvern și societățile furnizoare de utilități, și incluzând obligația acestora de a-și spori eficiența și de a-și ajusta tarifele.
7. Acesta este primul pas în procesul de control al construcțiilor. Etapa privind construcția „la roșu” este considerată finalizată la data la care sunt realizate fundația, pereții și acoperișul.
8. Obținerea autorizației de construire costă de asemenea 4,6% din valoarea depozitului în Burgas, dar, dacă procentele sunt rotunjite la

- două zecimale, costul este mai mare în Sofia (4,6%) decât în Burgas (4,58%).
9. Interviu realizat de membrii echipei Grupului Băncii Mondiale cu funcționarii publici din Bulgaria, România și Ungaria în perioada 3-21 octombrie 2016.
 10. Interviu realizat de membrii echipei Grupului Băncii Mondiale cu funcționarii publici din Bulgaria, România și Ungaria în perioada 3-21 octombrie 2016.
 11. În Budapesta taxa este aplicată astfel: 100.000 forinți (323 Euro) pentru racordarea la rețeaua de apă + 373.000 forinți (1.204 Euro) pe metru cub de apă consumată zilnic cu titlu de contribuție la dezvoltarea rețelei publice de apă + 539.000 forinți (1.740 Euro) pe metru cub de flux zilnic de canalizare cu titlu de contribuție la dezvoltarea rețelei publice de canalizare + 40.259 forinți (130 Euro) pentru verificarea la fața locului a racordului la canalizare. În Debrecen, taxa este compusă din: 142.000 forinți (458 Euro) pentru racordarea la rețeaua de apă + 42.000 forinți (136 Euro) pe metru cub de apă consumată zilnic cu titlu de contribuție la dezvoltarea rețelei publice de apă + 57.000 forinți (184 Euro) pe metru cub de flux zilnic de canalizare cu titlu de contribuție la dezvoltarea rețelei publice de canalizare. Studiul de caz *Doing Business* pleacă de la premisa unui consum zilnic de apă de 0,7 metri cubi și un flux zilnic de canalizare de 0,6 metri cubi.
 12. Dintre cele nouă localități analizate, Ploieștiul are cea mai mică populație, iar Craiova este cel de-al treilea cel mai mic oraș după Brașov. În aceste orașe, traficul rutier nu pune probleme majore iar avizele respective nu sunt considerate necesare. În București, avizul de la Comisia de Trafic este uneori necesar în funcție de amplasarea proiectului. Pentru depozitul din studiul de caz *Doing Business* el nu ar fi necesar deoarece depozitul ar fi amplasat la periferia orașului.
 13. Reprezentanții societăților furnizoare de utilități se vor întruni, de asemenea, pentru a verifica dacă au fost obținute toate avizele necesare pentru a emite autorizația de construire (lucru care nu este neapărat valabil în celelalte orașe).
 14. Deoarece informațiile sunt fragmentate în cuprinsul mai multor legi și reglementări, primăriile primesc adesea cereri incomplete sau schițe și planuri care necesită modificări semnificative. Acest lucru amplifică volumul de lucru pentru autoritățile emitente. În plus, formularele nu sunt standardizate la nivelul tuturor orașelor pentru aceeași instituție.
 15. Primăriile din Bulgaria, primăriile din România și primăriile din Ungaria.
 16. Întreprinzătorul va trebui de asemenea să anunțe la primărie și în ziarele locale faptul că intenționează să construiască proiectul respectiv.
 17. Autoritățile respective pot cuprinde Unitatea de Pompieri, Direcția de Sănătate Publică și Direcția de Mediu și Conservare.
 18. Acest demers servește drept notificare către Inspectoratul în Construcții privind finalizarea construcției.
 19. Utilizarea societăților de supervizare este obligatorie doar pentru anumite categorii de clădiri, categorii în care s-ar include și depozitul din studiul de caz *Doing Business*.
 20. Interviu realizat de membrii echipei Grupului Băncii Mondiale cu funcționarii publici și profesioniștii din sectorul privat din Bulgaria în luna iunie 2015.

Racordarea la rețeaua de electricitate

OBSERVAȚII PRINCIPALE

- Dintre cele trei state, procedura de racordare la rețeaua de electricitate este cea mai simplă și mai ieftină în Ungaria, unde sunt necesare cinci formalități la un cost de 93,9% din venitul pe cap de locuitor. Cu toate acestea, procedura se realizează în cel mai scurt timp în România, unde presupune în medie 195 de zile. Varna are cea mai rapidă procedură în Bulgaria (200 de zile), Szekesfehervar are cea mai rapidă procedură în Ungaria (227 de zile) iar Iașiul, cea mai rapidă procedură în România (173 de zile).
- Racordarea la rețeaua de electricitate durează mult mai mult în toate cele trei state decât în orice alt stat membru al Uniunii Europene. Acest lucru se datorează în principal numărului mare de avize cerute înainte de începerea execuției conexiunii și după finalizarea inspecțiilor ulterioare.
- În medie, localitățile analizate în Ungaria primesc 7 puncte din cele 8 posibile la indicele privind fiabilitatea furnizării și transparența tarifelor, cele din România 6,7 puncte iar cele din Bulgaria 5,7 puncte. Din cele 22 de orașe analizate, doar Szeged (Ungaria) obține punctajul maxim. Toate celelalte pot spori fiabilitatea alimentării cu energie electrică prin reducerea numărului de întreruperi, a duratei acestora sau ambele.
- În viitor, eficientizarea procedurii de racordare s-ar putea obține prin simplificarea avizelor preliminare, reducerea numărului de aprobări și inspecții obligatorii precum și prin realizarea unei mai bune comunicări a procedurii și a cerințelor către clienți.

În prezent, globalizarea și creșterea concurenței între state face ca viteza cu care societățile comerciale pot scoate pe piață produse noi să aibă un impact major asupra poziției pe piață și asupra performanțelor lor. Indiferent dacă livrează produse altor societăți comerciale sau își aprovizionează propriile magazine de desfacere, întreprinzătorii care se confruntă cu întârzieri pot rata oportunități, pierzând astfel în fața concurenților lor mai rapizi. Pierderea poate fi permanentă: chiar și cele mai interesante inovații pot deveni desuete dacă ele ajung greu la consumatori.

Așadar, pentru un întreprinzător care are nevoie de un depozit care să fie funcțional înainte de începerea activității sale, timpul necesar pentru a obține racordarea la rețeaua de electricitate a celui depozit poate fi esențial. Studiile de cercetare arată că formalitățile mai rapide, mai simple și mai puțin costisitoare de racordare

sunt asociate cu performanțe mai mari, îndeosebi în industriile care au mare nevoie de electricitate¹.

Timpul necesar pentru racordarea la rețeaua de electricitate diferă semnificativ la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene. Potrivit datelor la nivel global raportate de *Doing Business 2017*, este nevoie de ceva mai puțin de o lună pentru ca întreprinzătorii din Austria și Germania să își racordeze depozitele la rețeaua de electricitate, în timp ce în Bulgaria, România și Ungaria este nevoie de un termen mai lung – mai mult de patru luni în Bulgaria, șase luni în România și mai bine de opt luni în Ungaria². Aceste trei state, alături de Cipru, sunt cele patru state membre UE în care formalitățile de racordare la rețeaua de electricitate, astfel cum sunt măsurate de *Doing Business*, durează cel mai mult. Urgentarea acestor formalități poate ușura demararea de către întreprinzătorii din Bulgaria,

România și Ungaria a unor noi afaceri și le poate permite să concureze de pe poziții de egalitate cu omologii lor din alte state membre UE.

CUM FUNCȚIONEAZĂ RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE ÎN BULGARIA, ROMÂNIA ȘI UNGARIA?

În toate cele trei state, procedura de racordare la rețeaua de electricitate este reglementată în mare parte la nivel național și este monitorizată de o agenție de reglementare³. Prin urmare, procedura este destul de standardizată în fiecare țară și presupune: cinci formalități în Ungaria, cinci sau șase în Bulgaria și opt sau nouă în România (figura 5.1).

Pentru a obține racordarea la rețeaua de electricitate întreprinzătorii trebuie să

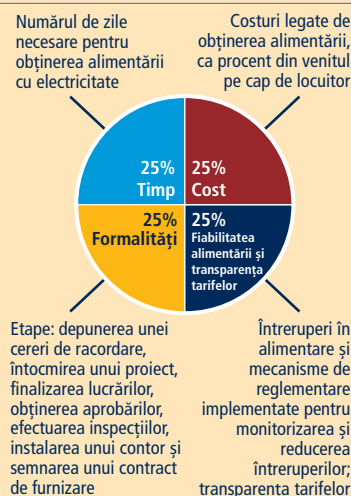
CE ANUME MĂSOARĂ INDICATORUL PRIVIND RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE?

Doing Business constată toate formalitățile necesare pentru ca o societate comercială să obțină racordarea permanentă la o rețea de electricitate și alimentarea cu electricitate pentru un depozit standard. Aceste formalități cuprind depunerea cererilor necesare și încheierea contractelor cu furnizorii de electricitate, toate verificările realizate și obținerea tuturor avizelor necesare din partea distribuitorilor de electricitate și a altor instituții, precum și lucrările externe și finale de racordare. Pentru a putea compara datele disponibile pentru mai multe localități, se utilizează mai multe premise cu privire la depozit și la racordarea la rețeaua de electricitate. Astfel, se presupune că depozitul este intravilan, capacitatea subscrisă de conectare este de 140 kilovolți-amperi (kVA), iar lungimea conexiunii este de 150 metri.

De asemenea, *Doing Business* măsoară indici precum fiabilitatea alimentării cu energie electrică și transparența tarifelor de consum. Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor compilează date cantitative privind durata și frecvența întreruperilor de alimentare cu energie precum și informații calitative privind mai multe aspecte: mecanismele implementate de furnizorii pentru monitorizarea întreruperilor în alimentare și a reluării alimentării cu energie electrică, obligațiile de raportare ale furnizorilor către autoritatea de reglementare în cazul întreruperilor în alimentarea cu energie, transparența și accesibilitatea tarifelor și existența sau lipsa unor sancțiuni financiare aplicabile furnizorilor în scopul limitării întreruperilor. Indicele reprezintă un sfert din diferența față de punctajul maxim pentru indicatorul privind racordarea la rețeaua de electricitate (a se vedea figura). În plus, *Doing Business* prezintă prețul energiei electrice în fiecare dintre localitățile analizate^a.

Racordarea la rețeaua de electricitate: măsurarea eficienței, fiabilității și transparenței

Clasamentul are la bază diferența față de punctajele maxime pentru patru indici

a. Deși *Doing Business* prezintă prețul energiei electrice, raportul nu ia în considerare aceste date la calculul diferenței față de punctajul maxim sau poziția din clasament în cadrul indicatorului privind ușurința racordării la rețeaua de electricitate.

FIGURA 5.1 Racordarea la rețeaua de electricitate presupune cinci formalități în toate orașele din Ungaria și majoritatea celor din Bulgaria, și nouă formalități în majoritatea orașelor din România

BULGARIA		ROMÂNIA		UNGARIA	
Formalități	Agenție	Formalități	Agenție	Formalități	Agenție
● Solicitarea și așteptarea contractului preliminar de racordare	Distribuitorul	● Depunerea cererii de racordare și așteptarea avizului tehnic	Distribuitorul	● Depunerea cererii de racordare la rețea și așteptarea costului estimativ	Distribuitorul
○ Așteptarea finalizării și aprobării proiectului	Societatea de proiectări electrice și societatea de supervizare în construcții (angajată de consumator sau de distribuitor)	● Efectuarea inspecției pe șantier	Distribuitorul	● Execuția lucrărilor externe de racordare	Distribuitorul
● Solicitarea și așteptarea contractului definitiv de racordare	Distribuitorul	○ Semnarea declarației de servitute***	Notarul	● Solicitarea și obținerea avizului de instalare a cablurilor în carcasa contorului**	Departamentul de Tehnologie Măsurătorilor și Controlul Contoarelor; distribuitor
● Obținerea autorizației de construire și altor avize*	Societatea de supervizare în construcții și primăria	● Depunerea documentelor pentru contractul de racordare și primirea contractului***	Distribuitorul	● Solicitarea și obținerea declarației privind acordul de furnizare electricitate**	Furnizorul de electricitate
● Așteptarea finalizării lucrărilor exterioare, inspecției și emiterii „avizului de utilizare” (Legea 16)	Societatea de construcții (angajată de consumator sau distribuitor) și societatea de supervizare în construcții	● Semnarea contractului de servitute***	Antreprenorul de lucrări electrice	● Semnarea contractului pentru instalarea contorului, racordarea finală și volumul de electricitate	Distribuitorul
● Încheierea contractului de furnizare și așteptarea alimentării cu electricitate	Furnizorul de electricitate, distribuitorul	● Obținerea autorizației de construire pentru lucrările de racordare	Primăria		
		● Efectuarea lucrărilor de racordare	Antreprenorul de lucrări electrice		
		● Efectuarea inspecției finale și eliberarea procesului-verbal de racordare	Distribuitorul		
		● Semnarea contractului de furnizare și instalarea contorului	Furnizorul de electricitate, distribuitorul		

● Formalități care sunt necesare în toate localitățile
○ Formalități care sunt necesare doar în anumite localități

Sursa: baza de date *Doing Business*.

* În orașele în care proiectul lucrării nu a fost finalizat și aprobat încă, procedura poate cuprinde și întocmirea și aprobarea proiectului.

** Această formalitate are loc simultan cu cea anterioară.

*** Natura exactă și ordinea acestor formalități diferă de la oraș la oraș.

interacționează în primul rând cu distribuitorul de electricitate. Există mai mulți distribuitori în fiecare țară, fiecare din aceștia deservind o anumită zonă geografică (figura 5.2). Distribuitorii de electricitate joacă un rol cheie în procedura de racordare în toate cele trei state, deși rolul lor variază. În Bulgaria, în funcție de tipul de racordare vizat, responsabilitatea pentru întocmirea proiectului racordării, obținerea autorizațiilor necesare și realizarea lucrărilor aferente revine fie distribuitorului, fie întreprinzătorului. În Ungaria, după ce întreprinzătorul a depus cererea de racordare, distribuitorul este responsabil pentru obținerea tuturor autorizațiilor și finalizarea lucrărilor de conectare.

În România, întreprinzătorii obțin de regulă autorizațiile și își aleg antreprenorul cu care doresc să execute lucrările și apoi încredințează responsabilitatea

administrării construirii, distribuitorului de electricitate. În toate cele trei state, după ce construcția este finalizată, ultimul pas îl reprezintă semnarea contractului cu un furnizor de electricitate. Întreprinzătorul are libertatea de a alege furnizorul deoarece piețele de electricitate din toate cele trei țări au fost sau sunt pe cale să fie liberalizate⁴.

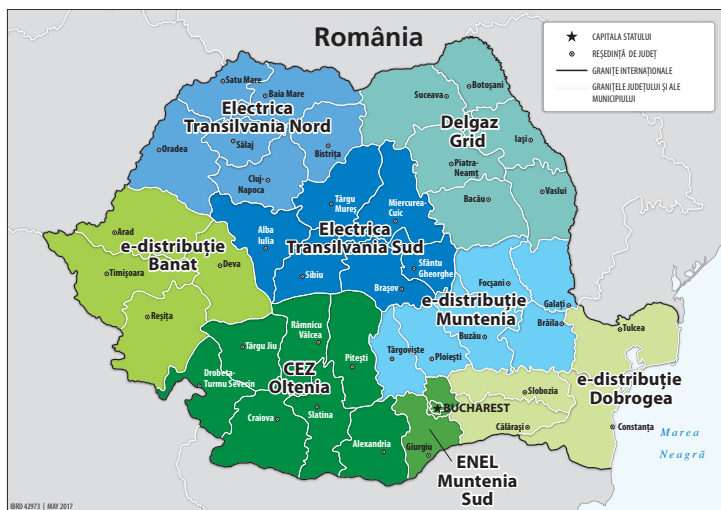
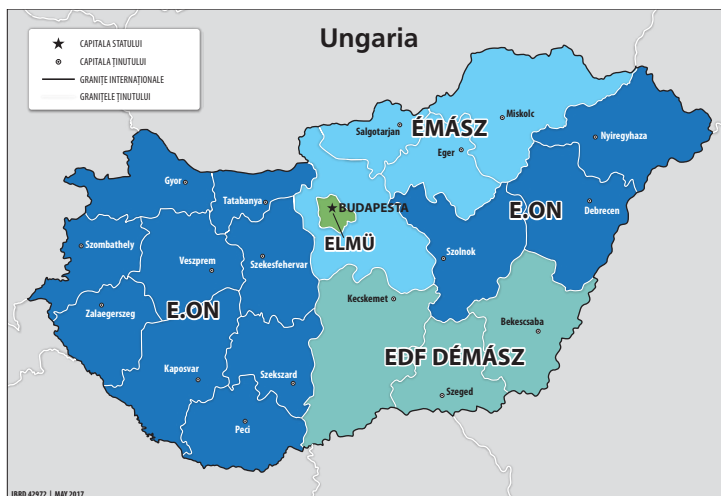
Care sunt diferențele față de celelalte state membre UE și la nivel global?

Dintre cele trei state, procedura de racordare la rețeaua de electricitate este cea mai simplă și cea mai ieftină în Ungaria: în toate cele șapte orașe analizate, sunt necesare doar cinci formalități, la un cost de 93,9% din venitul pe cap de locuitor (tabelul 5.1). Prin comparație, în România procedura presupune nouă formalități în toate orașele cu excepția Iașului (unde sunt necesare opt) iar costul se ridică în

medie la 507,8% din venitul pe cap de locuitor. În pofida unei complexități sporite și a unor costuri mai mari, procedura este rapidă: racordarea la electricitate în România durează în medie 195 de zile, în vreme ce în Ungaria durează în medie 244 de zile. Orașele din Ungaria dețin cel mai mare punctaj – 7 din 8 puncte posibile – în cadrul indicelui privind fiabilitatea alimentării cu energie și transparența tarifelor în timp ce localitățile din România obțin în medie 6,7 puncte iar cele din Bulgaria 5,7 în medie.

Numărul de formalități necesare în toate cele șapte orașe analizate în Ungaria și în patru dintre orașele analizate în Bulgaria (Burgas, Plovdiv, Ruse și Varna) este egal cu numărul mediu de formalități la nivelul UE, care este tot cinci. Cu toate acestea, comparația cu Germania și Suedia care înregistrează cel mai mic număr de formalități (trei) indică faptul că procesul

FIGURA 5.2 Activitatea distribuitorilor de electricitate este împărțită pe zone geografice în toate cele trei state

poate fi îmbunătățit. România are cel mai mare număr de formalități dintre statele membre UE. Într-adevăr, exceptând municipiul Iași, orașele din România au cel mai complex proces la nivel mondial (similar celor din state ca Bangladesh, Nigeria și Tadjikistan care au tot câte nouă formalități).

În toate cele trei state, racordarea la rețeaua de electricitate durează mai mult decât în orice alt stat membru UE5. Chiar și în Iași, unde procedura este cea mai rapidă (173 de zile) dintre cele 22 de orașe analizate, un întreprinzător are de așteptat cu trei luni mai mult decât media UE (90 de zile) și cu cinci luni mai mult decât în economiile UE cu cea mai rapidă procedură, și anume, Austria (23 de zile) și Germania (28 de zile) (figura 5.3). Aceste perioade lungi de așteptare se datorează în principal numărului mare de autorizații care trebuie obținute înainte de demararea lucrărilor de construire – indiferent dacă acestea sunt obținute de distribuitor, de antreprenorii angajați de aceștia sau de întreprinzătorii înșiși – precum și de diversele evaluări cerute la finalizarea lucrărilor.

Costul racordării la rețeaua de electricitate în toate orașele din Ungaria și în patru dintre orașele din Bulgaria (Burgas, Plovdiv, Ruse și Varna) este mai mic decât media UE de 128,5% din venitul pe cap de locuitor. Totuși, în România, chiar și orașul cu cele mai mici costuri (Ploiești, 423,7% din venitul pe cap de locuitor), înregistrează un cost mai mare decât orice alt stat membru UE. În medie, un întreprinzător din România plătește de două ori mai mult decât media UE și de 25 de ori mai mult decât unul din Polonia, care are cel mai mic tarif dintre celelalte state membre UE (și anume, 19% din venitul pe cap de locuitor).

În ceea ce privește indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor, 16 dintre statele membre UE primesc punctaj maxim (8 puncte) în timp ce opt dintre ele, inclusiv Ungaria (media la nivelul orașelor), primesc al

Notă: Începând cu 1 Martie 2017, distribuitorul care acoperă orașul Szeged (Ungaria) este DÉMÁSZ Zrt.

TABELUL 5.1 Racordarea la rețeaua de electricitate în Bulgaria, România și Ungaria —unde este cea mai eficientă și unde este alimentarea cea mai fiabilă?

Oraș (stat)	Poziție	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	Formalități (număr)	Timp (număr de zile)	Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)
Szeged (Ungaria)	1	67,46	5	238	93,9	8
Szekesfehervar (Ungaria)	2	65,53	5	227	93,9	7
Burgas (Bulgaria)	3	65,49	5	227	107,1	7
Peci (Ungaria)	4	65,21	5	230	93,9	7
Plovdiv (Bulgaria)	5	65,06	5	231	107,1	7
Debrecen (Ungaria)	6	63,36	5	247	93,9	7
Budapesta (Ungaria)	7	63,25	5	257	93,9	7
Gyor (Ungaria)	8	63,25	5	277	93,9	7
Miskolc (Ungaria)	9	61,76	5	233	93,9	6
Varna (Bulgaria)	10	59,05	5	200	107,1	4
Iași (România)	11	57,76	8	173	463,9	7
Ruse (Bulgaria)	12	54,71	5	240	107,1	4
Plevna (Bulgaria)	13	54,66	6	258	516,3	6
Sofia (Bulgaria)	14	54,64	6	262	523,0	6
București (România)	15	53,23	9	174	546,5	7
Craiova (România)	16	53,01	9	177	511,1	7
Oradea (România)	17	50,80	9	199	454,8	7
Cluj-Napoca (România)	18	50,41	9	202	473,8	7
Brașov (România)	19	49,56	9	181	476,9	6
Constanța (România)	20	49,06	9	209	666,3	7
Ploiești (România)	21	47,22	9	204	423,7	6
Timișoara (România)	22	43,56	9	234	553,1	6

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Clasamentul se bazează pe diferența medie față de punctajul maxim acordat pentru formalități, timp necesar și costuri aferente racordării la rețeaua de electricitate precum și pentru indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor. Diferența față de punctajul maxim este standardizată și este cuprinsă între 0 și 100, 100 reprezentând diferența față de cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine). Budapesta și Győr au același punctaj în ciuda diferențelor de timp dintre cele două orașe, deoarece în ambele cazuri timpul depășește cea mai slabă performanță, definită ca 95% dintre toate statele din eșantionul *Doing Business* (248 de zile). Pentru mai multe detalii, a se vedea capitolul „Despre *Doing Business* și *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria*”. Datele pentru București, Budapesta și Sofia au fost revizuite de la publicarea *Doing Business 2017*. Setul complet de informații poate fi consultat pe pagina de internet a *Doing Business* la <http://www.doingbusiness.org>.

doilea cel mai mare punctaj (7 puncte). Punctajele medii pentru Bulgaria (5,7) și România (6,7) le situează pe ultimele patru poziții din clasament alături de Malta (6) și Croația (5). Toate cele 22 de orașe comparate obțin punctajul maxim la componentele privind reglementarea întreruperilor de alimentare cu energie, sancțiunile financiare menite să limiteze întreruperile și transparența tarifelor – iar Szeged (Ungaria) obține punctajul maxim la nivel general (8). Cu excepția orașului Szeged, toate orașele ar putea să aducă îmbunătățiri în ceea ce privește fiabilitatea alimentării cu electricitate prin reducerea

numărului de întreruperi, a duratei acestora sau ambele (tabelul 5.2).

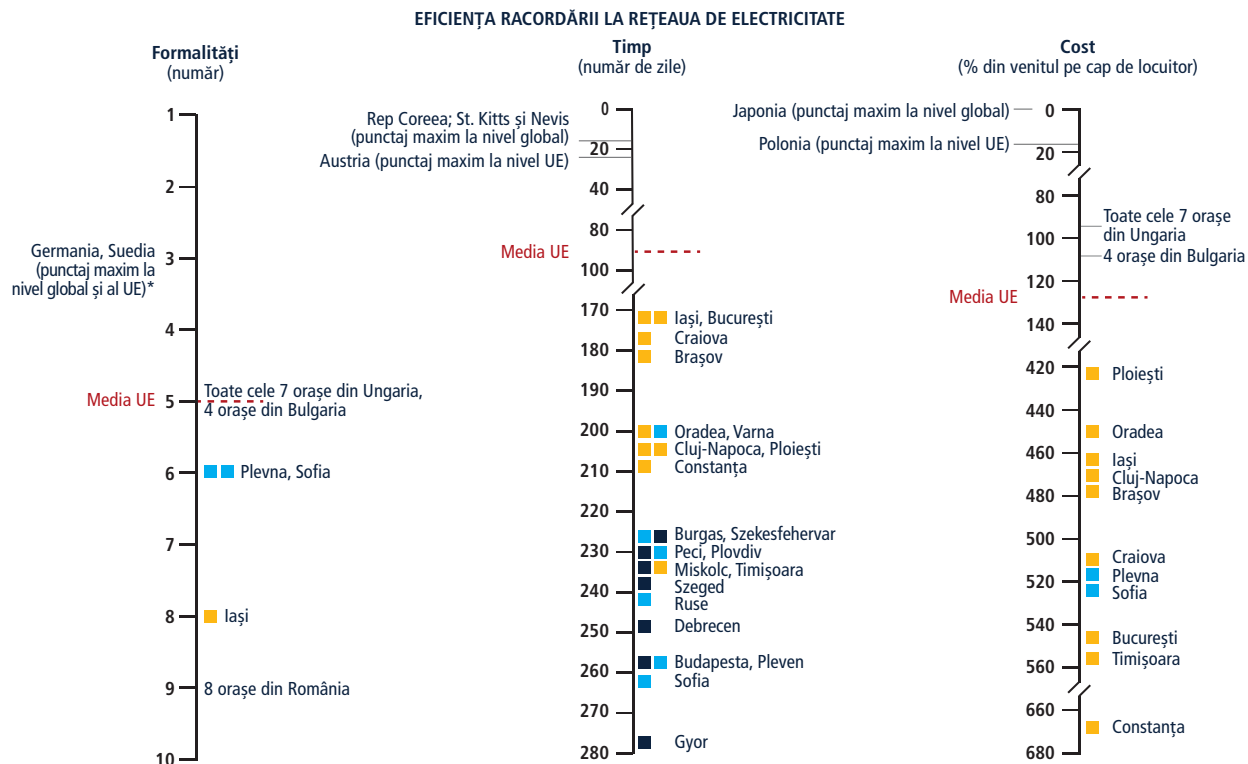
Ce diferențe există în Bulgaria?

În Bulgaria, procedura de obținere a unei noi racordări la rețeaua de electricitate este reglementată la nivel național prin Ordonanța 6 din 24 februarie 2014 privind accesul producătorilor și consumatorilor de electricitate la rețelele de transport sau distribuție a energiei electrice (ultima modificare fiind operată la 4 octombrie 2016), Legea privind amenajarea teritoriului și Tariful 14 privind taxele ce urmează a fi încasate de Ministerul Dezvoltării Regionale și al Lucrărilor Publice și de

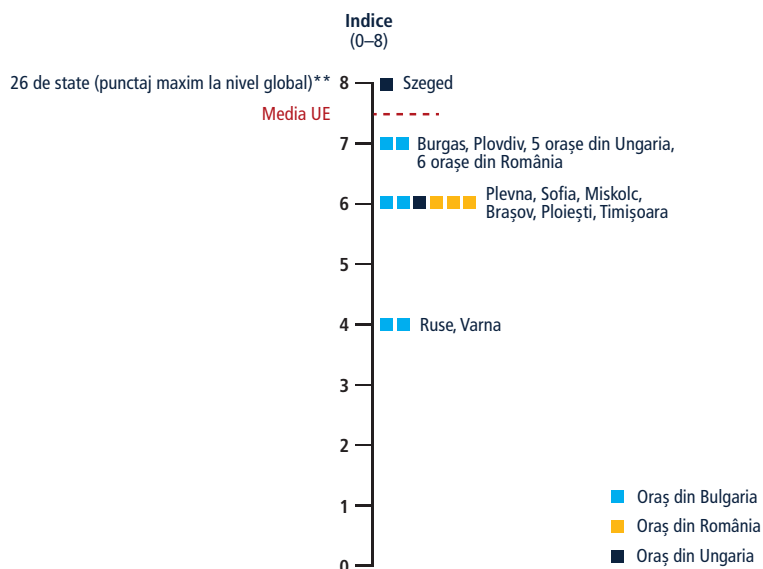
autoritățile regionale (ultima modificare fiind operată la 13 decembrie 2016). Cu toate acestea, o parte din responsabilitate rămâne în sarcina primăriilor, îndeosebi în ceea ce privește stabilirea taxelor pentru autorizațiile de construire și alte avize cerute pentru lucrările de racordare.

Dintre cele șase orașe din Bulgaria, procedura de racordare la rețeaua de electricitate este cea mai simplă în Burgas, Plovdiv, Ruse și Varna, unde sunt necesare cinci formalități, și este cea mai complexă în Plevna și Sofia unde sunt necesare șase formalități, diferența provenind din tipul de racordare. În Burgas,

FIGURA 5.3 În timp ce obținerea unei racordări noi la rețeaua de electricitate durează doar trei luni în medie în Uniunea Europeană, ea durează mai mult de șase luni în România și aproape opt luni în Bulgaria și în Ungaria

FIABILITATEA ALIMENTĂRII ȘI TRANSPARENTA TARIFELOR

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Mediile pentru UE se bazează pe datele la nivel de stat pentru 28 de state membre UE.

* Paisprezece state care nu sunt membre UE au, de asemenea, doar trei formalități: Insulele Comore, Regiunea Administrativă Specială Hong Kong, China, Kenya, Republica Coreea, Macedonia, Statele Federate ale Microneziei, Federația Rusă, San Marino, St. Vincent și Grenadinele, Elveția, Taiwan, China, Timorul de Est, Togo și Emiratele Arabe Unite.

** Cele 26 de state care au obținut 8 puncte cuprind 16 state membre UE: Belgia, Cipru, Republica Cehă, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Irlanda, Lituania, Olanda, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, celelalte 10 fiind state care nu sunt membre ale UE: Belarus; Regiunea Administrativă Specială Hong Kong, China; Japonia; Republica Coreea; Malaiezia; Norvegia; Federația Rusă; Taiwan, China; Emiratele Arabe Unite; și Uzbekistan.

TABELUL 5.2 Cu excepția orașului Szeged din Ungaria, toate orașele ar trebui să depună eforturi pentru creșterea fiabilității alimentării cu electricitate

	Bulgaria		România		Ungaria	
	Ruse	Burgas, Plovdiv	Ploiești	Oradea	Miskolc	Szeged
Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)	4	7	6	7	6	8
Durata totală și frecvența întreruperilor per consumator pe an (0–3)	1	2	1	2	1	3
Indicatorul privind durata medie a întreruperilor din sistem (SAIDI)	11,1	2,6	8,3	1,2	5,5	0,7
Indicatorul privind frecvența medie a întreruperilor din sistem (SAIFI)	6,4	1,1	2,5	0,9	2,2	0,4
Mecanisme de monitorizare a întreruperilor (0–1)	0	1	1	1	1	1
Utilizează distribuitorii instrumente automatizate de monitorizare a întreruperilor?	Nu	Da	Da	Da	Da	Da
Mecanisme de reluare a serviciului (0–1)	0	1	1	1	1	1
Utilizează distribuitorii instrumente automatizate de reluare a serviciului?	Nu	Da	Da	Da	Da	Da
Monitorizare a autorității de reglementare (0–1)	1	1	1	1	1	1
Există vreo autoritate de reglementare – mai precis, o altă entitate decât distribuitorul – care monitorizează performanțele acestuia privind fiabilitatea alimentării?	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Sancțiuni financiare menite să limiteze întreruperile (0–1)	1	1	1	1	1	1
Plătește distribuitorul vreo compensație consumatorului sau suportă amenzi din partea autorității de reglementare (ori ambele) dacă întreruperile depășesc anumite limite?	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Comunicarea tarifelor și modificărilor de tarife (0–1)	1	1	1	1	1	1
Sunt tarifele efectiv aplicabile disponibile online?	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Sunt consumatorii notificați înainte de facturare atunci când au loc modificări de tarife?	Da	Da	Da	Da	Da	Da

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Pentru fiecare stat, tabelul prezintă rezultatele pentru orașele care au obținut cel mai mic și cel mai mare scor în cadrul indicelui privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor. Atunci când două sau mai multe orașe din aceeași țară obțin același scor, orașele cu cea mai slabă și cu cea mai bună performanță au fost selectate pe baza rezultatelor lor în ceea ce privește durata și frecvența întreruperilor alimentării așa cum sunt acestea măsurate prin SAIDI și SAIFI. În cazul în care atât SAIDI cât și SAIFI au valori cuprinse între 0 și 1, se aloacă 3 puncte; dacă cei doi indici au valori cuprinse între 1 și 4, se aloacă 2 puncte; iar dacă ambii au valori cuprinse între 4 și 12, se aloacă 1 punct.

Plovdiv, Ruse și Varna, unde depozitul ce face obiectul studiului de caz din *Doing Business* ar urma să fie racordat la o rețea de joasă tensiune, distribuitorul este cel care coordonează întreaga procedură, de la semnarea contractului final până la emiterea autorizației de folosință a racordării nou-construite⁶. În Plevna și Sofia, unde operează distribuitorul CEZ, practica uzuală este aceea de a racorda depozitul la rețeaua de medie tensiune. În acest caz, întreprinzătorul este cel care poartă întreaga responsabilitate⁷. Întreprinzătorul angajează societăți private pentru realizarea diferitelor lucrări – una pentru întocmirea proiectului noii racordări, alta pentru achiziționarea materialelor și finalizarea lucrărilor și o alta pentru coordonarea și supervizarea construirii. Chiar și așa, procedura este mai greoaie decât în celelalte patru

localități deoarece presupune o formalitate suplimentară, dedicată elaborării proiectului.

În funcție de localitate, un întreprinzător din Bulgaria va avea de așteptat o perioadă destul de lungă până la finalizarea racordării la rețeaua de electricitate, mai precis, între șapte luni (200 zile) în Varna și până la nouă luni (262 de zile) în Sofia. Diferența este cauzată de doi factori principali: numărul de agenții care aprobă proiectul și tipul de racordare dorit. În Varna, doar distribuitorul și primăria aprobă proiectul în această etapă a procedurii⁸. În celelalte cinci orașe furnizorii care oferă servicii precum alimentarea cu gaze, apă, încălzire și telecomunicații trebuie să prezinte de asemenea avize, durata de obținere a acestora fiind de aproximativ o lună⁹. În plus, în Plevna și

în Sofia, unde conexiunea se va face la rețeaua de medie tensiune și va necesita ulterior o substație, întreprinzătorul trebuie să aștepte încă o lună: instalarea substației prelungeste lucrările cu 17 zile, și o inspecție suplimentară din partea distribuitorului, obligatorie la finalizarea lucrărilor, mai adaugă încă 10 zile¹⁰.

În toate cele șase orașe eliberarea autorizației de construire reprezintă una din cerințele care consumă cel mai mult timp (de la 38 de zile în Varna la 45 de zile în Plevna, Plovdiv și Sofia) – această formalitate fiind reglementată la nivel național dar implementată de primării. Primăriile sunt totodată și cele care emit alte autorizații necesare pentru începerea lucrărilor (de exemplu, avizul de transport deșeuri precum și avizul și calendarul de închidere a străzilor)¹¹. Un alt motiv principal

de întârziere îl constituie „autorizația de folosință” (Legea 16), cerută pentru semnarea contractului de furnizare. Acest aviz este emis de Direcția de Control Național în Construcții (DNSK) în 30 de zile. În medie, la nivelul celor șase orașe, întreprinzătorii petrec 141 zile – 60% din întreaga durată a procesului – așteptând eliberarea avizelor preliminare demarării

lucrărilor (88,3 zile) precum și a drep-tului de folosință a noii racordări, după construire (52,3 zile) (figura 5.4).

Costul racordării la rețeaua de electricitate este de aproape cinci ori mai mare în Plevna (59.544 Leva) și Sofia (60.319 Leva) decât în celelalte orașe (12.349 Leva). Diferența este dată și în acest

caz de tipul de conectare, racordarea la rețeaua de medie tensiune presupunând costuri mai mari decât cea la o rețea de joasă tensiune. În Plevna și Sofia întreprinzătorul nu plătește doar pentru proiect, materiale, lucrări și serviciile societății de supervizare în construcții ci, acoperă și costurile administrative datorate primăriei, taxele de cadastru, taxele pentru celelalte utilități și pentru distribuitorul de energie electrică¹². În celelalte orașe, întreprinzătorul plătește doar o taxă de conectare care este stabilită de autoritatea națională de reglementare.

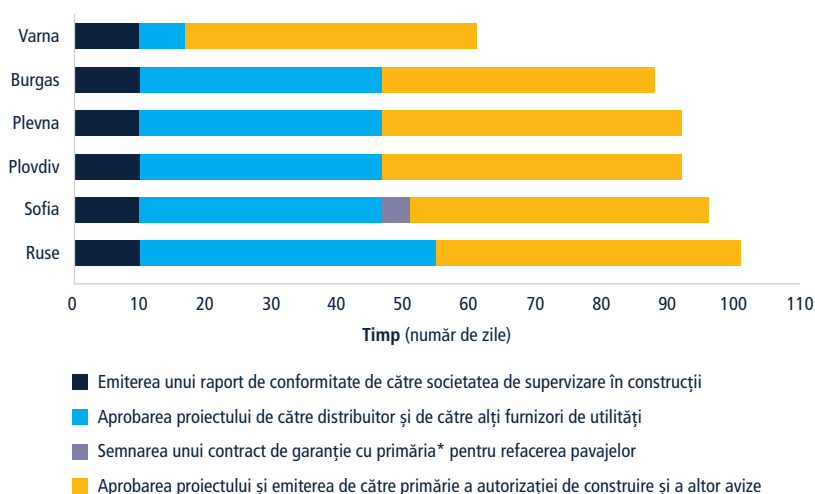
Burgas și Plovdiv obțin cele mai multe puncte dintre cele șase orașe din Bulgaria în cadrul indicelui privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (7 din 8 posibile). Consumatorii din aceste două orașe se confruntă mai rar și pentru intervale mai scurte de timp cu întreruperi în alimentarea cu energie electrică (1,12 pe an, cu o durată totală de 2,63 ore pe an) decât cei din celelalte patru orașe. De asemenea, distribuitorul din Burgas și Plovdiv (EVN) utilizează dispozitive automatizate de monitorizare a întreruperilor și de reluare a serviciului, așa cum se întâmplă în Plevna și Sofia (CEZ). Dimpotrivă, distribuitorul care operează în Ruse și Varna (Energo-Pro) utilizează încă dispozitive manuale.

Ce diferențe există în Ungaria?

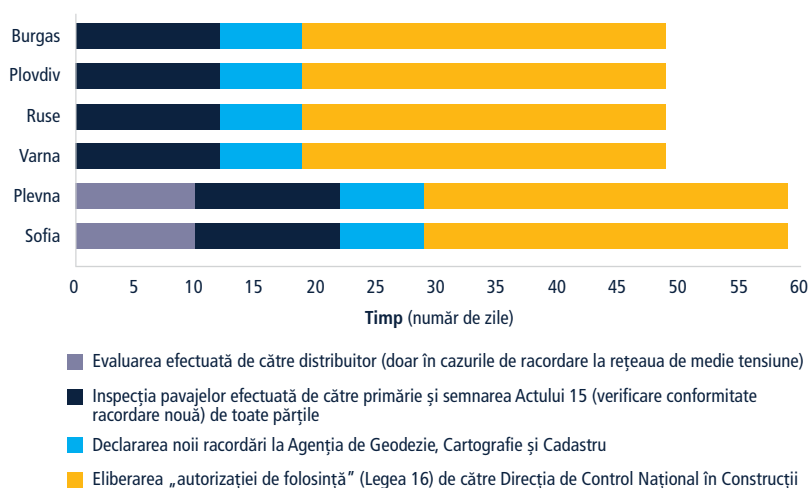
Racordarea la rețeaua de electricitate în Ungaria este un proces reglementat la nivel național și destul de bine structurat, care presupune cinci etape procedurale în toate orașele. Grilele de tarife sunt de asemenea reglementate la nivel național¹³. Procesul de racordare, care este reglementat de Legea electricității 2007 (LXXXVI) și Regulamentul 382/2007 (XII.23), debutează cu depunerea de către consumator a unei cereri la distribuitorul de energie electrică. Cererea trebuie să cuprindă un plan de situație cu identificarea punctului de conexiune, indicarea nivelului de tensiune necesar și dovada eligibilității pentru solicitarea racordării externe. Distribuitorul verifică

FIGURA 5.4 Obținerea avizelor premergătoare demarării lucrărilor și ulterioare finalizării acestora reprezintă 60% din timpul necesar pentru racordarea la rețeaua de electricitate în Bulgaria

Avize premergătoare demarării lucrărilor

Avize ulterioare finalizării lucrărilor

Sursa: baza de date Doing Business.

* Datele sunt valabile pentru luna decembrie 2016, când semnarea unui contract de garanție cu primăria era obligatorie în cinci dintre cele șase orașe (în Plevna, această cerință a fost introdusă abia în ianuarie 2017). Termenul alocat pentru semnarea contractului este menționat doar pentru Sofia, unde această formalitate este în sarcina întreprinzătorului. În celelalte patru orașe distribuitorul este responsabil cu întregul proces și are contracte prestabilite cu primăria.

cererea și elaborează o ofertă ce cuprinde detaliile tehnice preliminare, termenul de execuție și costul estimativ. După acceptarea ofertei de către consumator, distribuitorul întocmește proiectul, obține toate aprobările necesare din partea terților în numele consumatorului și execută lucrările externe de racordare¹⁴. În final, înainte de începerea alimentării, consumatorul obține un aviz din partea distribuitorului pentru instalarea cablurilor în caseta contorului, selectează furnizorul de energie dintre cei care deservesc zona respectivă și așteaptă instalarea contorului de către distribuitor.

Deși racordarea la rețeaua de electricitate presupune aceleași formalități și costuri în toate orașele din Ungaria, există diferențe la nivelul perioadei necesare pentru asigurarea alimentării cu energie și la nivelul fiabilității rețelelor. Diferențele de timp sunt date de perioada necesară distribuitorului pentru a obține toate avizele și aprobările cerute pentru demararea lucrărilor de racordare. Aprobările trebuie obținute de la ceilalți furnizori (de gaze, de telecomunicații, de apă și de canalizare)¹⁵, de la notarul primăriei, de la Autoritatea de Protecție a Mediului, de la direcția locală de trafic, de la Autoritatea Rutieră din Ungaria, de la cartea funciară și de la Departamentul teritorial de Control al Tehnologiei Măsurătorilor și Contoarelor, precum și de la proprietarii terenurilor învecinate ale căror proprietăți sunt afectate. Regulamentul stabilește un termen limită în care fiecare autoritatea trebuie să emită avizul dar în practică procesul de autorizare poate dura mai mult – între 200 de zile în Szekesfehervar și 250 în Gyor¹⁶, în timp ce durata efectivă a lucrărilor de construire la fața locului este de doar 2-3 zile.

Deși atât Szekesfehervar cât și Gyor sunt deservite de același distribuitor (E.ON), obținerea tuturor avizelor durează mai mult în Gyor din cauza numărului mare de investiții pe care orașul le-a atras în ultimii ani, ceea ce a condus la o aglomerare a capacității furnizorilor și a instituțiilor publice.

Szeged, unde consumatorii se confruntă în medie cu mai puțin de o întrerupere în alimentare pe an, cu o durată totală de mai puțin de o oră, obține maximul de puncte, 8, în cadrul indicelui privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (figura 5.5). Miskolc, unde consumatorii se confruntă în medie cu 2,2 întreruperi anuale, cu o durată totală ce depășește 55 ore, primește 6 puncte în cadrul acestui indice. Celelalte orașe primesc 7 puncte din 8.

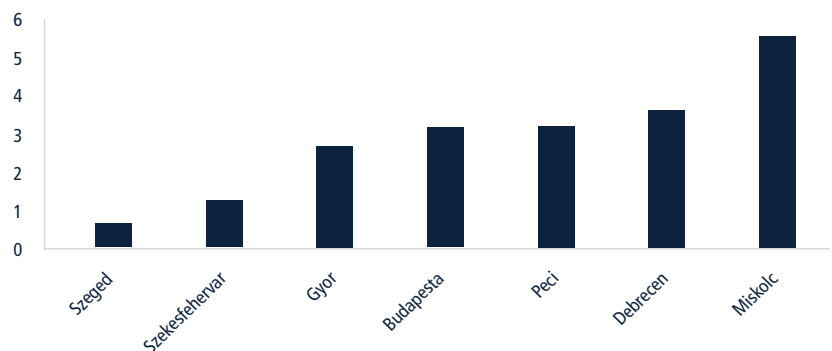
Ce diferențe există în România?

În România, racordarea la rețeaua de electricitate este reglementată de Legea energiei electrice 13/2007 și Legea energiei electrice și a gazelor naturale 123/2012. Primul pas îl constituie obținerea de către consumator a datelor tehnice privind

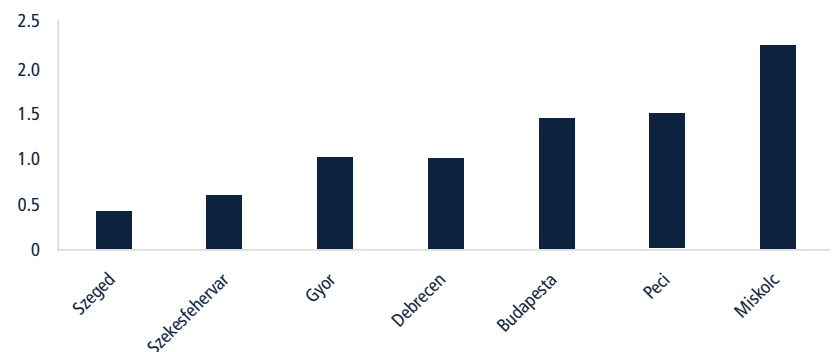
racordarea și costul estimativ de la distribuitor¹⁷. În România, un depozit precum cel din studiul de caz *Doing Business* este racordat, de regulă, la rețeaua de medie tensiune, ceea ce conduce la necesitatea instalării unui transformator pe terenul proprietate privată a consumatorului. Din cauza ambiguităților legislative, procesul de acordare a accesului distribuitorului la terenul proprietate privată a consumatorului în vederea instalării noului transformator variază de la un oraș la altul. În Brașov, consumatorul semnează o declarație autentică de servitute. În Cluj-Napoca, Craiova, Iași, Oradea și Ploiești consumatorul semnează un contract de constituire a dreptului de servitute, tot în fața notarului public, plătind în acest caz o taxă de autentificare mai mare. În București, Constanța și Timișoara

FIGURA 5.5 Consumatorii din Szeged se confruntă mai rar și pentru o perioadă mai scurtă de timp cu întreruperi în alimentarea cu energie electrică decât cei din alte orașe din Ungaria

Număr mediu de ore de întrerupere în alimentarea cu energie electrică pe an, pentru un consumator

Număr mediu de întreruperi în alimentarea cu energie electrică pe an, pentru un consumator

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: pe baza datelor pentru Indicele privind Durata Medie a Întreruperilor în Rețea (SAIDI) și pentru Indicele privind Frecvența Medie a Întreruperilor în Rețea (SAIFI).

consumatorul semnează atât o declarație de servitute cât și, ulterior, un contract de servitute. Consumatorul este cel care alege antreprenorul pentru lucrările electrice și semnează un contract de racordare cu distribuitorul¹⁸. Antreprenorul este apoi angajat de distribuitor. În cinci orașe (Brașov, Cluj-Napoca, Craiova, Oradea și Ploiești) consumatorul trebuie să semneze un contract de cesiune formală cu antreprenorul.

După angajarea de către distribuitor, antreprenorul este responsabil cu elaborarea proiectului și execuția lucrărilor precum și pentru obținerea tuturor autorizațiilor cerute, cum ar fi autorizația de construire din partea primăriei, acordul de mediu, avizul de apărare împotriva incendiilor și avizele de la ceilalți distribuitori de utilități care dețin rețele subterane în zonă. După finalizarea lucrărilor, distribuitorul inspectează noua conexiune și emite procesul-verbal de conectare. Consumatorul semnează un contract de furnizare de energie electrică cu unul din furnizorii ce deservește zona respectivă, urmând ca distribuitorul să instaleze contorul și să aibă loc începerea alimentării cu energie electrică.

Dintre cele nouă orașe din România, racordarea la rețeaua de electricitate este cea mai eficientă în Iași, unde presupune opt formalități și durează 173 de zile, și cea mai dificilă în Timișoara, unde sunt necesare nouă formalități și 234 de zile. În Iași, singurul oraș în care sunt necesare doar opt formalități, consumatorii nu sunt obligați să semneze o declarație autentică de servitute sau un contract de cesiune cu un antreprenor, în timp ce în celelalte orașe se solicită fie un document, fie celălalt.

În ceea ce privește timpul necesar, diferența principală dintre orașe este generată de timpul necesar pentru finalizarea lucrărilor de racordare. Lucrările durează 52 de zile în Iași, două luni în Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova și Oradea, trei luni în București și Ploiești și patru luni în Timișoara. Obținerea autorizației de construire de la primărie,

cea de-a doua cea mai lungă formalitate din cadrul acestui proces poate dura de la o lună (în București) la trei luni (în Constanța). Primirea contractului de racordare de la distribuitor durează 25 de zile în Cluj-Napoca și Oradea și doar 10 zile în celelalte orașe. Pentru inspecția finală sunt necesare 10 zile în Craiova, Iași, Ploiești și Timișoara, 15 zile în Constanța, 17 zile în Brașov și 20 de zile în Cluj-Napoca și Oradea. Instalarea contorului după semnarea contractului de furnizare necesită doar 2 zile în Brașov, București, Constanța, Oradea, Ploiești și Timișoara, 5 zile în Cluj-Napoca și Craiova și 10 zile în Iași.

Dintre cele nouă orașe, Ploieștiul are cele mai mici costuri pentru racordarea la rețeaua de electricitate (148.755 Lei sau 423,7% din venitul pe cap de locuitor) iar Constanța cele mai mari costuri (233.935 Lei sau 666,3% din venitul pe cap de locuitor). Diferența provine în principal din costul lucrărilor de racordare necesare pentru studiul de caz *Doing Business* care variază de la 130.000 Lei în Ploiești până la 220.000 Lei în Constanța. Alte diferențe între orașe provin din costurile diferite pentru proiect (care variază între 5.000 Lei în Oradea și 13.500 Lei în Ploiești) și taxele diferite ale autorizațiilor de construire emise de primărie (care variază între 2.200 Lei în Oradea și 7.000 Lei în Brașov). În plus, în anumite orașe este necesară obținerea unei autorizații de excavare din partea primăriei¹⁹.

Datele privind întreruperile în alimentarea cu energie electrică reflectă de asemenea anumite diferențe între cele nouă orașe. Consumatorii din Brașov, Ploiești și Timișoara se confruntă mai des și pentru mai mult timp cu întreruperi, motiv pentru care primesc doar 6 puncte în cadrul indicelui privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor. Celelalte șase orașe primesc 7 puncte. Ploieștiul are cea mai lungă durată a întreruperilor (în medie opt ore pe an per consumator) iar Timișoara se confruntă cu cele mai dese întreruperi (în medie, mai mult de cinci pe an per consumator). În Brașov intervin în medie

ceva mai mult de patru întreruperi pe an care durează în total aproximativ cinci ore.

CE POATE FI ÎMBUNĂTĂȚIT?

Analiza cuprinsă în acest capitol referitor la racordarea la rețeaua de electricitate și fiabilitatea alimentării cu energie electrică în Bulgaria, România și Ungaria relevă anumite aspecte care ar putea fi ameliorate.

Introducerea regulilor de aprobare tacită și a abordărilor bazate pe analiza de risc pentru reducerea termenelor de obținere a avizelor premergătoare racordării **BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA**

În toate cele trei state racordarea la rețeaua de electricitate este un proces îndelungat, comparativ cu restul UE. Principalul impediment îl constituie obținerea avizelor necesare înainte de începerea lucrărilor de racordare. Deși legislația din toate cele trei state stabilește termene-limită pentru eliberarea avizelor de către fiecare instituție, adesea acestea nu sunt respectate. Astfel, un prim pas ar putea fi introducerea regulii de aprobare tacită – în cazul în care autoritatea emitentă nu răspunde în termenul-limită indicat, aprobarea se consideră acordată tacit. Italia, Polonia și Spania sunt printre statele care au adoptat regula aprobării tacite, așa cum demonstrează studiile subnaționale *Doing Business* anterioare²⁰.

Chiar dacă termenele-limită sunt respectate, durata totală a procesului rămâne excesivă. Acest lucru sugerează nevoia de revizuire și scurtare a termenelor stabilite prin lege, îndeosebi pentru conexiunile simple, standard. Legislația modernă stabilește niveluri diferite de control – și, pe cale de consecință, termene diferite – pentru niveluri diferite de complexitate. Această abordare face ca aprobarea racordărilor simple să fie realizată mai rapid, permițând astfel autorităților publice să se concentreze pe proiecte mai riscante. Pentru a fi eficiente, abordările bazate

pe analiza de risc trebuie să cuprindă o clasificare completă a riscurilor.

Organizarea la nivel intern, în back office, a eliberării avizelor preliminare

BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA

În Bulgaria și România sunt necesare avize preliminare racordării din partea mai multor autorități publice, cum ar fi: biroul de trafic, autoritatea competentă în materie de gestionare a deșeurilor și departamentul de eliberare a autorizațiilor de excavare. În plus, primăria emite un aviz final de construire, care autorizează începerea lucrărilor de construire. Însă, în eliberarea acestui aviz de construire primăria impune întotdeauna ca racordarea la rețeaua de electricitate să fie aprobată de toate autoritățile locale. Compilarea acestor avize la nivel intern ar reduce timpul de așteptare pentru consumatori și autorități deopotrivă, eliminând totodată riscul ca autorități locale diferite să emită decizii contradictorii cu privire la același proiect.

București, Cluj-Napoca, Constanța și Iași au bune practici ce pot fi adoptate și în alte orașe din România: în aceste patru orașe autorizația de construire include și autorizația de excavare. Solicitarea a două autorizații separate, așa cum se întâmplă în alte cinci orașe românești, dublează eforturile municipalității și prelungește procesul deoarece acest lucru presupune examinarea aceleiași cereri de două ori. Și Lituania este un bun exemplu de urmat. Solicitanții din Lituania depun un singur formular consolidat la primărie care strânge apoi avizele de la diversele departamente, în numele acestora.

În Bulgaria, România și Ungaria solicitanții trebuie să obțină de asemenea avizul preliminar racordării de la furnizorii de utilități și, în anumite cazuri, de la agenția de mediu sau de la unitatea de pompieri. Un ghișeu unic ar putea fi creat pentru a coordona întregul proces și pentru a emite o singură aprobare consolidată. Provocarea constă în a convinge instituțiile să-și trimită reprezentanții în același

loc și în a le conferi acestora suficientă putere decizională pentru a proceda fără întârziere la emiterea aprobărilor necesare. O soluție ar putea fi lucrul în sistem part-time în care reprezentanții ai mai multor instituții se reunesc în cadrul unui birou unic, la date și ore prestabilite, în fiecare săptămână.

Cele mai moderne ghișee unice sunt cele virtuale, așa cum este platforma de internet ce permite persoanelor interesate să solicite toate avizele simultan, depunând un singur formular online. Dacă toate autoritățile competente ar fi interconectate în cadrul unui sistem unic în care notificările și documentele să poată fi transmise între ele electronic, procesul ar fi mult mai rapid și mai bine structurat. Introducerea acestui tip de procedură online poate fi o sarcină redutabilă. Astfel de proiecte vin de regulă în completarea unor reforme legislative și a unor programe de e-guvernare mai ample. Pentru a avea succes, ele trebuie să prevadă pregătirea personalului care va opera și menține sistemele electronice și necesită totodată infrastructura tehnică adecvată și un grad ridicat de acoperire a internetului.

Bulgaria, România și Ungaria ar putea de asemenea să urmeze exemplul orașelor care încheie parteneriate cu societăți private pentru a facilita procesul de autorizare, așa cum se întâmplă în Spania. Spre exemplu, Barcelona colaborează cu ACEFAT iar Valencia cu OCOVAL. Aceste entități private facilitează schimbul de informații între solicitanți și autoritățile publice, reducând volumul de dosare gestionate de autorități, care se pot confrunta cu insuficiența resurselor.

Identificarea oportunităților de simplificare a cerințelor

BULGARIA, ROMÂNIA

Reducerea numărului de formalități necesare pentru racordarea la rețeaua de electricitate reprezintă un factor cheie în eficientizarea procesului, îndeosebi în România, unde numărul de cerințe este mult mai mare decât în majoritatea

statelor dezvoltate. În România, consumatorul alege de regulă un antreprenor privat care să elaboreze proiectul și să execute lucrările, acesta urmând să fie apoi angajat de distribuitor. Acest sistem mixt conduce la o serie de formalități suplimentare, cum ar fi semnarea unui contract de cesiune între consumator și antreprenor, semnarea unui contract de execuție de lucrări între distribuitor și antreprenor și executarea unor verificări suplimentare de către distribuitor. În plus, ambiguitatea legislației cu privire la ceea ce este necesar pentru ca distribuitorul să execute lucrări pe un teren privat face ca distribuitorii din România să solicite un contract de servitute în formă autentică din partea consumatorilor.

Totodată, obținerea aprobării de racordare din partea distribuitorului este un proces ce se desfășoară în două etape: consumatorul trebuie mai întâi să obțină un aviz preliminar iar apoi contractul final de racordare. România (și într-o oarecare măsură Bulgaria) ar putea lua drept exemplu procesul mai simplu din Ungaria (și alte state membre UE precum Austria și Germania) în care consumatorul trebuie să depună o singură cerere pentru a obține contractul de racordare.

Inspecțiile din partea distribuitorului – la care de regulă consumatorul poate dar nu este obligat să fie prezent – oferă o altă oportunitate de simplificare a procesului în România. Înainte de transmiterea costului estimativ, distribuitorii realizează inspecția exterioară pentru a verifica împrejurimile clădirii și pentru a stabili cu exactitate unde anume trebuie instalate cablurile și contoarele. În alte state din lume distribuitorii apelează la sistemul informațional geografic (GIS, din engleză, geographic information system) care face inutilă deplasarea pe teren. În Mexic, de exemplu, distribuitorul a dezvoltat un GIS pentru a cartografia rețeaua de distribuție în 2011/12 și, în prezent, nu se mai efectuează inspecții pe teren înainte de emiterea studiului de fezabilitate. În mod similar, în Turcia, distribuitorul Boğaziçi Elektrik Dağıtım, profitând de utilizarea pe

scară largă a GIS verifică acum cu ajutorul acestui sistem dacă o nouă racordare necesită sau nu instalarea unui transformator suplimentar.

Formalitățile post-racordare sunt deosebit de împovărătoare în Bulgaria, unde consumatorul trebuie să obțină autorizația de folosință a noii racordări de la Direcția pentru Control Național în Construcții (Legea 16). Acest lucru presupune constituirea unei comisii formată din reprezentanți ai tuturor părților interesate, care să constate dacă racordarea respectivă este gata pentru a fi dată în folosință. Luând în considerare durata de obținere a autorizației de construire a racordării și având în vedere că toate părțile trebuie să verifice conformitatea acesteia (Legea 15), această evaluare ar putea avea loc după ce consumatorul începe să utilizeze energia electrică, pentru a evita întâzieri suplimentare.

Clarificarea și comunicarea mai eficientă a informațiilor despre procedura și cerințele de îndeplinit pentru racordarea la rețeaua de electricitate **BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA**

Distribuitorii ar trebui să explice clar consumatorilor ce anume trebuie să facă pentru a obține racordarea la rețeaua de electricitate. În afară de faptul că acest lucru asigură o mai mare transparență a procesului, s-ar micșora în acest fel și timpul și costurile necesare, reducându-se numărul de cereri incomplete sau incorecte și, prin urmare, încărcarea administrativă. Ar trebui elaborate ghiduri complete care să acopere etapele cheie, instituțiile implicate, documentele necesare, certificatele, avizele și aprobările necesare, precum și termenele și costurile aferente. Informații clare și complete ar trebui de asemenea să fie disponibile online și accesibile tuturor prin intermediul dispozitivelor mobile.

La nivel mondial, multe state au realizat progrese semnificative în ultimii ani în ceea ce privește transparența acestui proces. Bunele practici au inclus: punerea

la dispoziția tuturor cetățenilor, online, a planurilor de utilizare a terenurilor, prin încărcarea acestora online, elaborarea unor scheme descriptive ale procesului sau a unor ghiduri pentru întregul proces, care să furnizeze îndrumări clare și complete privind cerințele aferente cererii de racordare. Spre exemplu, autoritățile din Viena au publicat toate informațiile și planurile cadastrale pe o platformă online unde utilizatorii pot vizualiza planurile zonale, strategia de ocupare a terenurilor și capacitatea și disponibilitatea infrastructurii.

Revizuirea costurilor pentru obținerea unei noi racordări **BULGARIA, ROMÂNIA**

Tipul de lucrări de racordare diferă în funcție de capacitatea rețelei, iar în Bulgaria, în egală măsură, și de practicile distribuitorului. Dacă este necesară racordarea la o rețea de medie tensiune, pot fi necesare lucrări de conectare mai complicate. În acest fel, investițiile de capital aferente sunt acoperite de consumator. Această obligație crește semnificativ costul total, așa cum se întâmplă în România și Bulgaria. Suportarea costului pentru un nou transformator reprezintă un impediment financiar pentru majoritatea societăților mici și mijlocii. Distribuitorul ar putea să contribuie la investiția inițială, așa cum se procedează în Tailanda, și s-o recupereze ulterior prin intermediul unor tarife transparente de consum aplicate tuturor consumatorilor care se conectează la noul transformator.

Este foarte important ca întreprinzătorii să beneficieze de o nouă racordare la un preț accesibil, la fel cum este de important ca distribuitorii să poată aplica tarife de racordare care să le permită să-și recupereze costurile în cazurile în care sunt obligați să achiziționeze materialele și să finalizeze lucrările. Acest lucru este problematic în Bulgaria, unde distribuitorii au obligația să asigure racordări noi la tarife stabilite prin lege, tarife care nu s-au modificat din 2002²¹.

Stimularea alimentărilor fiabile cu energie electrică **BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA**

Autoritățile de reglementare din toate cele trei state impun sancțiuni financiare distribuitorilor de energie electrică care nu asigură o alimentare fiabilă consumatorilor proprii. Acest lucru nu contribuie, însă, întotdeauna în a stimula distribuitorii astfel încât să mențină un grad ridicat de fiabilitate pe parcursul întregului an și pe cuprinsul întregii zone pe care o deservesc. În Bulgaria, de exemplu, autoritatea de reglementare a stabilit valori fixe ale frecvenței și duratei întreruperilor în alimentare și impune sancțiuni financiare în cazul în care distribuitorii le depășesc – valorile fixe sunt mari și, prin urmare, ineficiente ca sancțiuni financiare²². O parte din distribuitorii din Bulgaria își recompensează voluntar consumatorii, dar numai pentru întreruperi care durează 24 de ore sau mai mult (în cazul CEZ) sau 48 de ore sau mai mult (în cazul EVN). Deși întreruperile nu sunt frecvente și durează puțin în mediul urban, ele tind să fie frecvente în mediul rural și în zonele izolate.

NOTE

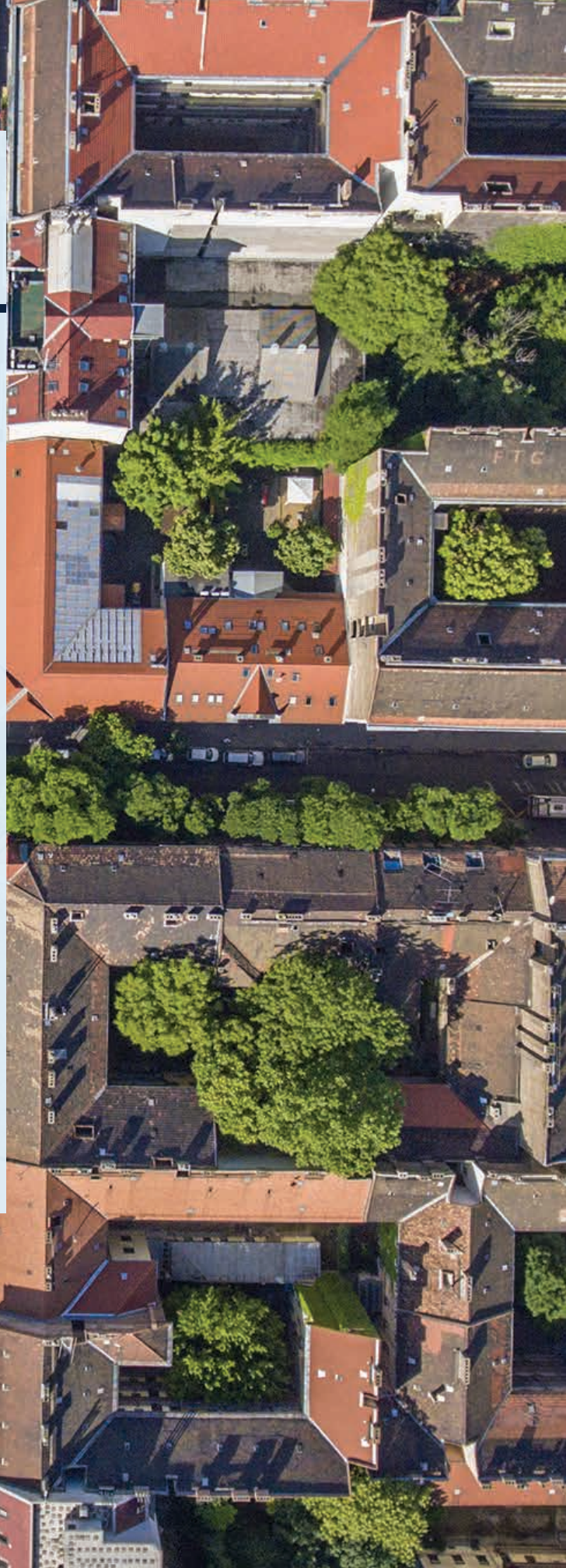
1. Carolin Geginat și Rita Ramalho, "Electricity Connections and Firm Performance in 183 Countries" (Racordarea la rețeaua de electricitate și performanțele societăților comerciale în 183 de state), Document de lucru - studiu de politici 7460 (Banca Mondială, Washington, DC, 2015).
2. Timpul măsurat pentru Bulgaria, România și Ungaria este timpul aferent capitalelor (care sunt totodată și cele mai mari centre economice), potrivit metodologiei globale *Doing Business*. Banca Mondială, *Doing Business 2017: Equal Opportunity for All* (Oportunități egale pentru toți) (Washington, DC: Banca Mondială, 2016).
3. Aceste agenții de reglementare sunt: Comisia de Stat pentru Reglementarea Energiei și Apelor (DKER) în Bulgaria, Autoritatea de Reglementare pentru Energie și Utilități Publice (MEKH) în Ungaria și Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE) în România. Fiecare din aceste agenții este responsabilă cu monitorizarea sectorului energiei naționale (generare, transport, distribuție și furnizare) precum și a prețurilor la energia electrică.

4. În Ungaria, unde liberalizarea a început în 2003, piața de furnizare este actualmente complet liberalizată: toți consumatorii pot alege între mai mulți furnizori iar prețurile nu sunt impuse. În România, unde liberalizarea a început în 2007 și în Bulgaria, unde a început în 2016, prețurile nu sunt deocamdată complet liberalizate pentru toate tipurile de consumatori.
5. La nivelul celorlalte state membre UE, timpul necesar pentru finalizarea racordării la rețeaua de electricitate variază între 23 de zile în Austria și 137 de zile în Cipru.
6. În Bulgaria, responsabilitatea pentru elaborarea proiectului, achiziționarea materialelor și finalizarea lucrărilor exterioare ar trebui definită în conformitate cu art. 21 din Ordonanța 6. Pentru racordarea la o rețea de joasă tensiune, aceste lucrări pot fi asumate fie de distribuitor fie de consumator, în funcție de cele convenite de aceștia. În cazul în care consumatorul este cel care își asumă această responsabilitate, distribuitorul urmează să răscumpere materialele de la consumator – toate acestea urmând să se reflecte în contractul final încheiat între consumator și distribuitor. Cu toate acestea, în practică, cel mai adesea distribuitorul care operează în aceste patru localități este cel care își asumă această responsabilitate și apelează la societăți private pentru realizarea proiectului și execuția lucrărilor și la societăți de supervizare în construcții pentru coordonarea și monitorizarea operațiunilor. Pentru racordarea la o rețea de medie tensiune, însă, consumatorul este obligat prin lege să-și asume aceste formalități (a se vedea nota de subsol 7).
7. Potrivit art. 21 din Ordonanța 6, în cazul în care consumatorul este o persoană juridică iar racordarea se face la o rețea de medie tensiune, lucrările vor fi executate de consumator iar infrastructura executată va rămâne proprietatea sa. Factura aferentă consumului de electricitate pentru persoane juridice tinde să fie mai mică pentru racordarea la o rețea de medie tensiune decât pentru cea la o rețea de joasă tensiune ca urmare a valorii diferite a componentei de transport din prețul (reglementat) al energiei. A se vedea, de exemplu, prețurile de distribuție pe pagina de internet a CEZ la <http://www.cez.bg/en/prices/electricity-prices/for-distribution.html>.
8. În Varna, alți furnizori de utilități (gaze, apă, încălzire, telecomunicații) emit avizele într-o etapă anterioară, înainte de obținerea autorizației de construire pentru depozit. Acești furnizori aprobă „schița” – documentul emis de cadastru care cartografiază toate rețelele de comunicații din preajma depozitului. Proiectul racordărilor exterioare este apoi întocmit pe baza acestei schițe.
9. Societățile de supervizare – care sunt, de regulă, responsabile pentru coordonarea procesului de avizare – obișnuiesc să înainteze mai multe exemplare ale proiectului către diversele autorități pentru a câștiga timp. Cu toate acestea, această formalitate durează, deoarece fiecare instituție are nevoie de circa o lună pentru a emite avizul.
10. După finalizarea lucrărilor exterioare, întreprinzătorul trebuie să convoace o comisie din partea distribuitorului, CEZ, care să inspecteze și să aprobe lucrările înainte de emiterea Actului 15.
11. În Burgas, Plevna, Plovdiv și Sofia întreprinzătorii obțin aceste autorizații în paralel cu autorizația de construire. În Ruse și Varna, însă, ei trebuie să aștepte șase zile de la emiterea autorizației de construire pentru a le putea obține.
12. Achiziționarea substației reprezintă o cheltuială semnificativă pentru un întreprinzător din Plevna sau Sofia: pentru depozitul din studiul de caz *Doing Business* costul unei substații variază între 25.000 leva și 35.000 leva, potrivit respondenților. În afara cheltuielilor pentru proiect, materiale, lucrări, taxe administrative și serviciile societății de supervizare construcții, un întreprinzător din Sofia trebuie să depună o garanție de 2.600 leva la primărie, sumă ce va fi returnată doar dacă pavajul este refăcut complet după finalizarea lucrărilor de construcții. Costul reprezintă valoarea actualizată a pierderilor de câștiguri din dobânzi la depozitul respectiv.
13. Regulamentul 7/2014 (IX.12), MEKH rendelet, anexa 14/7.
14. În timp ce în România consumatorul poate alege antreprenorul pe care îl va angaja furnizorul, în Ungaria furnizorul este cel care selectează și angajează inginerul de instalații electrice care întocmește proiectul, execută lucrările și obține avizele și autorizațiile necesare.
15. Deși în șase dintre orașele din Ungaria un singur furnizor administrează atât rețelele de apă cât și pe cele de canalizare, în Budapesta există doi furnizori pentru aceste două servicii, ceea ce face ca procesul de eliberare a avizelor să fie chiar mai împovăraător în capitală, care are cea de-a doua cea mai lungă procedură din Ungaria.
16. Procesul de autorizare este reglementat prin Regulamentul 382/2007 (XII.23).
17. În cazuri complexe, furnizorul oferă mai multe opțiuni de racordare iar consumatorul alege una dintre ele.
18. Antreprenorul de lucrări trebuie să fie autorizat de Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE).
19. Autorizația de excavare pentru studiul de caz costă 72 Lei în Brașov, 100 Lei în Ploiești, 104 Lei în Oradea, 250 Lei în Timișoara și 600 Lei în Craiova. Avizul este gratuit în Cluj-Napoca iar în București, Constanța și Iași acesta nu este necesar.
20. A se vedea Banca Mondială, *Doing Business în Italia 2013* (Washington, DC: Banca Mondială, 2013), *Doing Business în Polonia 2015* (Washington, DC: Banca Mondială, 2015) și *Doing Business în Spania 2015* (Washington, DC: Banca Mondială, 2015).
21. Taxele de conectare sunt stabilite prin decizia TS-002 din 29 martie 2002 a autorității de reglementare. Potrivit art. 21 din Ordonanța 6, pentru racordarea la rețeaua de joasă tensiune distribuitorul trebuie să execute lucrările pe cheltuială proprie cu excepția cazului în care consumatorul preia această responsabilitate după cum va fi convenit cu distribuitorul, caz în care materialele instalate vor fi transferate în proprietatea furnizorului la finalizarea lucrărilor.
22. Tarifele fixe stabilite de Comisia Națională de Reglementare în domeniul Energiei și Apelor (DKER) sunt publicate în „Metodologia de evaluare a indicatorilor țintă privind fiabilitatea electricității și calitatea serviciilor oferite de distribuitorii și furnizorii de utilități”. Cele mai recente valori publicate pe pagina de internet a DKER pot fi consultate la http://www.dker.bg/files/DOWNLOAD/rule_el_25.pdf. În cazul în care tarifele practicate de distribuitori depășesc aceste praguri, se aplică penalități financiare potrivit art. 37 al Ordonanței 1 din 18 martie 2013 privind reglementarea prețurilor la electricitate.

Înregistrarea transferului dreptului de proprietate

OBSERVAȚII PRINCIPALE

- Dintre cele trei state, procesul de înregistrare a transferului dreptului de proprietate este cel mai simplu în Ungaria, unde sunt necesare patru formalități, 12,5 zile în medie și un cost de 5% din valoarea proprietății. Cu toate acestea, procesul este mai ieftin în Bulgaria, cu un cost mediu de 3% din valoarea proprietății și în România, cu un cost mediu de 1,4%.
- Comparativ cu mediile Uniunii Europene, înregistrarea transferului de proprietate durează mult mai puțin în toate cele 22 de orașe analizate în Bulgaria, România și Ungaria, și este mai puțin costisitoare dar și mai complexă în orașele din Bulgaria și România.
- Debrecen deține poziția fruntașă în ceea ce privește simplitatea procesului de înregistrare a transferului dreptului de proprietate dintre cele șapte orașe analizate în Ungaria dar și dintre toate cele 22 de orașe comparate. Oradea este în fruntea clasamentului în România iar în Bulgaria clasamentul este dominat de Ruse.
- Performanța Ungariei în ceea ce privește eficiența și calitatea serviciului de cadastru și publicitate imobiliară plasează acest stat în primele 10 state membre UE în cadrul acestui indice și pe locul 28 în clasamentul global.
- În cadrul indicelui privind calitatea serviciului de cadastru și publicitate imobiliară, orașele din Ungaria depășesc media UE grație fiabilității infrastructurii și acoperirii geografice, în timp ce orașele din Bulgaria și România se clasează în urma acestora.

Cursa pentru a transforma economia planificată într-o economie de piață funcțională a fost una inegală. Unele state, îndeosebi cele din Europa Centrală și statele baltice au trecut mai ușor prin perioada de tranziție decât altele. Creșterea competitivității a fost esențială în cadrul procesului de globalizare economică, susținută și de eforturile de reformare a cadrului legislativ și instituțional.

Protejarea drepturilor de proprietate – element esențial în stimularea investițiilor, a productivității și a creșterii economice¹ – a jucat un rol major în creșterea competitivității. Acest lucru a presupus nu doar asumarea reformelor legislative

ci și crearea unei infrastructuri fiabile, îndeosebi sub forma cărților funciare și a hărților cadastrale.

Ungaria furnizează un exemplu bun în acest sens, existența cărților funciare de mai bine de 150 de ani, inclusiv în perioada comunistă, facilitând informatizarea și modernizarea sistemului de cadastru în perioada de tranziție (casetă 6.1). Astăzi, Ungaria se situează în primele 30 din cele 190 de state care fac obiectul clasamentului *Doing Business* în ceea ce privește ușurința înregistrării transferului dreptului de proprietate. Grație unor eforturi similare, atât statele baltice cât și unele state din Europa Centrală și de Est se situează tot în primele 30 de poziții².

Având în vedere că bunurile imobile (terenuri și clădiri) reprezintă între 50% și 75% din averea națională a majorității statelor, menținerea unui sistem de cadastru actualizat este foarte importantă³. Cercetările arată că proprietarii ale căror drepturi sunt protejate sunt mai dispuși să investească în întreprinderi private și să transfere terenuri unor utilizatori mai eficienți. În plus, posibilitatea de a avea acces la informații corecte despre proprietatea asupra terenurilor reduce costurile tranzacțiilor pe piețele financiare facilitând grevarea bunurilor imobile⁴. Cărțile funciare și registrele de cadastru care identifică amplasamentul proprietăților imobiliare reprezintă instrumente utilizate la nivel

CE ANUME MĂSOARĂ INDICATORUL PRIVIND ÎNREGISTRAREA TRANSFERULUI DREPTULUI DE PROPRIETATE?

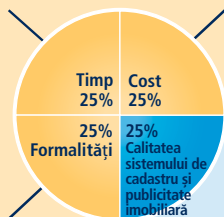
Doing Business prezintă întreaga succesiune de proceduri pe care o societate comercială trebuie să le parcurgă pentru a achiziționa un bun imobil de la o altă societate comercială și pentru a înregistra transferul dreptului de proprietate asupra acestuia pe numele cumpărătorului astfel încât acesta din urmă să poată utiliza imobilul pentru extinderea afacerii sale, să poată greva imobilul în scopul obținerii de împrumuturi sau, după caz, să poată vinde imobilul către o altă societate comercială. Raportul cuantifică totodată timpul și costurile necesare pentru îndeplinirea fiecărei astfel de formalități. *Doing Business* măsoară de asemenea eficiența sistemului de cadastru și publicitate imobiliară din fiecare stat. Indicele privind eficiența sistemului de cadastru și publicitate imobiliară are cinci dimensiuni: fiabilitatea infrastructurii, transparența informațiilor, acoperirea geografică, soluționarea disputelor privind terenurile și accesul egal la drepturile de proprietate.

Înregistrarea transferului dreptului de proprietate: măsurând eficiența și calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară

Clasamentul se bazează pe diferența față de punctajul maxim pentru patru indicatori

Număr de zile necesar pentru transferul dreptului de proprietate între două societăți comerciale locale

Costurile aferente transferului dreptului de proprietate, ca procent din valoarea bunului imobil

Pașii de urmat pentru transferul dreptului de proprietate astfel încât acesta să poată fi vândut sau grevat

Fiabilitate	Stabilește dacă sistemul de cadastru și carte funciară beneficiază de o infrastructură adecvată ce garantează standarde înalte și reduce riscul de erori
Transparență	Stabilește în ce condiții sistemul de cadastru pune la dispoziția publicului informații privind terenurile
Acoperire	Stabilește în ce măsură cartea funciară și cadastrul asigură acoperirea geografică deplină a terenurilor proprietate privată
Soluționarea disputelor	Măsoară accesibilitatea mecanismelor de soluționare a disputelor și extinderea răspunderii entităților sau agenților care înregistrează tranzacțiile imobiliare
Acces egal la drepturile de proprietate	Măsoară drepturile de proprietate ale bărbaților necăsătoriți și ale femeilor necăsătorite precum și pe cele ale bărbaților căsătoriți și ale femeilor căsătorite

CASETA 6.1 Modernizarea sistemului de cadastru în Ungaria are o lungă istorie

Primele măsurători cadastrale în Ungaria au fost realizate între anii 1786 și 1790, ca urmare a promulgării Legii privind topografierea terenurilor, un act emis de Împăratul Josef al II-lea, suveranul teritoriilor habsburgice. Inițiativa nu a avut, totuși, o viață lungă, toate documentele fiind distruse imediat după decesul împăratului, în 1790. Totuși, măsurătorile cadastrale au fost reluate în secolul 19 în scopuri fiscale iar de atunci Ungaria a păstrat registre de cadastru bine organizate.

Până în anul 1971 evidența terenurilor se ținea în sistem dual, atât pe baza cărților funciare cât și a cadastrului. Până în 1981 s-a finalizat contopirea datelor și a birourilor la nivelul întregului teritoriu într-un singur sistem de cadastru unificat care este actualmente subordonat Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

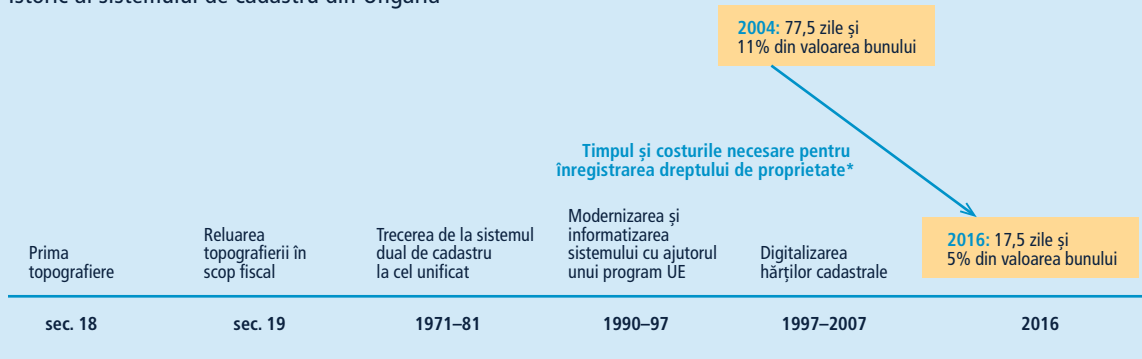
În 1990 Ungaria a demarat un amplu program de modernizare a sistemului de cadastru în colaborare cu UE. Programul a presupus constituirea unei infrastructuri informatice la nivelul oficiilor județene de cadastru din întreaga țară și punerea în aplicare a unor modificări legale și administrative care au durat ani de zile. Informatizarea sistemului a fost definitivată în 1997. Ungaria a lansat apoi un program menit să asigure digitalizarea cartografierii cadastrale, care a condus la transpunerea hărților cadastrale în format digital pentru întreg teritoriul până în 2007.

Astăzi, Departamentul de Cadastru (Foldhivatal) acoperă mai bine de 10 milioane de proprietăți intabulate la nivelul întregii țări. Fiecare proprietate are un număr unic de identificare, care este utilizat atât în cărțile funciare cât și pe hărțile cadastrale. Începând cu 2007 Foldhivatal a început să se auto-finanțeze cu ajutorul veniturilor generate de serviciile pe care le oferă.

Birourile de cadastru județene din țară comunică prin intermediul TakarNet, o rețea electronică centralizată care cuprinde informații detaliate despre toate proprietățile. Sistemul poate fi accesat în schimbul unei taxe de utilizatori autorizați, precum executori judecătorești, notari publici, avocați care încheie tranzacții imobiliare precum și bănci și alte instituții financiare. Deși persoanele fizice nu pot accesa rețeaua, ei au acces la pagina de internet a Foldhivatal (Foldhivatal Online), de unde pot obține informații limitate privind proprietățile, în schimbul unei taxe.

Reforma sistemului de cadastru din Ungaria arată că aceste eforturi nu necesită doar perseverență și inovație, ci și timp. Fiecare din reformele majore și modernizările aduse infrastructurii începând cu 1971 a necesitat aproape un deceniu pentru a fi pusă în practică integral (a se vedea figura). Astăzi, Foldhivatal acoperă în procent de 100% teritoriul Ungariei atât din punct de vedere al cadastrului cât și din punct de vedere al hărților cadastrale. Este o mare reușită, având în vedere că doar 22% din state au registre de cadastru care acoperă toate proprietățile private și doar 24% au cărți funciare pentru acestea. În plus, înregistrarea transferului dreptului de proprietate a devenit mai eficientă în Ungaria (reprezentată de Budapesta). Timpul necesar înregistrării dreptului de proprietate s-a redus constant, de la circa 80 de zile în 2004 până la doar 17,5 zile în prezent. Între timp, costurile s-au redus și ele cu mai mult de jumătate, de la 11% din valoarea imobilului la 5%. De asemenea, fiabilitatea registrelor s-a îmbunătățit considerabil și au fost puse în practică mecanisme esențiale pentru înregistrarea online a drepturilor de proprietate.

Istoric al sistemului de cadastru din Ungaria

Surse: Ungaria, Departamentul de Cadastru (Foldhivatal), <http://www.foldhivatal.hu/>; baza de date *Doing Business*.

* Reprezentată de Budapesta

Notă: Această casetă se bazează în principal pe informațiile oferite de portalul Departamentului de Cadastru din Ungaria (Foldhivatal) (<http://www.foldhivatal.hu/>).

a. baza de date *Doing Business*.

mondial pentru cartografierea, probarea și protejarea drepturilor de proprietate. Existența în cărțile funciare și registrele de cadastru a unor informații fiabile și actualizate permite guvernelor să evalueze și să strângă în mod corect taxele și impozitele aferente, precum și să aibă o evidență clară a cerințelor de urbanism și să planifice strategic furnizarea serviciilor și asigurarea infrastructurii astfel încât să răspundă celor mai mari nevoi din fiecare localitate⁵.

CUM FUNCȚIONEAZĂ ÎNREGISTRAREA TRANSFERULUI DREPTULUI DE PROPRIETATE ÎN BULGARIA, ROMÂNIA ȘI UNGARIA?

În Ungaria și România cărțile funciare și registrele de cadastru sunt subordonate aceleiași instituții – Departamentul de Cadastru (Foldhivatal) în Ungaria și Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPI)

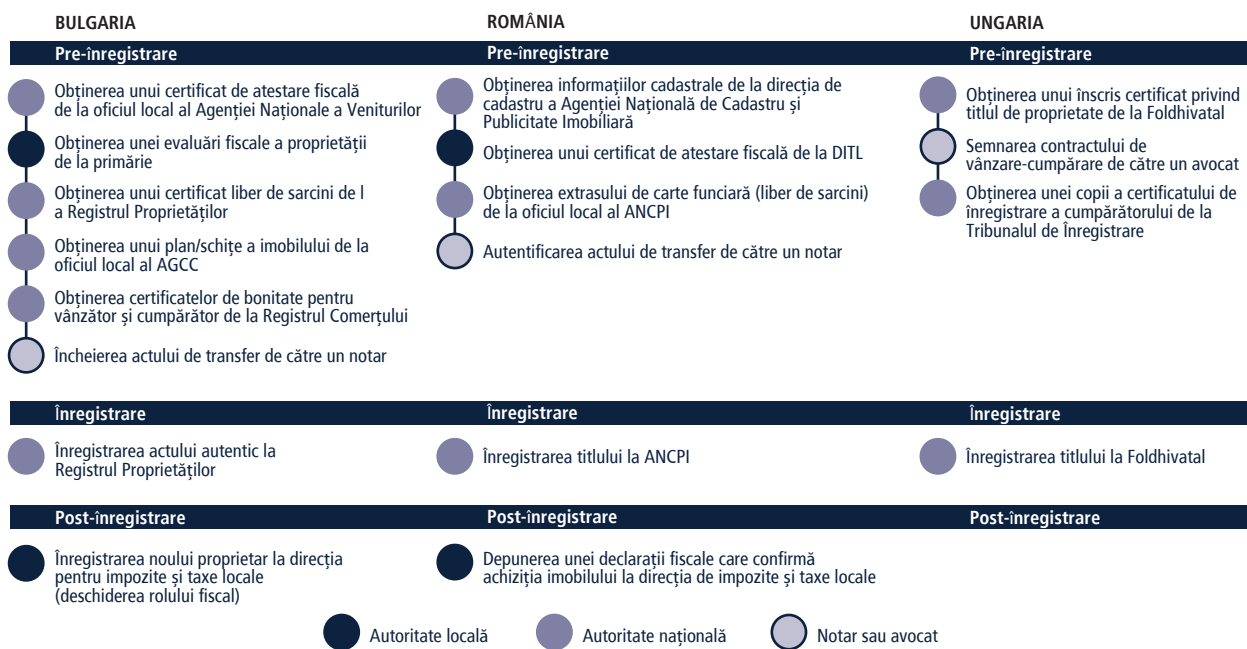
în România. În Bulgaria, Registrul Proprietăților este subordonat judecătorilor și Ministerului Justiției, în timp ce Agenția de Geodezie, Cartografie și Cadastru (AGCC) este o agenție cu rol executiv, subordonat Ministerului Dezvoltării Regionale și Lucrărilor Publice.

În toate cele trei state, înregistrarea transferului dreptului de proprietate se face cu ajutorul specialiștilor juridici – avocați în Ungaria, notari în Bulgaria și România (figura 6.1). În Ungaria, un întreprinzător trebuie să interacționeze doar cu Foldhivatal și Tribunalul de Înregistrare. În România, întreprinzătorul trebuie să se deplaseze separat la birourile de cadastru și carte funciară ale ANCPI precum și la direcția de taxe și impozite locale. În Bulgaria, procesul de înregistrare este mai complex și necesită interacțiuni separate cu Agenția Națională a Veniturilor, direcția de impozite locale din cadrul primăriilor, Registrul Proprietăților, oficiul local al AGCC și Registrul Comerțului. Atât în Bulgaria cât și în România, după înregistrarea dreptului de proprietate,

noul proprietar trebuie să deschidă rol fiscal la primărie.

Dintre cele 22 de orașe analizate, înregistrarea drepturilor de proprietate este cea mai simplă în Debrecen (Ungaria) și cea mai dificilă în Sofia (Bulgaria) (tabelul 6.1). Dintre cele trei state, procedura este cea mai simplă în Ungaria, unde sunt necesare patru formalități, 12,5 zile în medie și un cost de 5% din valoarea imobilului. În orașele românești procedura presupune șase formalități, 16 zile și un cost de doar 1,6% din valoarea imobilului. Transferul dreptului de proprietate este cel mai dificil în Bulgaria, unde sunt necesare opt formalități, în principal din cauza interacțiunilor multiple cu autoritățile fiscale (naționale și locale) și a cerințelor care trebuie îndeplinite la Registrul Proprietăților și AGCC. Timpul necesar pentru înregistrarea transferului dreptului de proprietate în Bulgaria este de 13,5 zile în medie iar costul este de 3% din valoarea imobilului. Orașele din Ungaria se situează de asemenea în fruntea clasamentului la indicatorul privind calitatea

FIGURA 6.1 Ungaria are mai puține cerințe procedurale față de Bulgaria și România în ceea ce privește înregistrarea transferului dreptului de proprietate

Sursa: baza de date Doing Business.

TABELUL 6.1 Înregistrarea transferului dreptului de proprietate în Bulgaria, România și Ungaria —unde este mai eficientă și unde este mai accesibil și mai fiabil sistemul de cadastru?

Oraș (stat)	Poziție	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	Formalități (număr)	Timp (număr de zile)	Cost (% din valoarea imobilului)	Indicele privind calitatea sistemului de cadastru (0–30)
Debrecen (Ungaria)	1	81,16	4	8,5	5,0	26
Miskolc (Ungaria)	2	80,92	4	10,5	5,0	26
Szekesfehervar (Ungaria)	2	80,92	4	10,5	5,0	26
Gyor (Ungaria)	4	80,80	4	11,5	5,0	26
Szeged (Ungaria)	4	80,80	4	11,5	5,0	26
Budapesta (Ungaria)	6	80,08	4	17,5	5,0	26
Peci (Ungaria)	7	79,96	4	18,5	5,0	26
Oradea (România)	8	75,48	6	16	1,4	18
Brașov (România)	9	74,65	6	16	1,4	17
București (România)	9	74,65	6	16	1,4	17
Constanța (România)	9	74,65	6	16	1,4	17
Craiova (România)	9	74,65	6	16	1,4	17
Iași (România)	9	74,65	6	16	1,4	17
Timișoara (România)	9	74,65	6	16	1,4	17
Ploiești (România) ^a	15	74,64	6	16	1,4	17
Cluj-Napoca (România)	16	73,81	6	16	1,4	16
Ruse (Bulgaria)	17	71,53	8	11	2,6	20
Burgas (Bulgaria)	18	70,67	8	14	2,9	20
Plevna (Bulgaria)	19	70,44	8	11	3,3	20
Varna (Bulgaria)	20	70,19	8	11	3,4	20
Plovdiv (Bulgaria)	21	69,59	8	16	2,9	19
Sofia (Bulgaria)	22	69,23	8	19	2,9	19

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Clasamentul se bazează pe diferența medie față de punctajul maxim acordat pentru formalități, timp necesar și costuri aferente înregistrării transferului dreptului de proprietate precum și pentru indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară. Diferența față de punctajul maxim este standardizată și este cuprinsă între 0 și 100, 100 reprezentând diferența față de cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine). Pentru mai multe detalii, a se vedea capitolul „Despre *Doing Business* și *Doing Business* în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria”. Datele pentru București, Budapesta și Sofia au fost revizuite de la publicarea *Doing Business 2017*. Setul complet de informații poate fi consultat pe pagina de internet a *Doing Business* la <http://www.doingbusiness.org>.

a. În timp ce orașul Ploiești pare să aibă aceleași rezultate în cadrul indicatorului privind înregistrarea transferului dreptului de proprietate ca alte 6 orașe din România, scorul său este mai mic (15 și nu 9) deoarece costul pentru înregistrarea transferului dreptului de proprietate este cu 100 Lei mai mare, o diferență ce nu este reprezentată în tabel datorită rotunjirii datelor privind costurile.

sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (26 din 30 de puncte posibile) față de orașele din Bulgaria (19,5 puncte în medie) sau cele din România (17 puncte în medie).

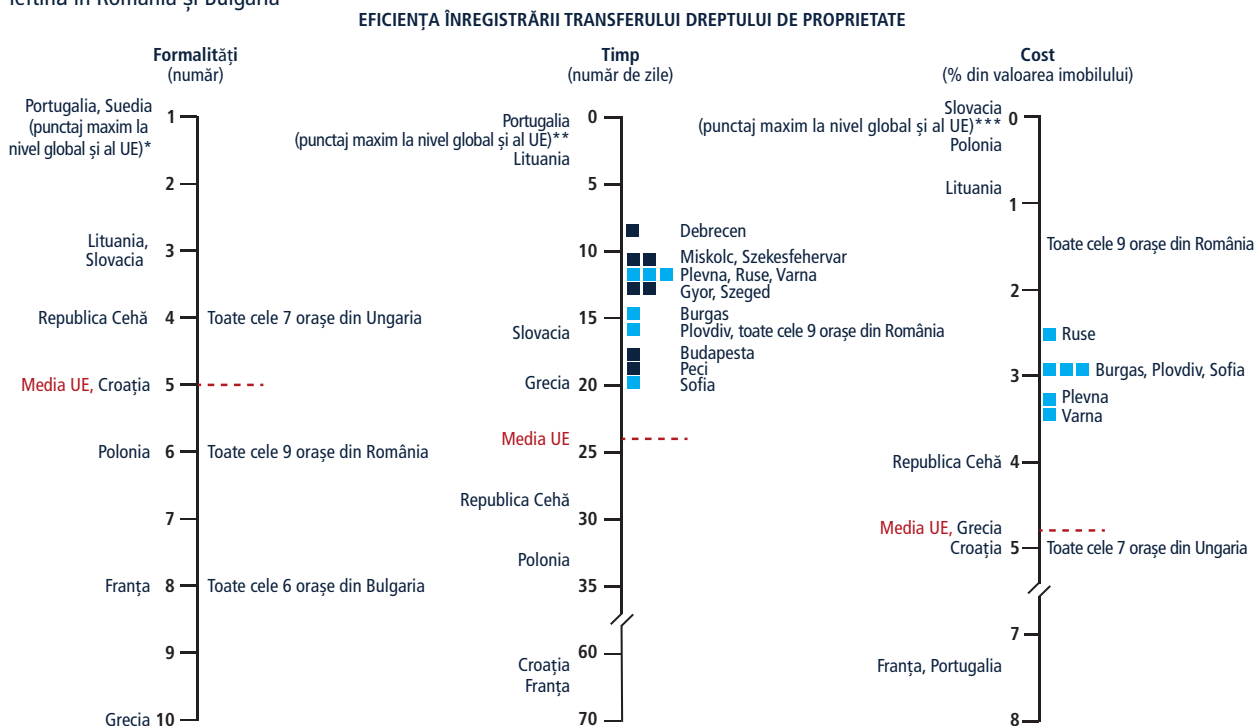
Performanțele remarcabile ale Ungariei atât în ceea ce privește eficiența cât și calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară plasează acest stat în primele 10 state membre UE din punct de vedere al ușurinței înregistrării transferului dreptului de proprietate și pe poziția 28 în clasamentul mondial. România ocupă locul 57 în clasamentul mondial iar Bulgaria locul 60, puțin sub media UE

de 51 dar deasupra Croației, Germaniei și Franței. Într-adevăr, înregistrarea transferului dreptului de proprietate durează considerabil mai puțin în toate orașele analizate din Bulgaria, România și Ungaria decât media UE pentru statele membre – fiind necesar mai puțin timp decât în Republica Cehă, Polonia, Croația sau Franța, dar mai mult decât în Portugalia (unde durează doar 1 zi) sau Lituania (3,5 zile) (figura 6.2). Comparativ cu media UE, procedura este totodată mai ieftină în localitățile comparate din Bulgaria și România, deși ambele state au mai multe formalități. În realitate, Bulgaria are mai multe formalități decât toate celelalte

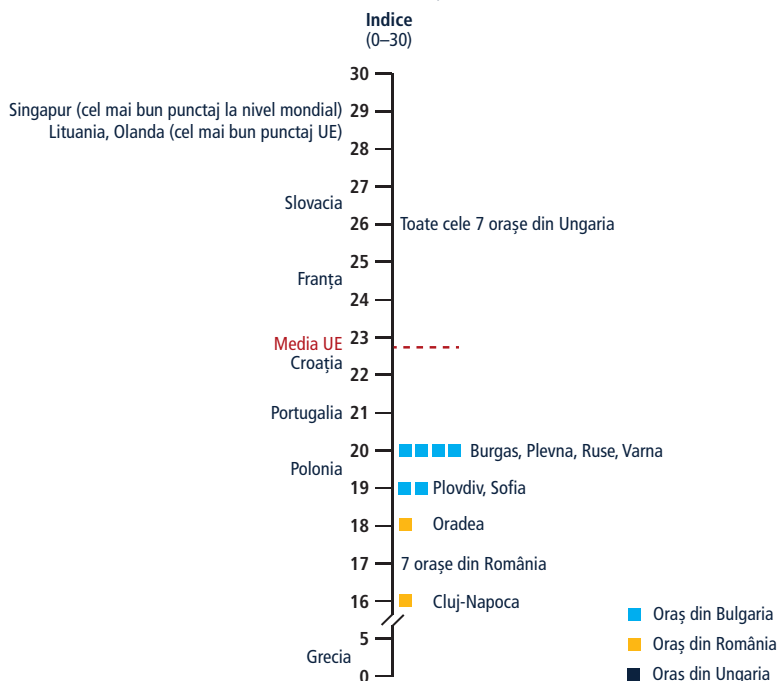
state membre UE cu excepția Belgiei și Franței (tot 8 formalități) și a Greciei (care are 10 formalități).

Punctajul înregistrat de Ungaria în cadrul indicatorului privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară este cu doar 3 puncte mai mic decât cel al statului Singapore, care are cel mai mare punctaj la nivel mondial, și cu 2,5 puncte mai mic decât cel al Lituaniei și Olandei, state care au cele mai mari punctaje la nivelul UE. Bulgaria și România au printre cele mai mici punctaje dintre statele membre UE, doar Grecia și Malta având punctaje mai mici. Una dintre problemele

FIGURA 6.2 Comparativ cu media UE, înregistrarea transferului dreptului de proprietate este mai rapidă în toate cele trei state și mai ieftină în România și Bulgaria

CALITATEA SISTEMULUI DE CADASTRU ȘI PUBLICITATE IMOBILIARĂ

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Mediile pentru UE se bazează pe datele la nivel de stat pentru 28 de state membre UE.

* Georgia și Norvegia au, la rândul lor, doar 1 formalitate.

** Georgia și Noua Zeelandă au, la rândul lor, o procedură care necesită doar 1 zi.

*** Georgia și Arabia Saudită au, la rândul lor, un cost de 0,0% din valoarea imobilului.

majore care conduc la aceste punctaje mici este lipsa acoperirii geografice a cărților funciare și a sistemului de cadastru.

Ce anume generează diferențele din punct de vedere al eficienței?

În toate cele trei state sunt necesare două sau trei interacțiuni cu registrul proprietăților sau oficiile de cadastru pentru înregistrarea transferului dreptului de proprietate. În Ungaria, după ce un avocat a semnat contractul de vânzare-cumpărare iar cumpărătorul obține o copie a certificatului de înregistrare de la Tribunalul de Înregistrare, nu mai sunt necesare alte formalități – documentele merg direct la Foldhivatal pentru înregistrare. În schimb, în Bulgaria, sunt necesare două deplasări separate la autoritățile fiscale, una înainte și una după înregistrarea transferului. În plus, Agenția Națională a Veniturilor trebuie să emită un certificat care atestă că nu există impozite restante iar Registrul Comerțului trebuie să certifice capacitatea juridică (bonitatea) cumpărătorului și a vânzătorului⁶. În medie, întreprinzătorii din orașele bulgărești petrec la fel de mult timp cu alte autorități cât este necesar să petreacă la Registrul Proprietăților și AGCC.

Dintre cele șase orașe din Bulgaria, Ruse este localitatea unde este cel mai simplu de înregistrat transferul dreptului de proprietate, procedura fiind rapidă și ieftină. În cele în care procedura durează mai mult acest lucru se datorează înregistrării propriu-zise a titlului de proprietate. Deși această formalitate durează 1-2 zile în patru dintre orașe, în Sofia sunt necesare 10 zile iar în Plovdiv 4, procedura în aceste orașe depășind termenul limită legal de 3 zile. Acest lucru se datorează în parte diferențelor în volumul de muncă și în tipul de tranzacții. În Sofia, Registrul Proprietăților primește un număr mare de cereri de înregistrare a unor titluri de proprietate complexe⁷, care necesită mai mult timp pentru a fi procesate deoarece angajații registrului trebuie să analizeze mai amănunțit, să scaneze actele autentice și să depună un exemplar pe hârtie.

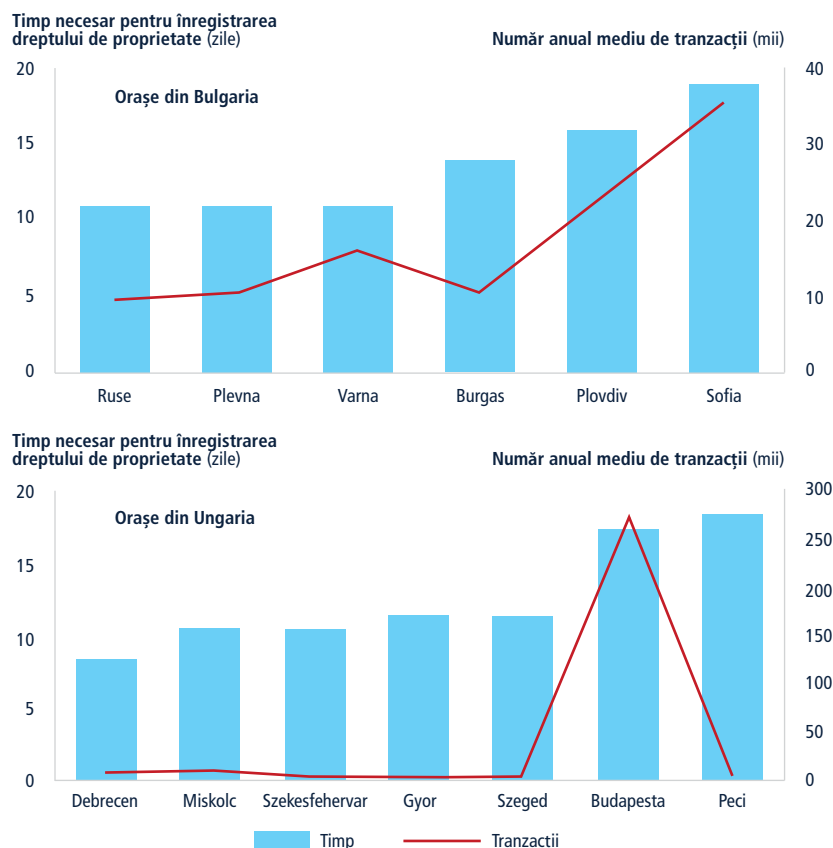
Acest lucru conduce la apariția blocajelor care, la rândul lor, conduc la amânarea altor dosare. În plus, în timp ce oficiile Registrului Proprietăților din Burgas, Plevna și Ruse administrează aproximativ 10.000 tranzacții imobiliare anual, cel din Sofia procesează mai mult de 35.000 iar cel din Plovdiv mai mult de 22.000 (figura 6.3).

Cu toate acestea, numărul de tranzacții nu este singurul aspect care contează. În Varna, unde sunt înregistrate în jur de 16.000 de tranzacții anual, serviciile sunt la fel de rapide ca în Plevna sau Ruse. Oficiul Registrului Proprietăților din Varna are nevoie de doar 2 zile pentru a finaliza înregistrarea transferului dreptului de proprietate în timp ce în Burgas, unde

volumul de tranzacții este unul dintre cele mai mici din țară, timpul necesar pentru înregistrare este cu 3 zile mai mare decât în Plevna, Ruse și Varna. Motivul este acela că primăria din Burgas solicită o schiță a imobilului (care se eliberează de AGCC) înainte de a începe evaluarea acestuia. În celelalte orașe schița și evaluarea sunt gestionate simultan.

În România, timpul total necesar pentru înregistrarea transferului dreptului de proprietate este același în toate cele nouă orașe deoarece ANCP a impus termene limită legale care sunt aplicate uniform indiferent de volumul tranzacțiilor. De exemplu, informațiile cadastrale sunt furnizate în termenul legal de 8 zile. În mod similar, înregistrarea efectivă durează 3

FIGURA 6.3 Un volum mai mare de tranzacții imobiliare înseamnă întârzieri mai mari în Bulgaria dar nu și în Ungaria

Surse: baza de date *Doing Business*; Bulgaria, Registrul Proprietăților de pe lângă Agenția de Cadastru; Ungaria, Departamentul de Cadastru (Foldhivatal)

Notă: Numărul de tranzacții imobiliare pentru fiecare oraș reprezintă numărul mediu înregistrat anual în cartea funciară a Registrului Proprietăților local sau la cartea funciară, în perioada 2013-15.

zile calendaristice în cadrul procedurii de urgență - respectându-se și în acest caz termenul legal⁸.

În Ungaria, cele două registre din Budapesta procesează 275.000 de tranzacții anual, mai mult decât în toate celelalte șase orașe luate la un loc. Cu toate acestea, ele reușesc să proceseze cererile de înregistrare mai repede decât în Pecs, unde volumul este de doar 5.000 de tranzacții anual. Debrecen are cea mai rapidă procedură: biroul local are nevoie de doar 2-3 zile pentru a pronunța o hotărâre în procedura de urgență, comunicarea prin poștă necesitând alte 3 zile.

Dintre cele trei state, Ungaria are cele mai mari costuri pentru înregistrarea transferului dreptului de proprietate, constând în onorarii avocațiale (1% din valoarea imobilului) și taxe de transfer (4%), care se aplică uniform în toate localitățile (figura 6.4). România are cele mai mici costuri, fără taxă de timbru. Cea mai mare parte din cost o reprezintă taxa de transfer aplicată de ANCP (0,8% din valoarea imobilului) și taxele notariale (0,6%). Diferențe mici se înregistrează la costul pentru obținerea certificatului fiscal de la primărie. În Brașov, București, Craiova

și Timișoara acest certificat se eliberează gratuit, în timp ce în Ploiești el se eliberează în schimbul celei mai mari sume, 115 Lei. Costul variază în Bulgaria, unde Legea privind impozitele și taxele locale permite primăriilor să perceapă taxe de transfer cuprinse între 0,1% și 3% din valoarea imobilului. Varna, care are cel mai mare cost dintre orașele bulgărești comparate, percepe rata maximă permisă de lege iar în Ruse taxa este de 2,2%. Onorariile notariale (0,3% din valoarea imobilului) și taxele de transfer (0,1%) se aplică uniform la nivelul întregii țări.

Ce diferă din punct de vedere al calității sistemului de cadastru și publicitate imobiliară?

În timp ce costurile, timpul necesar și complexitatea procedurii privind înregistrarea transferului dreptului de proprietate sunt importante pentru o societate comercială, existența unui sistem de cadastru funcțional este mai mult decât o problemă de eficiență. Sistemul asigură certitudinea titlului de proprietate pentru deținătorii de bunuri imobile, fiind dublat de un sistem fiabil de gestionare a terenurilor. *Doing Business* evaluează calitatea sistemului luând în considerare cinci elemente principale: fiabilitatea

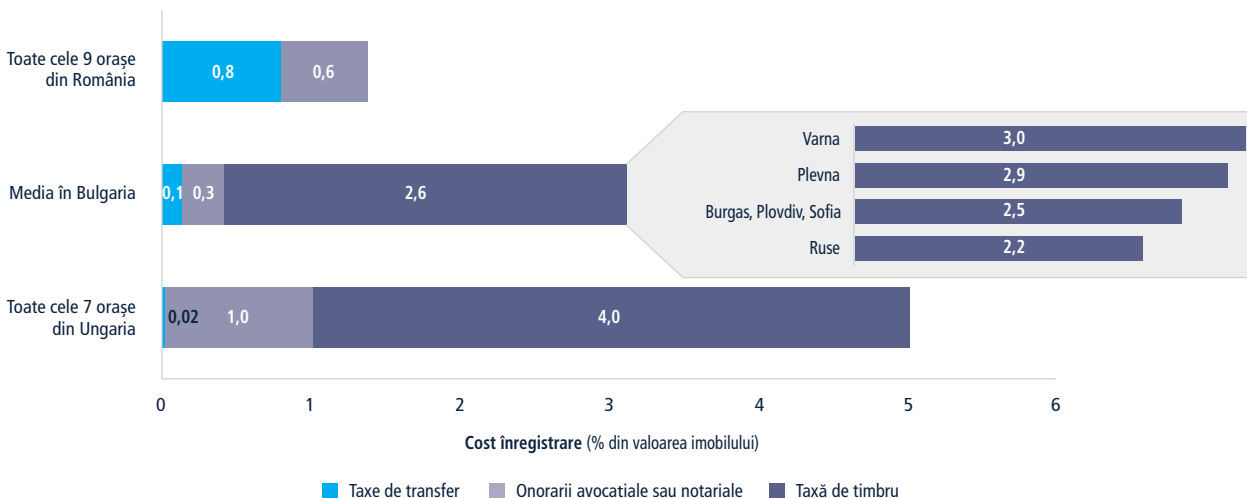
infrastructurii (0-8 puncte), acoperirea geografică (0-8 puncte), transparența informațiilor (0-6 puncte), soluționarea disputelor imobiliare (0-8 puncte) și accesul egal la drepturile de proprietate (-2 la 0 puncte). Rezultatele acestor elemente sunt apoi adunate pentru a stabili punctajul general pentru indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (numărul maxim de puncte este 30).

Orașele din Ungaria se remarcă față de restul orașelor analizate prin fiabilitatea infrastructurii și acoperirea geografică a Foldhivatal (figura 6.5). Ele obțin punctajul maxim la ambele componente. Cărțile funciare și hărțile cadastrale sunt ținute integral în format digital. Acest lucru permite comunicarea adecvată nu doar între departamentele de cadastru și carte funciară ale Foldhivatal ci și cu alte agenții guvernamentale și parteneri privați.

Fiecare bun imobil, fie el public sau privat, este înregistrat oficial și cartografiat corespunzător.

Orașele din Bulgaria primesc un punctaj parțial atât în ceea ce privește fiabilitatea infrastructurii cât și la acoperirea

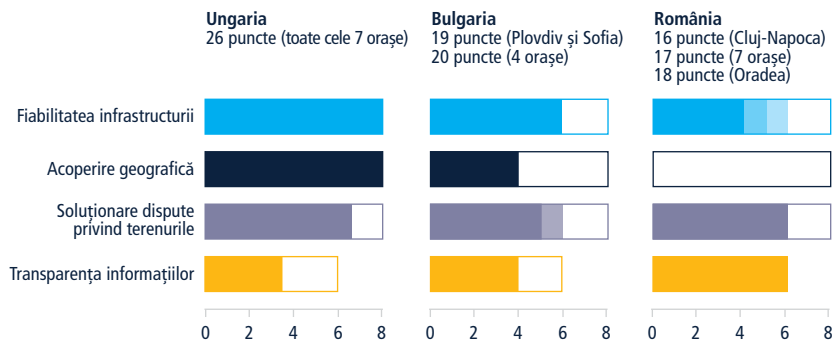
FIGURA 6.4 Cu zero taxă de timbru, România are cele mai mici costuri pentru înregistrarea transferului dreptului de proprietate dintre cele trei state

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: media pentru Bulgaria se bazează pe datele pentru orașele analizate din țara respectivă.

FIGURA 6.5 Fiabilitatea infrastructurii și acoperirea geografică scot în evidență orașele din Ungaria în cadrul indicelui privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară

Sursa: baza de date *Doing Business*.

geografică. Cărțile funciare și registrele de cadastru au fost scanate deși nici căutarea și nici actualizarea electronică nu sunt posibile (ceea ce înseamnă 6 puncte obținute din maximum 8 disponibile în cadrul indicelui privind fiabilitatea infrastructurii). Registrul Proprietăților acoperă întregul teritoriu al Bulgariei dar AGCC nu (așadar, 4 puncte obținute din cele 8 disponibile în cadrul indicelui privind acoperirea geografică).

Orașele din România obțin și ele doar un punctaj parțial în ceea ce privește fiabilitatea infrastructurii. Divizia de carte funciară din cadrul ANCP a informatizat recent cărțile funciare din majoritatea orașelor. Dintre orașele analizate, Cluj-Napoca este singurul unde majoritatea cărților funciare sunt încă ținute pe hârtie, doar 5% dintre acestea fiind în format digital. Evidențele cadastrale din majoritatea orașelor românești continuă și ele să fie ținute pe format hârtie, excepție făcând Cluj-Napoca și Oradea, unde majoritatea evidențelor cadastrale sunt scanate. Orașele din România nu obțin puncte în cadrul indicelui privind acoperirea geografică deoarece nu există evidențe imobiliare sau hărți cadastrale care să acopere în întregime terenurile aflate în proprietate privată.

Disponibilitatea informațiilor privind chestiuni legate de proprietățile imobiliare – cum ar fi grilele de tarife, termenele

limită pentru servicii și statisticile privind tranzacțiile imobiliare – oferă clienților posibilitatea de a avea acces la informații esențiale cu privire la tranzacțiile pe care le încheie și reduce incidența erorilor și a cazurilor de mită. Cele mai bune practici prevăd că registrele și oficiile de cadastru trebuie să pună aceste informații la dispoziția publicului larg fie online, fie prin afișaj public la sediul instituției. Toate cele nouă orașe din România obțin toate cele 6 puncte disponibile în cadrul indicelui privind transparența informațiilor. La nivel mondial, doar trei state în afara României reușesc să obțină punctajul maxim (Olanda, Federația Rusă și Singapore).

Mai puține puncte se acordă orașelor din Bulgaria (4) și celor din Ungaria (3,5) în cadrul indicelui privind transparența informațiilor, deoarece aceste țări nu dețin mecanisme separate de depunere a plângerilor referitoare la probleme apărute în cărțile funciare sau în hărțile cadastrale. În plus, nu există niciun angajament public al oficiilor de cadastru de a asigura executarea acestor servicii într-un anumit termen. Mai mult decât atât, în Ungaria statisticile oficiale privind numărul de tranzacții înregistrate de Agenția de înregistrare a proprietăților nu sunt disponibile public.

Punctajele obținute în cadrul indicelui privind soluționarea disputelor referitoare la terenuri sunt relativ egale la nivelul

celor trei țări (6,5 puncte pentru orașele din Ungaria, 6 puncte pentru cele din România și pentru majoritatea orașelor din Bulgaria). Plovdiv și Sofia fac excepție, fiecare obținând doar 1 punct deoarece soluționarea disputelor privind proprietățile imobiliare durează de la doi până la trei ani în aceste orașe, în timp ce în toate celelalte durează maxim doi ani.

În 2016, *Doing Business* a adăugat indicelui privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară câteva întrebări menite să evalueze la nivelul fiecărui stat, modul în care genul unei persoane influențează accesul acesteia la drepturile de proprietate. În Bulgaria, România și Ungaria precum și în alte 171 de state din lume, femeile căsătorite și cele necăsătorite au aceleași drepturi de proprietate asupra imobilelor ca și bărbații căsătoriți și, respectiv, bărbații necăsătoriți.

CE POATE FI ÎMBUNĂTĂȚIT?

Analiza cuprinsă în acest capitol referitoare la eficiența și calitatea sistemului de cadastru din Bulgaria, România și Ungaria indică anumite aspecte care pot fi îmbunătățite. O parte din acestea sunt valabile pentru toate cele trei țări, altele doar pentru una sau două din acestea.

Actualizarea informațiilor fiscale naționale și locale prin interconectarea sistemelor tuturor instituțiilor BULGARIA, ROMÂNIA

Înregistrarea transferului dreptului de proprietate în Bulgaria necesită deplasarea personală la biroul local al Agenției Naționale a Veniturilor în vederea obținerii unui certificat care atestă că vânzătorul nu are impozite neachitate dar și la primărie, pentru a obține o evaluare fiscală a bunului imobil și pentru a deschide rolul fiscal pentru noul proprietar. Operațiuni similare sunt necesare și în România, unde direcția de taxe și impozite locale eliberează un certificat de atestare fiscală pentru vânzător înainte ca transferul să fie procesat la oficiul de cadastru, și primește

o declarație fiscală din partea cumpărătorului după transfer.

Aceste deplasări separate la fiecare agenție sunt necesare deoarece acestea nu sunt interconectate și nu schimbă informații între ele. Întreprinzătorii din Bulgaria nu ar mai avea nevoie de un certificat de atestare fiscală și evaluare fiscală de la agențiile fiscale naționale și locale dacă Registrul Proprietăților și AGCC ar putea verifica direct informațiile fiscale privind imobile, iar cei din România nu ar mai trebui să obțină certificatul de atestare fiscală înainte de intabularea titlului de proprietate și nici să deschidă un rol fiscal pentru noul proprietar după aceea, dacă primăriile ar avea acces la baza de date a ANCPİ.

În România, primăriile din Constanța și Timișoara au creat baze de date cuprinzătoare privind plătitorii de taxe și au introdus servicii online pentru plata impozitelor și pentru depunerea declarațiilor fiscale. Alte orașe ar putea să urmeze acest exemplu, interconectând bazele de date proprii cu cea a ANCPİ⁹. Pentru asigurarea reciprocității, ANCPİ ar trebui să-și actualizeze infrastructura.

În ultimii 12 ani, 50 de state la nivel mondial, printre care Danemarca, Letonia și Portugalia, și-au simplificat formalitățile de înregistrare a transferului dreptului de proprietate și au eliminat cerințele inutile, prin interconectarea sistemelor tuturor instituțiilor relevante. Atunci când primăriile din Letonia au aprobat accesul cărții funciare la informațiile fiscale, acest lucru a condus la scutirea întreprinzătorilor din Riga de obligația de a furniza aceste informații pe hârtie, economisindu-se astfel timp și bani. Bulgaria și România ar putea urma exemplul dat de aceste state.

Eliminarea cerinței privind verificarea bonității juridice la Registrul Comerțului

BULGARIA, UNGARIA

Înainte de a realiza transferul dreptului de proprietate în Bulgaria, cumpărătorul și vânzătorul trebuie să obțină certificate de bonitate juridică de la Registrul

Comerțului. În Ungaria, Foldhivatal impune ambelor părți să prezinte un certificat constatator (date despre societatea comercială existentă la Tribunalul de Înregistrare) precum și speciamentele de semnătură ale reprezentanților autorizați. Aceste verificări sunt menite să confirme că societățile respective sunt înregistrate și că semnatarii sunt autorizați în acest sens. În majoritatea statelor, actele de proprietate sunt suficiente pentru a asigura legalitatea transferului dreptului de proprietate. Doar trei alte state membre UE – Danemarca, Italia și Polonia – impun părților să-și confirme situația juridică. În multe țări, nu există obligația ca un notar să verifice situația juridică a părților deoarece sistemele electronice de înregistrare a transferurilor drepturilor de proprietate sunt legate de sistemele electronice aparținând registrelor comerțului.

Evaluarea fezabilității reducerii taxelor de transfer al dreptului de proprietate

BULGARIA, UNGARIA

Taxele de transfer al drepturilor de proprietate reprezintă o importantă sursă de venit pentru multe guverne. Dar, dacă taxele și impozitele pe transfer sunt prea împovărătoare, oamenii ar putea fi tentați să sub-evalueze imobilele pe care le înstrăinează. Ungaria se numără printre cele 10 state membre UE cu cele mai mari costuri legate de înregistrarea transferului dreptului de proprietate. O mare parte din aceste costuri provin din taxele de transfer al dreptului de proprietate, care sunt stabilite la 4% din valoarea bunurilor imobile.

În ultimii 10 ani, 52 de state din întreaga lume au redus taxele și impozitele legate de transfer precum și alte taxe guvernamentale legate de înregistrarea transferului dreptului de proprietate. În 2012 Irlanda a redus impozitul pe transferuri de la 6% la 2% din valoarea imobilului. Cincisprezece state membre UE au redus acest impozit la 3,6% sau chiar mai puțin, inclusiv România și Slovacia, unde impozitul este zero. În timp ce toate cele șase orașe din Bulgaria au impozite pe transferul drepturilor de proprietate mai mici

decât media UE, Varna și Plevna aplică un impozit mai mare decât Sofia.

Pentru a se stabili dacă rata impozitului pe transferul dreptului de proprietate poate fi redusă într-un mod care să fie neutru din punct de vedere al veniturilor sau care să conducă la majorarea acestora, se pot realiza studii privind impactul asupra veniturilor și simulări de impozite. Impozitele mai mici pot fi însoțite de lărgirea bazei de impozitare. Atunci când guvernul egiptean a redus impozitul pe transfer de la 3% din valoarea imobilelor la o valoare fixă de aproximativ 200 US\$, s-a înregistrat o creștere de 39 de procente a veniturilor din impozitele pe transferul dreptului de proprietate ca urmare a creșterii numărului de înregistrări¹⁰. Alte state au înregistrat rezultate similare – inclusiv Grecia, care a redus impozitul pe transferul drepturilor de proprietate de la 10% la 3% din valoarea imobilului¹¹.

Introducerea contractelor standardizate pentru transferul dreptului de proprietate și renunțarea la avocați și notari

BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA

Societățile comerciale care efectuează un transfer al drepturilor de proprietate în Bulgaria sau România trebuie să asigure contrasemnarea sau autentificarea contractului de vânzare-cumpărare de către un notar, iar cele din Ungaria trebuie să apeleze la un avocat. De asemenea, societățile comerciale solicită de regulă notarului sau avocatului să redacteze contractul de vânzare-cumpărare. Obligația de a recurge la profesioniști pentru încheierea actelor de transfer al dreptului de proprietate adaugă cel puțin o formalitate, durează două zile și presupune costuri suplimentare. Pentru tipul de imobil ce face obiectul studiului de caz din *Doing Business*, avocații unguri percep în medie 1% din valoarea tranzacției, în timp ce notarii din Bulgaria percep 0,3% iar cei din România 0,6%.

În multe țări din lume, societățile comerciale pot alege să transfere drepturi de proprietate fără asistența profesioniștilor din domeniul juridic. Ele utilizează un contract

standard, pe care îl descarcă online sau de la registru. Contractele standardizate reduc incidența erorilor și a neconcordanțelor deoarece prevederile care sunt esențiale pentru cartea funciară, sunt obligatorii. Punerea la dispoziție a unor astfel de contracte ar reduce atât timpul cât și costurile de înregistrare. Bineînțeles, societățile comerciale ar putea apela în continuare la consultanță juridică și contracte adaptate, îndeosebi pentru cauze complexe – dar acest lucru ar trebui să fie opțional. Atât Muntenegru cât și Marea Britanie oferă publicului modele de astfel de contracte standardizate.

Datele *Doing Business* arată că trei din patru state asigură înregistrarea transferului dreptului de proprietate fără a recurge la avocați sau notari, inclusiv state precum Danemarca, Portugalia și Suedia. Într-adevăr, Bulgaria, România și Ungaria sunt printre cele mai puțin de 40 de state care impun chiar dubla verificare a contractelor de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile – de către un avocat sau notar public și de către cartea funciară. În Portugalia implicarea notarilor este opțională pentru societățile comerciale care doresc să transfere bunuri imobile: părțile trebuie doar să semneze contractul în persoană la registru. Astfel, înregistrarea transferului dreptului de proprietate necesită doar o formalitate și durează doar o zi în Lisabona.

Extinderea acoperirii cadastrale sau a înregistrării transferului dreptului de proprietate **BULGARIA, ROMÂNIA**

Chiar și un sistem de cadastru fiabil și transparent poate avea o utilitate redusă dacă el acoperă doar o parte din teritoriul unei țări. Dacă sistemul de cadastru și cartea funciară nu asigură acoperire geografică deplină, persoanele juridice și cele fizice nu pot ști în ce măsură zonele neacoperite prezintă vreun interes. La nivel mondial, doar 22% din state dețin un registru care acoperă complet terenurile proprietate privată și doar 24% au un sistem de cadastru care are acoperire completă. Ungaria este una din aceste țări.

În România, nici cartea funciară și nici divizia de cadastru din cadrul ANCPI nu acoperă întregul teritoriu. Doar 23% din imobile sunt înregistrate – 53% în zonele urbane și 16% în cele rurale¹². Cu toate acestea, în aprilie 2015 guvernul a aprobat Programul Național de Cadastru și Carte Funciară, menit să finalizeze înregistrarea proprietăților imobiliare până în 2023.

În Bulgaria, majoritatea imobilelor sunt înregistrate în Registrul Proprietăților. Situația hărților cadastrale este mai complicată. Trei instituții diferite țin hărți cadastrale sau planuri cadastrale, în formate diferite și care acoperă zone diferite. AGCC acoperă doar 18% din teritoriu. Ministerul Agriculturii ține evidențe pentru aproximativ 70% din terenuri, majoritatea agricole. Primăriile țin și ele seturi considerabile de planuri cadastrale care acoperă îndeosebi zonele urbane. Planurile municipale cuprind hărți ale rețelelor de utilități, precum și hărți cadastrale. Teritoriul acoperit de AGCC se suprapune adesea cu cel pentru care evidențele sunt ținute de primării. Acest lucru poate genera confuzie și poate reduce fiabilitatea informațiilor. Un proiect de lege recent promovat ar permite tuturor hărților cadastrale care se află în prezent în competența Ministerului Agriculturii să fie preluate de AGCC, acest lucru conducând la creșterea acoperirii teritoriale la 88%. AGCC ar putea de asemenea să preia și planurile cadastrale ținute de primării. Pentru a atinge acest deziderat modificările legislative nu sunt totuși suficiente. Așa cum arată experiența Ungariei, la fel de importante sunt aspecte precum îmbunătățirea resurselor umane și a infrastructurii tehnologiei informațiilor și comunicațiilor.

Crearea unei platforme electronice pentru transferurile drepturilor de proprietate **BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA**

Un sistem electronic la nivel național care să permită efectuarea online a tuturor cerințelor privind transferul dreptului de proprietate ar putea simplifica realizarea tranzacțiilor imobiliare și ar putea crește siguranța și transparența procesului,

economisind totodată resursele societăților comerciale și, în egală măsură, ale autorităților.

Dintre cele trei state, Ungaria a realizat cele mai mari progrese în ceea ce privește acest sistem, însă părțile la tranzacție sau avocații acestora trebuie în continuare să se deplaseze personal la Foldhivatal pentru a solicita înregistrarea. Foldhivatal are o platformă online funcțională (TakarNet) unde oferă informații despre proprietăți, însă aceasta nu este disponibilă publicului larg. Doar utilizatori autorizați precum avocații, băncile și alte instituții financiare pot accesa platforma, în schimbul unei taxe. TakarNet ar putea fi transformată într-o platformă care să asigure înregistrarea online și să fie disponibilă tuturor.

În Bulgaria, formalitățile de bază privind înregistrarea transferului dreptului de proprietate se realizează încă pe hârtie. Cererile depuse la Registrul Proprietăților sunt introduse manual într-o bază de date electronică. În România, digitalizarea cărților funciare și a hărților cadastrale este încă în derulare. Vestea bună este însă că diviziile de carte funciară și cadastru din cadrul ANCPI au o bază de date comună. Acest lucru ar putea facilita înregistrarea online după ce toate înregistrările vor fi fost digitalizate¹³.

Statele care au implementat un sistem complet electronic au făcut acest lucru treptat, de-a lungul mai multor ani. În Noua Zeelandă informatizarea evidențelor imobiliare a durat cinci ani, între 1997 și 2002 după care a fost introdusă înregistrarea electronică. Cu toate acestea, până în 2005 doar jumătate din tranzacțiile imobiliare fuseseră înregistrate electronic, așa că a fost nevoie de un impuls. În 2008 înregistrarea electronică a devenit obligatorie prin lege. Astăzi, înregistrarea transferurilor drepturilor de proprietate poate fi efectuată în doar doi pași, la un cost de 0,1% din valoarea proprietății – iar Noua Zeelandă se află în fruntea clasamentului *Doing Business* în cadrul indicatorului privind ușurința înregistrării transferului dreptului de proprietate.

Dintre statele membre UE, mai multe au implementat sisteme de înregistrare online. Un astfel de exemplu este Danemarca, unde guvernul a început modernizarea cărților funciare cu mai bine de două decenii în urmă (casetă 6.2). Astăzi, depunerea electronică a documentelor este obligatorie pentru transferurile drepturilor de proprietate. Transferul dreptului de proprietate durează doar 4 zile - de la 42 de zile în 2003, când au fost colectate primele date *Doing Business*.

Introducerea unor mecanisme de soluționare eficientă a disputelor privind imobilele **BULGARIA, ROMÂNIA**

Pentru situațiile în care o parte la o tranzacție imobiliară suportă daune sau pierderi ca urmare a unei erori făcute în registrul proprietăților, se pot lua măsuri care să eficientizeze soluționarea disputelor prin evitarea recurgerii la un proces în instanță. Unele state au constituit fonduri din care se acordă compensații părților care au suferit pierderi ca urmare a greșelilor făcute în registrele proprietăților,

îndeosebi atunci când acele erori nu pot fi corectate fără a afecta dobânditorii de bună credință.

Marea Britanie deține o schemă de compensații legale care permite depunerea cererilor de despăgubiri direct la cartea funciară. Cererile pot fi depuse cu privire la erori în registru sau pierderea ori distrugerea evidențelor. Dacă o cerere nu este soluționată, reclamantul își rezervă dreptul de a se adresa instanței¹⁴. În Irlanda, cererile de despăgubiri pot fi înaintate direct Autorității pentru Înregistrarea Proprietăților¹⁵. Conform Codului funciar al Suediei statul va despăgubi un solicitant pentru pierderile suferite ca urmare a unei erori intervenite în registrul proprietăților¹⁶.

Ungaria deține și ea un mecanism de acordare a despăgubirilor care acoperă pierderile suportate de părțile angajate cu bună credință într-o tranzacție imobiliară pe baza unor informații eronate certificate de registrul proprietăților. Bulgaria și România ar putea urma acest exemplu punând în aplicare un mecanism similar.

Publicarea unor statistici anuale privind tranzacțiile finalizate și disputele referitoare la terenuri **BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA**

Toate cele trei state publică informații online privind cerințele legale, taxele și standardele aferente serviciului de înregistrare a transferului dreptului de proprietate. Publicarea statisticilor anuale privind numărul și tipul tranzacțiilor imobiliare înregistrate de cărțile funciare și birourile de cadastru poate aduce un plus de transparență. Registrul Proprietăților din Bulgaria și ANCPPI din România publică astfel de statistici și le reînnoiesc de câteva ori pe an¹⁷. Instituția Foldhivatal din Ungaria ar putea să le urmeze exemplul.

Cartea funciară din Lituania publică statistici privind performanțele sale pe pagina sa de internet, iar agenția de statistică din Norvegia publică trimestrial date privind transferurile de bunuri imobiliare și închirieri, grupate pe tipuri de transfer și bunuri imobiliare. Departamentul de Cadastru și Topografie din Iordania publică lunar date online privind numărul de

CASETA 6.2 Informatizarea înregistrării transferului dreptului de proprietate – Danemarca, un exemplu UE de bune practici

Danemarca a avut inițial un sistem complex de înregistrare a transferului dreptului de proprietate, la baza căruia se afla o arhivă cuprinzând circa 80 milioane documente pe hârtie administrate de judecătorii locale și care nu erau conectate între ele. Finalizarea unui transfer al dreptului de proprietate presupunea manevrarea unor cărți funciare groase, grele, la sediul judecătorei locale – un proces lung și dificil pentru angajați și clienți deopotrivă.

Guvernul danez a recunoscut necesitatea de a moderniza sistemul de cadastru și, în 1992, Parlamentul a modificat Legea privind înregistrarea terenurilor pentru introduce informatizarea – cu scopul de a urgenta procesul de înregistrare și de a îmbunătăți serviciile oferite clienților. Între 1993 și 2000 guvernul a scanat toate evidențele și a informatizat cele 82 de birouri judiciare locale existente la vremea respectivă. În plus, în timp ce evidențele erau scanate, personalul era pregătit pentru a lucra cu noul sistem de înregistrare.

În 2006, după ce cărțile funciare au fost complet informatizate, a fost demarat procesul de trecere la sistemul de înregistrare online. O altă modificare adusă Legii privind înregistrarea terenurilor a creat baza legală pentru punerea în aplicare a unui registru digital, care a fost finalizat și pus în funcțiune în 2009. Până în 2011 Danemarca a impus tuturor solicitanților să depună documentele online, lucru care permite un control mai eficient al cererilor.

Astăzi, transferul drepturilor de proprietate în Danemarca necesită doar trei formalități, toate putând fi efectuate online. Grație accesului online la o sursă unică de date privind înregistrarea imobilelor, cetățenii și societățile comerciale pot transfera drepturi de proprietate fără implicarea terților precum avocați sau notari, și pot obține informații cu privire la orice proprietăți. Sectorul financiar din Danemarca a jucat un rol important: pentru a facilita accesul la creditare precum și la informații, Danemarca a creat un terminal central care permite băncilor și cărților funciare să schimbe date privind înregistrarea terenurilor.

Notă: Această casetă se bazează în principal pe informațiile obținute de pe portalul Tribunalului de Înregistrare din Danemarca (<http://www.tinglysningsretten.dk>) și baza de date *Doing Business*.

tranzacții imobiliare încheiate. Registrul cadastral din Marea Britanie publică la rândul său lunar date privind tranzacțiile, furnizând informații despre numărul și tipul de cereri finalizate în luna anterioară. Societățile imobiliare și specialiștii în domeniu utilizează aceste informații în scop de previzionare. Funcționarii din Republica Coreea estimează că accesul utilizatorilor la vizualizarea documentelor online, în loc să li se solicite deplasarea la un birou în acest scop, generează economii semnificative. Cărțile funciare complet informatizate permit accesul la informații nu doar pentru cetățeni ci și pentru alte instituții publice și private. Un exemplu în acest sens îl constituie terminalul central din Danemarca, ce permite cărților funciare să ofere informații privind înregistrarea drepturilor de proprietate băncilor (a se vedea caseta 6.2).

Pasul următor l-ar putea constitui elaborarea unor statistici referitoare la litigiile în primă instanță privind terenurile și publicarea acestora. În cazul în care intervin litigii privind terenurile, este important ca acestea să fie soluționate rapid, astfel încât resursele cetățenilor să nu fie blocate în sistemul judiciar. Pentru a monitoriza sistemul de soluționare a disputelor privind terenurile, anumite state urmăresc îndeaproape procesele și publică cel puțin numărul de dispute care au fost promovate în instanță. Aceste informații nu doar contribuie la asigurarea transparenței ci servesc drept barometru pentru identificarea lacunelor din sistemul de înregistrare a terenurilor. La nivel mondial, 20 de state publică astfel de statistici – inclusiv Finlanda, Franța, Georgia, Letonia și Turcia¹⁸.

NOTE

1. Stijn Claessens și Luc Laeven, „Financial Development, Property Rights and Growth” (*Dezvoltare financiară, drepturi de proprietate și creștere economică*) *Journal of Finance* 58, nr. 6 (2003): 2401-36.
2. Lituania ocupă locul 2 în clasamentul mondial în cadrul indicatorului privind ușurința înregistrării transferului dreptului de proprietate, Estonia ocupă locul 6 iar Letonia ocupă locul 23. Dintre statele Europei Centrale și de Est, Georgia ocupă locul 3, Slovacia, locul 7 iar Ungaria, locul 28.
3. Banca Mondială, *World Development Report 1989* (Raport Dezvoltare Mondială 1989) (New York: Oxford University Press, 1989).
4. Simon Johnson, John McMillan și Christopher Woodruff, „Property Rights and Finance” (*Drepturi de proprietate și finanțe*), *American Economic Review* (Revista americană de economie) 92, nr. 5 (2002): 1335-56.
5. Informațiile despre imobile deținute de cadastru și cartea funciară fac parte din informațiile despre terenuri, disponibile guvernelor. Informațiile despre terenuri cuprind și alte date geografice, de mediu și socio-economice legate de terenuri, care sunt utile pentru urbanism și dezvoltare.
6. Obligația de a certifica bonitatea juridică reprezintă o practică uzuală în analiza realizată de cumpărător și de vânzător.
7. Cazurile complexe cuprind acele situații cu proprietari care au conturi la Registrul Proprietăților ce includ proprietăți multiple, ipoteci multiple sau multiple impozite neachitate pentru proprietăți.
8. Obținerea unui certificat fiscal durează mai mult în București (patru zile) și în Brașov și Timișoara (două zile) decât în toate celelalte șase orașe românești (o zi). Această diferență nu se reflectă în timpul global necesar pentru înregistrarea dreptului de proprietate deoarece această formalitate (formalitatea 2) se poate efectua simultan cu cea privind obținerea informațiilor cadastrale de la ANCPI (formalitatea 1).
9. Cel mai recent Cod fiscal din România, care a intrat în vigoare în ianuarie 2016, stabilește cadrul juridic în care autoritățile locale au dreptul de a emite certificate fiscale semnate electronic. Pentru a asigura aplicabilitatea deplină a noului cod fiscal și pentru a permite primăriilor să emită documente oficiale semnate electronic este necesară adoptarea unor norme metodologice (legislație secundară) la cod. Este un demers care necesită timp deoarece este necesar acordul mai multor factori, inclusiv al primăriilor, al Ministerului Finanțelor Publice, al Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și al Asociației Orașelor și Comunelor din România.
10. Banca Mondială, *Doing Business în Egipt 2008* (Washington, DC: Banca Mondială, 2007).
11. Banca Mondială, *Doing Business în 2015: Dincolo de eficiență* (Washington, DC: Banca Mondială, 2015).
12. Date obținute de la ANCPI.
13. ANCPI implementează în prezent așa-numitul sistem electronic e-terra 3, care se preconizează că va extinde treptat numărul tranzacțiilor imobiliare (îndeosebi la nivel intern la început) ce vor fi efectuate electronic. El include cartografierea, gestionarea cererii, gestionarea documentelor interne și înregistrarea imobilelor în cărțile funciare.
14. Marea Britanie, *Legea privind înregistrarea terenurilor, 2002*. Pentru mai multe detalii, a se vedea de asemenea secțiunea 4 („Cererea de despăgubiri”) în „Ghid Practic 39: rectificarea și despăgubirile”. Registrul Cadastral al Majestății Sale, actualizat cel mai recent la data de 3 aprilie 2017, <https://www.gov.uk/government/publications/rectification-and-indemnity/practice-guide-39-rectification-and-indemnity>.
15. Republica Irlanda, *Legea privind înregistrarea titlurilor de proprietate, 1964*.
16. Codul funciar al Suediei (SFS 1970:1994), capitolul 19, secțiunea 37; și *Legea privind constituirea drepturilor reale de proprietate (1970:988)*, capitolul 19, secțiunea 5. Despăgubirile pentru gestionarea eronată cad sub incidența Legii privind răspunderea civilă (1972:207).
17. Statisticile sunt publicate pe pagina de internet oficială a Registrului Proprietăților în Bulgaria (<http://www.registryagency.bg/bg/registri/imoten-registar/statistika>) și ANCPI în România (http://www.ancpi.ro/images/statistica_oct_2016.pdf).
18. Statisticile sunt oferite în Franța, de Ministerul Justiției, <http://www.justice.gouv.fr>, în Georgia, de Curtea Supremă a Georgiei, <http://www.supremecourt.ge>; și în Turcia, de Institutul Național de Statistică, <http://www.turkstat.gov.tr>.

Soluționarea litigiilor comerciale

OBSERVAȚII PRINCIPALE

- Trei orașe din Ungaria – Debrecen, Miskolc și Szekesfehervar – au o procedură de soluționare a litigiilor comerciale mai eficientă decât cea înregistrată în Lituania, care este liderul clasamentului statelor membre ale Uniunii Europene.
- Debrecen se evidențiază datorită unor măsuri inovatoare de gestionare a dosarelor denumite neoficial „Modelul Debrecen”, un model ușor de preluat de celelalte instanțe.
- În Bulgaria și Ungaria soluționarea litigiilor comerciale poate dura aproape de două ori mai mult, în orașul cu cea mai lentă procedură, decât în orașul cu cea mai rapidă procedură.
- Diferențele de punctaj în cadrul indicelui privind calitatea proceselor judiciare provin în principal din existența sau nu a secțiilor comerciale specializate în cadrul instanțelor și din caracteristicile sistemelor electronice de gestionare a dosarelor.
- Dacă în Bulgaria, România și Ungaria, capitalele ar obține performanțele pe care le înregistrează alte localități din țările respective, aceste state s-ar situa în primele 10 poziții în clasamentul global Doing Business 2017, în cadrul indicatorului privind ușurința soluționării litigiilor comerciale – Sofia și București pe locul 7 iar Budapesta pe locul 3.

Hotărârea instanței într-un litigiu comercial adus de un întreprinzător din Bulgaria se soluționează, de regulă, în interval de un an, cu excepția instanțelor din Sofia. Așa cum a remarcat un judecător, „Sofia e o lume diferită”. În timp ce judecătorii din celelalte orașe au nevoie de doar câteva zile pentru a analiza cererile de chemare în judecată, înainte de a dispune comunicarea către părât, în Sofia doar această etapă poate dura în jur de trei luni.

Bulgaria nu este singura țară în care performanțele instanțelor diferă de la un oraș la altul. În România, soluționarea litigiilor comerciale în instanță durează cu 50% mai mult în localitățile cu procedură mai lentă decât în cele în care procedura este mai rapidă. Diferențele sunt chiar mai evidente în Bulgaria și Ungaria, unde durata de soluționare a litigiilor comerciale este aproape dublă în orașele în care instanțele sunt mai lente decât cele în care instanțele sunt mai expeditiv.

În fiecare din aceste state cadrul legislativ este același în fiecare oraș. Apare prin urmare întrebarea, de ce există diferențe de performanță între ele? Cea mai mare diferență provine din modul de administrare a sistemului judecătoresc, inclusiv din utilizarea programelor informative pentru gestionarea dosarelor, respectarea termenelor și eficiența în instrumentarea internă a cauzelor.

Timpul alocat soluționării litigiilor comerciale este esențial deoarece executarea eficientă a contractelor este un element cheie pentru o dezvoltare și o creștere economică susținută¹. Statele cu un sistem judiciar mai eficient, în care instanțele pot impune efectiv executarea obligațiilor contractuale, beneficiază de piețe de creditare mai dezvoltate, precum și de un nivel mai înalt de dezvoltare economică în general². Un sistem judiciar mai puternic este de asemenea asociat cu o dezvoltare mai rapidă a societăților comerciale mici³. Per ansamblu, sporirea

eficienței sistemului judiciar poate contribui la îmbunătățirea mediului de afaceri, poate stimula inovația, poate atrage investiții străine directe și poate garanta venituri din impozite⁴.

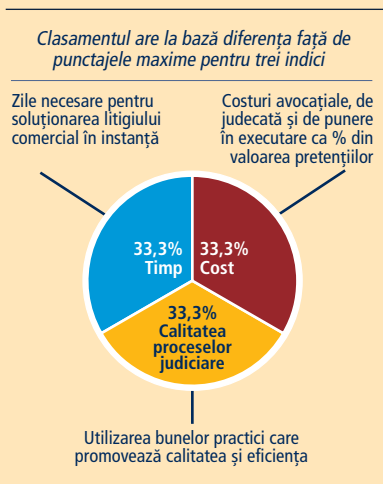
Dimpotrivă, acolo unde instituțiile legale sunt ineficiente, modificările legislative vor avea cel mai probabil un impact limitat. De asemenea, în cazurile în care practicile și procesele judiciare dintr-o țară sunt neunitare sau diferă semnificativ de la un oraș la altul, este dificil pentru societățile comerciale să facă previziuni rezonabile în cursul negocierilor, îndeosebi în aspecte contractuale. Această imprevizibilitate afectează desfășurarea activității, inhibă dezvoltarea mediului de afaceri și înrăutățește percepția asupra sistemului judiciar.

CUM FUNCȚIONEAZĂ SOLUȚIONAREA LITIGIILOR COMERCIALE ÎN BULGARIA, ROMÂNIA ȘI UNGARIA?

Potrivit analizei *Doing Business*, pentru a pune în executare o pretenție comercială precum cea din studiul de caz *Doing Business* întreprinzătorii din Bulgaria trebuie să se adreseze instanțelor regionale (районните съдилища), cei din Ungaria instanțelor districtuale (járásbíróságok) iar cei din România, curților de primă instanță (judecătorii)⁵. În toate cele trei state judecătorii analizează plângerile înainte de a dispune comunicarea actelor de procedură, comunicare care se face de regulă prin trimitere poștală normală expediată de instanțele din Ungaria și România și prin executor judecătoresc în Bulgaria. Procesele se desfășoară de-a lungul mai multor termene care, de regulă, nu sunt consecutive, ci eșalonate pe o anumită perioadă. După administrarea probelor, se așteaptă pronunțarea – dacă termenul de apel a expirat fără ca apelul să fi fost promovat, hotărârea judecătorească poate fi pusă în executare prin intermediul executorilor judecătorești privați⁶.

CE ANUME MĂSOARĂ INDICATORUL PRIVIND SOLUȚIONAREA LITIGIILOR COMERCIALE?

Doing Business prezintă termenele și costurile legate de soluționarea unui litigiu comercial în primă instanță. Studiul de caz pleacă de la premisa că un vânzător livrează bunuri la comandă unui cumpărător care refuză preluarea acestora, motivând că bunurile sunt necorespunzătoare calitativ. Pentru a pune în executare contractul de vânzare, vânzătorul depune o cerere de chemare în judecată la judecătoria locală, care audiază părțile pe fond. Înainte de pronunțarea unei decizii în favoarea vânzătorului, este numit un expert care să prezinte o opinie privind calitatea bunurilor în litigiu, ceea ce diferențiază acest caz de o simplă procedură de executare silită. *Doing Business* măsoară totodată indicele privind calitatea proceselor judiciare, care evaluează modul în care instanțele dintr-o anumită localitate au adoptat o serie de bune practici în patru arii: structura și procedura judecătorească, gestionarea dosarelor, automatizarea instanțelor și metode alternative de soluționare a litigiilor comerciale (a se vedea figura).

Care sunt observațiile principale?

În medie, orașele analizate în fiecare din aceste trei state depășesc media înregistrată de statele membre ale Uniunii Europene în cadrul indicatorului privind ușurința soluționării litigiilor comerciale. Într-adevăr, diferența medie față de punctajul maxim pentru aceste orașe din fiecare stat – 77,34 în Ungaria, 72,55 în Bulgaria și 71,65 în România – le-ar asigura un loc în primele 24 de state în clasamentul mondial. Unele orașe sunt chiar mai performante. Procesele rapide și costurile reduse permit orașelor Debrecen, Miskolc și Szekesfehervar (toate din Ungaria) să depășească Lituania, statul membru UE cu cea mai

eficientă procedură de soluționare a litigiilor comerciale, astfel cum este măsurată de *Doing Business*⁷.

Dintre cele 22 de orașe analizate, soluționarea litigiilor comerciale este cea mai ușoară în Debrecen, unde costurile sunt mici (13,8% din valoarea pretențiilor) iar pronunțarea și punerea în executare a unei hotărâri judecătorești durează doar 11 luni. Brașov (România) rămâne mult în urmă din cauza întâzierilor procesuale și a punerii în executare dar și a onorariilor de expert și a cheltuielilor de judecată relativ mari comparativ cu cele din celelalte 21 de orașe (tabelul 7.1). Majoritatea celor 22 de orașe depășesc media UE în

cea ce privește rapiditatea, costurile și calitatea procesului (figura 7.1).

Locația contează: în funcție de orașul în care este situată o societate comercială, dintre cele 22 de orașe comparate, timpul necesar pentru soluționarea unui litigiu comercial și pentru punerea în executare a hotărârii judecătorești diferă cu până la 13 luni. În Plevna (Bulgaria) sunt necesare aproape 10 luni, în timp ce în Brașov (România), sunt necesare 23 de luni, aproape la fel de mult ca în Polonia și Slovacia. Dintre statele membre UE, soluționarea litigiilor comerciale durează cel mai puțin în Luxemburg și Suedia – puțin peste 10 luni.

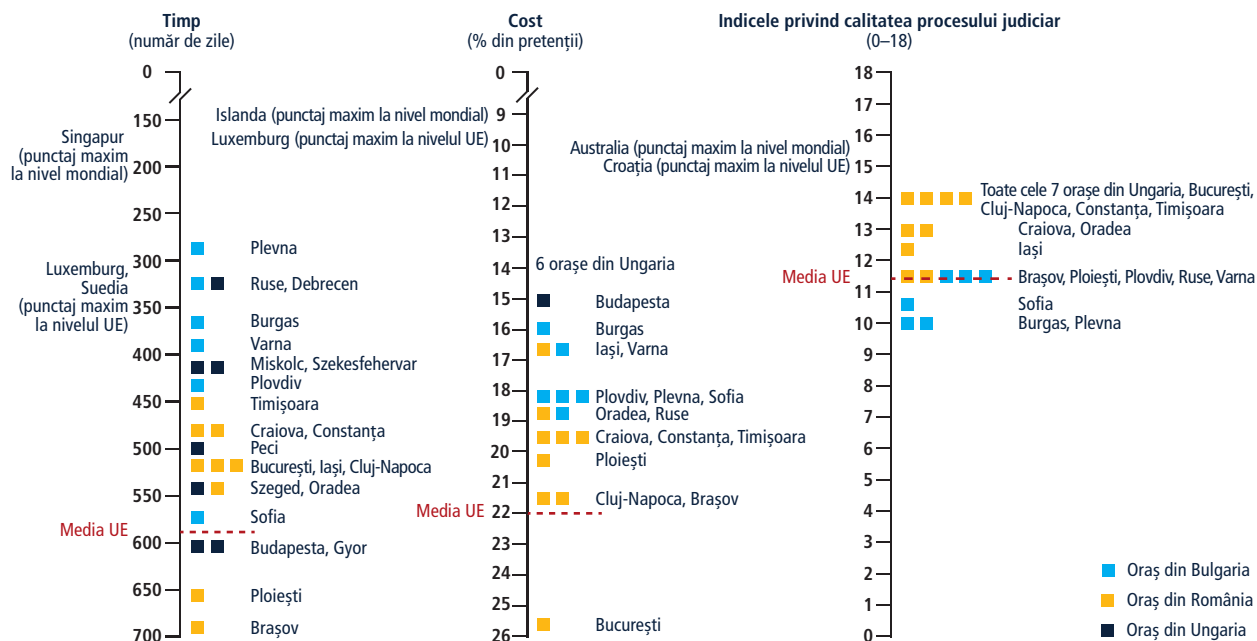
TABELUL 7.1 Soluționarea litigiilor comerciale în Bulgaria, România și Ungaria —unde este mai ușor?

Oraș (stat)	Poziție	Diferența față de punctajul maxim (0-100)	Timp (număr de zile)	Cost (% din valoarea pretențiilor)	Indicatorul privind calitatea proceselor judiciare (0-18)
Debrecen (Ungaria)	1	81,72	330	13,8	14,0
Miskolc (Ungaria)	2	79,53	410	13,8	14,0
Szekesfehervar (Ungaria)	3	79,12	425	13,8	14,0
Peci (Ungaria)	4	77,07	500	13,8	14,0
Timișoara (România)	5	76,13	455	19,6	14,0
Szeged (Ungaria)	6	75,98	540	13,8	14,0
Ruse (Bulgaria)	7	75,38	321	19,0	11,5
Constanța (România)	8	75,04	495	19,6	14,0
Varna (Bulgaria)	9	74,23	395	16,7	11,5
Gyor (Ungaria)	10	74,20	605	13,8	14,0
Budapesta (Ungaria)	11	73,75	605	15,0	14,0
Plevna (Bulgaria)	12	73,63	289	18,6	10,0
Craiova (România)	13	73,37	491	19,4	13,0
Cluj-Napoca (România)	14	73,34	527	21,8	14,0
Burgas (Bulgaria)	15	72,68	361	15,9	10,0
Iași (România)	16	72,64	522	16,6	12,5
Plovdiv (Bulgaria)	17	72,36	440	18,4	11,5
București (România)	18	72,25	512	25,8	14,0
Oradea (România)	19	72,01	549	18,8	13,0
Sofia (Bulgaria)	20	67,04	564	18,6	10,5
Ploiești (România)	21	65,86	653	20,2	11,5
Brașov (România)	22	64,24	689	21,9	11,5

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Clasamentul se bazează pe diferența medie față de punctajul maxim pentru timpul și costurile aferente soluționării litigiilor comerciale, precum și pentru indicele privind calitatea proceselor judiciare. Diferența față de punctajul maxim este standardizată și variază între 0 și 100, 100 reprezentând punctajul pentru cele mai bune practici (cu cât punctajul este mai mare, cu atât este mai bine). Pentru mai multe detalii, a se vedea capitolul „Despre *Doing Business* și *Doing Business in Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria*”. Datele pentru București, Budapesta și Sofia au fost revizuite de la publicarea *Doing Business 2017*. Setul complet de informații poate fi consultat pe pagina de internet a *Doing Business* la <http://www.doingbusiness.org>.

FIGURA 7.1 Majoritatea orașelor din Bulgaria, România și Ungaria depășesc media UE din punct de vedere al rapidității, costurilor și calității soluționării litigiilor comerciale

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Mediile pentru UE se bazează pe datele la nivel de stat pentru 28 de state membre UE. Din motive practice, orașele cu timpi sau costuri similare sunt grupate pe categorii. A se vedea tabelul 7.1 pentru date mai exacte privind indicatorii.

Toate cele șapte orașe comparate în Ungaria depășesc media UE din punct de vedere al costurilor și calității proceselor judiciare și doar două, din punct de vedere al timpului necesar soluționării litigiilor comerciale. Debrecen deține supremația la nivelul tuturor celor 22 de orașe, iar Budapesta ocupă ultimul loc între orașele din Ungaria și locul 11 din toate cele 22. Diferența se datorează în principal timpului mai lung necesar judecării și a punerii în executare și costurilor mai mari cu experții în Budapesta. Toate orașele din Ungaria beneficiază de onorarii avocațiale mici și cheltuieli de judecată inițiale mici, precum și de punctaje mari în cadrul indicelui privind calitatea proceselor judiciare, aspecte legate de utilizarea serviciilor electronice avansate (e-filing și e-payment) și al unui sistem bine pus la punct de gestionare a dosarelor. Într-adevăr, dacă Ungaria (reprezentată de Budapesta) ar avea cele mai bune performanțe înregistrate la nivelul celor șapte orașe din punct de

vedere al timpului, costurilor și calității procesului, aceasta s-ar situa pe locul 3 în clasamentul privind ușurința soluționării litigiilor comerciale în *Doing Business 2017*.

Cele mai mari diferențe de performanțe se înregistrează între cele nouă orașe din România. În timp ce Timișoara și Constanța sunt pe locul 10 din cele 22 de orașe analizate, Ploiești și Brașov se află la coada clasamentului.

Per ansamblu, majoritatea orașelor din România se situează în jumătatea inferioară a clasamentului, din cauza întârzierilor înregistrate în timpul proceselor și a costurilor mari pe care trebuie să le avanseze reclamantul. Cu toate acestea, dacă România (reprezentată de București) ar obține cele mai bune performanțe înregistrate la nivelul celor nouă orașe la capitolul timp, costuri și calitate, ea s-ar situa la rândul ei în topul celor mai eficiente 10 state din lume în raportul *Doing Business 2017*.

Orașele bulgărești Ruse și Varna aparțin grupului de 10 orașe comparate în care soluționarea litigiilor comerciale este mai ușoară și câștigă puncte importante în cadrul indicelui privind calitatea proceselor judiciare, având punctajele cele mai mari din țară, deși mai mici decât cele ale contracandidatelor din Ungaria și România. Pe de altă parte, Sofia are cele mai slabe performanțe la nivelul Bulgariei, clasându-se pe locul 20 din 22. O serie de impedimente procedurale încetinesc ritmul soluționării litigiilor comerciale în Sofia. În plus, judecătorii din Sofia au multe dosare de soluționat, iar instanțelor le lipsește un sistem eficient de gestionare a cauzelor. Dacă Bulgaria (reprezentată de Sofia) ar obține cele mai bune performanțe dintre cele șase orașe analizate din punct de vedere al timpului, costurilor și calității, ea s-ar situa la rândul ei în primele 10 state din clasamentul *Doing Business 2017*.

Ce diferențe există din punct de vedere al timpului?

În toate cele trei state, unul dintre motivele uzuale de întârziere în depunerea și comunicarea actelor de procedură îl constituie revizuirea formală a cererii de chemare în judecată, îndeosebi pentru a corecta erorile din calculul taxelor de timbru. În timp ce depunerea și comunicarea actelor de procedură necesită împreună 40 de zile în medie la nivelul UE, această formalitate durează cu aproape două săptămâni mai mult în medie în Ungaria și cu trei săptămâni mai mult în Bulgaria.

Totuși, există și între orașele din Ungaria două localități în care depunerea și comunicarea actelor procedurale durează doar 40 de zile – este vorba de Debrecen și Miskolc. Judecătorii din aceste două orașe par să fie riguroși în a impune părților să respecte cerințele și sunt dispuși chiar să respingă cererile de chemare în judecată care nu le respectă. Pe de altă parte, depunerea și comunicarea actelor procedurale durează până la 60 de zile în Budapesta, Győr, Szeged și Szekesfehervar.

În Bulgaria, analiza cererii de chemare în judecată, pe care judecătorii o realizează înainte de dispunerea comunicării, durează între 6 și 10 săptămâni în toate orașele cu excepția Sofiei, unde durează trei luni. Sunt mai mulți factori care influențează performanțele Curții de Justiție regionale din Sofia. Unul dintre factori îl reprezintă resursele umane, dar aceasta nu este cauza principală a întârzierilor. Judecătorii de aici au de soluționat mai multe dosare decât cei din restul țării, dar nu mai multe decât ar fi de așteptat într-o capitală a unui stat membru UE. Un studiu efectuat de Banca Mondială în 2015 a identificat o multitudine de factori care, împreună, contribuie la acumularea întârzierilor. Litigiile comerciale din Sofia sunt dificile și creează blocaje în administrarea cauzelor atât în această etapă cât și pe parcursul întregului proces. Chiar și amplasarea fizică a clădirilor instanței este improprie soluționării cauzelor. Infrastructura tehnologiei informațiilor și

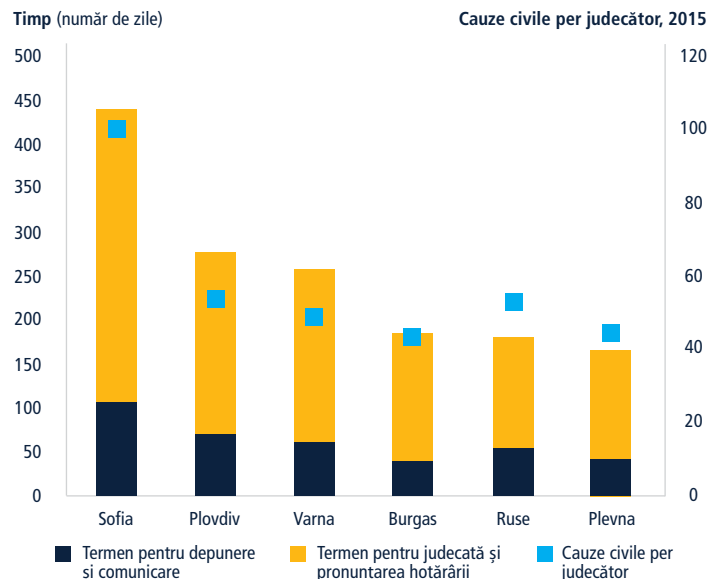
comunicațiilor este fragmentată, ceea ce face ca grefierii să fie obligați să utilizeze sisteme diferite pentru cauze diferite. Iar interacțiunea cu instanța poate fi dificilă, astfel încât pentru consultarea dosarului, de exemplu, este obligatorie deplasarea la instanță. Cu toate acestea, Sofia are un raport între personalul administrativ și judecători ușor peste media instanțelor regionale din orașele reședință ale Bulgariei, astfel că există oportunități de reducere a întârzierilor prin utilizarea mai judicioasă a personalului existent⁹.

În România, analiza cererilor de chemare în judecată de către instanțele din Oradea, Constanța și Timișoara durează puțin peste o lună. Potrivit judecătorilor, se întâmplă destul de rar să fie nevoiți să solicite petenților să-și revizuiască cererile. În schimb, în Ploiești, același proces durează aproape trei luni, multe cereri fiind înapoiate pentru revizuire, în majoritate cazurilor deoarece petenții au calculat greșit taxa de timbru.

În unele instanțe, cum ar fi cele din Craiova (România) și Sofia (Bulgaria), reclamanții au tendința de a lăsa calculul taxei de timbru la latitudinea judecătorilor, tocmai pentru a evita apariția erorilor. În Sofia, acest lucru prelungește și mai mult procesul deoarece impune mai multe formalități instanțelor care sunt deja destul de aglomerate, iar întârzierile fac dificilă transmiterea unui răspuns prompt către reclamant în ceea ce privește taxa de timbru corectă.

Adesea, instanțele care au puține cauze de soluționat le pot soluționa mai repede, însă acest lucru nu se întâmplă întotdeauna. Două orașe din Bulgaria, Plevna și Ruse, au cele mai scurte termene de judecată dintre cele 22 de orașe comparate, cu puțin peste patru luni⁹. Instanțele din aceste orașe au puține dosare spre soluționat – aproximativ 50 de cauze civile per judecător în 2015 – ceea ce le permite să respecte termenele limită și să se pronunțe rapid. Cu toate acestea,

FIGURA 7.2 În pofida similarității din punct de vedere al volumului redus de dosare, tribunalul regional din Plovdiv are nevoie cu 53% de mai mult timp decât cel din Ruse pentru a soluționa o cauză civilă

Surse: baza de date *Doing Business*, Consiliul Judiciar Superior din Bulgaria, „Date privind numărul de dosare alocate fiecărui judecător 2015”, anexa 83, în Tabele statistice rezumative privind activitățile instanței, 2015, disponibile la <http://www.vss.justice.bg/page/view/1082>.

Notă: Numărul de dosare se referă la cauzele alocate fiecărei poziții aprobate de judecător în fiecare instanță regională în 2015. Datele cu privire la numărul de dosare raportat la numărul de poziții efectiv ocupate nu au fost disponibile doar pentru cauzele civile.

mai puține dosare nu înseamnă neapărat rezultate mai rapide. Plovdiv are un număr de dosare per judecător (53,83) la fel de mic precum cel din Ruse (53,16), însă timpul necesar pentru pronunțarea unei hotărâri în Plovdiv este cu 53% mai mare. Similar, Varna are un număr de dosare alocat per judecător (48,88) similar celui din Plevna (44,68) însă ritmul de soluționare este cu 54% mai mic. Cu toate acestea, Curtea de justiție regională din Sofia este, cu siguranță, un caz special. Judecătorii din cadrul acesteia au de soluționat cu 85-130% mai multe dosare decât cei din instanțele regionale ale celorlalte cinci orașe comparate din Bulgaria, iar pronunțarea unei hotărâri judecătorești în aceste condiții durează 11 luni (figura 7.2).

Cea mai mare perioadă de timp necesară pentru faza procesuală este constatată în orașele românești Brașov, Oradea și Ploiești, de aproape 13 luni. Dintre cele nouă orașe românești analizate, Brașov și Ploiești au cel mai mare volum de dosare alocat unui judecător, după București¹⁰ – în Brașov parțial pentru că nu toate pozițiile de judecători sunt ocupate, ceea ce face să crească numărul de dosare al celorlalți judecători. Doar programarea unui prim termen într-un dosar din aceste două orașe poate dura între 2,5 și 4 luni. În Timișoara (România), faza procesuală durează mai puțin de 10 luni, în parte datorită numărului mai mic de dosare care permite stabilirea unor termene mai apropiate.

Orașul din Ungaria în care faza procesuală și pronunțarea hotărârii sunt cele mai rapide în medie datorează această celeritate unor măsuri pro-active de gestionare a dosarelor, denumite neoficial „Modelul Debrecen”. În cadrul Judecătoriei Debrecen faza procesuală și pronunțarea unei hotărâri judecătorești durează, de regulă, 7 luni. Judecătorii din Debrecen tind să analizeze atent cererile introductive, respingându-le pur și simplu pe cele care cuprind erori sau care nu reușesc să demonstreze eforturile făcute cu bună credință în vederea încheierii

unei înțelegeri înainte de a se ajunge în faza procesuală. Acest lucru a contribuit la îmbunătățirea calității cererilor de chemare în judecată depuse. În efortul de a asigura punctualitatea și de a evita amânările, judecătorii din Debrecen sunt totodată mai predispuși să sancționeze experții-parte care întârzie emiterea opiniei lor, reducând cu 1% onorariul acestora pentru fiecare zi de întârziere.

Aceste practici aplicate în Debrecen sunt stipulate în legislația națională și nu sunt noi pentru managementul judecătoresc în general. Diferența pare să rezide în faptul că judecătorii din Debrecen înțeleg să facă din regulile procedurale literă de lege în scopul asigurării unui management pro-activ al dosarelor. Acest lucru sugerează că în orice instanță din Ungaria – și, de altfel, de oriunde – aceste măsuri s-ar putea aplica pentru a îmbunătăți performanțele.

O altă diferență în Debrecen constă în faptul că termenele sunt acordate trei zile pe săptămână în loc de două zile, așa cum se întâmplă în majoritatea celorlalte orașe din Ungaria. Acest lucru pare să contribuie la rândul său la asigurarea punctualității și încurajează gestionarea eficientă a timpului judecătorilor, a personalului și a părților.

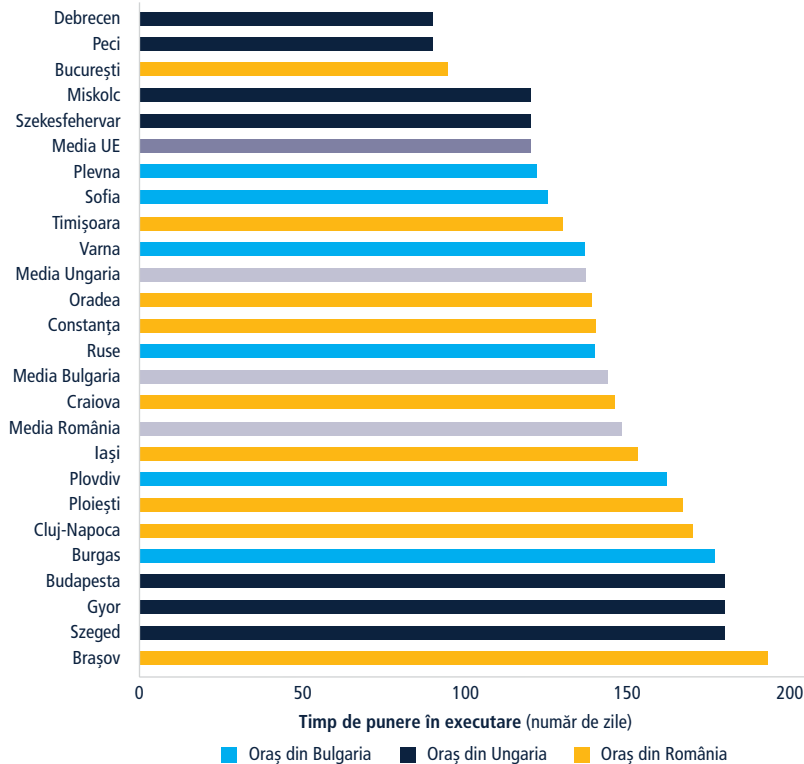
Între timp, în Budapesta, Gyor și Peci, faza procesuală și pronunțarea unei hotărâri judecătorești durează de regulă un an. În Budapesta, judecătorii se ocupă de un număr mai mare de cauze comerciale iar judecătorii și avocații susțin că acestea tind să fie din ce în ce mai complexe. În Gyor, judecătorii raportează că proximitatea față de graniță ușurează depunerea cererilor de chemare în judecată cu implicații transfrontaliere. Judecătorii din orașele ungurești cu o fază procesuală mai lentă susțin că numărul de dosare pe care le au de soluționat este mare, dosarele sunt mai complexe, piața duce lipsă de experți care să emită opinii și instanțele se confruntă cu întârzieri în obținerea expertizelor solicitate. Întârzierile sunt agravate de lipsa unui sistem care să realoce cu ușurință

judecătorii ce pot ocupa temporar locurile vacante lăsate de cei care absentează pentru mai mult timp.

În ceea ce privește executarea silită a hotărârilor judecătorești, doar 5 dintre cele 22 de orașe egalează sau depășesc media UE privind timpul necesar (figura 7.3). Executarea silită necesită relativ același număr de zile în medie în Bulgaria, România și Ungaria. Cu toate acestea, la nivel de oraș perspectiva este diferită. În Ungaria, executarea silită a unei hotărâri judecătorești durează cam de două ori mai mult în Budapesta, Gyor și Szeged decât în Debrecen și Peci, unde sunt necesare doar trei luni. Unul din principalele motive de întârziere îl constituie obținerea unui exemplar al hotărârii judecătorești în scopul executării silite, încuviințarea cererii de executare silită și apoi comunicarea ordinului de executare silită de către instanță către executorul judecătoresc. Creditorii din Ungaria nu au posibilitatea să aleagă executorul care va pune în executare cererea lor; în schimb, instanța desemnează un executor potrivit anumitor criterii printre care și adresa debitorului. Diferențe similare de timp există și în România, unde executarea silită a unei hotărâri judecătorești durează în București jumătate din timpul necesar în Brașov.

Un motiv des întâlnit de nemulțumire în toate cele trei state îl constituie dificultatea identificării unor active care să poată fi poprite în vederea executării silite. Adesea, registrul comerțului furnizează adrese ale societăților comerciale care nu mai sunt actuale, ceea ce complică identificarea activelor ce pot fi executate. În plus, accesul la alte baze de date se poate dovedi dificil. În România, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești a încheiat un acord cu Agenția Națională de Administrare Fiscală care permite executorilor judecătorești să acceseze baza de date a acesteia în schimbul unei taxe. Cu toate acestea, Agenția Națională de Administrare Fiscală nu are acces la informațiile privind impozitele și taxele locale. Executorii judecătorești din anumite orașe din România au încheiat

FIGURA 7.3 Doar 5 dintre cele 22 de orașe egalează sau depășesc media UE în ceea ce privește timpul necesar pentru executarea silită a hotărârilor judecătorești

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Mediile pentru Bulgaria, România și Ungaria se bazează pe datele pentru orașele analizate din fiecare țară. Media pentru UE se bazează pe datele la nivel de stat pentru 28 de state membre.

așadar acorduri separate cu primăriile pentru a avea acces la bazele lor de date, așa cum s-a întâmplat în Brașov și Iași.

Care sunt factorii principali care influențează costurile?

Costul soluționării unui litigiu comercial este cel mai mic în Ungaria, unde reprezintă 14% din valoarea pretențiilor, în medie, și cel mai mare în România, unde reprezintă 20,4%. Într-adevăr, costurile din Ungaria sunt printre cele mai mici din UE deoarece onorariile avocațiale și cheltuielile de judecată ce trebuie avansate inițial sunt mici. În România, costurile mari legate de executarea silită sunt cele care influențează cel mai mult costul general.

În medie, onorariile avocațiale, calculate ca procent din venitul pe cap de locuitor reprezintă în Bulgaria aproape dublu

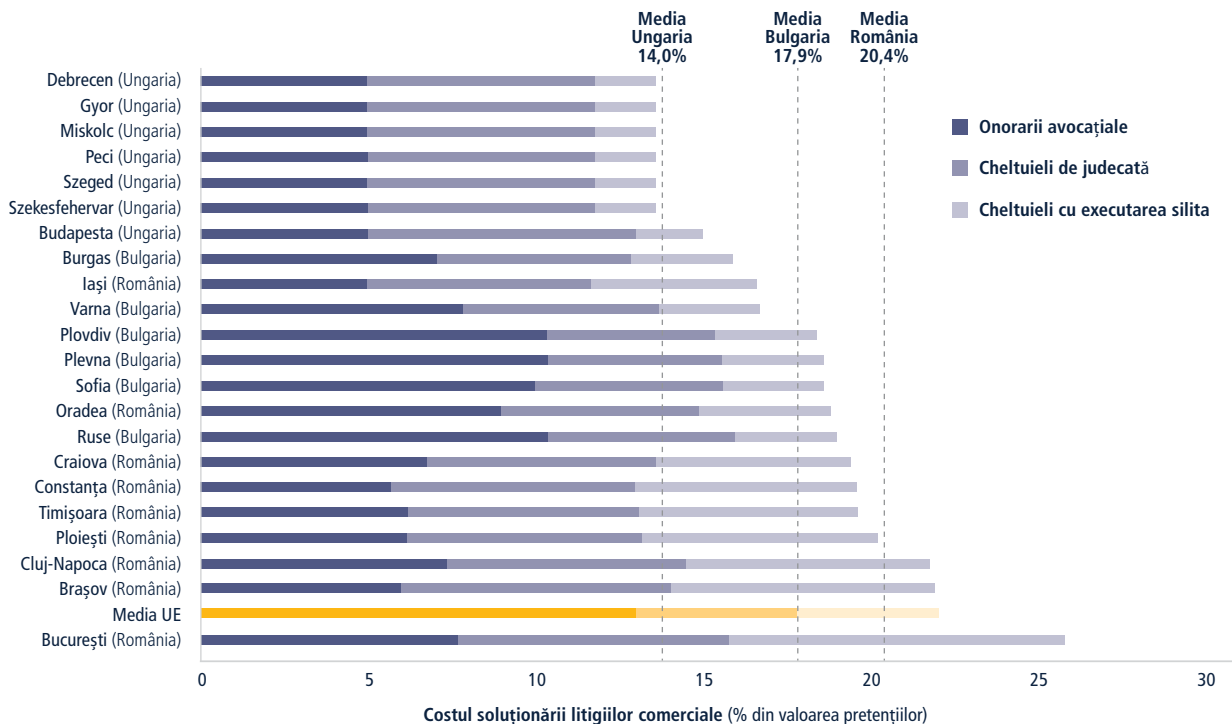
celor din Ungaria¹¹. Cu toate acestea, chiar și în Bulgaria aceste onorarii sunt sensibil mai mici decât media UE de 13% din valoarea pretențiilor. Onorariile avocațiale tind să varieze de la un oraș la altul deoarece se bazează pe tarifele practicate pe piață. Totuși, în Ungaria, unde avocații par să practice în mai multe orașe datorită proximității geografice combinate cu infrastructura rutieră bună, nu există diferențe notabile între onorariile acestora. Cu excepția municipiului Oradea, nici în orașele din România nu există diferențe prea mari în ceea ce privește onorariile avocațiale. În Iași, acestea se ridică la 5% din valoarea pretențiilor, iar în București la 7,7%. În Oradea ele ajung la 9%, un procent care, potrivit avocaților din zonă, se datorează pe de o parte numărului mic de avocați din oraș și pe de altă parte absenței unei piețe mai mari în vecinătate care ar putea deservi orașul.

În Bulgaria există un tarif minim pe care avocații îl pot percepe dar pentru onorarii mai mari avocatul poate negocia cu fiecare client¹². Onorariile pentru o cauză comercială în care valoarea pretențiilor reprezintă dublul venitului pe cap de locuitor (ca în studiul de caz *Doing Business*), ar fi, potrivit avocaților, peste tariful minim. Onorariile avocațiale sunt mai mari în Plevna, Plovdiv și Ruse – 10,45% din valoarea pretențiilor. La nivelul celorlalte orașe din Bulgaria, cele mai mici onorarii se înregistrează în Burgas – 7,1% din valoarea pretențiilor. Avocații din Burgas susțin că cel mai probabil onorariile sunt mai mici acolo din cauza pieței mai mari a serviciilor avocațiale și a scăderii pe care aceasta a suferit-o alături de societățile comerciale în timpul crizei financiare.

Alături de onorariile avocațiale, cheltuielile suportate pe parcursul judecății au cea mai mare pondere în costul soluționării litigiilor comerciale deși ele nu sunt foarte diferite la nivelul fiecărei țări (figura 7.4). Taxele de timbru, care se calculează la valoarea pretențiilor, pot varia de la 3,7% în România și 4% în Bulgaria, la 6% în Ungaria. Taxele de timbru nu variază de la un oraș la altul în interiorul acestor state deoarece sunt reglementate la nivel național. Taxele de timbru împreună cu onorariile experților, care reprezintă, de regulă, 1-2% din valoarea pretențiilor, ridică valoarea cheltuielilor de judecată din aceste state la mai mult decât media UE care este de 4,8% din valoarea pretențiilor.

România are cel mai mare cost mediu de executare silită a hotărârilor judecătorești dintre cele trei state – dublul costului din Bulgaria și triplul costului din Ungaria. În România, executorii judecătorești solicită adesea unele sume în avans pentru a-și acoperi cheltuielile pentru confiscarea și valorificarea bunurilor mobile ale debitorilor. În afară de aceste avansuri, cea mai mare cheltuială o reprezintă onorariul evaluatorului și organizarea licitației. Costurile acestor proceduri, care nu sunt reglementate, pot varia semnificativ în

FIGURA 7.4 Alături de onorariile avocațiale, cheltuielile suportate pe parcursul judecării au cea mai mare pondere în costul soluționării litigiilor comerciale

Sursa: baza de date Doing Business.

Notă: Mediile pentru Bulgaria, România și Ungaria se bazează pe datele pentru orașele analizate din fiecare țară. Media pentru UE se bazează pe datele la nivel de stat pentru 28 de state membre.

România. În București, spre exemplu, deși procedura executării silite este cea mai rapidă dintre cele 22 de orașe comparate, organizarea unei licitații poate costa de trei ori mai mult decât în Oradea. În Bulgaria și Ungaria se obișnuiește ca executorii judecătorești să primească doar un avans – care este stabilit prin lege la nivel național în fiecare din aceste state și, prin urmare, nu variază de la un oraș la altul – și să-și recupereze cheltuielile din veniturile obținute în urma valorificării bunurilor.

Care sunt bunele practici judiciare care sunt uzitate?

Ungaria a adoptat cele mai multe bune practici judiciare așa cum sunt acestea măsurate de indicatorul privind calitatea proceselor judiciare, urmată îndeaproape de România. Punctajul mediu obținut de Ungaria în cadrul acestui indice este de 14,0, iar al României, de 13,1 – ambele depășind media UE de 11,3. Punctajul

mediu al Bulgariei, de 10,8, reflectă în principal lipsa secțiilor comerciale specializate la nivelul instanțelor regionale în anumite orașe¹³, lipsa instanțelor pentru cauze minore sau a procedurii de urgență, precum și limitarea cauzelor care ar putea fi soluționate prin arbitraj.

Punctajul înregistrat de Ungaria în ceea ce privește bunele practici judiciare nu relevă diferențe între orașele acesteia (figura 7.5). În Bulgaria și România însă, diferențele provin din disponibilitatea instanțelor sau a secțiilor specializate în cauze comerciale și din caracteristicile sistemelor electronice de gestionare a dosarelor. În România, toate orașele cu excepția Brașov, Iași și Ploiești dispun de secții comerciale specializate, care soluționează cauze comerciale cu valori de peste 200.000 RON. În Bulgaria, Burgas și Plevna nu dețin secții comerciale specializate, în timp ce în alte orașe instanțele regionale au judecători

care se ocupă exclusiv de cauzele comerciale.

Atât Ungaria cât și România dispun de sisteme electronice de gestionare a dosarelor care sunt în mare parte unificate, toate instanțele fiind servite de același software. Sistemul Informațional Judiciar Integrat (BIIR) din Ungaria permite judecătorilor nu doar să urmărească stadiul dosarelor ci și să transmită notificări avocaților. Sistemul de gestiune informatizată a dosarelor de instanță (ECRIS – Electronic Court Record Information System) oferă cu mult mai multe funcționalități judecătorilor decât părților la proces. Unele orașe au avut inițiative proprii de îmbunătățire a accesului părților la documentele din dosar. Spre exemplu, în Cluj-Napoca și Timișoara instanțele au dezvoltat în acest scop un software denumit „Infodosar”. Alte orașe, precum Iași, au beneficiat de portalul Ministerului Justiției (portal.just.ro) care

FIGURA 7.5 Există diferențe în bunele practici judiciare între orașele din Bulgaria și România, dar nu și între orașele din Ungaria

	Structura instanțelor și procedurile				Gestionarea dosarelor				Automatizarea instanțelor			Metode alternative de soluționare a litigiilor comerciale									
	Instanță sau secție comercială specializată	Instanță pentru cauze minore sau procedura de urgență	Sechestrul asigurator	Alocarea aleatorie a dosarelor	Termene limită standard pentru etape importante	Limitări legale ale amânărilor	Rapoarte de performanță	Existența etapei ante-procesuale	Funcționalități SGD electronice pentru judecători	Funcționalități SGD electronice pentru avocați	Depunerea electronică a documentelor	Comunicare electronică	Plata electronică a taxelor de timbru	Publicare electronică a hotărârilor	Lege consolidată pentru arbitraj comercial	Limitarea cauzelor ce pot fi soluționate prin arbitraj	Executarea clauzelor de arbitraj valabile	Mediere voluntară	Reglementarea medierii voluntare	Stimulente financiare pentru mediere	
Bulgaria	Burgas		●	●	●	◐	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	
	Plevna			●	●	◐	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Plovdiv	●		●	●	◐	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Ruse	●		●	●	◐	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Sofia	●		●	●	◐	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Varna	●		●	●	◐	●	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
România	Brașov		●	●	●		●	●			●	●		●	●	●	●	●	●	●	●
	București	●	●	●	●		●	●	●		●	●		●	●	●	●	●	●	●	●
	Cluj-Napoca	●	●	●	●		●	●	●		●	●		●	●	●	●	●	●	●	●
	Constanța	●	●	●	●		●	●	●		●	●		●	●	●	●	●	●	●	●
	Craiova	●	●	●	●		●	●	●		●	●		●	●	●	●	●	●	●	●
	Iași	●	●	●	●		●	●	●		●	●		●	●	●	●	●	●	●	●
	Oradea	●	●	●	●		●	●	●		●	●		●	●	●	●	●	●	●	●
	Ploiești	●	●	●	●		●	●	●		●	●		●	●	●	●	●	●	●	●
Timișoara	●	●	●	●		●	●	●		●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	
Ungaria	Budapesta	●	●	●	◐		●	●	●	●		●	◐	●	●	●	●	●	●	●	●
	Debrecen	●	●	●	◐		●	●	●	●		●	◐	●	●	●	●	●	●	●	●
	Gyor	●	●	●	◐		●	●	●	●		●	◐	●	●	●	●	●	●	●	●
	Miskolc	●	●	●	◐		●	●	●	●		●	◐	●	●	●	●	●	●	●	●
	Peci	●	●	●	◐		●	●	●	●		●	◐	●	●	●	●	●	●	●	●
	Szeged	●	●	●	◐		●	●	●	●		●	◐	●	●	●	●	●	●	●	●
	Szekesfehervar	●	●	●	◐		●	●	●	●		●	◐	●	●	●	●	●	●	●	●

● puncte pline ◐ puncte parțiale

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Notă: Figura arată în care dintre localități au fost adoptate bune practici judiciare, astfel cum au fost măsurate de indicele privind calitatea proceselor judiciare. Pentru mai multe detalii, a se vedea notele explicative ale raportului. SGD = Sistemul de Gestionare a Dosarelor.

permite instanțelor să încarce formulare standardizate ce sunt utilizate în procese.

În Bulgaria, instanțe diferite utilizează sisteme diferite: sistemul utilizat de instanțele din Sofia are mai puține funcționalități decât cele utilizate de instanțele regionale din celelalte orașe analizate. Diversele sisteme software utilizate în instanțele regionale respective permit judecătorilor să vizualizeze calendarul de termene, să administreze documentele cauzei și să acceseze texte legislative. În Sofia unii judecători utilizează Microsoft Excel în completarea sistemelor existente, program în care nu sunt încărcate toate documentele și care nu îngăduie

judecătorilor utilizarea sa în toate etapele procesului.

CE POATE FI ÎMBUNĂTĂȚIT?

Analiza cuprinsă în acest capitol, referitor la soluționarea litigiilor comerciale în Bulgaria, România și Ungaria, relevă anumite aspecte care pot fi ameliorate.

Adminstrarea eficientă a fazei premergătoare procesului BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA

Dezvoltată inițial în Statele Unite ale Americii în anii 1930, practica recurgerii la concilierea premergătoare procesului ca

instrument de gestionare a cauzei s-a răspândit în Europa, inclusiv în 11 state membre UE¹⁴, fără însă a ajunge și în Ungaria și România, și fiind utilizată doar în anumite tipuri de cauze în Bulgaria. Judecătorii din aceste țări nu apelează la concilierea ante-procesuală pentru cauzele comerciale, deși această practică poate conduce la eficientizarea procesului. Organizate după depunerea cererii de chemare în judecată, aceste întâlniri neoficiale sunt menite să clarifice și să restrângă obiectul litigiului și să impulsioneze părțile să încheie o înțelegere. Printre elementele cheie pentru o conciliere ante-procesuală eficientă se numără dreptul judecătorului de a controla de timpuriu și permanent

evoluția dosarului, elaborarea unui calendar realist, relevant și obligatoriu al cauzei și promovarea soluționării timpurii a cauzei prin limitarea obiectului dedus judecătii¹⁵.

Judecătorii din Bulgaria care doresc să se inspire din bune practici nu trebuie să caute prea departe, întrucât chiar în Bulgaria, judecătorii care instrumentează cauze prioritare în procedură de urgență precum litigiile de muncă sau litigiile privind drepturile de proprietate, organizează astfel de concilieri ante-procesuale. Această procedură nu a fost însă extinsă și la alte tipuri de cauze.

În cadrul Curții de Apel din Rovaniemi, Finlanda, practica judiciară constă în a personaliza un program pentru fiecare cauză și a oferi instrucțiuni părților privind termenul estimativ pentru faza ante-procesuală, audierile ante-procesuale și

proces. Calendarele detaliate de termene sunt comunicate anterior părților¹⁶. Judecătorii din Australia de Vest administrează în mod activ dosare în vederea soluționării lor chiar în etapa ante-procesuală. Scopul este acela de a asigura soluționarea cauzelor civile în interiorul unui interval de 12 luni și de a avea doar 2-3 cauze din 100 care ajung în faza de proces¹⁷. Etapa concilierii ante-procesuale reprezintă de asemenea un element cheie și în sistemul judecătoresc din Norvegia, renumit pentru gestionarea activă a dosarelor (casetă 7.1).

În afară de introducerea concilierii ante-procesuale, instanțele din Bulgaria, România și Ungaria ar putea lua în considerare efectuarea unei analize aprofundate a litigiilor comerciale, pe parcursul perioadei cuprinse între depunerea cererii de chemare în judecată și primul termen – cum ar fi, analiza actelor

necesare pentru primirea cererilor, acordarea termenelor, comunicarea actelor de procedură și asigurarea prezenței martorilor și a experților. Identificarea unor metode de simplificare și structurarea a acestor proceduri ar putea contribui la sporirea predictibilității termenelor, la asigurarea pregătirii pentru termen și la reducerea întârzierilor.

Stabilirea unor termene legale de acordare a amânărilor **BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA**

Stabilirea, prin consultări cu părțile, a unui calendar clar, rezonabil și realist al cauzei precum și a unor reguli clare care limitează acordarea amânărilor face parte integrantă din eforturile de gestionare eficientă a dosarelor. În absența unor reguli care să impună termene limită, aceste eforturi devin rapid inutile. În 1984 Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a recomandat acordarea a maxim

CASETA 7.1 O abordare integrată a modului de gestionare a cauzelor în instanțele din Norvegia

Norvegia și-a modernizat complet procedura civilă în 2008, introducând un model integrat ce limitează cauzele civile la un singur termen principal, atribuind un rol mai mare concilierii ante-procesuale pregătitoare și limitând strict numărul de amânări ce pot fi acordate în cauză^a. Astfel de bune practici privind administrarea cauzelor pot contribui la reducerea numărului de cauze încredințate judecătorilor și pot accelera realizarea actului de justiție. După ce judecătoria din Midhordland, Norvegia, a introdus concilierea premergătoare în cauzele civile, peste 80% din aceste cauze s-au finalizat prin încheierea unor înțelegeri, evitându-se astfel procesele în instanță^b.

Judecătoria din Nedre Romerike a aplicat de asemenea cu succes tehnicile de conciliere ante-procesuală. Judecătorii stabilesc întâlniri la scurt timp după depunerea cererii de chemare în judecată și permit avocaților să participe atât în persoană cât și telefonic. Judecătorul și părțile stabilesc pașii de urmat în cauză și clarifică pretențiile și susținerile principale. Ei dezbate de asemenea probele pe care părțile intenționează să le administreze, stabilesc termene limită și datele și numărul de zile necesar pentru pregătirea termenului principal. Termenele sunt stabilite în conformitate cu standardele generale care prevăd un interval de șase luni pentru cauzele civile obișnuite și de trei luni pentru cele privind pretenții minore. În ceea ce privește amânările, instanța are de asemenea o abordare restrictivă: dacă un avocat nu este disponibil, administratorii insistă ca dosarul să fie preluat de un alt avocat din cadrul aceleiași societăți de avocatură. Amânările se acordă rar și în general pentru motive de boală, justificate prin prezentarea unui certificat medical^c.

Prevalența considerațiilor instanței reprezintă o trăsătură centrală a sistemului judiciar norvegian. Judecătorii personalizează procedura și ghidează părțile prin identificarea aspectelor disputate și a faptelor necontestate. Ei au datoriat de a stimula soluționarea în fază incipientă a litigiilor, decid dacă medierea este oportună în cauza respectivă și pot înainta dosarul spre mediere para-judiciară, care este disponibilă pentru toate cauzele civile din 2008^d.

a. Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ – din engleză, European Commission for the Efficiency of Justice), “Raport privind aplicarea principiilor CEPEJ pentru administrarea termenelor în 7 judecătoria/instituții pilot (din Republica Cehă, Georgia, Italia, Norvegia, Elveția, Marea Britanie)” (CEPEJ, Strasbourg, 2011).

b. CEPEJ, “Compendiu de ‘bune practici’ privind managementul termenelor în proceduri judecătorești” (CEPEJ, Strasbourg, 2006).

c. CEPEJ, “Raport privind aplicarea principiilor CEPEJ pentru administrarea termenelor în 7 judecătoria/instituții pilot (din Republica Cehă, Georgia, Italia, Norvegia, Elveția, Marea Britanie)” (CEPEJ, Strasbourg, 2011).

d. Laura Ervo și Anna Nylund, eds., Tendințe actuale în procedura premergătoare procesului: *Studiu comparativ privind țările nordice și fostele state comuniste* (Cham, Elveția: Springer International, 2016).

două termene (în faza premergătoare și în proces) și a recomandat, totodată, neacordarea niciunei amânări, exceptând cazul în care „intervenționale sau în alte situații excepționale și circumstanțe speciale”¹⁸. Doar opt state membre UE impun limitări ale amânărilor, limitări care sunt respectate efectiv în practică¹⁹. Toate acestea, inclusiv Bulgaria, se concentrează pe acordarea amânărilor exclusiv în situații neprevăzute și excepționale mai degrabă decât pe limitarea numărului total de amânări ce pot fi acordate²⁰. Nici România și nici Ungaria nu impun aceste tipuri de limitări privind amânărilor.

În Slovacia judecătoria Bratislava este obligată să se pronunțe la primul termen, amânărilor fiind permise doar pentru motive temeinice ce sunt consemnate la dosar. În Letonia judecătoria Riga nu poate amâna un termen fără a stabili mai întâi un nou termen. În Elveția, judecătoria din Dorneck-Thierstein acordă de regulă maxim două amânări²¹.

În paralel cu limitarea amânărilor, este de asemenea important să se analizeze aspectele legate de resursele judiciare disponibile, gestionarea dosarelor și infrastructură. Judecătorii copleșiți de numărul mare de dosare pot fi înclinați să acorde amânări; în absența unor tehnici eficiente de gestionare a dosarelor sau a unui sistem automatizat de gestionare a dosarelor, spre exemplu, amânărilor pot părea o metodă atractivă de abordare a volumului mare de muncă.

În încercarea de a soluționa problema amânărilor, instanțele ar trebui să monitorizeze numărul mediu pentru fiecare tip de cauză, precum și motivele amânărilor acordate. Conducerea instanțelor ar putea lua ulterior măsuri pentru a reduce numărul de amânări în timp și pentru a rezolva cele mai uzuale motive. Simpla introducerea a acestei practici de monitorizare poate contribui la consolidarea unei culturi a predictibilității termenelor, urgentarea cauzelor și reducerea frustrărilor cu care se confruntă judecătorii, personalul instanțelor și părțile deopotrivă.

Simplificarea modului de calcul și de analiză a cheltuielilor de judecată

BULGARIA, ROMÂNIA, UNGARIA

Judecătorii din Bulgaria, România și Ungaria realizează o analiză formală a unei cereri introductive înainte de a se pronunța asupra admisibilității acesteia și de a dispune comunicarea ei către părți. Judecătorii din unele orașe susțin de asemenea că o mare parte din cererile introductive trebuie corectate deoarece conțin erori, îndeosebi în ceea ce privește calculul cheltuielilor de judecată. Costul aferent timpului pe care judecătorii îl alocă verificării calculelor iar părțile îl alocă rectificării taxei de timbru poate depăși însăși taxa de timbru. Erorile de calcul pot conduce totodată la întâzieri procedurale.

Există mai multe măsuri ce pot fi luate pentru a reduce această risipă de resurse. Una dintre acestea este revizuirea grilelor de taxe pentru simplificarea modului de calcul. Bulgaria a stabilit cheltuielile de judecată la 4% din valoarea pretențiilor, iar Ungaria la 6%. În România, însă, există o grilă complicată care transformă calcularea taxei într-o adevărată provocare. De exemplu, pentru o cerere evaluată la 65.000 Lei, taxa de timbru este de 2.023 Lei + 2% din ceea ce depășește 38.790 Lei.

O altă măsură ar putea fi pregătirea grefierilor în vederea preluării de pe umerii judecătorilor a poverii examinării cererilor introductive din punct de vedere formal și al corectitudinii calculului taxelor de timbru. De asemenea, instanțele ar putea să pună la dispoziție un calculator de taxe online. Acest lucru ar putea crește acuratețea calculului taxelor de timbru, ar putea ajuta părțile să-și previzioneze mai exact cheltuielile de judecată și iar judecătorii ar beneficia de mai mult timp pentru a se concentra pe aspecte mai importante.

Statul american Virginia oferă un calculator online pentru instanțele sale. Părțile implicate în litigiu precizează instanța la care vor depune cererea introductivă,

tipul de cauză, valoarea pretențiilor și dacă vor avea sau nu nevoie de serviciile unui grefier (sheriff). Pagina respectivă generează apoi rezultatul privind valoarea taxei de timbru²². Serbia a introdus calculatoare online pentru anumite instanțe, cum ar fi judecătoria Leskovac și pentru anumite tipuri de cauze, spre exemplu în cadrul judecătoriei din Novi Sad²³.

Publicarea online a tuturor hotărârilor judecătorești de orice nivel

ROMÂNIA, UNGARIA

Publicarea hotărârilor judecătorești contribuie la consolidarea sistemului judiciar prin creșterea transparenței și a încrederii publicului. Este de asemenea vitală pentru un mediu de afaceri prosper. Publicarea informațiilor referitoare la soluționare unui litigiu comercial – îndeosebi în ceea ce privește interpretarea pe care instanța o dă legii și modul în care aplică legea – contribuie la creșterea predictibilității și la creșterea încrederii investitorilor cu privire la modul în care reglementările le afectează activitatea. Un studiu realizat în Comunitatea Statelor Independente arată că publicarea hotărârilor judecătorești contribuie la consolidarea certitudinii juridice²⁴.

În Bulgaria, publicarea hotărârilor judecătorești este consacrată de Legea privind sistemul judiciar (art. 64) iar hotărârile sunt disponibile spre consultare pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii (<http://legalacts.justice.bg>). Cu toate acestea, Bulgaria ar putea îmbunătăți acest registru online prin reducerea întâzierilor în publicarea hotărârilor judecătorești și amplificarea funcției de căutare.

În România, cele mai importante hotărâri ale Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt disponibile online (<http://www.scj.ro>). De asemenea, Consiliului Superior al Magistraturii colaborează cu Uniunea Barourilor pentru dezvoltarea unui portal de jurisprudență (ROLII) care adună hotărâri și decizii de toate nivelurile. Actualmente, eforturile se concentrează

pe eliminarea din hotărâri a informațiilor ce pot conduce la identificarea părților (sau „anonimizarea” acestora) astfel încât deciziile să poată fi publicate online. Inițial, s-a dorit strângerea laolaltă a 2 milioane de hotărâri judecătorești anonimizate până la finele anului 2016, scopul final fiind crearea unei baze de date cu 20 de milioane de hotărâri judecătorești de toate nivelurile, începând cu anul 2007²⁵.

În Ungaria, cauzele cu aplicabilitate generală sunt de regulă publicate online după îndepărtarea informațiilor de identificare deși uneori sunt disponibile doar extrase din acestea.

Introducerea depunerii electronice a documentelor și îmbunătățirea sistemului de plăți electronice **BULGARIA, ROMÂNIA**

Depunerea electronică a documentelor permite accesarea, procesarea, distribuirea și stocarea imediată a acestora. Acest lucru reduce timpul și efortul necesar, atât pentru cei care depun documentele cât și pentru personalul instanțelor. Printre bunele practici judiciare consemnate de Doing Business, depunerea electronică este una din cele mai puțin uzuale, aplicată în doar 28 din cele 190 de state comparate la nivel mondial. Implementarea depunerii electronice a documentelor nu este ușoară deoarece ea necesită în primul rând adoptarea legislației de autorizare precum și procurarea sistemelor de autentificare și dezvoltarea instrumentelor de tehnologia informației atât la nivel de instanță cât și la nivel de utilizator²⁶.

Ungaria a introdus cu succes depunerea electronică a documentelor în 2015, aceasta devenind obligatorie prin lege de la 1 iulie 2016, pentru cauzele comerciale între persoane juridice. În a doua jumătate a anului 2016, 40,57% din cauzele civile au fost depuse electronic²⁷. Avocații din Ungaria folosesc sistemul Perkapu care are la bază platforma existentă ÁNYK, pentru a comunica în siguranță cu instanțele. După depunerea unei plângeri,

sistemul generează o confirmare oficială de primire, tot electronic.

Implementarea unui sistem complet electronic pentru depunerea documentelor necesită timp, astfel încât nu e niciodată prea devreme pentru ca acest demers să fie întreprins. Italia a introdus depunerea electronică a documentelor în mod etapizat. Din 2005 până în 2009 sistemul a fost disponibil sub formă de pilot doar pentru pretenții pecuniare, în 5 din cele 165 de tribunale și curți de apel. Ulterior, legislația a fost actualizată pentru a extinde sistemul. Depunerea documentelor prin intermediul Sistemului Electronic Online pentru Cauze Civile (Processo Civil Telematico sau PCT) a devenit obligatoriu pentru ordonanțe președințiale și concluzii scrise în cauze civile noi, începând din 2014, pentru toate concluziile scrise la tribunalele de orice grad imediat după aceea și în 2015 la toate curțile de apel. Pentru a crește acest procent, unele instanțe au trecut chiar la acordarea de stimulente. În Marea Britanie, Serviciul Online de depunere Acțiuni în Pretenții aplică o taxă de timbru mai mică dacă cererile sunt depuse online²⁸.

Pe lângă depunerea electronică a documentelor, plățile electronice reprezintă un element central al sistemelor performante de gestionare a dosarelor. Sistemele judecătorești din Bulgaria, România și Ungaria dispun de capacitatea tehnică de a încasa online taxele de timbru și cheltuielile de judecată. Sistemul Ungariei este cel mai avansat în acest sens, deoarece beneficiază de o platformă dedicată care interconectează automat plata de dosarul aferent.

În România, plata se poate face prin transfer bancar în contul bancar al trezoreriei din localitatea respectivă. De teama fraudelor, mulți judecători nu acceptă o copie scanată a confirmării transferului și solicită, în schimb, o recipisă care a fost ștampilată în prealabil la sucursala băncii, pentru a se asigura că aceeași recipisă nu este utilizată ca dovadă a plății într-un alt dosar.

Instanțele din Bulgaria și România au difcultăți în a urmări plata taxelor de timbru aferente cauzelor, deoarece plățile nu sunt întotdeauna identificate corect. Simpla menționare a numărului de dosar pe ordinul de plată ar putea împiedica utilizarea aceluiași ordin de plată de mai multe ori. Nu în ultimul rând, o platformă dedicată care interconectează automat plățile de dosarele aferente ar permite instanțelor să urmărească mai ușor plățile.

Introducerea instanțelor pentru cauze minore sau a procedurilor simplificate de soluționare a cauzelor minore

BULGARIA

Soluționarea unui litigiu comercial poate fi consumatoare de bani și timp pentru întreprinderile mici și mijlocii. O soluție ar fi introducerea instanțelor pentru cauze minore sau a procedurii simplificate, instrumente ce pot urgenta soluționarea litigiilor minore, cu valoare relativ mică, prin renunțarea la multe formalități legale și utilizarea procedurii simplificate sau de urgență. Procese mai simple și reguli mai relaxate conduc la costuri mai mici pentru reclamanți, care pot depune cereri și își pot susține cauzele în fața instanței fără a fi necesară reprezentarea juridică. De asemenea, având în vedere că volumul de muncă este mai mic, taxele de timbru pot fi reduse iar judecătorii se pot pronunța mai repede.

În Bulgaria, unde nu există tribunale pentru cauze minore, o acțiune în pretenții în valoare de 1.000 Euro ar trebui să urmeze aceeași procedură ca și o cauză complexă în valoare de 1.000.000 Euro. Deloc surprinzător, potrivit unui sondaj UE privind litigiile dintre cetățeni UE și comercianți en-detail, furnizori sau parteneri de afaceri, consumatorii bulgari au fost cel mai puțin dispuși să se adreseze instanței pentru litigii în valoare mai mică de 2.000 Euro – doar 31% dintre aceștia răspunzând afirmativ²⁹.

Nu există o definiție universală a instanțelor sau a procedurilor pentru cauze minore. Statele membre UE care doresc

să asigure soluționarea eficientă a cauzelor minore abordează diferit problema. Majoritatea utilizează procedura simplificată pentru cauze minore în cadrul sistemului lor judecătoresc regional, doar Grecia și Malta având instanțe pentru cauze minore. Pragurile pot varia de la 1.000 Euro în Germania și Croația la zero în Marea Britanie, unde cauzele sunt evaluate în funcție de complexitatea lor³⁰.

Utilizarea evaluării datelor cauzei în vederea echilibrării volumului de muncă BULGARIA, ROMÂNIA

Odată ce o cauză comercială a fost promovată la o instanță din Bulgaria, primul termen este acordat de regulă, într-un interval de una până la trei luni – excepție face Sofia, unde, potrivit avocaților, durează cel puțin cinci luni sau uneori chiar mai mult pentru acordarea primului termen. Aglomerarea instanțelor din orașele mai mari din Bulgaria și îndeosebi din Sofia este binecunoscută. Comisia Europeană a constatat în repetate rânduri că alocarea inechitabilă a dosarelor este o problemă majoră în Bulgaria, îndeosebi în ceea ce privește alocarea personalului către diferitele instanțe³¹. Un studiu al Băncii Mondiale din 2015 a recomandat reorganizarea sistemului judiciar pentru eficientizarea și dezvoltarea acestuia pe baza unei evaluări a volumului de lucru. Studiul a identificat 13 judecătorii în care judecătorii au de soluționat 10 sau mai puține cauze pe lună și 6 tribunale regionale în care magistrații trebuie să se pronunțe în 20 sau mai puține dosare pe lună, cu mult sub media națională de 30 de dosare³².

Comisia Europeană a constatat de asemenea un dezechilibru între gradul de încărcare a diferitelor instanțe și în România. Studii similare efectuate de Banca Mondială în 2013 și 2014 au oferit recomandări privind distribuția echitabilă a dosarelor³³. Pe baza tuturor acestor informații, persoanele responsabile cu administrarea sistemului judiciar au demarat deja acțiuni în acest sens, reunite sub forma unei „Strategii de Dezvoltare

a Sistemului Judiciar 2015-2020” și au elaborat un plan de acțiuni în aprilie 2016, care va fi pus în aplicare cu ajutorul unei finanțări UE și prin împrumuturi acordate de Banca Mondială. Planul de acțiuni cuprinde redistribuirea judecătorilor, procurorilor și grefierilor potrivit unei analize a necesarului de resurse umane³⁴.

NOTE

- Gianluca Esposito, Sergi Lanau și Sebastiaan Pompe, „Reforma sistemului judiciar în Italia: factor esențial al creșterii economice”, Document de lucru FMI 14/32 (Fondul Monetar Internațional, Washington, DC, 2014); Maria Dakolias, *Performanțe judecătorești la nivel mondial: o perspectivă comparativă*, document tehnic Banca Mondială 430 (Washington, DC: Banca Mondială, 1999); Gwendolyn G. Ball și Jay P. Kesan, „Judecători, instanțe și dezvoltare economică: impactul capitalului uman judecătoresc asupra eficienței și corectitudinii sistemului judecătoresc” (lucrare prezentată în cadrul celei de-a 15 ediții a Conferinței Anuale privind Societatea Internațională pentru Economii Instituționale Noi, Stanford University, Stanford, CA, 16-18 iunie 2010), <http://papers.isnie.org/paper/716.html>; Daniel Klerman, „Infrastructură juridică, independența judiciară și dezvoltarea economică”, Seria de documente de lucru de drept și economie (University of Southern California – Facultatea de Drept, Los Angeles, 2006); Kenneth W. Dam, „Sistemul judiciar și dezvoltarea economică”, John M. Olin Document de lucru de drept și economie 287, seria a doua (University of Chicago Facultatea de Drept, Chicago, 2006); Virginia Rosales-López, „Economia performanțelor judecătorești: o analiză empirică”, *Jurnalul european de drept și economie* 25, nr. 3 (2008): 231-51.
- Kenneth W. Dam, „Sistemul judiciar și dezvoltarea economică”, John M. Olin Document de lucru de drept și economie 287, seria a doua (University of Chicago Facultatea de Drept, Chicago, 2006).
- Roumeen Islam, „Guvernează mai bine guvernele mai transparente?”, document de lucru cercetare politici 3077 (Banca Mondială, Washington, DC, 2003).
- Gianluca Esposito, Sergi Lanau și Sebastiaan Pompe, „Reforma sistemului judiciar în Italia: factor esențial al creșterii economice”, Document de lucru FMI 14/32 (Fondul Monetar Internațional, Washington, DC, 2014).
- Litigii comerciale cu pretenții în valoare de 22.086 leva în Bulgaria, 6.288.748 forinți în Ungaria, și 65.655 Lei în România, care reprezintă echivalentul venitului dublu pe cap de locuitor pentru fiecare stat. Pentru detalii, a se vedea notele explicative.
- În Bulgaria părțile implicate într-un litigiu pot apela atât la executori judecătorești publici cât și privați. Cu toate acestea, majoritatea părților în cauze comerciale preferă să apeleze la cei privați. În scopul acestei analize, acest capitol se referă la executarea silită realizată exclusiv de executori judecătorești privați.
- Banca Mondială, *Doing Business 2017: Oportunități egale pentru toți* (Washington, DC: Banca Mondială, 2016). La nivel mondial, Lituania ocupă locul 6 (cu un punctaj de 77,88) iar Republica Coreea ocupă locul 1 (cu un punctaj de 84,15).
- Banca Mondială, „Navigând printre procedurile judecătorești din Bulgaria” (Banca Mondială, Washington, DC, 2015), <http://documents.worldbank.org/curated/en/784131468184735141/Mapping-the-way-through-court-procedures-in-Bulgaria>.
- Calculat de la momentul la care plângerea este comunicată legal părții până la data la care termenul de apel împotriva deciziei în primă instanță a expirat.
- Consiliul Superior al Magistraturii din România, Rapoarte privind starea justiției (Raport privind starea justiției pentru anul 2015), anexa I, <http://www.csm1909.ro>.
- În termeni absoluți, onorariile avocațiale în cele trei state sunt relativ similare variind, în medie, de la 963 Euro în România la 1.062 Euro în Bulgaria.
- Art. 36 al Legii privind statutul avocatului stabilește dreptul avocaților de a fi remunerați. Valoarea remunerației nu poate fi mai mică decât cea prevăzută de Consiliul Superior al Baroului, în Ordinul 1 al Consiliului Superior al Baroului, pentru modificarea tarifelor avocațiale minime, publicat în Monitorul Oficial 84 din data de 24 octombrie 2016.
- Judecătorii secțiilor civile și comercială ale judecătorilor din Burgas și Plevna nu sunt specializați exclusiv în soluționare cauzelor comerciale.
- Baza de date *Doing Business*. Aceste state sunt: Austria, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Finlanda, Letonia, Lituania, Portugalia, Spania, Suedia și Marea Britanie.
- Heike Gramckow, Omniah Ebeid, Erica Bosio și Jorge Luis Silva Mendez, *Ghid de bune practici pentru instanțe: elemente utile pentru eficiența instanțelor și indicatorii Băncii Mondiale privind calitatea proceselor judiciare* (Washington, DC: Banca Mondială, 2016).
- Marco Fabri și Nadia Carboni, „Principiile pentru managementul termenelor: comentarii și exemple de practică” (Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției, Strasbourg, 2015).
- Heike Gramckow, Omniah Ebeid, Erica Bosio și Jorge Luis Silva Mendez, *Ghid de bune practici pentru instanțe: elemente utile pentru eficiența instanțelor și indicatorii Băncii Mondiale privind calitatea proceselor judiciare* (Washington, DC: Banca Mondială, 2016).
- Consiliul European, Comitetul de Miniștri, „Recomandarea nr. R (84) 5 a Comitetului de Miniștri către Statele Membre privind principiile de procedură civilă menite să îmbunătățească funcționarea justiției” (Consiliul European, Strasbourg, 1984), p. 2.

19. Baza de date *Doing Business*. Aceste state sunt: Bulgaria, Croația, Estonia, Germania, Letonia, Lituania, Olanda și Polonia.
20. Grecia este singurul stat membru UE care are un număr limitat de amânări, deși această regulă este rar respectată în practică.
21. Heike Gramckow, Omniah Ebeid, Erica Bosio și Jorge Luis Silva Mendez, *Ghid de bune practici pentru instanțe: elemente utile pentru eficiența instanțelor și indicatorii Băncii Mondiale privind calitatea proceselor judiciare* (Washington, DC: Banca Mondială, 2016).
22. „Calculul taxelor de timbru în cauzele civile din circuitul judecătoresc”, *Sistemul judiciar din Virginia*, Curtea Supremă a Virginiei, 2009, http://webdev.courts.state.va.us/cgi-bin/DJIT/ef_djs_ccfees_calc.cgi#ID_CALC_FRM.
23. Calculatoarele de taxe pot fi consultate la: <http://www.le.os.sud.rs/kalkulator-sudske-takse/>.
24. Paul Byfield, „Publicarea deciziilor secțiilor comerciale în Comunitatea vestică a Statelor Independente”, în *Drept și tranziție 2011: Înspre un sistem mai bun* (Londra: Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, 2011).
25. ROLII, „Lansarea Portalului de Jurisprudență Românească”, comunicat de presă, 11 decembrie 2015, <http://www.rolii.ro/stiri/58ad45a4e49009804800002c>.
26. Heike Gramckow, Omniah Ebeid, Erica Bosio și Jorge Luis Silva Mendez, *Ghid de bune practici pentru instanțe: elemente utile pentru eficiența instanțelor și indicatorii Băncii Mondiale privind calitatea proceselor judiciare* (Washington, DC: Banca Mondială, 2016); USAID (Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională, din engleză, U.S. Agency for International Development) și UNDP (Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite, din engleză, United National Development Program), „Analiza experienței și practicilor internaționale avansate pentru implementarea e-justiției și propuneri pentru dezvoltarea în continuare a sistemului informatic ‘E-SUD’ în Uzbekistan” (USAID, Washington, DC; și UNDP, New York, 2015).
27. Oficiul Național al Magistraților din Ungaria, „Efectul e-procedurilor”, comunicat de presă, 20 februarie 2017, <http://birosag.hu/en/media/aktualis/effect-e-procedures>.
28. Heike Gramckow, Omniah Ebeid, Erica Bosio și Jorge Luis Silva Mendez, *Ghid de bune practici pentru instanțe: elemente utile pentru eficiența instanțelor și indicatorii Băncii Mondiale privind calitatea proceselor judiciare* (Washington, DC: Banca Mondială, 2016).
29. Comisia Europeană, *Procedura europeană pentru cauze minore*, Eurobarometru special 395 (Bruxelles: Comisia Europeană, 2013), http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_395_en.pdf.
30. Banca Mondială, *Procedura de urgență în soluționarea cauzelor minore: experiența Statelor Membre UE* (Washington, DC: Banca Mondială, 2017), <http://documents.worldbank.org/curated/pt/670181487131729316/pdf/112769-WP-P161975-PUBLIC-FasttrackingSmallClaimsInEU.pdf>.
31. Comisia Europeană, „Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind progresele înregistrate de Bulgaria în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare”, COM (2017) 43 final (Comisia Europeană, Bruxelles, 2017), https://ec.europa.eu/info/effective-justice/rule-law/assistance-bulgaria-and-România-under-cvm/reports-progress-bulgaria-and-România_en.
32. Banca Mondială, „Revizuirea performanțelor judiciare, a volumului de dosare și a cheltuielilor în Bulgaria (2008-2014)”, (Banca Mondială, Washington, DC, 2015).
33. Pentru studiul din 2013, a se vedea Banca Mondială „Analiză funcțională a sistemului judiciar din România”, <http://documents.worldbank.org/curated/en/971981468293466653/pdf/796970WP0REVISOFuncionalOReview0EN.pdf>.
34. Strategia, dezvoltată de Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Justiției, Procurorul General și Înalta Curte de Casație și Justiție, poate fi consultată la <http://www.just.ro/strategii-si-politici/strategii-nationale/>.

Despre *Doing Business* și *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria*

- *Doing Business* măsoară aspecte ale legislației aplicabile mediului de afaceri, legislație ce afectează activitatea întreprinderilor locale, mici și mijlocii, astfel definite pe baza unor studii de caz standardizate, și care își au sediul în cel mai mare centru economic din fiecare stat. Pentru 11 dintre aceste state a fost analizată, de asemenea, și o a doua localitate.
- *Doing Business* acoperă 11 indicatori de reglementare a mediului de afaceri din 190 de țări. Zece dintre aceștia – constituirea unei societăți comerciale, obținerea autorizațiilor de construire, racordarea la rețeaua de electricitate, înregistrarea transferului dreptului de proprietate, obținerea unui credit, protecția investitorilor minoritari, plata taxelor și impozitelor, comerțul transfrontalier, soluționarea litigiilor comerciale și insolvența societăților – sunt luați în considerare în stabilirea diferenței față de punctajele maxime precum și a clasificării privind ușurința derulării afacerilor. *Doing Business* analizează de asemenea și caracteristici ale reglementărilor pieței muncii, care însă nu fac obiectul celor două măsurători menționate mai sus. *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria* acoperă doar cinci dintre indicatorii *Doing Business*: constituirea unei societăți comerciale, obținerea autorizațiilor de construire, racordarea la rețeaua de electricitate, înregistrarea transferului dreptului de proprietate și soluționarea litigiilor comerciale.
- *Doing Business* și *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria* au la bază patru surse principale de informații: legile și reglementările aplicabile, experții respondenți, guvernele statelor și localităților implicate și personalul regional al Grupului Băncii Mondiale.
- Guvernele utilizează raportul *Doing Business* ca sursă de informații obiective ce oferă detalii interesante asupra bunelor practici din întreaga lume. Majoritatea indicatorilor *Doing Business* prezintă “măsuri implementabile”.

Doing Business pleacă de la ideea fundamentală că activitatea economică și îndeosebi dezvoltarea sectorului privat beneficiază de reguli clare și coerente: reguli care stabilesc și clarifică drepturile de proprietate și facilitează soluționarea litigiilor și, în egală măsură, sporesc caracterul predictibil al interacțiunilor economice, oferind partenerilor contractuali o protecție corespunzătoare împotriva arbitrariului și abuzurilor. Astfel de reguli sunt mai eficiente în creionarea stimulentele oferite agenților economici în așa fel încât să promoveze creșterea și dezvoltarea, atunci când sunt elaborate corespunzător, sunt transparente și accesibile celor cărora le sunt menite, și sunt ușor de implementat, cu costuri rezonabile. Calitatea reglementării contribuie de asemenea, în mod fundamental, la modul în care națiunile distribuie beneficii și finanțează costurile strategiilor și ale politicilor de dezvoltare.

O legislație eficientă este esențială pentru a asigura incluziunea socială. Stimularea creșterii – și crearea condițiilor pentru ca toate persoanele, indiferent de nivelul de venit, să beneficieze de aceasta – presupune existența unui mediu în care întreprinzătorii motivați și cu idei bune să poată demara o afacere, și în care firmele eficiente să poată investi și să se poată extinde. Rolul politicilor guvernamentale în activitatea cotidiană a întreprinderilor mici și mijlocii naționale reprezintă o preocupare centrală a datelor furnizate de *Doing Business*. Obiectivul este acela de a încuraja acele reglementări care sunt menite să fie eficiente, accesibile tuturor și ușor de pus în aplicare. Atunci când reglementările sunt oneroase, întreprinzătorii sfârșesc prin a-și disipa energiile care altfel ar fi concentrate pe dezvoltarea afacerilor proprii. În schimb, reglementările eficiente, transparente și implementate într-un mod simplu contribuie la extinderea afacerilor și facilitează inovarea, ușurând calea pentru viitori întreprinzători care pot astfel să concureze cu cei existenți de pe poziții de egalitate.

Doing Business măsoară aspecte ale reglementărilor comerciale aplicabile companiilor locale dintr-o perspectivă obiectivă. Proiectul se axează pe întreprinderile mici și mijlocii localizate în cel mai mare centru economic la nivel național. Pe baza studiilor de caz standardizate, *Doing Business* prezintă indicatori cantitativi ai reglementărilor aplicabile societăților în diverse etape ale ciclului lor de viață. Rezultatele pentru fiecare țară pot fi comparate cu cele obținute pentru alte 189 de state și se poate de asemenea analiza evoluția acestora în timp.

INDICATORI MĂSURĂȚI DE DOING BUSINESS ȘI DOING BUSINESS SUBNAȚIONAL

Doing Business analizează câteva dimensiuni importante ale setului de reglementări

aplicabile societăților comerciale locale. Raportul prezintă indicatori cantitativi privind reglementările ce guvernează constituirea unei societăți, obținerea autorizațiilor de construire, racordarea la electricitate, înregistrarea transferului dreptului de proprietate, creditarea, protecția investitorilor minoritari, plata taxelor și impozitelor, comerțul transfrontalier, soluționarea litigiilor comerciale, și insolvența (tabelul 8.1). *Doing Business Subnațional* se concentrează pe indicatorii care sunt predispuși să varieze de la un oraș la altul, cum ar fi obținerea autorizațiilor de construire sau înregistrarea transferului dreptului de proprietate. Indicatorii care utilizează o metodologie de punctaj bazată exclusiv pe analiza reglementărilor legale, cum ar fi protecția investitorilor minoritari sau creditarea sunt, de regulă, eliminați deoarece au în vedere, cel mai probabil, legi aplicabile la nivel național.

TABELUL 8.1 Ce măsoară *Doing Business* și *Doing Business Subnațional* —11 arii de reglementare în domeniul afacerilor

Indicatori	Ce anume se măsoară
Domenii incluse de regulă în rapoartele <i>Doing Business Subnațional</i>	
Demararea unei afaceri (constituirea unei societăți)	Formalități, termene, costuri și capital social minim vărsat, necesare pentru constituirea unei societăți cu răspundere limitată
Obținerea autorizațiilor de construire	Formalități, termene și costuri necesare pentru îndeplinirea tuturor formalităților privind construirea unui depozit și mecanisme de control al calității și siguranței în cadrul sistemului de avizare a construcțiilor
Racordarea la rețeaua de electricitate	Formalități, termene și costuri necesare pentru conectarea la rețeaua de electricitate, fiabilitatea alimentării cu energie și transparența tarifelor
Înregistrarea transferului dreptului de proprietate	Formalități, termene și costuri necesare pentru transferul dreptului de proprietate și calitatea sistemului de gestionare a terenurilor
Soluționarea litigiilor comerciale	Termene și costuri necesare pentru soluționarea litigiilor comerciale și calitatea proceselor judiciare
Domenii neincluse de regulă în rapoartele <i>Doing Business Subnațional</i>	
Creditare	Legi privind garanțiile colaterale asupra bunurilor mobile și sistemul de informații de creditare
Protecția investitorilor minoritari	Drepturi ale investitorilor minoritari în cazul tranzațiilor cu conflict de interese și în cadrul guvernantei corporative
Plata taxelor și impozitelor	Plăți, termene și rata totală a impozitului, necesare pentru ca o societate să respecte toate reglementările fiscale și procedurile ulterioare depunerii declarațiilor
Comerț transfrontalier	Termene și costuri necesare pentru exportul produselor cu avantaj comparativ și importul pieselor de schimb auto
Insolvență	Termene, costuri și procent de recuperare a creanțelor în cazul insolvenței comerciale și eficiența cadrului juridic aplicabil insolvenței
Reglementări privind piața muncii	Flexibilitatea reglementărilor privind relațiile de muncă și aspecte privind calitatea locului de muncă

Doing Business măsoară aspecte ale reglementărilor aplicabile întreprinderilor naționale mici și mijlocii definite pe baza unor studii de caz standardizate și având sediul în cel mai mare centru economic din fiecare stat. În plus, pentru 11 state se analizează și un al doilea oraș. *Doing Business Subnațional* acoperă doar un anumit număr de indicatori din cele 11 domenii de reglementare pe care *Doing Business* le analizează pentru 190 țări.

Doing Business are la bază patru surse de informații: legile și reglementările relevante, respondenții *Doing Business*, guvernele statelor vizate și personalul regional al Grupului Băncii Mondiale. Peste 39.000 profesioniști din 190 de țări au furnizat datele pe baza cărora au fost publicați indicatorii *Doing Business* în ultimii 14 ani.

Cel mai recent raport *Doing Business* (*Doing Business 2017: Oportunități egale pentru toți*) cuprinde o dimensiune de gen în ceea ce privește patru¹ dintre cei 11 indicatori.

Studiile subnaționale *Doing Business* extind analiza *Doing Business* dincolo de

cel mai mare centru economic al fiecărui stat. Ele măsoară diferențele dintre diverse reglementări sau eficiența în implementarea legilor naționale de la o localitate la alta în cadrul aceleiași economii (așa cum este cazul în Africa de Sud) sau al unei regiuni (așa cum este cazul în acest raport). Proiectele sunt realizate la solicitarea guvernelor respective.

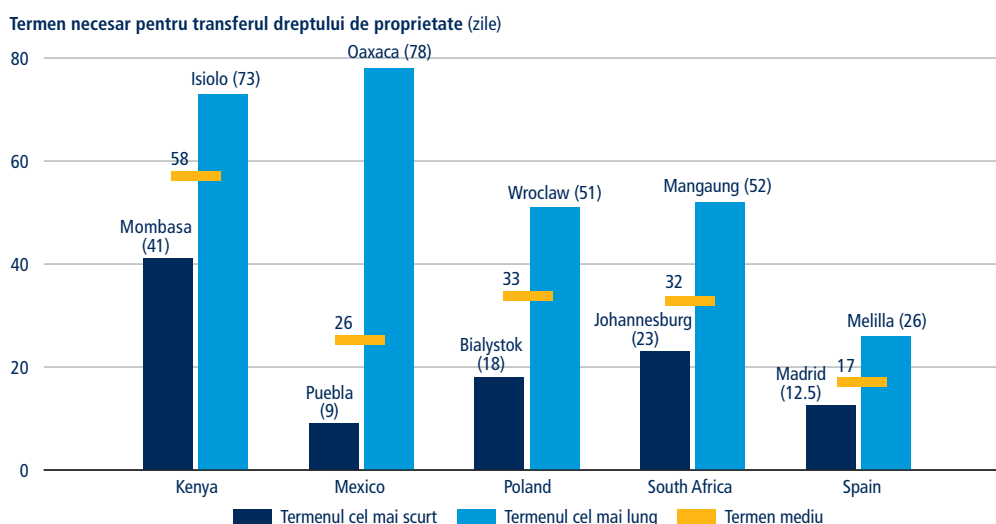
Datele compilate de studiile subnaționale pe parcursul ultimilor trei ani arată că pot exista diferențe majore în cadrul aceleiași economii (figura 8.1). De exemplu, în Mexic, în 2016, înregistrarea transferului dreptului de proprietate dura 9 zile în Puebla și 78 de zile în Oaxaca. Într-adevăr, în cadrul aceleiași țări, se pot întâlni localități care au o performanță la fel de bună ca cele din state clasate în primele 20 din perspectiva ușurinței de a înregistra transferul dreptului de proprietate, dar și localități care au o performanță la fel de slabă ca cele din state clasate pe ultimele 40 de poziții la același indicator.

Studiile subnaționale *Doing Business* generează informații dezagregate privind legislația aplicabilă mediului de afaceri

însă ele depășesc nivelul unui simplu exercițiu de strângere de date, devenindu-se de-a lungul timpului a fi niște stimulente puternice pentru reforma legislativă la nivel local:

- Informațiile generate sunt comparabile pentru toate localitățile din cadrul unei economii precum și la nivel internațional, permițând localităților să-și compare rezultatele cu ale altor localități la nivel național și global.
- Comparațiile dintre localitățile aparținând aceluiași stat și, pe cale de consecință, aceluiași regim juridic, pot fi edificatoare: funcționarii publici locali pot avea dificultăți în a explica de ce derularea afacerilor este mai dificilă în jurisdicția proprie decât în cea vecină.
- Evidențierea bunelor practici care există în anumite localități, dar nu și în altele din cadrul aceleiași economii, ajută factorii de decizie să valorifice potențialul replicării acestor bune practici. Acest lucru poate atrage reformarea legislativă la diverse niveluri ale guvernului, poate oferi oportunități guvernelor și instituțiilor locale de a învăța unele de la celelalte, și poate conduce la dezvoltarea inițiativelor și a capacităților locale.

FIGURA 8.1 Localități diferite, procese de reglementare diferite, aceeași economie

Sursa: Baza de date *Doing Business Subnațional*.

Notă: Termenele medii menționate pentru fiecare stat se bazează pe rezultatele tuturor localităților pentru care sunt furnizate datele: 11 orașe din Kenya în 2016, 32 state din Mexic în 2016, 18 orașe din Polonia în 2015, 9 orașe din Africa de Sud în 2015 și 19 orașe din Spania în 2015.

Începând cu 2005 rapoartele subnaționale au acoperit 438 localități din 65 țări, inclusiv Columbia, Republica Arabă Egipt, Italia, Filipine și Serbia. Șaptesprezece state – inclusiv Indonezia, Kenya, Mexic, Nigeria, Filipine și Federația Rusă – au realizat două sau chiar mai multe runde de colectare a datelor subnaționale pentru a cuantifica evoluția în timp (figura 8.2). Studiile subnaționale anuale recente au fost realizate pentru Kenya, Mexic, Emiratele Arabe Unite și Afganistan. Printre studiile în derulare se numără cele pentru Columbia (32 orașe), Kazahstan (8 orașe) și Nigeria (37 state).

Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria reprezintă primul raport din seria de *Doing Business Subnațional* privind Bulgaria, România și Ungaria. El măsoară performanțele a 6 orașe din Bulgaria (Burgas, Plevna, Plovdiv, Ruse, Sofia și Varna), 7 orașe din Ungaria (Budapesta, Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szekesfehérvár și Szeged) și 9 orașe din România (Brașov,

București, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Oradea, Ploiești și Timișoara).

Modul în care sunt selectați indicatorii

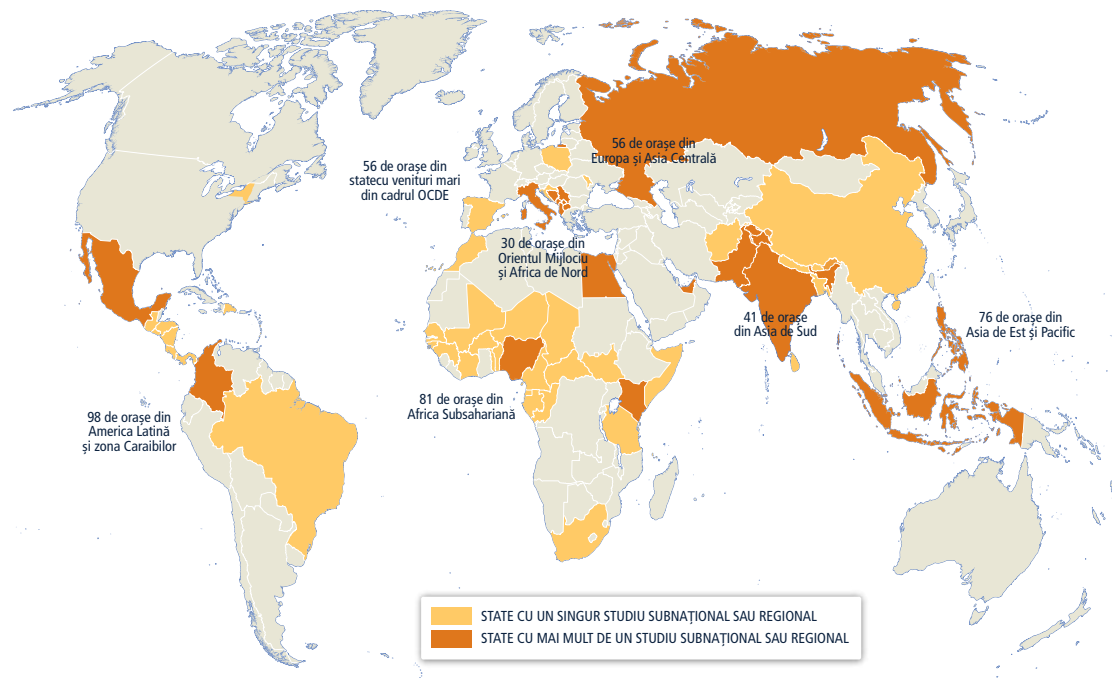
Alegerea celor 11 seturi de indicatori *Doing Business* s-a făcut pornind de la cercetarea economică și datele existente la nivel de firmă, îndeosebi datele extrase din Studiul Întreprinderilor publicat de Banca Mondială². Aceste studii oferă date care ilustrează principalele obstacole cu care se confruntă activitatea comercială, așa cum sunt percepute de antreprenorii din peste 130.000 de companii din 139 de state. Accesul la finanțare și la electricitate, spre exemplu, se numără printre factorii identificați în studiu ca fiind importanți pentru o afacere – ceea ce a inspirat introducerea a doi indicatori în *Doing Business*, unul privind creditarea și unul privind racordarea la electricitate.

Elaborarea indicatorilor *Doing Business* s-a bazat de asemenea pe informațiile teoretice provenind din cercetări aprofundate

dar și pe literatura de specialitate privind rolul instituțiilor în crearea unui mediu propice dezvoltării economice. În plus, documentele de bază ce prezintă metodologia pentru fiecare indicator *Doing Business* au stabilit importanța regulilor și reglementărilor pe care se axează *Doing Business* pentru astfel de rezultate economice precum: volumul de vânzări, investițiile străine directe, capitalizarea pieței în burse de valori și creditarea privată ca procent din PIB³.

Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria acoperă cinci arii ale *Doing Business*: constituirea unei societăți, obținerea autorizațiilor de construire, racordarea la rețeaua de electricitate, înregistrarea transferului dreptului de proprietate și soluționarea litigiilor comerciale. Acești indicatori *Doing Business* au fost selectați în funcție de relevanța lor pentru contextul statelor respective, precum și de capacitatea lor de a reflecta diversitatea localităților vizate.

FIGURA 8.2 Comparație a reglementărilor la nivel local: studii *Doing Business Subnațional*

O parte din indicatorii *Doing Business* oferă un punctaj mai mare pentru reglementări mai eficiente și instituții care funcționează mai bine (cum ar fi instanțele). Punctaj mai mare este acordat și pentru cerințe mai stricte privind publicarea informațiilor despre tranzacțiile cu conflict de interese, spre exemplu, în cazul protecției investitorilor minoritari, precum și pentru moduri mai simplificate de aplicare a legii, care permit companiilor să mențină costurile de respectare a legii la un nivel mic – cum ar fi prin simplificarea formalităților de constituire a unei societăți la un ghișeu unic sau printr-un portal online unic. În final, *Doing Business* acordă punctaje mari statelor care utilizează o abordare pe bază de risc a reglementărilor, ca metodă de rezolvare a problemelor sociale și de mediu, cum ar fi, prin reglementarea mai strictă a acelor activități care presupun riscuri mai mari pentru populație și mai puțin strictă a acelor activități mai puțin riscante. Astfel, statele care se situează pe primele locuri din punct de vedere al ușurinței de a face afaceri nu sunt cele în care nu există reglementări ci, acelea în care guvernele au reușit să creeze un cadru legislativ ce facilitează interacțiunile de pe piață fără să împovăreze inutil dezvoltarea sectorului privat.

Diferența față de punctajele maxime și ușurința de a derula afaceri

Pentru a oferi perspective diferite asupra datelor, *Doing Business* prezintă date atât pentru indicatori individuali cât și pentru două măsurători cumulate: diferența față de punctajele maxime și clasamentul în funcție de ușurința derulării afacerilor. Acest raport se axează doar pe diferența față de punctajele maxime și clasamentele indicatorilor individuali.

Diferența față de punctajele maxime contribuie la evaluarea nivelului absolut de performanță legislativă și a modului în care aceasta se îmbunătățește în timp. Ea reflectă distanța fiecărui stat față de „punctajul maxim”, adică față de cea mai bună performanță constatată la fiecare din

indicatori pentru toate statele din exemplul *Doing Business* începând cu 2005 sau cu cel de-al treilea an de la data la care au început a fi strânse date pentru indicatorul respectiv. Punctajul maxim este stabilit la cea mai mare valoare posibilă a indicatorilor calculați ca punctaje, cum ar fi indicele privind forța drepturilor conferite de legislație sau indicele privind calitatea gestionării terenurilor. Acest lucru subliniază decalajul dintre performanța unei anumite țări și cea mai bună performanță la un moment anume, și evaluează schimbarea absolută de-a lungul timpului în mediul legislativ al celui stat astfel cum a fost măsurată în *Doing Business*. Diferența față de punctajul maxim este calculată mai întâi pentru fiecare aspect în parte, după care se calculează media pentru toate aspectele, pentru a ajunge la diferența cumulată față de punctajul maxim. Clasamentul privind ușurința de a derula afaceri vine să completeze diferența față de punctajul maxim, prin faptul că oferă informații despre performanța unei țări în domeniul legislației aplicabile mediului de afaceri prin raportare la performanța altor țări astfel cum a fost măsurată de *Doing Business*.

Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria cuprinde clasificări pentru 22 de orașe pentru care s-au măsurat cinci indicatori: constituirea unei societăți, obținerea autorizațiilor de construire, racordarea la rețeaua de electricitate, înregistrarea transferului dreptului de proprietate și soluționarea litigiilor comerciale. Diferența față de punctajele maxime pentru fiecare indicator reflectă decalajul dintre performanțele unui oraș și cele mai bune practici la nivel global. Spre exemplu, pentru constituirea unei societăți, Noua Zeelandă are cel mai mic număr de formalități necesare (una) și cel mai scurt termen de îndeplinire (0,5 zile). Slovenia are cele mai mici costuri (0,0), iar Australia, Columbia și alte 111 state nu au cerințe privind capitalul minim vărsat (tabelul 8.2).

Doing Business utilizează metoda mediei aritmetice a indicatorilor componenți

pentru stabili atât clasamentul final, cât și diferența față de punctajele maxime⁴. Fiecare element analizat de *Doing Business* se referă la un alt aspect al cadrului legislativ aplicabil societăților. Diferența față de punctajul maxim și clasificarea fiecărui stat variază adesea considerabil de la un aspect la altul, indicând faptul că performanțele excelente ale unei țări într-un anumit domeniu pot coexista cu performanțe mai puțin bune în alt domeniu. Una dintre modalitățile de a evalua variabilitatea performanțelor legislative ale unui stat constă în analiza diferenței față de punctajul maxim pentru diferite aspecte. Spre exemplu, Marocul înregistrează o diferență totală față de punctajul maxim de 67,50, ceea ce înseamnă două treimi din distanța dintre cea mai slabă și cea mai bună performanță. Diferența față de punctajul maxim în cazul Marocului este de 92,34 pentru constituirea unei societăți, 83,51 pentru plata taxelor și impozitelor, și 81,12 pentru comerțul transfrontalier. Totodată, Marocul înregistrează o diferență de 33,89 pentru insolvența societăților, 45 pentru creditare și 53,33 pentru protecția investitorilor minoritari.

Calcularea diferenței față de punctajele maxime

Calcularea diferenței față de punctajele maxime pentru fiecare stat presupune două etape. Într-o primă etapă, indicii componenți ai fiecărui indicator în parte sunt standardizați într-o unitate de măsură comună în care, fiecare dintre cei 36 de indici care compun indicatorii (cu excepția ratei totale de impozitare) sunt recalculați utilizând o transformare lineară (cel mai slab – y)/(cel mai slab – punctajul maxim). În această formulă, punctajul maxim înseamnă cea mai bună performanță constatată în cadrul indicatorului, înregistrată la nivelul tuturor statelor din anul 2005, sau din cel de-al treilea an pentru care datele au fost colectate pentru indicatorul respectiv. Atât cea mai bună performanță cât și cea mai slabă performanță sunt stabilite o dată la cinci ani pe baza datelor *Doing Business* din anul în care sunt calculate, indiferent de

TABELUL 8.2 Ce este diferența față de punctajul maxim în performanță legislativă?

Indicator	Statul cu cea mai bună performanță	Punctaj maxim	Punctaj minim
Constituirea unei societăți comerciale			
Formalități (număr)	Noua Zeelandă	1	18 ^a
Țimp (număr de zile)	Noua Zeelandă	0,5	100 ^b
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	Slovenia	0,0	200,0 ^b
Capital social minim (% din venitul pe cap de locuitor)	Australia; Colombia ^c	0,0	400,0 ^b
Obținerea autorizațiilor de construire			
Formalități (număr)	Nici un stat nu obținuse punctajul maxim la data de 1 iunie 2016.	5	30 ^a
Țimp (număr de zile)	Singapur	26	373 ^b
Cost (% din valoarea depozitului)	Nici un stat nu obținuse punctajul maxim la data de 1 iunie 2016.	0,0	20,0 ^b
Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)	Luxemburg; Noua Zeelandă	15	0 ^d
Racordarea la rețeaua de electricitate			
Formalități (număr)	Germania; Republica Coreea ^e	3	9 ^a
Țimp (număr de zile)	Republica Coreea; St. Kitts și Nevis	18	248 ^b
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	Japonia	0,0	8,100,0 ^b
Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)	Belgia; Irlanda; Malaezia ^f	8	0 ^d
Înregistrarea transferului dreptului de proprietate			
Formalități (număr)	Georgia; Norvegia; Portugalia; Suedia	1	13 ^a
Țimp (număr de zile)	Georgia; Noua Zeelandă; Portugalia	1	210 ^b
Cost (% din valoarea imobilului)	Arabia Saudită	0,0	15,0 ^b
Indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)	Nici un stat nu a obținut încă punctajul maxim.	30	0 ^d
Soluționarea litigiilor comerciale			
Țimp (număr de zile)	Singapur	120	1,340 ^b
Cost (% din valoarea pretențiilor)	Butan	0,1	89,0 ^b
Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)	Nici un stat nu a obținut încă punctajul maxim.	18	0 ^d

Sursa: baza de date *Doing Business*.

a. Performanța cea mai slabă este definită ca a 99-a percentilă dintre toate economiile din eșantionul *Doing Business*.

b. Performanța cea mai slabă este definită ca a 95-a percentilă dintre toate economiile din eșantionul *Doing Business*.

c. Alte 111 state au, de asemenea, un capital social minim subscris egal cu 0.

d. Performanța cea mai slabă este cea mai slabă valoare înregistrată.

e. În alte 14 state este nevoie de doar 3 formalități pentru racordarea la rețeaua de electricitate.

f. Alte 23 de state au, de asemenea, 8 puncte la indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor.

modificările intervenite în anii intermediari. Prin urmare, un stat poate fi considerat ca având punctaj maxim în cadrul unui indicator, chiar dacă nu va avea punctajul maxim în următorul an.

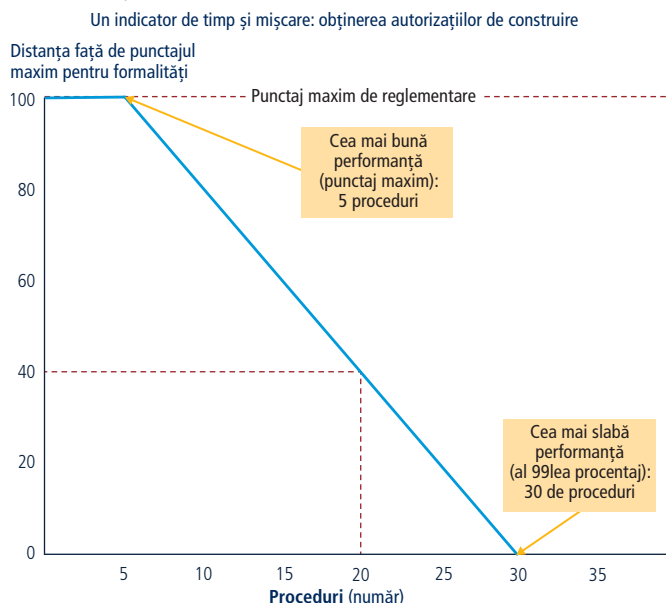
În aceeași formulare, pentru a reduce efectele valorilor extreme în distribuirea datelor redefinite pentru majoritatea indicilor (foarte puține state au nevoie de 700 de zile pentru a îndeplini toate formalitățile necesare pentru constituirea unei societăți comerciale, dar multe au nevoie de 9 zile), cea mai slabă performanță este calculată după eliminarea acestor valori extreme.

Definirea acestor valori extreme este bazată pe distribuția în cadrul fiecărui indice din indicator. Pentru a simplifica procesul au fost stabilite două reguli: pentru indicii care au valorile cele mai disparate, s-a folosit cel de-al 95-lea procentaj (inclusiv pentru capitalul minim vărsat și pentru indicii de timp și de cost), iar pentru indicii privind numărul de formalități s-a folosit cel de-al 99-lea procentaj (figura 8.3).

În cea de-a doua etapă, pentru fiecare stat, rezultatele obținute pentru fiecare indicator în parte sunt obținute în urma agregării prin medie aritmetică pentru

fiecare domeniu pentru care performanța este măsurată și un scor este stabilit; pentru cele 22 de orașe din *Doing Business in Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria* această operațiune este realizată pentru constituirea unei societăți comerciale, obținerea autorizațiilor de construire, racordarea la rețeaua de electricitate, înregistrarea transferului dreptului de proprietate și soluționarea litigiilor comerciale. Metode mai complexe de agregare – precum cele bazate pe componente principale și componente neobservate – generează un clasament aproape identic cu cel al mediei aritmetice

FIGURA 8.3 Cum sunt calculate diferențele față de punctajele maxime pentru indicatori? Un exemplu

Sursa: baza de date *Doing Business*.

utilizată de *Doing Business*⁵. Prin urmare, *Doing Business* utilizează cea mai simplă metodă, măsurarea în mod egal a tuturor indicatorilor și, în cadrul fiecărui indicator în parte, conferind greutate egală fiecărui indice component.

Diferența față de punctajul maxim al unui oraș este indicat de la 0 la 100, unde 0 este cea mai slabă performanță iar 100 este punctajul maxim. Toate calculele diferențelor față de punctajul maxim sunt realizate cu un maxim de 5 zecimale. Cu toate acestea, calcularea scorurilor în cadrul indicatorilor precum și a scorurilor privind ușurința de a face afaceri sunt realizate la 2 zecimale.

FACTORI CE NU FAC OBIECTUL RAPORTULUI DOING BUSINESS ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ 2017: BULGARIA, ROMÂNIA ȘI UNGARIA

Există multe domenii importante pe care *Doing Business* nu le acoperă și, chiar și în cadrul celor pe care le analizează,

obiectul acestora este restrâns uneori (tabelul 8.3). *Doing Business* nu măsoară toată gama de factori, politici și instituționali care influențează calitatea mediului de afaceri al unei țări sau competitivitatea națională a acesteia. Spre exemplu, raportul nu se preocupă de aspecte privind stabilitatea macroeconomică, dezvoltarea sistemului financiar, dimensiunea pieței,

incidența mitei și corupției sau calitatea forței de muncă.

Chiar și în ceea ce privește setul mic de indicatori analizați de *Doing Business*, obiectul acestora a fost restrâns în mod deliberat. Termenele și costurile necesare procesului logistic de export-import al bunurilor sunt acoperite de indicatorii privind comerțul transfrontalier, spre exemplu, dar aceștia nu măsoară costul tarifelor sau al transportului internațional. *Doing Business* oferă prin acești indicatori o perspectivă restrânsă a provocărilor legate de infrastructură cu care se confruntă o societate, în special în țările în curs de dezvoltare. Raportul nu analizează măsura în care drumurile impracticabile, calea ferată, porturile și comunicațiile pot afecta costurile unei companii și pot submina competitivitatea (cu excepția indicatorului privind comerțul transfrontalier, care măsoară indirect calitatea conexiunilor portuare și vamale). Similar indicatorului privind comerțul transfrontalier, nu toate aspectele legislației comerciale sunt acoperite de indicatorii privind înființarea unei societăți sau protecția investitorilor minoritari. Datorită faptului că *Doing Business* măsoară doar anumite aspecte din fiecare domeniu pe care îl analizează, reformele legislative nu trebuie să se axeze exclusiv pe

TABELUL 8.3 Ce anume nu face obiectul Raportului *Doing Business*

Exemple de domenii ce nu fac obiectul Raportului *Doing Business*

Stabilitatea macroeconomică

Dezvoltarea sistemului financiar

Calitatea forței de muncă

Incidența cazurilor de mită și corupție

Dimensiunea pieței

Lipsa securității

Exemple de aspecte ce nu fac obiectul domeniilor analizate

În ceea ce privește plata taxelor și impozitelor, cotele de impozit pe venitul personal

În ceea ce privește creditarea, disciplina politicii monetare și ușurința ori, dimpotrivă, dificultatea asociată condițiilor de creditare a companiilor

În ceea ce privește comerțul transfrontalier, tarifele și subvențiile pentru export sau import

În ceea ce privește insolvența, regulile privind falimentul persoanelor fizice

aceste aspecte, întrucât cele pe care nu le măsoară sunt de asemenea importante.

Doing Business nu încearcă să cuantifice toate costurile și beneficiile unei anumite legi sau norme asupra societății în integralitatea sa. Indicatorii privind plata taxelor și impozitelor măsoară rata totală a impozitului care, luată individual, este de fapt un cost pentru firmă. Cu toate acestea, indicatorii nu măsoară – și nici nu sunt menși să măsoare – beneficiile programelor sociale și economice finanțate prin veniturile provenite din impozite. Măsurarea calității și eficienței legislației aplicabile mediului de afaceri oferă doar o introducere în dezbateră privind povara legislativă asociată cu atingerea obiectivelor legislative, care diferă de la o economie la alta.

AVANTAJE ȘI LIMITĂRI ALE METODOLOGIEI

Metodologia *Doing Business* este menită să constituie un instrument ușor de reprodus pentru a putea compara aspecte specifice ale legislației relevante

pentru mediul de afaceri. Avantajele dar și limitările sale trebuie bine înțelese pentru a putea utiliza datele în mod eficient (tabelul 8.4).

Asigurarea comparabilității datelor pentru un set global de state reprezintă un argument central al indicatorilor *Doing Business*, care sunt analizați plecând de la studii de caz standardizate, cu premise specifice. O astfel de premisă o constituie amplasarea firmei standard – ce face obiectul studiului de caz al *Doing Business* – în cel mai mare centru economic din statul respectiv. În realitate, legislația aplicabilă mediului de afaceri și punerea în aplicare a acesteia pot fi diferite în interiorul unui stat, îndeosebi în statele federale cât și în cele puternic dezvoltate. Colectarea datelor pentru fiecare jurisdicție relevantă din fiecare dintre cele 190 de state analizate de *Doing Business* este însă imposibilă. Cu toate acestea, dacă factorii de decizie sunt interesați de datele de la nivel local, în afara celui mai mare centru economic, *Doing Business* a suplimentat analiza indicatorilor globali cu studii sub-naționale. Analiza a fost extinsă și la un al doilea cel mai mare centru economic

din statele cu o populație de peste 100 milioane de locuitori (începând cu 2013), în raportul *Doing Business 2015*.

Doing Business recunoaște limitările studiilor de caz și a premiselor standardizate. Însă, deși acestea păcătuiesc prin generalizare, ele asigură comparabilitatea datelor. O parte din aspectele analizate de *Doing Business* sunt complexe, astfel încât este important ca studiile de caz să fie definite cu grijă. De exemplu, studiul de caz standardizat implică de regulă o societate cu răspundere limitată sau echivalentul său juridic. Există două argumente pentru folosirea acestei premise. Primul dintre ele este acela că societatea cu răspundere limitată este forma juridică cel mai des întâlnită (în cazul societăților cu mai mult de un asociat) în multe dintre statele lumii. Cel de-al doilea este faptul că această alegere reflectă atenția pe care *Doing Business* o acordă extinderii oportunităților pentru întreprinzători: investitorii sunt încurajați să facă afaceri atunci când eventualele pierderi sunt limitate la aportul de capital.

O altă premisă ce stă la baza indicatorilor *Doing Business* este faptul că întreprinzătorii cunosc și respectă normele aplicabile. În practică, este posibil ca întreprinzătorii să nu știe ce trebuie făcut sau cum anume să respecte normele și pot pierde extrem de mult timp încercând să afle acest lucru. Este la fel de posibil ca ei să evite intenționat să respecte legile – de exemplu prin neînregistrarea ca plătitor de contribuții la asigurările sociale. Companiile pot opta pentru aranjamente care implică acordarea de mită sau de altă natură, menite să eludeze regulile, atunci când normele sunt extrem de oneroase – un aspect ce poate explica diferențele dintre situația *de jure* prezentată de *Doing Business* și aspectele *de facto* descrise de Studiul Întreprinderilor publicat de Banca Mondială⁶. Tendința de a eluda legile pare să fie mai mare în statele în care legislația este mai împovărătoare. Spre deosebire de firmele din sectorul formal, companiile din sectorul informal au un acces mai limitat la creditare și angajează mai puțini

TABELUL 8.4 Avantaje și limitări ale metodologiei *Doing Business*

Caracteristică	Avantaje	Limitări
Utilizarea unor studii de caz standardizate	Asigură comparabilitatea datelor pentru toate statele și transparența metodologiei, utilizând studii de caz care sunt comune la nivel mondial	Reduce obiectul informațiilor; pot fi urmărite sistematic doar reformele legislative în domeniile măsurate; studiile de caz pot să nu fie cele mai reprezentative pentru un anumit stat
Accentul se pune pe cel mai mare centru economic	Asigură administrarea eficientă a strănerii datelor (eficiență din punct de vedere al costurilor) și comparabilitatea datelor	Reduce caracterul reprezentativ al datelor pentru o anumită țară dacă există diferențe semnificative între localități
Accentul se pune pe sectorul formal la nivel național	Accentul se menține pe sectorul formal – acolo unde reglementările sunt relevante iar companiile sunt cel mai productive	Nu poate reflecta realitatea în sectorul informal – care este important acolo unde acesta este predominant – sau pentru companii străine care se confruntă cu altfel de constrângeri
Se bazează foarte mult pe experții respondenți	Se asigură că informațiile reflectă cunoștințele celor care dețin cea mai mare experiență în efectuarea tipurilor de tranzacții măsurate	Indicatorii nu pot să reflecte la fel de bine variațiile rezultate din experiențele întreprinzătorilor
Accentul se pune pe lege	Indicatorii sunt „implementabili” – deoarece legea poate fi schimbată de către factorii de decizie	Acolo unde respectarea sistematică a legii lipsește, modificările legislative nu vor conduce la obținerea rezultatelor dorite

Sursa: Baza de date *Doing Business*.

a. Pentru statele cu o populație de peste 100 milioane de locuitori, începând cu 2013, *Doing Business* analizează legislația privind mediul de afaceri atât în cel mai mare centru economic cât și în cel de-al doilea cel mai mare oraș al țării.

salariați – aceștia rămânând adesea la limita protecției oferite de codul muncii și, în general, a altor protecții oferite de lege⁷. Companiile din sectorul informal sunt de asemenea mai puțin dispuse să plătească taxe. *Doing Business* analizează un set de factori care contribuie la explicarea incidenței caracterului informal și oferă factorilor de decizie informații cu privire la eventualele zone în care este necesară reforma legislativă.

COLECTAREA DATELOR ÎN PRACTICĂ

Informațiile cuprinse în *Doing Business* au la bază consultarea aprofundată a legilor și a normelor naționale precum și a cerințelor administrative. Raportul vizează 190 țări – inclusiv câteva din cele mai mici și mai slab dezvoltate, pentru care niciun fel de date sau foarte puține date sunt disponibile din alte surse. Datele sunt colectate în urma mai multor runde de comunicări cu experții respondenți (atât profesioniști din sectorul privat cât și funcționari guvernamentali), răspunsuri

la chestionare, conferințe telefonice, corespondență scrisă și vizite efectuate de echipă. *Doing Business* se bazează pe patru surse principale de informații: legile și normele aplicabile, respondenții *Doing Business*, guvernele țărilor vizate și personalul regional al Băncii Mondiale (figura 8.4). Pentru explicații detaliate privind metodologia *Doing Business*, a se vedea notele metodologice.

Doing Business Subnațional folosește metode similare de colectare a datelor. Cu toate acestea, studiile subnaționale *Doing Business* sunt efectuate la solicitarea clientului și nu urmează același calendar ca publicațiile globale *Doing Business*.

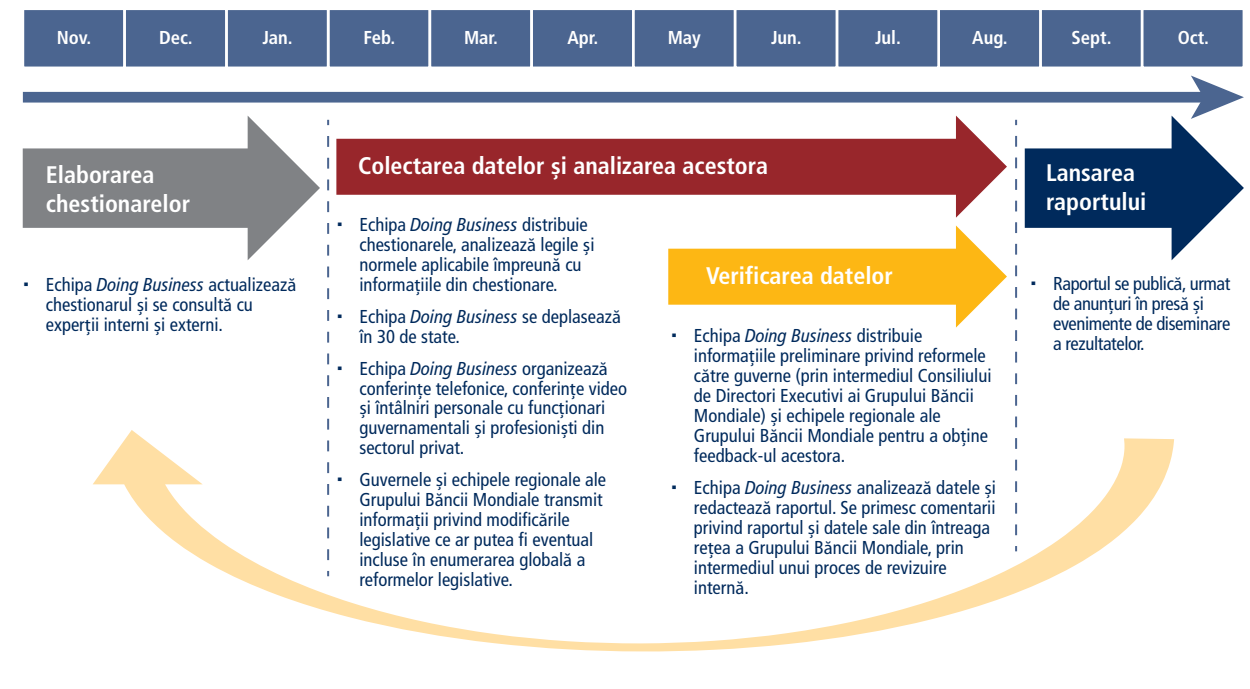
Legi și norme relevante

Indicatorii din Raportul *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria* au la bază legi și regulamente. În afara participării la interviuri sau completarea chestionarelor scrise, experții respondenți au făcut trimiteri la legi, reglementări și grile de tarife relevante, care au fost colectate și analizate de echipa *Doing Business Subnațional*.

Pentru celelalte date, echipa participă la consultări extinse cu diverși colaboratori pentru a reduce erorile de măsurare. Pentru anumiți indicatori, componenta temporală și o parte din componenta de cost (acolo unde lipsesc grilele de tarife) se bazează pe prețurile efective mai degrabă decât pe prevederile fiscale. Acest lucru presupune un anumit grad de estimare. Dacă sursele indică estimări diferite, indicatorii temporali raportați în *Doing Business* reprezintă valoarea medie de mai multe răspunsuri luând în considerare premisele studiului de caz standardizat.

Echipa analizează textele legilor și reglementărilor aplicabile și verifică corectitudinea răspunsurilor la întrebările din chestionar. Echipa va analiza codul de procedură civilă, de exemplu, pentru a verifica numărul maxim de amânări ce pot fi acordate într-un litigiu comercial și codul insolvenței pentru a stabili dacă debitorul poate iniția procedura de lichidare sau reorganizare. Acestea precum și alte tipuri de legi sunt disponibile în biblioteca juridică online de pe pagina

FIGURA 8.4 Cum se colectează și se verifică datele pentru *Doing Business*

de internet a *Doing Business*⁸. Întrucât procesul de colectare a datelor implică o actualizare anuală a unei bazei de date existente, nu este neapărat necesară existența unui număr mare de respondenți. În principiu, rolul colaboratorilor este în mare măsură consultativ – ei asistă echipa *Doing Business* în identificarea și înțelegerea legilor și reglementărilor. Beneficiile unui număr mare de colaboratori sunt în scădere, deși numărul acestora a crescut la 58% în intervalul 2010-2016.

Echipa are consultări detaliate cu diverși colaboratori în vederea reducerii marjei de eroare pentru celelalte date. Pentru anumiți indicatori – de exemplu, indicatorii privind obținerea autorizațiilor de construire, soluționarea litigiilor comerciale, insolvența societăților – componenta temporală și o parte din componenta de cost (acolo unde lipsesc grilele de tarife) se bazează pe prețurile efective mai degrabă decât pe prevederile fiscale. Acest lucru presupune un anumit grad de estimare din partea respondenților cu privire la ceea ce înseamnă prețuri efective. Acolo unde sursele se contrazic, indicatorii temporali raportați în *Doing Business* reprezintă valoarea medie a mai multor răspunsuri luând în considerare premisele studiului de caz standardizat.

Pentru *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria* s-a apelat la ajutorul a peste 700 de profesioniști din cele trei state, pentru obținerea datelor necesare celor cinci domenii acoperite de raport. Numele și datele de contact ale respondenților care au dorit să fie menționați se regăsesc pe pagina de internet a *Doing Business Subnațional* și în secțiunea de mulțumiri a acestui raport. Selecția pe baza experienței lor în aceste domenii, respondenții sunt specialiști care lucrează în domeniile respective sau oferă de regulă consultanță privind cerințele legislative specifice indicatorilor acoperiți de *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria*. Având în vedere faptul că accentul se pune pe prevederile legale, majoritatea respondenților sunt

profesioniști din domeniul juridic, precum avocați sau notari. Pentru chestionarele privind obținerea autorizațiilor de construire și racordarea la rețeaua de electricitate s-a apelat la arhitecți, ingineri și alți specialiști. Informațiile ce stau la baza indicatorilor au fost de asemenea furnizate de anumiți funcționari publici (cum ar fi funcționarii Registrului Comerțului sau ai Oficiului de Cadastru). Funcționari ai instituțiilor locale și naționale precum și judecători au oferit de asemenea informații ce au fost incorporate în studiul indicatorilor.

Urmând abordarea metodologică standard pentru studiul de tipul durată-și-procedură, *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria* secționează fiecare proces sau tranzacție – cum ar fi constituirea societăților sau înregistrarea transferului dreptului de proprietate – în etape separate pentru a asigura o mai bună estimare a termenelor. Termenul estimat pentru fiecare etapă este oferit de profesioniști cu experiență semnificativă și de lungă durată în acest tip de tranzacții.

Există două motive principale pentru care metodologia *Doing Business* de colectare a datelor nu cuprinde estimări venite din partea firmelor. Primul se referă la frecvența cu care firmele se angajează în tranzacțiile vizate de indicatori, care este de regulă mică. De exemplu, o firmă trece prin procesul de constituire o singură dată de-a lungul existenței sale, în timp ce un avocat specializat în constituirea societăților poate realiza și câte 10 astfel de operațiuni în decursul unei luni. Avocații specializați în drept societar precum și alți experți care au oferit informații pentru *Doing Business* sunt așadar mai în măsură să evalueze procesul de constituire a unei societăți decât o poate face o firmă individuală. De asemenea, aceștia au acces la reglementările și practicile curente, în vreme ce regulile aplicabile firmei la data constituirii sale, cu ani în urmă, pot să fi fost diferite. Cel de-al doilea motiv se referă la faptul că, prin chestionarele *Doing Business* se colectează îndeosebi

informații juridice pe care cel mai probabil firmele nu le cunosc pe deplin. De exemplu, puține firme vor fi familiarizate cu toate procedurile legale pe care le presupune soluționarea unui litigiu comercial, chiar dacă au fost implicate într-un astfel de litigiu. Unui avocat pledant îi va fi, însă, destul de ușor să furnizeze informațiile necesare cu privire la desfășurarea litigiilor comerciale.

Instituții și personalul Grupului Băncii Mondiale

După analiza legilor și reglementărilor, și realizarea interviurilor cu respondenții *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria*, echipa *Doing Business Subnațional* a comunicat concluziile raportului tuturor instituțiilor și agențiilor publice competente la nivel național și local. Pe parcursul acestui proces, autorităților guvernamentale li s-a oferit posibilitatea de a prezenta comentarii la datele preliminare, în cadrul întrunirilor cu personalul Grupului Băncii Mondiale, precum și în scris. Discuțiile cu funcționarii publici și comentariile prezentate cu privire la rezultatele preliminare ale raportului s-au dovedit a fi deosebit de importante nu numai pentru îmbunătățirea calității raportului, dar și pentru aprofundarea dialogului între administrația locală și Grupul Băncii Mondiale, la nivel subnațional.

UTILIZAREA DATELOR CUPRINSE ÎN RAPORTUL DOING BUSINESS

Doing Business este menit a fi folosit de două categorii de utilizatori: factorii de decizie și cercetătorii⁹, el fiind un instrument de lucru extrem de util pentru guvernele care doresc să elaboreze politici fundamentate, relevante pentru mediul de afaceri. Cu toate acestea, datele cuprinse în *Doing Business* au o acoperire limitată și trebuie corelate cu alte surse de informații. Raportul *Doing Business* se concentrează pe câteva reguli specifice studiilor de caz analizate. Aceste reguli și studii de caz sunt selectate pentru

reprezentativitatea lor pentru cadrul legislativ ce guvernează mediul de afaceri dar nu constituie o descriere exhaustivă a acestuia. Punând la dispoziție un set unic de date ce permite o analiză menită să faciliteze o mai bună înțelegere a legislației aplicabile mediului de afaceri și aferente dezvoltării economice, raportul *Doing Business* se dorește a fi totodată o sursă importantă de informații pentru cercetători.

Guverne și factori decizionali

Doing Business oferă factorilor de decizie un instrument de referință util în stimularea dezbaterii politice, atât prin prezentarea eventualelor provocări cât și prin identificarea bunelor practici și a lecțiilor învățate. În pofida obiectului relativ restrâns al indicatorilor, dezbateră inițială la nivel de țară cu privire la aspectele pe care acest raport le evidențiază se transformă de regulă într-o dezbateră mult mai profundă și mai amplă în domeniile în care este cu adevărat necesară reforma, inclusiv în domenii ce depășesc obiectul *Doing Business*.

O mare parte dintre indicatorii *Doing Business* pot fi considerați implementabili. Spre exemplu, guvernele pot stabili cerințe privind capitalul social minim al companiilor nou înființate, pot investi în registrele de comerț și de proprietate pentru a spori eficiența acestora, sau pot îmbunătăți eficiența sistemului fiscal prin implementarea celor mai noi tehnologii menite să faciliteze întocmirea, depunerea declarațiilor fiscale și plata taxelor și impozitelor de către comunitatea de afaceri. În plus, acestea pot reforma legislația astfel încât să scurteze termenele de soluționare a litigiilor comerciale. O parte din indicatorii măsurați de *Doing Business* prezintă formalități, termene și costuri ce implică participanți din sectorul privat, precum avocați, notari, arhitecți, electricieni sau expeditori. Este foarte posibil ca pe termen scurt influența autorităților asupra tarifelor practicate de aceste categorii profesionale să nu fie prea mare însă acțiuni precum întărirea mecanismelor de obținere a autorizațiilor profesionale

și prevenirea comportamentelor anti-concurențiale pot fi deosebit de benefice. Trebuie ținut cont de asemenea de faptul că amplasarea geografică a unui stat este un factor pe care autoritățile acelui stat nu îl pot controla.

Deși o mare parte dintre indicatorii *Doing Business* sunt „implementabili”, acest lucru nu înseamnă neapărat că într-un anumit context este și „oportună” implementarea lor. Reformele legislative reprezintă doar un element al strategiei menite să amelioreze competitivitatea și să construiască o bază solidă pentru o creștere economică sustenabilă. Există multe alte obiective importante precum: gestionarea eficientă a fondurilor publice, atenția corespunzătoare acordată educației și formării profesionale, implementarea celor mai noi tehnologii pentru sporirea productivității economice și a calității serviciilor publice, și, în egală măsură, îmbunătățirea calității apelor și a aerului pentru asigurarea sănătății publice. Autoritățile sunt cele care trebuie să decidă asupra prioritizării propriilor nevoi. A afirma că autoritățile trebuie să facă eforturi pentru instituirea unui cadru de reglementare rezonabil pentru activitatea din sectorul privat (așa cum o fac, spre exemplu, indicatorii din *Doing Business*) nu înseamnă că acest lucru trebuie să se petreacă în detrimentul altor politici publice.

În ultimele decenii guvernele au apelat din ce în ce mai mult la *Doing Business* ca la o sursă de informații utile, obiective, ce oferă o perspectivă nouă asupra bunelor practici din întreaga lume, pe măsură ce au înțeles importanța legislației aplicabile mediului de afaceri ca forță motrice a competitivității. Pentru a asigura implementarea unor măsuri coordonate, țări precum Columbia, Malaezia și Rusia au constituit comitete de reformă legislativă. Aceste comitete utilizează indicatorii *Doing Business* drept una din sursele principale de informații pentru programele lor de îmbunătățire a legislației aplicabile mediului de afaceri. Peste 40 de alte state au constituit și

ele astfel de comitete: în Asia de Est și Pacific acestea includ Brunei Darussalam, Indonezia, Republica Coreea, Filipine, Taiwan, China și Tailanda; în Orientul Mijlociu ele includ Republica Arabă Egipt, Kuwait, Maroc, Arabia Saudită și Emiratele Arabe Unite, în Asia de Sud ele cuprind India și Pakistan, în Europa și Asia Centrală ele cuprind Albania, Croația, Georgia, Kazahstan, Kosovo, Republica Kîrgîzstan, fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Republica Moldova, Muntenegru, Polonia, Tadjikistan, Ucraina și Uzbekistan; în Africa Sub-sahariană, astfel de comitete există în Republica Democrată Congo, Coasta de Fildeș, Burundi, Guineea, Kenya, Liberia, Malawi, Mali, Mauritius, Nigeria, Rwanda, Sierra Leone, Togo, Zambia și Zimbabwe, iar în America Latină ele există în Chile, Costa Rica, Republica Dominicană, Guatemala, Mexic, Panama și Peru.

Multe state împărtășesc din experiențele lor privind procesul de reformă legislativă în domeniile măsurate de *Doing Business*. Cele mai răspândite ocazii pentru astfel de schimburi de informații sunt atelierele de lucru în care funcționarii diverselor autorități din anumite regiuni sau chiar la nivel mondial se reunesc pentru a discuta provocările cu care se confruntă în demersurile lor de reformare a legislației, și pentru a-și împărtăși propriile experiențe.

Think-tank-uri și alte organizații de cercetare

Datele furnizate de *Doing Business* sunt utilizate pe scară largă de think-tank-uri precum și de alte organizații de cercetare, atât pentru elaborarea unor noi indici cât și pentru redactarea unor lucrări de cercetare.

Multe din lucrările de cercetare au demonstrat importanța legislației aplicabile mediului de afaceri și a modului în care aceasta are legătură directă cu diferitele rezultate economice¹⁰. Unul dintre mecanismele teoretice cel mai des invocate privind modul în care reglementarea excesivă afectează performanțele economice și dezvoltarea, se referă la

faptul că este prea costisitor pentru societăți să își desfășoare activitatea în economia formală, astfel încât acestea preferă să nu mai investească deloc sau să își desfășoare activitatea în economia informală. Studii recente au realizat teste empirice extinse cu privire la această afirmație, plecând de la indicatorii *Doing Business* și alți indicatori aferenți. Potrivit unui studiu, spre exemplu, o reformă care simplifică înființarea unei societăți în orașele mexicane a condus la o creștere cu 5% a numărului de companii noi și o creștere cu 2,2% a numărului de salariați și, ca urmare a creșterii competitivității, la o reducere cu 3% a veniturilor companiilor existente¹¹. Reforma în domeniul constituirii societăților din Mexic a condus de asemenea la transformarea a 14,9% din companiile informale în companii formale¹².

Au fost depuse eforturi considerabile pentru studierea legăturii care există între reglementările privind constituirea unei societăți și creșterea gradului de ocupare a forței de muncă. În Portugalia reformele legislative au condus la o reducere a termenelor și costurilor necesare pentru înființarea unei societăți, la sporirea numărului de start-up-uri cu 17% și la crearea a 7 noi locuri de muncă la fiecare 100.000 locuitori, lunar. Dar, deși aceste start-up-uri erau mai mici și aveau mai mulți asociați femei decât înainte de reformă, ele erau conduse de întreprinzători cu mai puțină experiență și cu educație mai precară, iar salariile oferite angajaților erau mai mici¹³.

În multe state societățile implicate în comerțul exterior se confruntă cu costuri mari generate de transport, logistică, precum și de respectarea reglementărilor oneroase, ceea ce le împiedică să fie competitive și să beneficieze pe deplin de avantajele capacității lor de producție. Plecând de la indicatorii *Doing Business* privind comerțul transfrontalier – care măsoară termenele, formalitățile și costurile legate de operațiunile de export-import – mai multe studii empirice au fost realizate privind modul în care costurile

legate de comerțul transfrontalier afectează performanțele de export-import ale economiei. Un mare număr de cercetări empirice arată că o infrastructură eficientă și un mediu de afaceri sănătos sunt legate în mod pozitiv de performanța exporturilor¹⁴.

Au fost demonstrate de asemenea și efectele benefice ale îmbunătățirii eficienței infrastructurii și logisticii comerciale asupra balanței comerciale a unui stat și asupra comerțanților individuali, însă întârzierile în timpul de tranzitare pot reduce exporturile: un studiu care analizează importanța logisticii comerciale a relevat că 1 zi de întârziere în tranzit conduce la o reducere a exporturilor în medie cu 7% în Africa Subsahariană¹⁵. Un alt studiu a arătat că 1 zi de întârziere în durata de transport pentru țările fără ieșire la mare și pentru produsele agricole și manufacturiere sensibile la factorul timp are consecințe negative grave, conducând la o reducere a comerțului cu peste 1% per zi de întârziere¹⁶. Prelungirea formalităților vamale are de asemenea un impact negativ asupra capacității de export a unei companii, îndeosebi atunci când bunurile sunt destinate unor clienți noi¹⁷. În țările cu legislație flexibilă privind importurile, o majorare cu 1% a comerțului este asociată cu o creștere de peste 0,5% a venitului pe cap de locuitor, dar nu conduce la o creștere a veniturilor în state cu o legislație mai rigidă¹⁸. Studiile au arătat, de asemenea, că, deși cumpărătorii interni pot alege între bunuri de calitate diferită la prețuri diferite, concurența importurilor conduce la o creștere nesemnificativă a calității în statele OCDE cu venituri mari dar cu legislație strictă și nu are niciun fel de efecte pozitive în state ne-membre OCDE cu legislație strictă¹⁹. Prin urmare, eventualele beneficii ale competitivității în importuri sunt reduse dacă legislația este oneroasă.

Doing Business măsoară aspecte ale legislației aplicabile mediului de afaceri care afectează companiile naționale. Cu toate acestea, studiile arată că o legislație îmbunătățită – astfel cum este măsurată

de *Doing Business* – se traduce prin creșteri ale investițiilor străine directe²⁰. De asemenea, investițiile străine directe pot fie împiedica, fie stimula, investițiile interne în funcție de cât de permisivă este legislația din statul gazdă cu mediul de afaceri. În realitate s-a demonstrat faptul că investițiile străine directe pot sugruma investițiile interne în acele state în care formalitățile de constituire a unei societăți sunt costisitoare²¹. Un alt studiu a arătat că statele mai bine integrate pe piața internațională au, în medie, formalități mai simple și mai accesibile de constituire a unei societăți²².

Lucrări recente arată importanța unei legislații bine elaborate a creditării și a unui sistem judecătoresc bine pus la punct pentru recuperarea creanțelor. De exemplu, reforma legislației falimentului a îmbunătățit considerabil rata de recuperare a creanțelor în Columbia²³. Conform unui studiu multi-național, introducerea registrelor de garanții colaterale pe active mobiliare a condus la sporirea accesului firmelor la creditare cu aproximativ 8%²⁴. În India, constituirea tribunalelor pentru recuperarea creanțelor a condus la reducerea creditelor neperformante cu 28% și la reducerea ratelor dobânzii la creditele mari, indicând faptul că soluționarea mai rapidă a cauzelor de acest tip reduce costurile creditării²⁵. O analiză aprofundată a fluxurilor bancare mondiale a relevat faptul că firmele din state care beneficiază de sisteme mai bune de diseminare a informațiilor privind creditarea și de o acoperire mai mare cu sucursale, sunt mai puțin predispuse la evaziune fiscală²⁶. S-a constatat de asemenea faptul că, în statele în care drepturile acționarilor sunt stabilite mai clar există mai puține disensiuni financiare, îndeosebi în cadrul firmelor cu finanțare externă semnificativă prin raportare la capitalul lor social (precum firmele mici sau firmele în dificultate)²⁷.

Există totodată un număr mare de lucrări teoretice și empirice ce analizează efectele de distorsionare ale ratelor mari de

impozitare și ale codurilor și procedurilor fiscale împovărătoare. Potrivit unui studiu, numărul de companii nou înființate a crescut cu 13% după aplicarea unei reforme fiscale în Brazilia²⁸, iar potrivit unui alt studiu o reducere cu 10% a complexității fiscale este comparabilă cu o reducere de 1% a valorii efective a impozitului pe profit²⁹.

S-a constatat că reglementările aplicabile pieței muncii – așa cum au fost măsurate de *Doing Business* – au consecințe importante asupra acesteia. Potrivit unui studiu, absolvirea școlii în perioade de condiții economice nefavorabile are consecințe persistente, dăunătoare asupra oportunităților ulterioare de angajare a muncitorilor. Incidența acestui efect negativ este mai puternică în țările cu o legislație de protecție a muncii mai strictă³⁰. O legislație rigidă privind protecția muncii poate avea totodată consecințe negative la nivel de distribuție a forței de muncă. Spre exemplu, un studiu referitor la Chile a arătat că aspirarea regulilor referitoare la securitatea muncii a fost asociată cu scăderea ratei de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor, a muncitorilor necalificați și a femeilor³¹.

Indici

Doing Business identifică 17 proiecte diferite de date sau indici care utilizează *Doing Business* drept una din sursele lor de informații³². Majoritatea acestor proiecte sau instituții utilizează datele la nivel de indicator și nu clasamentul general din punct de vedere al ușurinței de a face afaceri. Demararea unei afaceri reprezintă indicatorul cel mai des folosit, acesta fiind urmat de reglementările aplicabile pieței muncii și plata taxelor și impozitelor. Acești indici combină, de regulă, datele furnizate de *Doing Business* cu date din alte surse pentru a evalua o economie, alături de o dimensiune particulară precum competitivitatea sau inovația. De exemplu, Indicele Libertății Economice publicat de The Heritage Foundation, a utilizat șase dintre indicatorii *Doing Business* pentru a măsura gradul de libertate economică la nivel mondial³³. Statele

care se clasează cel mai bine la aceste șase capitole tind să aibă și cel mai mare grad de libertate economică.

În mod similar, Forumul Economic Mondial preia datele furnizate de *Doing Business* în Indicele Global al Competitivității, pentru a demonstra că aceasta reprezintă un factor global de stimulare a creșterii economice. Organizația utilizează de asemenea indicatorii *Doing Business* pentru alți patru indici care măsoară disponibilitatea tehnologică, dezvoltarea capitalului uman, competitivitatea sectorului turistic, și facilitarea comerțului. Aceste surse accesibile public extind datele generale referitoare la mediul de afaceri generate de *Doing Business* prin includerea lor în studiul altor aspecte sociale și economice importante în diverse state și regiuni. Ele sunt dovada clară că, luați individual, indicatorii *Doing Business* continuă să fie un punct de plecare esențial pentru o analiză aprofundată a mai multor aspecte și dimensiuni din domeniul cercetării.

Doing Business a contribuit în mod semnificativ la dezbaterile privind importanța pe care reglementările aplicabile mediului de afaceri o au pentru dezvoltarea economică. Prin extinderea seriilor temporale și a obiectului informațiilor odată cu recenta extindere a metodologiei, *Doing Business* speră să continue să fie un punct de referință de bază, în permanentă evoluție.

NOTE

1. Indicatorii sunt: constituirea unei societăți, înregistrarea transferului dreptului de proprietate asupra imobilelor, soluționarea litigiilor comerciale și reglementările privind piața muncii.
2. Datele cuprinse în *World Bank Enterprise Surveys* (Studiul Întreprinderilor publicat de Banca Mondială) și *Doing Business* se completează reciproc precum două fețe ale aceleiași monede. Ambele lucrări oferă informații utile privind mediul de afaceri al unui stat însă fac acest lucru în moduri sensibil diferite. Obiectul de studiu al *Doing Business* este mai restrâns decât cel al *Enterprise Surveys*. Cu toate acestea, concentrându-se pe indicatorii implementabili privind reglementările aplicabile mediului de afaceri, *Doing Business* oferă un plan clar de urmat pentru îmbunătățirea demersurilor guvernamentale. *Doing Business* utilizează studii de caz standardizate în timp ce *Enterprise Surveys* utilizează exemple reprezentative. Pentru mai multe informații privind *Enterprise Surveys* și diferențele dintre *Enterprise Surveys* și *Doing Business*, consultați <http://www.enterprisesurveys.org>.
3. Aceste documente sunt disponibile pe pagina de internet a *Doing Business* la adresa <http://www.doingbusiness.org/methodology>.
4. În ceea ce privește obținerea unui credit, indicatorii sunt cuantificați proporțional, potrivit ponderii pe care o dețin în punctajul total, 60% fiind alocat indicatorului privind forța drepturilor legale și 40% indicatorului privind profunzimea informațiilor privind creditarea. Astfel, fiecare punct inclus în acești indicatori are aceeași valoare indiferent de componenta căreia îi aparține. Ponderi egale sunt atribuite indicatorilor pentru toate celelalte subiecte.
5. Djankov, Simeon, Darshini Manraj, Caralee McLiesh și Rita Ramalho, "Indicatorii Doing Business: De ce și cum se face agregarea" (Banca Mondială, Washington, DC, 2005). Cu metodele componentelor principale și componentelor nesupravegheate se obține un clasament aproape identic cu cel folosind metoda mediei simple pentru că ambele metode atribuie ponderi aproximativ egale componentelor, deoarece corelațiile pe perechi între indicatori nu diferă mult. O alternativă la metoda mediei simple este de a atribui ponderi diferite indicatorilor, în funcție de importanța lor în contextul specific unei anumite țări.
6. Hallward-Driemeier, Mary, și Lant Pritchett. 2015. "How Business Is Done in the Developing World: Deals versus Rules" (Cum se fac afaceri în țările în curs de dezvoltare: tranzacții versus reguli) *Journal of Economic Perspectives* 29 (3): 121-40.
7. Schneider, Friedrich. 2005. "The Informal Sector in 145 Countries." (Sectorul informal în 145 de state) Department of Economics, University Linz (Facultatea de Economie a Universității Linz); La Porta, Rafael, și Andrei

- Shleifer. 2008. "The Unofficial Economy and Economic Development" (Economia neoficială și dezvoltarea economică) Tuck School of Business Working Paper (Document de lucru al Școlii de Afaceri Tuck) 2009-57, Dartmouth College, Hanover, NH (Universitatea Dartmouth, Hanover, Olanda). Disponibil pe pagina de internet a Social Science Research Network (SSRN). <http://ssrn.com/abstract=1304760>.
8. Pentru biblioteca juridică, a se consulta pagina de internet <http://www.doingbusiness.org/law-library>.
 9. Indicatorii *Doing Business* continuă să se concentreze pe cadrul de reglementare aplicabil societăților naționale care desfășoară activități economice în cel mai mare centru economic din țara respectivă. Scopul inițial al *Doing Business* nu a fost acela de a facilita luarea deciziilor de către investitorii străini, deși în realitate aceștia își pot face o idee despre calitatea mediului de afaceri din țara respectivă pe baza informațiilor furnizate de *Doing Business*. Analiza cuprinsă în Grupul Indicatorilor Globali ai Grupului Băncii Mondiale a demonstrat că statele care impun reguli judicioase pentru activitățile economice naționale tind de asemenea să aibă reguli eficiente și pentru activitățile derulate de investitorii străini în statele respective.
 10. Documentele menționate aici reprezintă doar câteva exemple de cercetare realizate în domeniile măsurate de *Doing Business*. Începând cu 2003, atunci când a fost publicat primul raport *Doing Business*, au fost publicate 2.182 de articole de cercetare privind modul în care reglementările în domeniile analizate de *Doing Business* influențează rezultatele economice în publicații academice similare, iar alte 6.296 documente de lucru au fost publicate online.
 11. Bruhn, Miriam. 2011. "License to Sell: The Effect of Business Registration Reform on Entrepreneurial Activity in Mexico" (Autorizația de a vinde: Efectul reformei în domeniul înregistrării unei societăți asupra activității antreprenoriale din Mexic) *Review of Economics and Statistics* (Revista de economie și statistică) 93 (1): 382-86.
 12. Bruhn, Miriam. 2013. "A Tale of Two Species: Revisiting the Effect of Registration Reform on Informal Business Owners in Mexico" (Povestea celor două specii: reexaminarea efectului reformei în domeniul înregistrării societăților asupra asociațiilor neoficiali) *Journal of Development Economics* (Revista de dezvoltare economică) 103: 275-83.
 13. Branstetter, Lee G., Francisco Lima, Lowell J. Taylor și Ana Venâncio. 2013. "Do Entry Regulations Deter Entrepreneurship and Job Creation? Evidence from Recent Reforms in Portugal" (Descurajează reglementările privind constituirea societăților spiritul antreprenorial și crearea de locuri de muncă? Dovezi furnizate de recente reforme din Portugalia) *Economic Journal* (Revista economică). Publicat online, 16 iulie, 2013. doi:10.1111/econj.12044.
 14. Portugal-Perez, Alberto, și John S. Wilson. 2011. "Export Performance and Trade Facilitation Reform: Hard and Soft Infrastructure" (Reforma privind performanțele exporturilor și facilitarea comerțului: infrastructura hard și soft) *World Development* (Dezvoltare mondială) 40 (7): 1295-1307.
 15. Freund, Caroline, și Nadia Rocha. 2011. "What Constrains Africa's Exports?" (Ce anume împiedică exporturile din Africa?) *The World Bank Economic Review* (Revista Economică a Băncii Mondiale) 25 (3): 361-86.
 16. Djankov, Simeon, Caroline Freund și Cong S. Pham. 2010. "Trading on Time" (Momentul oportun în comerț) *Review of Economics and Statistics* (Revista de economie și statistică) 92 (1): 166-73.
 17. Martincus, Christian Volpe, Jeronimo Carballo și Alejandro Graziano. 2015. "Customs" (Operațiuni vamale) *Journal of International Economics* (Revista de economie internațională) 96 (2015): 119-37.
 18. Freund, Caroline, și Bineswaree Bolaky. 2008. "Trade, Regulations, and Income" (Comerț, reglementări și venituri) *Journal of Development Economics* (Revista de economie a dezvoltării) 87: 309-21.
 19. Amity, Mary, și Amit K. Khandelwal. 2011. "Import Competition and Quality Upgrading" (Concurența importurilor și îmbunătățirea calității) *Review of Economics and Statistics* (Revista de statistică și economie) 95 (2): 476-90.
 20. Corcoran, Adrian, și Robert Gillanders. 2015. "Foreign Direct Investment and the Ease of Doing Business" (Investiții străine directe și ușurința de a face afaceri) *Review of World Economics* (Revista de economie mondială) 151 (1): 103-26.
 21. Munemo, Jonathan. 2014. "Business Start-Up Regulations and The Complementarity Between Foreign and Domestic Investment" (Reglementări privind constituirea societăților și complementaritatea între investițiile străine și cele naționale) *Review of World Economics* (Revista de economie mondială) 150 (4): 745-61.
 22. Norbäck, Pehr-Johan, Lars Persson, și Robin Douhan. 2014. "Entrepreneurship Policy and Globalization" (Politica antreprenorială și globalizarea) *Journal of Development Economics* (Revista de economie a dezvoltării) 110: 22-38.
 23. Giné, Xavier, și Inessa Love. 2010. "Do Reorganization Costs Matter for Efficiency? Evidence from a Bankruptcy Reform in Colombia" (Este eficiența influențată de costurile de reorganizare? Exemple din reforma falimentului în Columbia) *Journal of Law and Economics* (Revista de drept și economie) 53 (4): 833-64.
 24. Love, Inessa, María Soledad Martínez Pería și Sandeep Singh. 2013. "Collateral Registries for Movable Assets: Does Their Introduction Spur Firms' Access to Bank Finance?" (Registre colaterale pentru bunurile mobile: este accesul companiilor la finanțarea bancară stimulat de introducerea acestora?) Policy Research Working Paper (Document de lucru privind cercetarea politicii) 6477, Banca Mondială, Washington, DC.
 25. Visaria, Sujata. 2009. "Legal Reform and Loan Repayment: The Microeconomic Impact of Debt Recovery Tribunals in India" (Reforma juridică și rambursarea împrumuturilor: impactul microeconomic al tribunalelor chemate să se pronunțe asupra recuperării creanțelor în India) *American Economic Journal: Applied Economics* (Revista americană de economie: economie aplicată) 1 (3): 59-81.
 26. Beck, Thorsten, Chen Lin și Yue Ma. 2014. "Why Do Firms Evade Taxes? The Role of Information Sharing and Financial Sector Outreach" (De ce evită firmele să plătească impozite? Rolul diseminării informațiilor și susținerii sectorului financiar) *Journal of Finance* (Revista de finanțe) 69: 763-817.
 27. Claessens, Stijn, Kenichi Ueda și Yishay Yafeh. 2014. "Institutions and Financial Frictions: Estimating with Structural Restrictions on Firm Value and Investment" (Instituții și fricțiuni financiare: estimarea restricțiilor structurale legate de valoarea firmei și investiții) *Journal of Development Economics* (Revista de economie a dezvoltării) 110: 107-22.
 28. Monteiro, Joana, și Juliano J. Assunção. 2012. "Coming Out of the Shadows? Estimating the Impact of Bureaucracy Simplification and Tax Cut on Formality in Brazilian Microenterprises" (Leșirea din anonimat. Estimarea impactului simplificării birocrăției și reducerii taxelor asupra formalizării microîntreprinderilor din Brazilia) *Journal of Development Economics* (Revista de economie a dezvoltării) 99: 105-15.
 29. Lawless, Martina. 2013. "Do Complicated Tax Systems Prevent Foreign Direct Investment?" (Sunt investițiile străine directe zădărnicate de sistemele fiscale complicate?) *Economica* 80 (317): 1-22.
 30. Kawaguchi, Daiji, și Tetsushi Muroa. 2014. "Labor-Market Institutions and Long-Term Effects of Youth Unemployment" (Instituțiile pieței muncii și efectele pe termen lung ale neocupării forței de muncă tinere) *Journal of Money Credit and Banking* (Revista de creditare monetară și bănci) 46 (S2): 95-116.
 31. Montenegro, Claudio, și Carmen Pagés. 2003. "Who Benefits from Labor Market Regulations?" (Cine beneficiază de reglementările aplicabile pieței muncii?) Policy Research Working Paper (Document de lucru privind cercetarea politicii) 3143. World Bank, Washington DC.
 32. Cei 17 indici sunt: Catalogul datelor deschise publicat de Millennium Challenge Corporation; Indicele privind libertatea economică publicat de Heritage Foundation (Index of Economic Freedom - IEF); Indicele privind competitivitatea globală publicat de World Economic Forum (Global Competitiveness Index - GCI); Indicele capacității de acțiune în rețea (Networked Readiness Index - NRI, alături de INSEAD); Indicele capitalului uman (Human Capital Index - HCI); Indicele privind stimularea comerțului (Enabling Trade Index - ETI) și Indicele privind competitivitatea în domeniul turismului și călătoriilor (Travel and Tourism Competitiveness Index - TTCI); Indicele INSEAD privind competitivitatea talentului global (Global Talent Competitiveness Index - GTCI) și Indicele inovării globale (Global Innovation Index - GI, alături de Universitatea Cornell University și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale); Libertatea economică a lumii publicat de Fraser Institute (Economic Freedom of the World - EFW); Indicele KPMG

privind flexibilitatea în fața schimbării (Change Readiness Index - CRI); Indicele monetar digital al Citi și Imperial College London; Anuarul competitivității globale publicat de Institutul Internațional de Dezvoltare a Managementului; Indicele interconectării globale publicat de DHL (Global Connectedness Index - GCI); Plata impozitelor, PricewaterhouseCoopers 2016; Imaginea Globală (The Global Picture); și Indicele prosperității Legatum publicat de Legatum Institute.

33. Pentru mai multe informații privind Indicele libertății economice publicat de Heritage Foundation, a se vedea pagina de internet <http://heritage.org/index>.

Note explicative privind metodologia raportului

Indicatorii prezentați și analizați în cuprinsul raportului *Doing Business în Statele Membre UE 2017: Bulgaria, România și Ungaria* reprezintă un barometru al reglementărilor aplicabile mediului de afaceri și al protecției drepturilor de proprietate precum și, în egală măsură, al efectului acestora asupra activității societăților comerciale, în special asupra întreprinderilor mici și mijlocii. În primul rând, acești parametri analizează gradul de complexitate a normelor, cum ar fi, numărul de formalități necesar a fi îndeplinite pentru lansarea unei afaceri sau pentru înregistrarea transferului dreptului de proprietate asupra unui bun imobil cu destinație comercială. În al doilea rând, se cuantifică timpul și costurile necesare pentru a îndeplini anumite proceduri prevăzute de lege, cum ar fi timpul și costurile necesare pentru soluționarea unui litigiu comercial. În al treilea rând, acești parametri măsoară gradul de protecție oferit de lege, spre exemplu, în ceea ce privește respectarea dreptului de proprietate.

Acest raport prezintă indicatorii *Doing Business* pentru 22 de localități din Bulgaria, Ungaria și România. Informațiile aferente tuturor seturilor de indicatori prezentați în *Doing Business în Statele Membre UE 2017: Bulgaria, România și Ungaria* sunt cele valabile la data de 31 decembrie, 2016. Datele referitoare la Sofia, Budapesta, București și alte 187 de economii utilizate pentru comparație se bazează pe indicatorii cuprinși în raportul *Doing Business 2017: Oportunități Egale pentru Toți*, cel de-al 14-lea astfel de raport din seria de rapoarte *Doing Business* publicate anual de Grupul Băncii Mondiale.

METODOLOGIE

Datele pentru raportul *Doing Business în Statele Membre UE 2017: Bulgaria, România și Ungaria* au fost colectate cu ajutorul unei metode standardizate. Pentru început, echipa a adaptat corespunzător chestionarele *Doing Business* pentru Bulgaria, Ungaria și România și a asigurat traducerea acestora în limbile bulgară, maghiară și, respectiv, română. Chestionarele au la bază un studiu de caz simplu, care să permită compararea diferitelor localități și state, precum și constatarea evoluției indicatorilor în timp. Acesta conține anumite premise prestabilite privind forma juridică de desfășurare a activității, mărimea acesteia, amplasarea și natura operațiunilor. Chestionarele au fost completate de experți locali, inclusiv avocați, consultanți în afaceri, arhitecți, ingineri, funcționari publici, magistrați și alți profesioniști care folosesc în mod curent sau oferă în mod regulat asistență privind cerințele legale sau reglementările legale relevante. Acești experți au participat la mai multe sesiuni de informare, inclusiv prin intermediul conferințelor telefonice, a corespondenței scrise și a întrunirilor directe cu echipa proiectului. Datele obținute în urma răspunsurilor primite au fost supuse mai multor runde de verificare, acest fapt ducând la revizuirea și extinderea informațiilor colectate.

Metodologia *Doing Business* prezintă multiple avantaje: este transparentă, utilizează date factice cu privire la ceea ce stipulează legile și reglementările și permite interacțiuni multiple cu respondenții locali pentru a

clarifica eventualele interpretări eronate ale întrebărilor. Un alt avantaj îl constituie ușurința identificării unui eșantion reprezentativ de respondenți; *Doing Business* nu este un studiu statistic, ci este menit să compileze texte ale legilor și reglementărilor aplicabile și să verifice corectitudinea răspunsurilor. Metodologia nu este costisitoare și poate fi ușor reprodusă astfel încât datele să poată fi colectate pentru un număr mare de localități și economii. Colectarea datelor pe baza anumitor premise standard, face posibilă analiza comparativă a unui număr mare de localități. Nu în ultimul rând, datele evidențiază nu doar amplitudinea deficiențelor de reglementare specifice ci identifică în egală măsură și sursa acestora și oferă informații utile cu privire la ceea ce ar putea fi reformat.

LIMITĂRI ALE INDICATORILOR MĂSURĂȚI

Metodologia *Doing Business* are patru limitări de care trebuie ținut cont în interpretarea datelor. Prima dintre ele se referă la faptul că datele se concentrează adesea pe o anumită formă de societate comercială – în general, societăți comerciale cu răspundere limitată (sau o entitate juridică similară) de o anumită mărime – care poate să nu fie reprezentativă pentru reglementările ce guvernează alte forme de asociere (spre exemplu, societățile cu asociat unic). În al doilea rând, tranzațiile descrise într-un scenariu standardizat se referă la un anumit tip de aspecte care pot să nu fie reprezentative pentru întregul set de probleme cu care se confruntă o societate comercială. În al treilea rând,

estimările temporale presupun un oarecare subiectivism din partea experților respondenți. Atunci când sunt înregistrate estimări diferite, indicatorii temporali propuși în raportul *Doing Business* reprezintă valoarea mediană a mai multor răspunsuri oferite luând în considerare premisele speței standardizate.

Nu în ultimul rând, metodologia pleacă de la premisa că un întreprinzător deține informații complete cu privire la documentele necesare constituirii societății și nu pierde timp în îndeplinirea formalităților. În practică însă, îndeplinirea unei formalități poate dura mai mult dacă întreprinzătorul nu deține informațiile necesare sau nu se poate conforma imediat cerințelor. Există, desigur, și situații în care societatea poate alege să ignore anumite formalități dificile. Din aceste motive, întâzierile menționate în raportul *Doing Business* vor fi diferite de cele menționate de antreprenori în *World Bank Enterprise Surveys* sau în alte studii efectuate la nivel de societate comercială.

MODIFICĂRI ÎN CEEA CE SE MĂSOARĂ

În raportul *Doing Business 2017*, trei dintre indicatori (constituirea unei societăți

comerciale, înregistrarea transferului dreptului de proprietate și soluționarea litigiilor comerciale) au fost estinși pentru a include și o dimensiune de gen, în completarea indicatorului privind reglementări ale pieței muncii, care a fost modificat cu un an în urmă. Indicatorul privind constituirea unei societăți comerciale a fost extins pentru a măsura procedura de constituire a unei societăți comerciale atunci când toți asociații sunt femei. Înregistrarea transferului dreptului de proprietate include acum și o componentă care măsoară egalitatea în deținerea drepturilor de proprietate între bărbați și femei. În pofida acestor schimbări de metodologie introduse în raportul *Doing Business 2017*, datele colectate prin metoda veche cât și cele colectate prin metoda nouă sunt corelate în detaliu¹.

CONSTITUIREA UNEI SOCIETĂȚI COMERCIALE

Doing Business prezintă toate formalitățile prevăzute de actele normative în vigoare sau utilizate în genere în practică, pe care un întreprinzător trebuie să le îndeplinească pentru a constitui o societate comercială funcțională, precum și termenele și costurile necesare pentru finalizarea acestor

formalități și capitalul social minim care trebuie vărsat (figura 9.1). Aceste formalități cuprind toate procedurile pe care întreprinzătorii trebuie să le parcurgă pentru obținerea tuturor aprobărilor, avizelor și licențelor necesare precum și pentru îndeplinirea oricăror notificări, verificări sau înscrieri la autoritățile competente, cu privire la societate și angajați.

Clasificarea localităților din punct de vedere al ușurinței cu care poate fi înființată o societate comercială este stabilită în funcție de diferența față de punctajele maxime pentru constituirea unei societăți comerciale. Aceste punctaje reprezintă media aritmetică simplă a diferențelor față de punctajele maxime pentru fiecare indicator component (figura 9.2). Diferența față de punctajele maxime reprezintă diferența pe care o înregistrează o țară sau o localitate față de „limita superioară”, rezultând din cea mai eficientă practică sau cel mai mare punctaj obținut în cadrul fiecărui indicator.

Conform metodologiei indicatorului privind constituirea unei societăți comerciale, au fost luate în considerare două tipuri de societăți comerciale cu răspundere limitată locale. Acestea sunt identice din toate punctele de vedere, exceptând

Caracteristici economice

Venitul Național Brut pe cap de locuitor

Raportul *Doing Business în Statele Membre UE 2017: Bulgaria, România, Ungaria* utilizează venitul pe cap de locuitor astfel cum acesta este prezentat în Raportul privind Indicatorii de Dezvoltare Globală 2016 (*World Development Indicators 2016*) publicat de Banca Mondială. Venitul este calculat prin metoda Atlas (exprimat în dolari SUA). În ceea ce privește indicatorii de cost exprimați ca procent din venitul pe cap de locuitor, a fost utilizat ca numitor venitul național brut pe 2015 (VNB) exprimat în dolari SUA. Venitul pe cap de locuitor pe 2015 pentru Bulgaria este de 7.220 US\$ (11.534 Leva), venitul pe cap de locuitor pentru Ungaria este de 12.990 US\$ (3.296.327 Forinți), iar venitul pe cap de locuitor pentru România este de 9.500 US\$ (35.109 Lei).

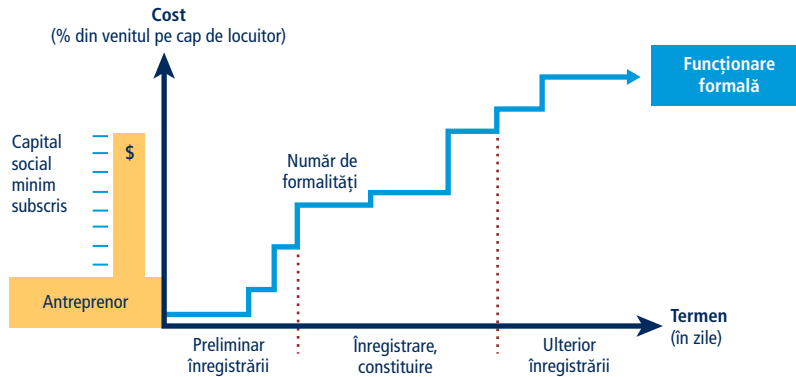
Clasificarea în funcție de regiune și grupa de venituri

Doing Business utilizează clasificările regionale și pe grupe de venituri ale Băncii Mondiale, disponibile spre consultare la <http://data.worldbank.org/about/country-and-lending-groups>. Mediile regionale prezentate în figurile și tabelele din raportul *Doing Business în Statele Membre UE 2017: Bulgaria, România și Ungaria* cuprind economii din toate grupele de venituri (venituri mici, mici spre medii, medii spre mari și mari).

Cursul de schimb valutar

Cursurile de schimb valutar utilizate în lucrarea *Doing Business în Statele Membre UE 2017: Bulgaria, România și Ungaria* sunt următoarele: 1 US\$ = 1,5975 Leva (BGN), 253,7588 Forinți (HUF) și 3,6957 Lei (RON). Cursul de schimb valutar pentru Euro este cursul publicat de Banca Centrală Europeană la data de 30 decembrie 2016: 1 EUR = 1,9558 Leva (BGN), 309,83 Forinți (HUF) și 4,539 Lei (RON).

FIGURA 9.1 Care sunt termenul, costurile, capitalul social minim vărsat și numărul de formalități ce trebuie îndeplinite pentru constituirea și operarea unei societăți comerciale cu răspundere limitată?

faptul că una dintre ele are drept asociați 5 femei căsătorite, iar cealaltă, 5 bărbați căsătoriți. Diferența față de punctajul maxim pentru fiecare indicator reprezintă media punctajelor obținute pentru fiecare din indicatorii componenți pentru aceste două societăți comerciale standardizate.

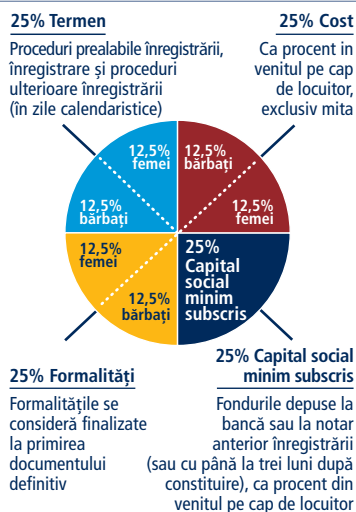
În urma analizării legilor, reglementărilor și informațiilor publice disponibile privind constituirea societăților comerciale, a fost întocmită o listă detaliată a formalităților

de îndeplinit împreună cu termenul și costurile aferente fiecărei etape în condiții uzuale precum și cu cerința privind capitalul social minim ce trebuie vărsat conform legii. Ulterior, datele astfel compilate sunt verificate de avocați, notari și funcționari publici locali.

Sunt colectate de asemenea informații privind ordinea în care trebuie parcurse formalitățile și posibilitatea parcurgerii lor simultan. Se pleacă de la premisa că orice informație necesară este disponibilă imediat și că întreprinzătorul nu va oferi nicio mită. Dacă răspunsurile experților locali diferă, investigațiile continuă până când se ajunge la un numitor comun.

FIGURA 9.2 Constituția unei societăți comerciale: înființarea și operarea unei societăți comerciale cu răspundere limitată

Clasificarea se bazează pe diferența față de punctajele maxime pentru patru indicatori

Pentru a asigura comparabilitatea datelor pentru mai multe localități, sunt stabilite mai multe premise privind societatea comercială din speță precum și definirea formalităților.

Premise privind societatea comercială studiată

Societatea comercială:

- Este o societate cu răspundere limitată (sau echivalentul său juridic);
- Își desfășoară activitatea în orașul selectat;
- Are un capital social deținut în totalitate (100%) de asociați români, are cinci asociați dintre care niciunul nu este o persoană juridică;

- Are un capital social inițial ce reprezintă de 10 ori valoarea venitului pe cap de locuitor;
- Desfășoară activități generale industriale sau comerciale, precum producția sau comercializarea produselor sau serviciilor către public. Societatea nu desfășoară activități de comerț exterior și nu gestionează produse ce fac obiectul unui regim fiscal special, cum ar fi băuturile alcoolice sau tutunul. Societatea nu utilizează procese de producție care generează poluare severă;
- Închiriază spațiile comerciale sau birourile utilizate și nu deține în proprietate bunuri imobile;
- Valoarea chiriei anuale pentru spațiile de birouri reprezintă echivalentul unui (1) venit pe cap de locuitor;
- Suprafața totală a spațiilor de birouri este de aproximativ 929 metri pătrați (10.000 picioare pătrate);
- Nu se califică pentru acordarea unor stimulente de investiții sau a oricărui altor beneficii speciale;
- Are cel puțin 10 și cel mult 50 de angajați la o lună de la începerea funcționării, toți aceștia fiind cetățeni români;
- Are o cifră de afaceri în valoare de cel puțin 100 de ori venitul pe cap de locuitor;
- Are un act constitutiv care are 10 pagini.

Asociații:

- Sunt majori din punct de vedere legal și au capacitate de decizie ca adulți; în cazul în care nu există o limită legală pentru majorat, se presupune că asociații au vârsta de 30 de ani;
- Sunt sănătoși mintal, au capacitate legală, au o stare de sănătate bună și nu au cazier judiciar;
- Sunt căsătoriți, căsătoria este monogamă și este înregistrată la autoritățile competente.

Formalități

O formalitate reprezintă orice interacțiune între fondatorii unei societăți comerciale și terți (de exemplu, instituții ale

statului, avocați, auditori sau notari) sau soți (dacă aceasta este cerută prin lege). Interacțiunile dintre asociații fondatori sau directorii societății și angajați nu sunt considerate formalități. Formalitățile care trebuie îndeplinite în aceeași clădire dar la birouri separate sau la ghișee separate sunt considerate formalități separate. Dacă fondatorii trebuie să se deplaseze de mai multe ori la același birou pentru formalități subsecvente, fiecare din acestea se consideră o formalitate separată. Se consideră că asociații fondatori îndeplinesc toate formalitățile singuri, fără intermediari, interpuși, contabili sau avocați, cu excepția cazului în care apelarea la un astfel de terț este obligatorie potrivit legii sau este solicitată de majoritatea întreprinzătorilor. Dacă este necesar să se apeleze la serviciile unui astfel de profesionist, formalitățile efectuate de profesioniștii respectivi în numele societății comerciale sunt considerate formalități separate. Fiecare formalitate electronică este o formalitate separată. Aprobările din partea soților/soțiilor privind deținerea unei societăți comerciale sau părăsirea domiciliului sunt considerate formalități dacă sunt impuse de lege sau dacă, în absența lor, soțul sau soția ar suporta rigorile legii, cum ar fi pierderea dreptului la întreținerea financiară. Dacă documentele sau aprobările pentru înregistrarea și operarea unei societăți comerciale, deschiderea unui cont bancar sau obținerea unei cărți de identitate naționale sunt cerute doar pentru unul dintre cele două sexe atunci acestea sunt considerate formalități suplimentare.

Sunt redată toate formalitățile preliminare și ulterioare înmatriculării care sunt oficial necesare sau uzuale pentru ca un întreprinzător să exploateze în mod legal o societate comercială (tabelul 9.1). Orice interacțiune cu orice terți timp de trei luni de la constituire este considerată o formalitate, exceptând înregistrarea ca plătitor de TVA sau de impozit pe bunuri sau servicii, formalități care vor fi luate în considerare ori de câte ori cifra de afaceri estimată depășește pragul stabilit de lege.

Sunt incluse și formalitățile necesare privind comunicările oficiale sau operațiunile cu instituțiile publice. Spre exemplu, dacă este necesară aplicarea pe documente oficiale, cum ar fi declarațiile fiscale, a ștampilei societății, se ia în considerare și procedura de obținere a ștampilei. În mod similar, dacă o societate comercială are obligația deschiderii unui cont bancar pentru îndeplinirea oricăror formalități ulterioare – cum ar fi înregistrarea ca plătitor de TVA sau prezentarea dovezii depunerii capitalului social minim – această operațiune va fi considerată o formalitate. Procedurile de urgentare sunt luate în considerare numai dacă îndeplinesc patru condiții: sunt legale, sunt disponibile publicului larg, sunt utilizate de majoritatea societăților comerciale și evitarea lor duce la întârzieri.

Sunt acoperite exclusiv formalitățile care trebuie îndeplinite de toate societățile și sunt excluse formalitățile specifice domeniului de activitate. Spre exemplu, formalitățile ce trebuie îndeplinite pentru a respecta reglementările de mediu sunt luate în considerare doar dacă sunt aplicabile tuturor societăților care desfășoară activități generale comerciale sau industriale. Formalitățile pe care o societate comercială trebuie să le îndeplinească pentru racordarea la alimentarea cu energie electrică, apă, gaze și canalizare nu sunt luate în considerare în cadrul indicatorului privind constituirea unei societăți.

Termene

Termenele sunt exprimate în zile calendaristice. Raportul prezintă durata medie pe care avocații sau notarii specializați în constituirea societăților comerciale o menționează ca fiind necesară în practică pentru îndeplinirea unei proceduri, cu o minimă monitorizare din partea autorităților competente și fără plata de la premisa că termenul minim necesar pentru fiecare formalitate este de o zi, exceptând formalitățile ce pot fi efectuate online, pentru care termenul necesar este raportat ca fiind o jumătate de zi. Deși

TABELUL 9.1 Ce anume măsoară indicatorii privind înființarea unei societăți comerciale?

Formalități pentru constituirea unei societăți comerciale (număr)

Formalități preliminare constituirii (de exemplu, verificarea sau rezervarea denumirii, autentificare)

Înregistrare în orașul selecționat

Formalități ulterioare constituirii (de exemplu, înregistrarea ca plătitor de contribuții sociale, obținerea ștampilei societății)

Obținerea aprobării soțului/soției pentru constituirea unei societăți, pentru părăsirea domiciliului în vederea înregistrării societății sau pentru deschiderea unui cont bancar.

Obținerea oricăror documente specifice în funcție de sex, pentru înregistrarea și operarea societății, obținerea unei cărți de identitate naționale sau deschiderea unui cont bancar

Timpul necesar pentru parcurgerea fiecărei formalități (zile calendaristice)

Nu cuprinde timpul petrecut cu strângerea informațiilor

Fiecare formalitate debutează în altă zi (nu pot fi demarate două formalități în aceeași zi) – excepție fac formalitățile ce pot fi îndeplinite integral online

Procesul de înregistrare este complet la primirea documentului de constituire definitiv sau la data la care societatea începe efectiv să funcționeze

Nu are loc niciun contact prealabil cu funcționarii publici

Costuri necesare pentru îndeplinirea fiecărei formalități (% din venitul pe cap de locuitor)

Exclusiv taxe legale, fără mită

Nu se iau în considerare onorarii profesionale decât dacă apelarea la serviciile unui profesionist este impusă prin lege sau este uzitată în practică

Capital social minim vărsat (% din venitul pe cap de locuitor)

Fondurile depuse la o bancă sau la un notar public înainte de înregistrare (sau până la cel mult trei luni după constituire)

formalitățile pot fi efectuate simultan, ele nu pot fi demarate în aceeași zi (mai precis, formalitățile simultane debutează în zile consecutive), și de această dată excepție făcând formalitățile ce pot fi efectuate integral online. Procesul de înregistrare se consideră finalizat la data la care societatea primește documentul final ce atestă înregistrarea sau la care poate începe efectiv să-și desfășoare activitatea. Dacă o procedură poate fi urgentată în mod legal contra unui cost suplimentar, se optează pentru procedura

mai rapidă dacă aceasta contribuie la o clasificare mai bună a orașului respectiv. Atunci când trebuie obținut acordul soțului/soției, se presupune că acesta este obținut fără costuri suplimentare, cu excepția cazului în care trebuie legalizat la notar. Se pleacă de asemenea de la premisa că întreprinzătorul utilizează la maxim timpul și se angajează să îndeplinească fiecare din procedurile rămase fără nicio întârziere. Nu se ia în considerare perioada petrecută de întreprinzător cu strângerea informațiilor. Se presupune totodată că acesta cunoaște toate cerințele de înregistrare și succesiunea lor de la început, dar nu a avut niciun fel de contact cu niciuna din autoritățile implicate.

Costuri

Costurile sunt exprimate ca procent din venitul pe cap de locuitor din economia respectivă. Ele includ toate taxele legale și onorariile aferente serviciilor juridice sau profesionale, dacă acestea sunt impuse de lege sau sunt utilizate frecvent în practică. Taxele pentru achiziționarea și legalizarea registrelor societății comerciale sunt luate în considerare numai dacă sunt cerute prin lege. Deși înregistrarea ca plătitor de TVA poate fi considerată o formalitate separată, TVA nu face parte din costurile de constituire. Pentru calcularea costurilor se vor lua în considerare prevederile legii societăților comerciale, ale codului comercial și ale reglementărilor specifice, precum și grilele de tarife. În absența unor grile de tarife, se va lua în considerare ca sursă oficială estimarea emisă de un funcționar guvernamental. În absența estimării unui funcționar guvernamental se vor utiliza estimările avocaților specializați în constituirea societăților comerciale. Dacă mai mulți avocați oferă estimări diferite, se va aplica valoarea medie comunicată. În toate cazurile sunt excluse sumele reprezentând mită.

Capital social minim vărsat

Indicatorul privind capitalul social minim vărsat reflectă suma pe care întreprinzătorul trebuie să o depună într-un cont bancar sau la un notar public anterior înregistrării și până la trei luni după constituire, exprimată în procent din venitul pe

cap de locuitor din economia respectivă. De regulă, suma este menționată în codul comercial sau în legea societăților comerciale. Multe economii impun un capital minim dar permit societăților comerciale să verse doar o parte din acesta înainte de înregistrare, urmând ca diferența să fie depusă după primul an de activitate. Spre exemplu, valoarea minimă obligatorie a capitalului social în Turcia în luna iunie 2015 era de 10.000 lire turcești, din care doar un sfert trebuia depus înainte de înregistrare. Prin urmare, capitalul social minim vărsat pentru Turcia era de 2.500 lire turcești, sau 10.2% din venitul pe cap de locuitor.

Detalii despre indicatorul privind constituirea societăților comerciale pot fi consultate la adresa <http://www.doingbusiness.org>. Această metodologie a fost elaborată de Simeon Djankov, Rafael La Porta, Florencio López-de-Silanes and Andrei Shleifer ("Courts," Quarterly Journal of Economics 118, no. 2 [2003]: 453-517)" și este adoptată în prezentul raport cu mici modificări.

OBȚINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE

Doing Business prezintă toate formalitățile necesare pentru edificarea unui depozit de către o societate din domeniul construcțiilor, precum și termenii și costurile necesare pentru îndeplinirea fiecărei formalități. De asemenea, *Doing Business* măsoară indicele privind controlul calității construcțiilor, evaluând calitatea reglementărilor din domeniu, eficiența mecanismelor de control al calității și siguranței în construcții, prevederile privind răspunderea și asigurările, precum și cerințele de certificare profesională. Informațiile sunt colectate prin intermediul unui chestionar administrat experților în autorizarea construcțiilor: arhitecți, ingineri, avocați specializați în dreptul construcțiilor, societăți de construcție, furnizori de utilități și funcționari publici cu atribuții în domeniul reglementărilor de construire, inclusiv al

emiterii aprobărilor și avizelor precum și al inspecțiilor.

Clasificarea localităților în funcție de ușurința obținerii autorizațiilor de construire este realizată prin stabilirea diferențelor față de punctajele maxime aferente. Aceste punctaje reprezintă media aritmetică simplă a diferențelor față de punctajele maxime pentru fiecare dintre indicatorii componenți (figura 9.3).

EFICIENȚA EMITERII AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE

Doing Business împarte procesul de edificare a unui depozit în mai multe proceduri distincte în cadrul chestionarului și strânge date pentru calculul termenelor și costurilor necesare pentru parcurgerea fiecărei etape (figura 9.4). Aceste formalități cuprind, fără a se limita la, următoarele:

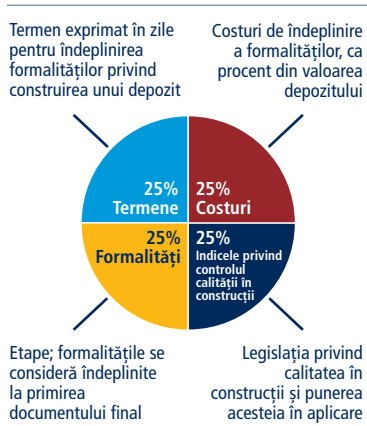
- Obținerea și depunerea tuturor documentelor relevante specifice proiectului (spre exemplu, planuri de construire, releveuri și certificate de urbanism) la autoritățile competente;
- Angajarea unor terți supervizori/dișinginți de șantier, ingineri sau inspectori (după caz);
- Obținerea tuturor avizelor, licențelor, autorizațiilor și certificatelor necesare;
- Depunerea tuturor notificărilor cerute;
- Solicitarea și ridicarea/recepționarea tuturor proceselor-verbale de inspecție (cu excepția cazului în care sunt efectuate de un terț inspector privat).

Doing Business prezintă de asemenea formalitățile necesare pentru racordarea la sistemul de alimentare cu apă și canalizare. Sunt luate de asemenea în considerare formalitățile necesare pentru intabularea depozitului pentru a putea fi grevat ulterior de sarcini sau transferat unei alte persoane juridice.

Pentru a asigura comparabilitatea datelor privind mai multe localități, au fost utilizate mai multe premise referitoare la societatea de construcție, proiectul depozitului și racordurile la utilități.

FIGURA 9.3 Autorizații de construire: eficiența și calitatea normelor aplicabile în domeniul construcțiilor

Clasificarea are la bază diferența față de punctajele maxime pentru patru indicatori

Premise privind societatea de construcții

Societatea de construcții (BuildCo):

- Este o societate comercială cu răspundere limitată (sau echivalentul său legal);
- Își desfășoară activitatea în orașul selectat;
- Este deținută în proporție de 100% de asociați români privați;
- Are cinci asociați, dintre care niciunul nu este persoană juridică;
- Deține toate autorizațiile și polițele de asigurare care îi permit să desfășoare legal activitatea de construire, cum ar fi construirea de clădiri cu destinația de depozit;

- Are 60 de constructori și alți angajați, toți români, care dețin experiența tehnică și profesională necesare pentru obținerea autorizațiilor și avizelor de construire;
- Are un arhitect autorizat și un inginer autorizat, ambii înregistrați la organismele profesionale specifice locale; se presupune că BuildCo nu mai are niciun alt angajat care este expert tehnic sau certificat, cum ar fi expert geolog sau topograf;
- A achitat toate taxele și a încheiat toate polițele de asigurare necesare, aplicabile activității sale generale (spre exemplu, asigurarea în caz de accidente pentru lucrătorii în construcții și asigurarea de răspundere civilă față de terți);
- Deține în proprietate terenul pe care va fi edificat depozitul și va vinde depozitul la finalizare.

Premise privind depozitul

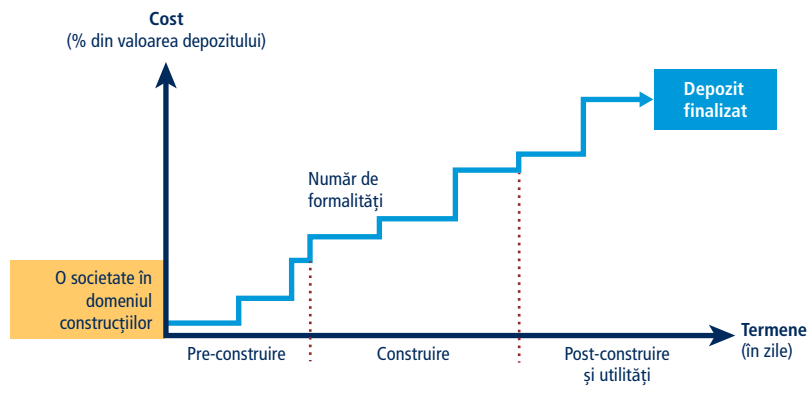
Depozitul:

- Va fi utilizat pentru activități generale de depozitare, cum ar fi depozitarea cărților sau articolelor de papetărie. Depozitul nu va fi utilizat pentru niciun fel de bunuri supuse unor reglementări speciale, cum ar fi bunuri alimentare, chimice sau produse farmaceutice;
- Va avea două etaje, ambele suprate-rane, cu o suprafață construită totală de aproximativ 1.300,6 metri pătrați (14.000 picioare pătrate). Fiecare

etaj va avea înălțimea de 3 metri (9 picioare și 10 țoli);

- Va fi prevăzut cu cale de acces și va fi amplasat în zona peri urbană a localității selectate (și anume, la marginea localității dar în interiorul limitelor teritorial-administrative ale acesteia);
- Nu va fi situat într-o zonă economică sau industrială specială;
- Va fi amplasat pe un teren de aproximativ 929 metri pătrați (10.000 picioare pătrate) deținut în proprietate 100% de BuildCo și intabulat corespunzător în cartea funciară și la cadastru;
- Va avea o valoare egală cu de 50 de ori venitul pe cap de locuitor;
- Va fi o construcție nouă (pe teren neexistând anterior alte construcții), terenul fiind liber de vegetație, fără surse naturale de apă, rezerve naturale sau monumente istorice de orice tip;
- Va beneficia de planuri arhitecturale și tehnice complete, întocmite de un arhitect autorizat; în cazul în care întocmirea planurilor presupune etape precum obținerea unor documente suplimentare sau a unor aprobări prelabile din partea unor instituții, aceste etape vor fi considerate formalități;
- Va fi dotat cu toate echipamentele tehnice necesare pentru asigurarea funcționării depline;
- Va fi construit în 30 (treizeci) de săptămâni (excluzând toate întârzierile datorate unor cerințe administrative și de reglementare).

FIGURA 9.4 Care sunt termenul, costurile și numărul de formalități necesar a fi îndeplinite pentru construirea unui depozit?

Premise privind racordurile la utilități

Racordurile la alimentarea cu apă și canalizare:

- Va fi la 150 metri (492 picioare) distanță de sursa existentă de apă și de conexiunea la canalizare. Dacă în locul respectiv nu există infrastructura necesară alimentării cu apă, va fi forat un puț. Dacă nu există infrastructură de canalizare va fi realizată sau instalată o fosă septică de cea mai mică mărime disponibilă;

- Nu va avea nevoie de apă pentru incendii, depozitul fiind echipat cu un sistem complet de stingere a incendiilor (sistem uscat). Dacă legea impune instalarea unui sistem umed de stingere a incendiilor se presupune că necesarul de apă specificat mai jos acoperă și apa necesară pentru incendii;
- Va utiliza în medie 662 litri (175 galoane) de apă zilnic și va genera un flux mediu de apă menajeră de 568 litri (150 galoane) zilnic. Consumul de apă la orele de vârf va fi de 1.325 litri (350 galoane) zilnic iar fluxul de apă menajeră la orele de vârf va fi de 1.136 litri (300 galoane) zilnic;
- Va avea un nivel constant de necesar de apă și canalizare pe tot parcursul anului;
- Racordul la apă va avea diametrul de 1 țol și racordul la canalizare de 4 țoli.

Formalități

O formalitate reprezintă orice interacțiune între angajații sau directorii unei societăți comerciale sau orice persoană care acționează în numele societății, pe de o parte, și persoane externe, inclusiv instituții de stat, notari, cartea funciară, oficiul de cadastru, societăți comerciale furnizoare de utilități și inspectorii publici, pe de altă parte, sau angajarea unor inspectorii sau personal tehnic privat, după necesități. Interacțiunile între angajații societății, cum ar fi elaborarea planurilor depozitului și inspecțiile realizate de angajați nu sunt luate în considerare ca formalități. Cu toate acestea, interacțiunile cu terți care sunt necesare pentru ca arhitectul să poată întocmi planurile și schițele (cum ar fi obținerea planului topografic sau studiului geologic), sau aprobarea ori parafarea acestor documente de către terți sunt considerate formalități în sensul acestui raport. Sunt incluse aici și formalitățile pe care trebuie să le îndeplinească societatea pentru a racorda depozitul la apă și canalizare. Toate formalitățile impuse prin lege sau care sunt uzuale în practică pentru majoritatea societăților în vederea

construirii unui depozit sunt luate în considerare, chiar dacă unele pot fi eliminate în situații excepționale. Aceasta include obținerea avizului tehnic pentru electricitate sau avizarea planurilor rețelei electrice, dar numai dacă sunt necesare pentru obținerea unei autorizații de construire (tabelul 9.2).

Termene

Termenele sunt exprimate în zile calendaristice. Raportul prezintă durata medie pe care experții locali o menționează ca fiind necesară pentru îndeplinirea efectivă a formalităților. Se pleacă de la premisa că termenul minim necesar pentru fiecare formalitate este de o zi, exceptând formalitățile ce pot fi efectuate online, pentru care termenul necesar este raportat ca fiind o jumătate de zi. Deși formalitățile pot fi efectuate simultan, ele nu pot fi demarate în aceeași zi (mai precis, formalitățile simultane debutează în zile consecutive), și de această dată excepție făcând formalitățile ce pot fi efectuate integral online. Dacă o procedură poate fi urgentată în mod legal contra unui cost suplimentar, iar procedura de urgență este uzitată de majoritatea societăților, se optează pentru procedura mai rapidă. Se pleacă de asemenea de la premisa că BuildCo utilizează la maxim timpul și se angajează să îndeplinească fiecare din procedurile rămase fără nicio întârziere. Nu se ia în considerare perioada petrecută de BuildCo cu strângerea informațiilor. Se presupune totodată că acesta cunoaște toate cerințele de înregistrare și succesiunea lor încă de la început.

Costuri

Costurile sunt exprimate în procent din valoarea depozitului (considerat a fi de 50 de ori venitul pe cap de locuitor). Sunt luate în calcul numai costurile oficiale. Toate onorariile aferente îndeplinirii formalităților necesare pentru construirea legală a depozitului sunt luate în calcul, inclusiv cele legate de: obținerea autorizațiilor privind utilizarea terenului și a avizelor de proiectare prelabile construirii; efectuarea inspecțiilor înainte, în timpul

TABELUL 9.2 Ce anume măsoară indicatorul privind eficiența emiterii autorizațiilor de construire?

Formalități pentru edificarea legală a unui depozit (număr)

Depunerea tuturor documentelor aferente și obținerea tuturor avizelor, autorizațiilor, permiselor și certificatelor necesare

Depunerea tuturor notificărilor și efectuarea tuturor inspecțiilor necesare

Obținerea avizului privind racordarea la utilități – apă și canalizare

Intabularea depozitului ulterior finalizării (dacă este necesar pentru ca acesta să poată fi ulterior grevat sau înstrăinat)

Timpul necesar pentru parcurgerea fiecărei formalități (zile calendaristice)

Nu cuprinde timpul petrecut cu strângerea informațiilor

Fiecare formalitate debutează în altă zi – excepție fac formalitățile ce pot fi îndeplinite integral online

Formalitățile se consideră finalizate la primirea documentului final

Nu are loc niciun contact prealabil cu funcționarii publici

Costuri necesare pentru îndeplinirea fiecărei formalități (% din valoarea depozitului)

Exclusiv taxe legale, fără mită

Nu se iau în considerare onorarii profesionale decât dacă apelarea la serviciile unui profesionist este impusă prin lege sau este uzitată în practică

și după construire; obținerea racordărilor la utilități; și intabularea dreptului de proprietate asupra depozitului. Se iau de asemenea în calcul taxele nerecurente necesare pentru finalizarea proiectului depozitului. Taxele aferente vânzării (cum ar fi taxa pe valoarea adăugată) sau impozitele pe câștigurile de capital nu sunt luate în calcul. Sunt de asemenea excluse garanțiile ce trebuie constituite în avans și rambursate ulterior. Pentru fundamentarea costurilor s-au folosit ca surse de informații legea construcțiilor, informațiile furnizate de experții locali și reglementările specifice precum și grilele de tarife. Dacă mai mulți experți locali prezintă estimări diferite, se va utiliza valoarea medie a acestora.

CONTROLUL CALITĂȚII ÎN CONSTRUCȚII

Indicatorul privind controlul calității în construcții are la bază alți șase indici

- calitatea reglementărilor în domeniul construcțiilor, controlul calității înainte de construire, controlul calității în timpul construirii, controlul calității post-construire, răspunderea și asigurările, precum și certificările profesionale (tabelul 9.3). Acest indicator are la bază premisele aceluiași studiu de caz folosit pentru măsurarea eficienței.

TABELUL 9.3 Ce anume măsoară indicatorii privind controlul calității în construcții?

Indicele privind calitatea reglementărilor în domeniul construcțiilor (0–2)

Accesibilitatea reglementărilor privind construcțiile

Claritatea cerințelor privind obținerea unei autorizații de construire

Indicele privind controlul calității înainte de construire (0–1)

Dacă experții autorizați sau tehnici aprobă planurile de construire

Indicele privind controlul calității în timpul construirii (0–3)

Tipuri de recepții impuse prin lege în timpul construirii

Implementarea în practică a recepțiilor impuse prin lege

Indicele privind controlul calității post-construire (0–3)

Recepția finală post-construire impusă prin lege

Implementarea în practică a recepției finale impuse prin lege

Indicele privind răspunderea și asigurările (0–2)

Părțile sunt responsabile legal pentru viciile structurii de rezistență apărute după ocuparea clădirii

Părțile au obligația legală de a încheia asigurări ce acoperă viciile structurii de rezistență după ocuparea clădirii sau încheierea unei astfel de asigurări este uzuală

Indicele privind certificările profesionale (0–4)

Cerințe de calificare pentru persoanele care aprobă planurile de construire

Cerințe de calificare pentru persoanele care supravezează construirea sau efectuează verificări

Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)

Suma indicatorilor privind calitatea reglementărilor în domeniul, controlul calității înaintea construirii, controlul calității în timpul construirii, controlul calității post-construire, regimul răspunderii și asigurărilor și certificările profesionale

Indicatorul privind calitatea reglementărilor în domeniul construcțiilor

Indicatorul privind calitatea reglementărilor în construcții are două componente:

- Dacă reglementările privind construcțiile sunt ușor accesibile. Se atribuie 1 punct dacă orice legi sau reglementări legale în domeniul construcțiilor (inclusiv codul construcțiilor) sau orice alte reglementări care se referă la autorizațiile de construire sunt disponibile pe o pagină de internet actualizată după fiecare modificare legislativă; 0,5 puncte dacă reglementările privind construcțiile sunt disponibile gratuit (sau în schimbul unei taxe nominale) la autoritatea emitentă a autorizației; 0 puncte dacă reglementările privind construcțiile sunt distribuite profesioniștilor în domeniu prin intermediul unei publicații de tipul Monitorului Oficial, gratuit (sau în schimbul unei taxe nominale), dacă trebuie cumpărate sau dacă nu sunt accesibile în altă parte.
- Dacă cerințele privind obținerea unei autorizații de construire sunt clare. Se atribuie 1 punct dacă reglementările privind construcțiile (inclusiv codul construcțiilor) sau orice pagină de internet accesibilă, broșură sau catalog specifică în mod clar lista de documente necesar a fi depuse, taxele ce trebuie achitate și toate aprobările prealabile ale schițelor sau planurilor necesar a fi obținute de la autoritățile competente; 0 puncte în cazul în care niciuna din aceste surse nu menționează oricare din aceste elemente sau aceste surse menționează mai puțin de trei elemente.

Indicele variază între 0 și 2, valorile superioare indicând reglementări mai clare și mai transparente. În Marea Britanie, spre exemplu, întreaga legislație aplicabilă poate fi consultată pe pagina de internet oficială a guvernului (1 punct). Legislația menționează lista de documente care trebuie depuse, taxele de plătit și toate aprobările preliminare ale schițelor sau planurilor ce trebuie obținute de

la instituțiile competente (1 punct). Însurarea acestor puncte conferă Marii Britanii un punctaj total de 2 puncte pentru indicele privind calitatea reglementărilor în domeniul construcțiilor.

Indicele privind controlul calității înainte de construire

Indicele privind controlul calității înainte de construire are o singură componentă:

- Dacă legea impune ca un arhitect autorizat sau un inginer autorizat să facă parte din comisia sau echipa însărcinată cu revizuirea și aprobarea cererilor de eliberare a autorizațiilor de construire și dacă acea persoană are autoritatea de a respinge o cerere. Se alocă 1 punct dacă ordinul național al arhitecților sau organizația profesională a inginerilor (sau alt organism similar) trebuie să revizuiască planurile de construire, dacă o societate comercială independentă sau un expert independent care este arhitect sau inginer autorizat trebuie să revizuiască planurile, dacă arhitectul sau inginerul care a întocmit planurile trebuie să depună un certificat la autoritatea emitentă care să confirme că planurile respectă reglementările aplicabile construcțiilor sau dacă un arhitect sau inginer autorizat face parte din comisia sau echipa ce aprobă planurile în cadrul autorității emitente; se atribuie 0 puncte dacă niciun arhitect sau inginer autorizat nu este implicat în revizuirea planurilor pentru a asigura conformitatea acestora cu reglementările aplicabile construcțiilor.

Indicele variază între 0 și 1, valorile superioare indicând un control mai bun al calității în revizuirea planurilor de construire. Spre exemplu, în Rwanda, primăria din Kigali trebuie să analizeze cererea de emiterie a autorizației de construire, inclusiv planurile și schițele, iar din echipa care examinează planurile și schițele fac parte atât un arhitect autorizat cât și un inginer autorizat. Prin urmare, Rwanda primește 1 punct la indicele privind controlul calității înainte de construire.

Indicele privind controlul calității în timpul construirii

Acest indice are două componente:

- Dacă legea impune efectuarea unor inspecții în timpul procesului de construire. Se alocă 2 puncte în cazul în care un inginer supervisor intern (de exemplu, un angajat al societății de construcții), un inginer supervisor extern sau o instituție a statului este însărcinat(ă) prin lege să efectueze inspecții cu privire la riscuri. Se acordă 1 punct în cazul în care un inginer supervisor intern (spre exemplu un angajat al societății de construcții), un inginer supervisor extern sau o societate comercială externă de audit în construcții este însărcinat(ă) prin lege să efectueze inspecții tehnice în diferite etape ale procesului de construire sau o instituție a statului este însărcinată prin lege să efectueze doar inspecții tehnice în diferite etape ale construirii. Se alocă 0 puncte în cazul în care legea impune ca o instituție a statului să efectueze verificări ad-hoc sau nu impune niciun fel de inspecții tehnice.
- Dacă inspecțiile în timpul construirii sunt implementate în practică. Se alocă 1 punct în cazul în care inspecțiile pe parcursul construirii impuse prin lege au loc efectiv în practică și 0 puncte dacă inspecțiile impuse prin lege fie nu au loc, fie sunt efectuate în majoritatea cazurilor dar nu întotdeauna, sau în cazul în care legea nu impune inspecții chiar dacă acestea sunt uzuale sau nu, în practică.

Indicele variază între 0 și 3, valorile superioare indicând un control mai eficient al calității în timpul procesului de construire. Spre exemplu, în Antigua și Barbuda, Autoritatea de Control în Urbanism este autorizată prin lege să efectueze inspecții pe faze conform Legii privind amenajarea teritorială din 2003 (1 punct). Cu toate acestea, Autoritatea de Control în Urbanism efectuează rareori aceste inspecții în practică (0 puncte). Însumarea acestor puncte face ca Antigua și Barbuda să obțină un punctaj

de 1 în ceea ce privește indicele controlului calității în timpul construirii.

Indicele privind controlul calității post-construire

Acest indice are două componente:

- Dacă legea impune realizarea unei inspecții/recepții finale menite să verifice dacă respectiva clădire a fost construită în conformitate cu planurile aprobate și reglementările în vigoare privind construcțiile. Se alocă 2 puncte în cazul în care legea impune ca un inginer supervisor intern (spre exemplu, un angajat al societății de construcții), un inginer supervisor extern sau o societate comercială externă de audit în construcții să verifice dacă respectiva clădire a fost edificată în conformitate cu planurile aprobate și reglementările în vigoare privind regimul construcțiilor sau în cazul în care legea impune ca o instituție a statului să efectueze o recepție finală la terminarea lucrărilor de construire și 0 puncte în cazul în care legea nu impune nicio recepție finală post-construire și niciun terț nu are obligația să verifice conformitatea clădirii cu planurile aprobate și reglementările în vigoare privind regimul construcțiilor.
- Dacă recepția finală are loc efectiv în practică. Se alocă 1 punct în cazul în care inspecția sau recepția finală post-construire impusă prin lege are loc întotdeauna sau un inginer supervisor ori o societate comercială de supervizare atestă că în edificarea clădirii au fost respectate planurile aprobate și reglementările în vigoare privind regimul construcțiilor; se alocă 0 puncte în cazul în care inspecția finală impusă prin lege nu are loc în practică, dacă inspecția finală impusă prin lege are loc în majoritatea cazurilor dar nu întotdeauna, sau dacă legea nu impune nicio inspecție finală chiar dacă aceasta este uzuală în practică.

Indicele variază între 0 și 3, valorile mai mari indicând un control mai bun al calității post-construire. În Haiti, spre

exemplu, Primăria din Port-au-Prince este autorizată prin lege să efectueze o inspecție finală, conform Codului național al construcțiilor din 2012 (2 puncte). Cu toate acestea, în majoritatea cazurilor această inspecție nu are loc în realitate (0 puncte). Prin însumarea acestor puncte, Haiti obține un punctaj total de 2 puncte la indicele privind controlul calității post-construire.

Indicele privind regimul răspunderii și asigurărilor

Acest indice are două componente:

- Dacă vreuna din părțile implicate în procesul de construire este responsabilă potrivit legii pentru viciile ascunse cum ar fi viciile ale structurii de rezistență sau probleme apărute la clădire după punerea acesteia în funcțiune. Se atribuie 1 punct dacă cel puțin două din părțile de mai jos sunt ținute responsabile prin lege pentru viciile ale structurii de rezistență sau probleme apărute în clădire după darea în folosință: arhitectul sau inginerul care a proiectat planurile clădirii, profesionistul însărcinat cu supravegherea construirii, profesionistul sau instituția care a efectuat inspecțiile sau societatea de construcții; 0,5 puncte dacă doar una dintre părți poartă răspunderea legală pentru viciile structurii de rezistență sau problemele apărute la clădire după ocuparea acesteia; 0 puncte dacă nicio parte nu este responsabilă potrivit legii pentru viciile ale structurii de rezistență sau probleme apărute în clădire după darea în folosință, dacă proprietarul proiectului sau investitorul este singurul responsabil legal, dacă răspunderea este stabilită în instanță sau este prevăzută printr-un contract.
- Dacă vreuna din părțile implicate în procesul de construire este obligată prin lege să încheie o poliță de asigurare pentru viciile ascunse sau poliță de răspundere civilă pe 10 (zece) ani care să acopere eventualele viciile ascunse sau probleme apărute la clădire după darea în folosință. Se

acordă 1 punct în cazul în care arhitectul sau inginerul care a proiectat planurile clădirii, profesionistul sau instituția care a efectuat inspecțiile tehnice, societatea de construcții sau proprietarul clădirii ori investitorul au obligația legală de a încheia fie o poliță de răspundere civilă pe 10 ani fie o poliță de asigurare pentru defecte ascunse, care să acopere eventualele vicii ale structurii de rezistență sau probleme apărute în clădire după darea în folosință, sau dacă încheierea unei polițe de asigurare de răspundere civilă pe 10 ani sau a unei polițe de asigurare pentru vicii ascunse se încheie în practică de majoritatea acestor persoane chiar și în absența unei cerințe legale în acest sens; se acordă 0 puncte în cazul în care nicio parte nu are obligația legală de a încheia o poliță de asigurare de răspundere civilă pe 10 ani sau o poliță de asigurare pentru vicii ascunse iar polița respectivă nu se încheie în mod uzual de nicio parte, dacă cerința încheierii unei astfel de polițe de asigurare este prevăzută într-un contract, dacă orice parte trebuie să încheie o asigurare profesională care să acopere siguranța lucrătorilor sau orice alte defecte pe durata construirii dar nu o poliță de asigurare de răspundere civilă pe 10 ani sau pentru vicii ascunse, care ar acoperi defectele apărute după darea în folosință a clădirii, sau dacă orice parte este obligată la plata oricăror daune cauzate de ea însăși fără să fi încheiat o poliță de asigurare.

Indicele variază între 0 și 2, valorile superioare indicând regimuri mai severe privind răspunderea pentru defecte ascunse și asigurări. Spre exemplu, în Madagascar, conform art. 1792 al Codului civil, atât arhitectul care a proiectat planurile cât și societatea de construcții sunt responsabile legal timp de 10 ani de la finalizarea clădirii (1 punct). Cu toate acestea, nu există nicio obligație legală în sarcina vreunei părți de a încheia o poliță de asigurare de răspundere pe 10 ani care

să acopere viciile structurii de rezistență și în practică majoritatea părților implicate nu încheie o astfel de asigurare (0 puncte). Însumarea acestor puncte face ca Madagascar să obțină un punctaj total de 1 punct la indicele privind regimul răspunderii și asigurărilor de răspundere.

Indicele privind certificările profesionale

Indicele privind certificările profesionale are două componente:

- Cerințele privind calificarea persoanei responsabile cu verificarea conformității planurilor sau a schițelor arhitecturale cu reglementările aplicabile în construcții. Se atribuie 2 puncte în cazul în care există obligația ca specialistul respectiv să aibă un număr minim de ani de experiență practică, să aibă o diplomă de studii superioare (cel puțin diplomă de licență) în arhitectură sau inginerie și să fie membru înregistrat al ordinului național al (asociației naționale a) arhitecților sau inginerilor sau să treacă un examen de calificare. Se acordă 1 punct în cazul în care specialistul trebuie să aibă o diplomă de studii superioare (cel puțin diplomă de licență) în arhitectură sau inginerie și, simultan, să aibă fie un număr minim de ani de experiență practică fie să fie membru înregistrat al ordinului național al (asociației naționale a) arhitecților sau inginerilor sau să treacă un examen de calificare. Se acordă 0 puncte în cazul în care specialistul trebuie să îndeplinească doar una dintre cerințe, în cazul în care trebuie să îndeplinească două dintre cerințe dar niciuna dintre acestea nu este de a deține o diplomă de studii superioare, sau în cazul în care niciun fel de cerințe de calificare nu sunt impuse specialistului.
- Cerințele privind calificarea specialistului care efectuează inspecțiile tehnice în timpul construirii. Se acordă 2 puncte în cazul în care specialistul trebuie să aibă un număr minim de ani de experiență practică, trebuie să aibă o diplomă de studii superioare (cel puțin licență) în arhitectură sau

inginerie și trebuie totodată să fie membru înregistrat al ordinului național al arhitecților sau al unei asociații profesionale a inginerilor sau să treacă un examen de calificare. Se acordă 1 punct în cazul în care specialistul trebuie să aibă o diplomă de studii superioare (cel puțin licență) în arhitectură sau inginerie și totodată fie să aibă un număr minim de ani de experiență practică fie să fie membru înregistrat al ordinului național al (asociației naționale a) arhitecților sau inginerilor sau să treacă un examen de calificare. Se acordă 0 puncte în cazul în care specialistul trebuie să îndeplinească doar una din cerințe, trebuie să îndeplinească două dintre cerințe dar niciuna dintre acestea nu se referă la deținerea unei diplome de studii superioare sau în cazul în care specialistul nu trebuie să îndeplinească nicio cerință referitoare la calificarea sa.

Indicele variază între 0 și 4, valorile mai mari indicând cerințe de calificare profesională mai stricte. Spre exemplu, în Cambogia, specialistul responsabil cu verificarea respectării reglementărilor de construire de către planurile și schițele arhitecturale trebuie să dețină o diplomă de licență în domeniu și să treacă un examen de calificare (1 punct). Cu toate acestea, singura cerință pentru specialistul însărcinat cu supervizarea construirii este aceea de a deține o diplomă de licență (0 puncte). Însumarea acestor puncte conduce la un punctaj total de 1 punct pentru Cambogia în ceea ce privește indicele calificărilor profesionale.

Indicele privind controlul calității în construcții

Indicele privind controlul calității în construcții reprezintă suma punctajelor obținute la indicii privind calitatea reglementărilor în domeniul construcțiilor, controlul calității în construcții înainte de construire, controlul calității în timpul construirii, controlul calității post-construire, regimul răspunderii și asigurărilor de răspundere și certificările profesionale.

El variază între 0 și 15, valorile superioare indicând un control al calității mai eficient și mecanisme de siguranță mai bune în sistemul de reglementare a regimului construcțiilor.

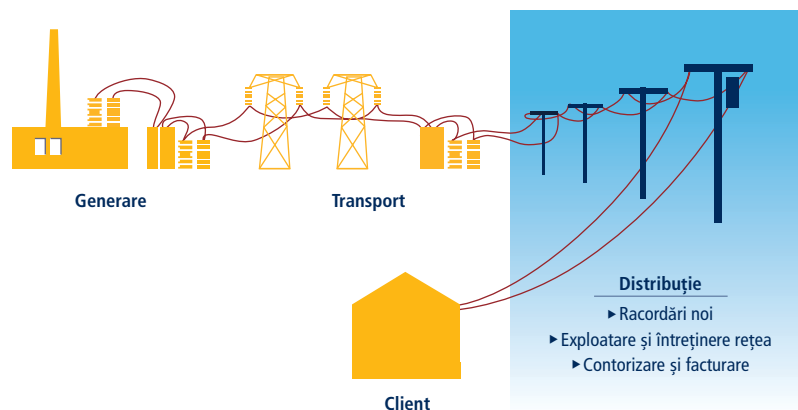
Detalii despre indicatorul privind obținerea autorizațiilor de construire aferente fiecărei economii se regăsesc la <http://www.doingbusiness.org>.

RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE

Doing Business prezintă toate formalitățile pe care trebuie să le îndeplinească o societate comercială pentru a obține racordarea la sistemul energetic și alimentarea permanentă cu energie electrică pentru un depozit standard (figura 9.5). Aceste formalități includ depunerea cererilor și încheierea contractelor cu furnizorii de electricitate, toate inspecțiile necesare și obținerea tuturor avizelor de la distribuitor și alte instituții, precum și lucrările externe și finale de racordare. Chestionarul împarte procesul de obținere a racordării la alimentarea cu electricitate în proceduri distincte și compilează date pentru a calcula termenele și costurile de finalizare a fiecărei proceduri.

De asemenea, *Doing Business* măsoară indici precum fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (inclusiv în diferența cumulată față de punctajul maxim și clasificarea privind simplitatea formalităților) și prețul electricității (care a fost omis din aceste măsurători cumulate). Indexul privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor compilează date cantitative privind durata și frecvența întreruperilor de alimentare cu energie precum și informații calitative privind mecanismele implementate de furnizori pentru monitorizarea întreruperilor în alimentare și reluarea alimentării cu energie electrică, obligațiile de raportare ale furnizorilor către autoritatea de reglementare în cazul întreruperilor în alimentarea cu energie, transparența și accesibilitatea tarifelor și existența sau

FIGURA 9.5 *Doing Business* măsoară procesul de racordare la nivelul distribuitorului de utilități

lipsa unor sancțiuni financiare pentru furnizori în scopul limitării întreruperilor (cum ar fi cerința despăgubirii clienților sau plata unor amenzi dacă întreruperile depășesc un anumit prag).

Clasificarea localităților din punct de vedere a simplității obținerii alimentării cu electricitate este stabilită prin raportare la diferența față de punctajele maxime pentru obținerea alimentării cu electricitate. Aceste punctaje reprezintă media aritmetică a diferențelor față de punctajele maxime pentru toți indicatorii componenți, cu excepția prețului electricității (figura 9.6).

Datele privind fiabilitatea alimentării sunt obținute de la furnizori, distribuitori sau autoritățile de reglementare în domeniul energiei în funcție de natura tehnică specifică acestora. Celelalte date, inclusiv informațiile privind transparența tarifelor și a formalităților ce asigură racordarea la alimentarea cu electricitate sunt colectate de la toți jucătorii de pe piață – furnizori și distribuitori, agenții de reglementare și profesioniști independenți precum ingineri electricieni, antreprenori din domeniu și societăți de construcții. Distribuitorul de electricitate consultat a fost cel care deservește zona (sau zonele) în care este situat depozitul. În cazul în care există posibilitatea selectării distribuitorului, a fost ales cel care deservește cel mai mare număr de clienți.

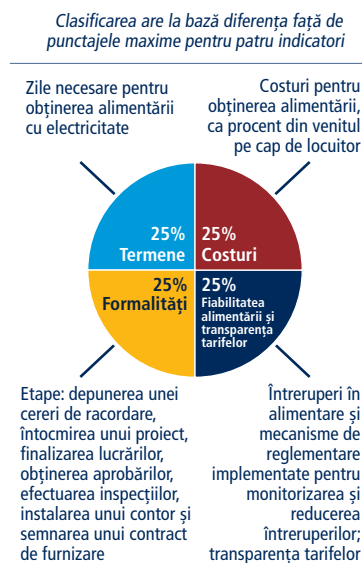
Pentru a asigura comparabilitatea datelor pentru mai multe localități, se utilizează mai multe premise cu privire la depozit, racordarea la electricitate și consumul lunar.

Premise privind depozitul

Depozitul:

- Este proprietatea unui întreprinzător local;
- Este situat în orașul selectat;

FIGURA 9.6 Alimentarea cu electricitate: eficiență, fiabilitate și transparență

Notă: Prețul energiei electrice este măsurat dar nu este luat în calcul pentru clasificare.

- Este situat într-o zonă în care sunt situate de regulă depozite similare. În zona respectivă o nouă racordare la sistemul electric nu este eligibilă pentru un regim special de stimulare a investițiilor (de exemplu, care oferă subvenții speciale sau un serviciu mai rapid);
- Este situat într-o zonă în care nu există constrângeri fizice. De exemplu, proprietatea nu se află în vecinătatea unei căi ferate;
- Este nou construit și este racordat la electricitate pentru prima dată;
- Are două etaje, ambele supraterane, cu o suprafață totală de aproximativ 1.300.6 metri pătrați (14.000 picioare pătrate). Terenul pe care este edificat are suprafața de 929 metri pătrați (10.000 picioare pătrate);
- Este destinat depozitării bunurilor.

Premise privind racordarea la electricitate

Racordarea la electricitate:

- Este permanentă;
- Este trifazică, conexiune de tip Y cu patru fire, cu o capacitate nominală de 140-kilo-volt-amper (kVA) și un factor de putere de 1, unde 1 kVA = 1 kilowatt (kW);
- Are o lungime de 150 metri. Conexiunea se face fie la rețeaua de distribuție de joasă tensiune fie la cea de medie tensiune și este fie suspendată, fie îngropată, în funcție de ceea ce este uzual în zona în care este situat depozitul;
- Necesită lucrări care presupun traversarea unei șosele de 10 metri lățime (excavații, linii suspendate) dar care sunt executate integral pe un teren proprietate publică. Nu se traversează alte proprietăți private deoarece depozitul are acces direct la șosea;
- Include doar o lungime neglijabilă pe domeniul privat al clientului;
- Nu necesită lucrări de cablare internă a depozitului, care a fost deja realizată până la și inclusiv panoul de serviciu sau tabloul electric al clientului și baza contorului.

Premise privind consumul lunar aferent lunii martie

- Se pleacă de la premisa că depozitul funcționează 30 de zile pe lună între orele 9:00 și 17:00 p.m. (8 ore pe zi), echipamentul fiind utilizat în medie la 80% din capacitate și că nu există întreruperi în alimentare (din motive de simplificare);
- Consumul lunar de energie este de 26.880 kilowați-oră (kWh); consumul orar este de 112 kWh;
- În cazul în care există mai mulți furnizori de electricitate, depozitul este deservit de cel mai ieftin;
- Pentru calculul prețului electricității livrate depozitului se iau în calcul tarifele aplicabile pentru luna martie a anului curent. Deși luna martie are 31 de zile, pentru calcul se iau în considerare doar 30 de zile.

Formalități

O formalitate reprezintă orice interacțiune între angajații societății sau electricianul șef ori inginerul electrician al acesteia (și anume, cel care eventual a executat cablarea internă) și terțe părți, cum ar fi distribuitorul de electricitate, furnizorul de electricitate, instituții ale statului, antreprenori electricieni sau companii de electricitate. Nu se iau în considerare interacțiunile dintre angajații societății în cadrul etapelor aferente cablării interne, cum ar fi proiectarea și execuția planurilor de instalare a cablării interne. Formalitățile care trebuie efectuate la același furnizor dar la departamente diferite ale acestuia sunt considerate formalități separate (tabelul 9.4).

Se pleacă de la premisa că angajații societății îndeplinesc toate formalitățile singuri, exceptând cazul în care apelarea la un terț este obligatorie (de exemplu, în cazul în care cererea trebuie depusă exclusiv de un electrician înregistrat la furnizor). În cazul în care societatea are dreptul dar nu este obligată să apeleze la serviciile unor specialiști (cum ar fi o societate privată, în locul furnizorului, pentru lucrări externe), aceste formalități vor fi luate în calcul dacă sunt uzuale. Pentru toate formalitățile, se iau în

calcul doar cazurile cele mai probabile (de exemplu, furnizorul deține materialele în mai mult de 50% din cazuri) și situațiile cel mai des întâlnite în practică în ceea ce privește racordarea depozitului la sistemul de electricitate.

Termene

Termenele sunt exprimate în zile calendaristice. Raportul prezintă durata

TABELUL 9.4 Ce anume măsoară indicatorii privind racordarea la electricitate?

Formalități pentru obținerea racordării la electricitate (număr)

Depunerea tuturor documentelor aferente și obținerea tuturor avizelor și permiselor necesare

Efectuarea tuturor notificărilor cerute și a tuturor inspecțiilor sau recepțiilor necesare

Efectuarea lucrărilor externe de instalații și eventual achiziționarea materialelor pentru aceste lucrări

Încheierea oricărui contract de furnizare necesar și asigurarea definitivă a alimentării

Timpul necesar pentru parcurgerea fiecărei formalități (zile calendaristice)

Cel puțin 1 (una) zi calendaristică

Fiecare formalitate debutează în altă zi

Nu cuprinde timpul necesar strângerii informațiilor

Reflectă timpul petrecut în realitate, cu foarte puțină monitorizare și fără contact prealabil cu funcționarii publici

Costuri necesare pentru îndeplinirea fiecărei formalități (% din venitul pe cap de locuitor)

Costuri oficiale, fără costuri reprezentând mită

Excluzând TVA

Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0-8)

Durata și frecvența întreruperilor în alimentare

Instrumente de monitorizare a întreruperilor în alimentare

Instrumente de reluare a alimentării cu electricitate

Monitorizarea performanței furnizorilor de către autoritățile de reglementare

Sanțiuni financiare menite să limiteze întreruperile

Transparența și accesibilitatea tarifelor

Prețul electricității (cenți pe kilowatt-oră)

Preț bazat pe factura lunară pentru depozitul comercial din studiul de caz

Notă: Deși *Doing Business* măsoară prețul electricității, raportul nu ia în calcul aceste date la calculul diferenței față de punctajul maxim pentru racordarea la electricitate sau la clasificarea în funcție de simplitatea procesului de racordare.

medie pe care furnizorul de electricitate și experții o consideră necesară în practică, mai degrabă decât cea cerută prin lege, pentru îndeplinirea unei proceduri, cu o minimă monitorizare și fără plata unor costuri suplimentare. Se pleacă de la premisa că termenul minim necesar pentru fiecare formalitate este de o zi. Deși formalitățile pot fi efectuate simultan, ele nu pot fi demarate în aceeași zi (mai precis, formalitățile simultane debutează în zile consecutive). Se pleacă de asemenea de la premisa că societatea comercială utilizează eficient timpul și se angajează să îndeplinească fiecare din procedurile rămase fără nicio întârziere. Nu se ia în considerare timpul petrecut de societate cu strângerea informațiilor. Se presupune totodată că acesta cunoaște toate cerințele privind racordarea la rețeaua de electricitate și succesiunea lor de la început.

Costuri

Costurile sunt prezentate ca procent din venitul pe cap de locuitor în economia respectivă. Costurile sunt luate în calcul fără TVA. Sunt luate în calcul toate costurile și cheltuielile aferente îndeplinirii procedurii de racordare a depozitului la rețeaua de electricitate, inclusiv cele privind obținerea avizelor de la autoritățile competente, depunerea cererii de racordare, efectuarea verificărilor pe șantier și a cablajelor, achiziționarea materialelor, realizarea efectivă a lucrărilor de racordare și constituirea unui depozit de garanție. Costurile sunt prezentate pe baza informațiilor furnizate de experții locali și existente în reglementările specifice și în grilele de onorarii. Dacă mai mulți parteneri locali oferă estimări diferite, se ia în calcul valoarea medie a valorilor raportate. În toate cazurile, costurile reprezentând mită sunt excluse.

Depozitul de garanție

Furnizorii pot solicita constituirea unor depozite de garanție care să garanteze eventuala neplată de către clienți a facturilor aferente consumului. Din acest motiv, depozitul de garanție pentru un client nou se calculează cel mai adesea

în funcție de consumul estimativ al acestuia.

Doing Business nu ia în considerare valoarea totală a depozitului de garanție. Dacă depozitul are la bază consumul efectiv al clientului, acest consum este cel ce va fi luat în calcul pentru studiul de caz. În locul valorii totale a depozitului de garanție, *Doing Business* ia în calcul valoarea actualizată a pierderilor din câștigurile de dobândă suportate de client ca urmare a deținerii depozitului de garanție de către furnizor pentru o perioadă lungă, de regulă până la sfârșitul contractului (estimat ca fiind de cinci ani). Situațiile în care depozitul de garanție este utilizat pentru acoperirea primelor facturi de consum lunar nu vor fi luate în considerare. Pentru calcularea valorii actualizate a pierderilor din câștigurile de dobândă se utilizează ratele de dobândă la împrumuturi la finele anului 2015 menționate în Statisticile Financiare Internaționale publicate de Fondul Monetar Internațional. În situațiile în care depozitul de garanție este returnat cu dobândă, pentru calculul valorii actualizate se ia în calcul diferența dintre rata dobânzii la împrumuturi și dobânda plătită de furnizor.

În anumite economii, depozitul de garanție poate fi constituit sub formă de garanție financiară: societatea comercială poate obține din partea unei bănci sau societăți de asigurare o garanție asupra bunurilor pe care societatea comercială le deține la acea instituție financiară. Contrar ipotezei în care clientul plătește depozitul în numerar furnizorului, în acest caz societatea comercială nu pierde dreptul de proprietate asupra sumei integrale și poate continua s-o utilizeze. În schimb, societatea comercială va plăti băncii un comision de acordare a garanției. Comisionul aplicat poate varia în funcție de calitatea creditului societății. Se pleacă de la premisa că societatea comercială are cel mai bun credit și, prin urmare, plătește cel mai mic comision posibil. În cazul în care se optează pentru garanția financiară, valoarea înregistrată pentru depozit reprezintă valoarea anuală

a comisionului înmulțit cu cinci, adică numărul de ani pentru care se prezumă încheiat contractul. Dacă sunt posibile ambele opțiuni, se va lua în calcul cea mai ieftină.

În Honduras, în luna iunie 2015, un client care ar fi avut nevoie de o conexiune de 140-kVA la rețeaua de electricitate ar fi trebuit să constituie un depozit de garanție în valoare de 126.894 lempira Honduras (5.616 dolari SUA) în numerar sau cu cec, iar depozitul ar fi fost returnat numai la sfârșitul contractului. Clientul ar fi putut în schimb să investească suma respectivă la o rată principală a dobânzii pentru împrumuturi de 20,66%. Aceasta înseamnă că, pentru cei cinci ani contractuali, valoarea actualizată a pierderilor câștigurilor din dobândă ar fi de 77.272.68 lempira (3.420 dolari SUA). În schimb, în cazul în care clientul alege să constituie depozitul sub formă de garanție bancară la o rată anuală a dobânzii de 2,5%, pierderea cumulată pentru cei cinci ani ar fi de doar 15.861,75 lempira (702 dolari SUA).

Indicele privind fiabilitatea alimentării cu electricitate și transparența tarifelor

Doing Business utilizează indicele duratei medii de întrerupere a sistemului (system average interruption duration index - SAIDI) și indicele frecvenței medii de întrerupere a sistemului (system average interruption frequency index - SAIFI) pentru a măsura durata și frecvența întreruperilor în alimentarea cu electricitate în localitățile selectate. SAIDI reprezintă durata totală medie a întreruperilor pe parcursul unui an pentru fiecare client deservit, iar SAIFI reprezintă numărul mediu de întreruperi a serviciului cu care se confruntă un client într-un an. Datele anuale (care acoperă un an calendaristic) sunt colectate de la societățile distribuitoare și de la autoritățile de reglementare atât pentru SAIDI cât și pentru SAIFI. Ambele estimări pentru SAIDI și SAIFI includ izolarea sub sarcină.

O localitate este eligibilă pentru a obține un punctaj pentru indicele

privind fiabilitatea alimentării cu energie și transparența tarifelor dacă furnizorul colectează date referitoare la întreruperile în alimentare (măsurând durata totală medie a întreruperilor pe fiecare consumator și numărul mediu de întreruperi per consumator) iar valoarea SAIDI este inferioară pragului de 100 de ore și valoarea SAIFI este inferioară pragului de 100 de întreruperi.

Deoarece accentul se pune pe măsurarea fiabilității alimentării cu energie, o localitate selectată nu se califică pentru obținerea unui punctaj dacă întreruperile sunt prea frecvente sau durează prea mult pentru ca alimentarea să fie considerată fiabilă, cu alte cuvinte, dacă valoarea SAIDI depășește pragul de 100 de ore iar valoarea SAIFI depășește pragul de 100 de întreruperi². De asemenea, o localitate nu se califică pentru obținerea unui punctaj dacă nu se colectează date privind întreruperile.

Pentru toate economiile ce îndeplinesc criteriile stabilite în *Doing Business*, un punctaj pentru indicii privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor se calculează pe baza următoarelor șase componente:

- Valorile SAIDI și SAIFI. Dacă valoarea SAIDI și SAIFI este 12 (echivalentul unei întreruperi de câte o oră în fiecare lună) sau mai mică, se acordă 1 punct. Dacă valoarea SAIDI și SAIFI este 4 (echivalentul unei întreruperi de câte o oră per trimestru) sau mai mică, se acordă 1 punct suplimentar. În final, dacă valoarea SAIDI și SAIFI este 1 (adică o întrerupere de o oră pe an) sau mai mică, atunci se atribuie încă 1 punct.
- Instrumentele utilizate de distribuitori pentru a monitoriza întreruperile în alimentarea cu energie. Se acordă 1 punct dacă distribuitorul utilizează mijloace automatizate cum ar fi Sistemul de Monitorizare, Control și Achiziții de Date (SCADA) și 0 puncte dacă distribuitorul se bazează exclusiv pe reclamațiile clienților și înregistrează și monitorizează întreruperile manual.

- Instrumentele utilizate de distribuitori pentru a relua alimentarea cu energie. Se acordă 1 punct dacă distribuitorul utilizează mijloace automatizate cum ar fi sistemul SCADA și 0 puncte dacă se bazează exclusiv pe resurse manuale pentru reluarea serviciului, cum ar fi echipe de teren sau personal de întreținere.
- Dacă există vreo autoritate de reglementare – și anume, o entitate separată de furnizor – care monitorizează performanțele furnizorului în ceea ce privește fiabilitatea alimentării. Se atribuie 1 punct dacă autoritatea efectuează verificări periodice sau în timp real și 0 puncte dacă nu monitorizează întreruperile și nu impune furnizorului să raporteze cu privire la fiabilitatea alimentării.
- Dacă există sancțiuni financiare menite să limiteze întreruperile. Se acordă 1 punct în cazurile în care furnizorul despăgubește consumatorii pentru întreruperi ce depășesc o anumită limită, furnizorul este amendat de autoritatea de reglementare când întreruperile depășesc o anumită limită sau sunt întrunite ambele condiții; se acordă 0 puncte dacă nu există niciun mecanism de compensare.
- Dacă tarifele pentru electricitate sunt transparente și disponibile imediat. Se acordă 1 punct dacă tarifele sunt disponibile online iar clienții sunt notificați cu privire la modificarea tarifului cu un ciclu de facturare înainte (și anume, cu 1 lună înainte) și 0 puncte dacă nu este întrunită această condiție.

Indicele variază între 0 și 8, valorile mai mari indicând o mai mare fiabilitate a alimentării cu energie și o transparență mai mare a tarifelor. În Republica Cehă, de exemplu, compania de distribuție PREdistribuce utilizează indicii SAIDI și SAIFI pentru a monitoriza și colecta date despre întreruperile de electricitate. În 2015 durata totală medie a întreruperilor în alimentare în Praga a fost de 0,49 ore per consumator iar numărul mediu de întreruperi cu care s-a confruntat

un consumator a fost de 0,33. Atât SAIDI cât și SAIFI se situează sub prag și confirmă că s-a produs mai puțin de o întrerupere pe an per consumator, cu o durată totală de sub o oră. Așadar, localitatea nu numai că îndeplinește criteriile de eligibilitate pentru obținerea punctajului la acest indice, dar primește 3 puncte pentru prima componentă a indicelui. Furnizorul utilizează un sistem automatizat (SCADA) pentru identificarea defectelor din rețea (1 punct) și reluarea serviciului (1 punct). Autoritatea națională de reglementare monitorizează activ performanțele furnizorului privind furnizarea unui serviciu fiabil de alimentare cu electricitate (1 punct) și impune acestuia să acorde consumatorilor despăgubiri dacă întreruperile durează mai mult decât o perioadă maximă stabilită de aceasta (1 punct). Consumatorii sunt notificați despre modificarea tarifelor înainte de următorul ciclu de facturare și pot verifica ușor tarifele online (1 punct). Însumarea acestor puncte conduce la un punctaj total de 8 puncte pentru Republica Cehă pentru indicii privind fiabilitatea alimentării cu energie și transparența tarifelor.

Pe de altă parte, anumite state primesc 0 puncte la indicii privind fiabilitatea alimentării cu energie și transparența tarifelor. Motivul poate fi faptul că întreruperile apar mai mult de o dată pe lună și nu există niciunul din mecanismele și instrumentele măsurate de indice. O economie poate de asemenea să primească 0 puncte dacă fie SAIDI sau SAIFI (sau ambele) depășesc pragul de 100. Pentru Papua Noua Guinee, de exemplu, valoarea SAIDI (211) depășește pragul. Pe baza criteriilor stabilite, Papua Noua Guinee nu poate primi un punctaj la acest indice chiar dacă în țară întreruperile sunt monitorizate de o autoritate de reglementare și există un mecanism de compensare a consumatorilor.

Dacă o localitate nu a avut cereri de conectare în perioada iunie 2015 – iunie 2016, sau dacă nu s-a furnizat electricitate în acea perioadă, economia respectivă

primește un calificativ „nu există practică” cu privire la indicatorii formalității, termene și costuri. De asemenea, o economie având calificativul „nu există practică” primește 0 puncte la indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor chiar dacă furnizorul are implementate sisteme automatizate de monitorizare și reluare a serviciului, autoritatea de reglementare monitorizează furnizorii cu privire la întreruperile în alimentare iar publicul are acces la tarife.

Prețul electricității

Doing Business măsoară prețul electricității dar nu ia în considerare aceste date pentru calcularea diferenței față de punctajul maxim pentru asigurarea energiei sau clasificarea din punct de vedere al simplității procedurii de conectare la rețea (datele sunt disponibile pe website-ul *Doing Business* website, la adresa <http://www.doingbusiness.org>). Datele privind prețurile la electricitate au la bază premise standardizate care asigură comparabilitatea între localități și economii.

Prețul electricității se exprimă în cenți SUA pe kilowatt-oră. Pe baza estimărilor privind consumul lunar, se calculează o factură lunară pentru depozitul comercial în localitățile selectate, pentru luna martie. Așa cum s-a menționat, depozitul utilizează electricitate 30 de zile pe lună, între orele 9:00 și 17:00, astfel că se pot aplica grile diferite de tarife dacă este disponibil un tarif bazat pe timpul efectiv de utilizare.

Detalii despre indicatorul privind racordarea la rețeaua de electricitate pentru fiecare economie sunt disponibile spre consultare la <http://www.doingbusiness.org>. Metodologia inițială a fost elaborată de Geginat și Ramalho (2015) și este preluată în acest raport cu mici modificări.

ÎNREGISTRAREA TRANSFERULUI DREPTULUI DE PROPRIETATE

Doing Business prezintă întreaga succesiune de proceduri pe care o societate comercială (cumpărătorul) trebuie să le parcurgă pentru a achiziționa un bun imobil de la o altă societate comercială (vânzătorul) și pentru a înregistra transferul dreptului de proprietate asupra acestuia pe numele cumpărătorului astfel încât acesta din urmă să poată utiliza imobilul pentru extinderea afacerii sale, să poată greva imobilul în scopul obținerii de împrumuturi sau, după caz, să poată vinde imobilul către o altă societate. Raportul cuantifică totodată termenele și costurile necesare pentru îndeplinirea fiecărei astfel de formalități. *Doing Business* măsoară de asemenea eficiența sistemului de cadastru și publicitate imobiliară din fiecare stat. Indicele privind eficiența sistemului de cadastru și publicitate imobiliară are cinci dimensiuni: fiabilitatea infrastructurii, transparența informațiilor, acoperirea geografică, soluționarea disputelor privind terenurile și accesul egal la drepturile de proprietate.

Clasificarea localităților din punct de vedere al simplității procedurilor de înregistrare a transferului dreptului de proprietate este stabilită prin raportare la diferența față de punctajele maxime aferente intabulării proprietăților. Aceste punctaje reprezintă media aritmetică a diferențelor față de punctajele maxime pentru fiecare indicator component (figura 9.7).

EFICIENȚA TRANSFERULUI DREPTULUI DE PROPRIETATE

Conform *Doing Business*, procesul de transfer al dreptului de proprietate debutează cu obținerea documentelor necesare, cum ar fi o copie a titlului vânzătorului, dacă este necesar, și realizarea unei analize de tip due diligence, la cerere. Tranzacția se consideră finalizată atunci când devine opozabilă terților și cumpărătorul poate utiliza imobilul, îl

poate greva pentru a garanta un împrumut bancar sau îl poate revinde (figura 9.8). Fiecare formalitate impusă de lege sau necesară în practică este menționată, indiferent dacă ea cade în sarcina vânzătorului sau a cumpărătorului sau trebuie îndeplinită de un terț în numele acestora. Avocații locali de drept imobiliar, notarii și autoritățile cadastrale locale furnizează informații privind formalitățile precum și termenele și costurile aferente.

Pentru a asigura comparabilitatea datelor pentru mai multe localități, se utilizează mai multe premise privind părțile la tranzacție, proprietatea transferată și proceduri.

Premise privind părțile

Părțile (vânzătorul și cumpărătorul):

- Sunt societăți comerciale cu răspundere limitată (sau o formă juridică echivalentă);
- Sunt situate în zona peri-urbană a localității selectate;
- Au un capital social deținut 100% de asociați români, privați;
- Au câte 50 de angajați fiecare, toți români;
- Desfășoară activități generale de comerț.

FIGURA 9.7 Înregistrarea transferului dreptului de proprietate: eficiența și calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară

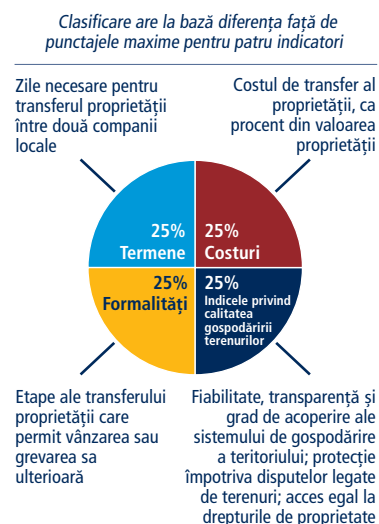
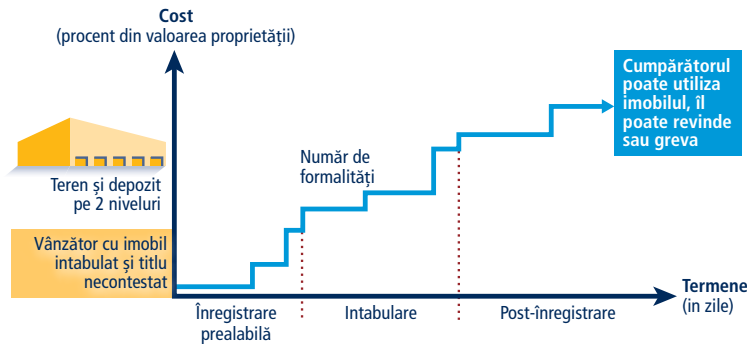

FIGURA 9.8 Care sunt termenul, costurile și numărul de formalități necesare pentru transferul dreptului de proprietate între două societăți comerciale locale?

Premise privind imobilul

Imobilul:

- Are o valoare care reprezintă de 50 de ori venitul pe cap de locuitor. Prețul de vânzare este egal cu valoarea imobilului;
- Este deținut integral în proprietate de vânzător;
- Nu este grevat de ipotecă și s-a aflat în proprietatea aceluiași proprietar în ultimii 10 ani;
- Este intabulat în cartea funciară sau oficiu de cadastru sau în ambele, și nu face obiectul unor dispute privind titlul de proprietate;
- Este situat într-o zonă comercială peri-urbană și nu este necesar niciun plan de urbanism zonal nou;
- Constă într-un teren și o clădire. Terenul are suprafața de 557,4 metri pătrați (6.000 picioare pătrate) iar pe teren a fost edificată o clădire de două etaje având suprafața de 929 metri pătrați (10.000 picioare pătrate). Depozitul are 10 ani vechime, este în stare bună și respectă toate standardele de siguranță, prevederile codurilor de construire și orice alte cerințe legale. Depozitul nu are sistem de încălzire. Dreptul de proprietate asupra terenului și clădirii se transferă integral;
- Nu va fi supus renovării sau altor lucrări de construire după achiziție;
- Nu are copaci, surse de apă naturală, rezerve naturale sau monumente istorice de orice tip;
- Nu va fi utilizat în scopuri speciale și nu sunt necesare avize speciale cum

ar fi cele pentru: utilizare locativă, unități industriale, depozitarea deșeurilor sau anumite tipuri de activități agricole;

- Nu are ocupanți și nicio altă parte nu deține titlul legal asupra imobilului.

Formalități

O formalitate reprezintă orice interacțiune între cumpărător sau vânzător, mandatarul acestora sau ai proprietății, cu terții, inclusiv agenții guvernamentale, inspectori, notari și avocați. Interacțiunile între administratorii și angajații societății nu se iau în considerare. Se iau în considerare toate procedurile cerute de lege sau practică pentru înregistrarea transferului dreptului de proprietate chiar dacă este posibil ca în cazuri excepționale acestea să fie eliminate (tabelul 9.5). Se presupune că respectivul cumpărător utilizează calea legală disponibilă cea mai rapidă și uzitată de majoritatea proprietarilor. Deși cumpărătorul poate apela la avocați sau alți specialiști în procesul de înregistrare, se pleacă de la premisa că el nu va apela la un intermediar extern în acest sens decât dacă legea sau practica o impun.

Termene

Termenul este exprimat în zile calendaristice. Raportul prezintă durata medie pe care avocații de drept imobiliar, notarii sau funcționarii de carte funciară o consideră necesară pentru îndeplinirea unei proceduri. Se pleacă de la premisa că termenul minim necesar pentru fiecare procedură este de o zi, cu excepția celor

ce pot fi efectuate integral online, pentru care termenul este de o jumătate de zi. Deși procedurile pot fi efectuate simultan, ele nu pot fi demarate în aceeași zi, excepționând, din nou, procedurile ce pot fi efectuate integral online. Se pleacă de asemenea de la premisa că societatea cumpărătoare utilizează timpul eficient și se angajează să îndeplinească fiecare din procedurile rămase fără nicio întârziere. Dacă o procedură poate fi urgentată în mod legal contra unui cost suplimentar, se optează pentru procedura legală disponibilă cea mai rapidă și uzitată de majoritatea proprietarilor de imobile. Dacă procedurile pot fi efectuate simultan se consideră că sunt efectuate simultan. Se presupune că părțile implicate au cunoștință de toate cerințele și succesiunea lor de la început. Nu se ia în considerare timpul necesar strângerii informațiilor.

Costuri

Costurile sunt exprimate ca procent din valoarea proprietății, care se presupune că este de 50 de ori venitul pe cap de

TABELUL 9.5 Ce anume măsoară indicatorul privind eficiența transferului dreptului de proprietate?

Proceduri pentru transferul valabil al dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile (număr)

Formalități pre-înregistrare (de exemplu, verificarea sarcinilor, autentificarea contractului de vânzare-cumpărare, plata taxelor de transfer al proprietății)

Formalități de înregistrare în orașul selecționat

Formalități post-înregistrare (de exemplu, depunerea titlului de proprietate la primărie)

Timpul necesar pentru parcurgerea fiecărei proceduri (zile calendaristice)

Nu cuprinde timpul necesar pentru strângerea informațiilor

Fiecare procedură debutează în altă zi – fac excepție cele ce pot fi îndeplinite integral online

Procedurile sunt considerate îndeplinite la primirea documentului final

Nu există contact prealabil cu funcționarii publici

Costuri necesare pentru îndeplinirea fiecărei formalități (% din venitul pe cap de locuitor)

Exclusiv costuri oficiale, fără costuri reprezentând mită

Nu se iau în considerare TVA sau impozitul pe câștigurile de capital

locuitor. Se iau în calcul exclusiv costurile oficiale impuse prin lege, inclusiv taxele, taxele de transfer, taxele de timbru și orice altă plată către registrul funciar, notari, instituții publice sau avocați. Sunt excluse din calculul costurilor alte taxe cum ar fi impozitul pe câștigurile de capital sau TVA. Se iau în considerare atât costurile suportate de cumpărător cât și cele suportate de vânzător. În cazul în care estimările de cost diferă se utilizează media acestora.

CALITATEA SERVICIULUI DE CADASTRU

Indicele privind calitatea serviciului de cadastru și publicitate imobiliară este format din 5 indici: fiabilitatea infrastructurii, transparența informațiilor, acoperirea geografică, soluționarea disputelor privind terenurile, accesul egal la drepturile de proprietate (tabelul 9.6). Datele sunt colectate pentru fiecare dintre localitățile selectate.

Indicele privind fiabilitatea infrastructurii

Acest indice are șase componente:

- Modul în care titlurile de proprietate asupra terenurilor sunt ținute de registrul din localitatea selectată. Se acordă 2 puncte dacă majoritatea titlurilor sunt ținute complet digital, 1 punct dacă majoritatea sunt scanate și 0 puncte dacă majoritatea sunt ținute pe hârtie;
- Dacă există o bază de date electronică pentru verificarea sarcinilor. Se acordă 1 punct dacă răspunsul e Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu;
- Modul în care hărțile sunt ținute de agenția de cadastru din localitatea selectată. Se acordă 2 puncte dacă majoritatea hărților sunt complet digitalizate, 1 punct dacă majoritatea sunt scanate și 0 puncte dacă majoritatea sunt ținute pe hârtie;
- Dacă există un sistem al informațiilor geografice – o bază de date electronică pentru înregistrarea granițelor, planurilor de verificare și furnizarea informațiilor cadastrale. Se acordă 1 punct dacă răspunsul e Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu;

TABELUL 9.6 Ce anume măsoară indicii privind calitatea serviciului de cadastru?

Fiabilitatea infrastructurii (0–8)

Tipul sistemului de arhivare a informațiilor privind proprietatea funciară

Disponibilitatea bazelor de date electronice pentru verificarea existenței sarcinilor

Tipul sistemului de arhivare a hărților

Disponibilitatea sistemului de informații geografice

Legătura dintre registrul proprietății și sistemul cadastral

Transparența informațiilor (0–6)

Accesibilitatea informațiilor privind proprietatea asupra terenurilor

Accesibilitatea hărților parcelelor de teren

Publicarea grilelor tarifare, a listei documentelor de înregistrare, și a standardelor de servicii

Disponibilitatea unui mecanism specific și separat pentru plângeri

Publicarea statisticilor privind numărul de tranzacții imobiliare

Acoperirea geografică (0–8)

Acoperirea cărții funciare la nivelul celui mai important centru economic și la nivelul întregii țări

Acoperirea sistemului cadastral la nivelul celui mai important centru economic și la nivelul întregii țări

Soluționarea disputelor privind bunurile imobiliare (0–8)

Cadrul legal pentru înregistrarea proprietății imobiliare

Mecanisme de prevenire și soluționare a disputelor legate de terenuri

Acces egal la drepturile de proprietate (-2–0)

Inegalitatea drepturilor de proprietate între bărbații necăsătoriți și femeile necăsătorite

Inegalitatea drepturilor de proprietate între bărbații căsătoriți și femeile căsătorite

Calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)

Suma indicilor privind fiabilitatea infrastructurii, transparența informațiilor, acoperirea geografică, soluționarea disputelor privind terenurile, accesul egal la drepturile de proprietate

- Modul în care sunt conectate registrul de carte funciară și agenția de cadastru. Se acordă 1 punct dacă informațiile privind proprietatea funciară și hărțile sunt ținute într-o bază de date unică sau baze de date interconectate și 0 puncte dacă nu există legătură între cele două baze de date diferite;
- Modul în care este identificată proprietatea imobiliară. Se acordă 1 punct dacă există un număr unic de identificare a proprietăților pentru majoritatea parcelelor și 0 puncte dacă există mai mulți identificatori.

Indicele variază între 0 și 8, valorile mai mari indicând o calitate superioară a infrastructurii pentru asigurarea fiabilității informațiilor privind titlurile de proprietate și granițele. În Turcia, de exemplu, oficiile de carte funciară din Istanbul țin integral titlurile de proprietate în format digital (2 puncte) și au o bază de date integral

electronică pentru verificarea sarcinilor (1 punct). Birourile de cadastru din Istanbul au hărți digitale (2 puncte), iar Direcția de Informații Geografice deține un portal public ce permite utilizatorilor să verifice planurile și informațiile cadastrale privind parcelele alături de imagini din satelit (1 punct). Bazele de date privind dreptul de proprietate asupra terenurilor și hărțile sunt interconectate prin sistemul TAKBIS, un sistem integrat de informații pentru birourile de carte funciară și oficiile de cadastru (1 punct). Există, de asemenea, un număr unic de identificare a imobilelor (1 punct). Însumarea acestor numere asigură Turciei un punctaj total de 8 puncte la indicele privind fiabilitatea infrastructurii.

Indicele privind transparența informațiilor

Acest indice are 10 componente:

- Dacă informațiile privind dreptul de proprietate asupra imobilelor sunt

publice. Se acordă 1 punct dacă informațiile privind dreptul de proprietate asupra terenurilor sunt accesibile oricui și 0 puncte dacă accesul la aceste informații este restricționat;

- Dacă lista documentelor necesare încheierii oricăror tipuri de tranzacții imobiliare este disponibilă public. Se acordă 0,5 puncte dacă lista documentelor este accesibilă online sau prin afișaj public; 0 puncte dacă nu este publică sau poate fi înmănată exclusiv personal;
- Dacă grila de taxe aferente oricărui tip de tranzacții imobiliare este disponibilă public. Se acordă 0,5 puncte dacă grila de taxe este disponibilă gratuit online sau prin afișaj public; 0 puncte dacă nu este disponibilă public sau poate fi înmănată exclusiv personal;
- Dacă agenția însărcinată cu intabularea proprietății imobiliare se obligă să emită un document juridic obligatoriu care atestă dreptul de proprietate, într-un anumit termen. Se acordă 0,5 puncte dacă informații cu privire la acest serviciu sunt accesibile online sau prin afișaj public; 0 puncte dacă acest serviciu nu este disponibil public sau poate fi obținut doar personal;
- Dacă există un mecanism specific și separat de sesizare a problemelor apărute la agenția însărcinată cu intabularea imobilului. Se acordă 1 punct dacă există un mecanism specific și separat de depunere a unei plângeri și 0 puncte dacă există doar un mecanism general sau nu există niciun astfel de mecanism;
- Dacă există statistici oficiale disponibile public ce reflectă numărul de tranzacții efectuate la agenția însărcinată cu intabularea imobilelor. Se acordă 0,5 puncte dacă există statistici publice privind transferurile de proprietate în localitatea selectată în anul calendaristic încheiat și 0 puncte dacă nu există astfel de statistici publice;
- Dacă planurile cadastrale sunt disponibile public. Se acordă 0,5 puncte dacă hărțile pot fi accesate de oricine și 0 puncte dacă accesul este restricționat;

- Dacă grila de tarife pentru accesarea planurilor cadastrale este disponibilă public. Se acordă 0,5 puncte dacă grila de tarife este accesibilă gratuit online sau prin afișaj public și 0 puncte dacă nu este publică sau poate fi obținută doar personal;
- Dacă agenția de cadastru se obligă să emită o hartă actualizată într-un anumit termen. Se acordă 0,5 puncte dacă informația cu privire la acest serviciu este disponibilă online sau prin afișaj public și 0 puncte dacă acest serviciu nu este disponibil publicului sau poate fi obținut doar personal;
- Dacă există un mecanism specific și separat pentru sesizarea unei probleme intervenite la agenția de cadastru. Se acordă 0,5 puncte dacă există un mecanism specific și separat de depunere a plângerilor și 0 puncte dacă există doar un mecanism general sau nu există niciun astfel de mecanism.

Indicele variază între 0 și 6, valorile mai mari indicând o mai mare transparență a sistemului de cadastru și publicitate imobiliară. În Olanda, spre exemplu, orice persoană are dreptul, contra unei taxe, să consulte baza de date aferentă (1 punct). Informațiile pot fi obținute de la ghișeu, prin poștă sau online, pe pagina de internet a oficiului de cadastru (<http://www.kadaster.nl>). Orice persoană poate obține de asemenea informații online privind lista de documente necesare pentru intabularea proprietăților (0,5 puncte), grila de tarife pentru intabulare (0,5 puncte) și timpul standard de soluționare (0,5 puncte). Orice persoană care întâmpină o problemă la cartea funciară poate depune o plângere sau poate raporta o eroare prin completarea unui formular specific, online (1 punct). În plus, oficiul de cadastru emite statistici privind tranzacțiile imobiliare, care sunt disponibile publicului, (spre exemplu, a fost raportat un număr total de 178.293 de tranzacții imobiliare în Amsterdam în 2015) (0,5 puncte). De asemenea, orice persoană poate, în schimbul unei sume modice, să consulte planurile cadastrale online (0,5 puncte). Accesul

publicului este permis și la grila de taxe pentru consultarea hărților (0,5 puncte), precum și la timpul standard pentru emiterea unui plan actualizat (0,5 puncte). În plus, există un mecanism specific de depunere a unei plângeri cu privire la hartă (0,5 puncte). Însursumarea acestor puncte oferă Olandei un punctaj total de 6 puncte la indicele privind transparența informațiilor.

Indicele privind acoperirea geografică

Acest indice are patru componente:

- Cât de mare este acoperirea cărții funciare la nivelul localității selectate. Se acordă 2 puncte dacă toate terenurile în proprietate privată din localitate sunt intabulate oficial în cartea funciară; 0 puncte dacă terenurile în proprietate privată nu sunt intabulate în totalitate;
- Cât de mare este acoperirea cărții funciare la nivelul întregii țări. Se acordă 2 puncte dacă toate terenurile în proprietate privată din țara respectivă sunt intabulate oficial în cartea funciară; 0 puncte dacă terenurile în proprietate privată nu sunt intabulate în totalitate;
- Cât de mare este acoperirea agenției de cadastru la nivelul localității selectate. Se acordă 2 puncte dacă toate terenurile în proprietate privată din localitate sunt înscrise în cadastru; 0 puncte dacă terenurile în proprietate privată nu sunt înscrise în totalitate;
- Cât de mare este acoperirea agenției de cadastru la nivelul întregii țări. Se acordă 2 puncte dacă toate terenurile în proprietate privată din țară sunt înscrise în cadastru; 0 puncte dacă terenurile în proprietate privată nu sunt înscrise în totalitate.

Indicele variază între 0 și 8, valorile mai mari indicând o acoperire geografică mai mare în ceea ce privește intabularea în cartea funciară și înscrierea în cadastru. Spre exemplu, în Republica Coreea de Sud, toate parcelele deținute în proprietate privată sunt intabulate oficial în cartea funciară din Seul (2 puncte) și la nivelul întregii țări (2 puncte). În plus,

toate terenurile deținute în proprietate privată sunt înregistrate în cadastrul din Seul (2 puncte) și la nivelul întregii țări (2 puncte). Însurarea acestor puncte conduce la un punctaj general de 8 puncte pentru Coreea de Sud la indicele privind acoperirea geografică.

Indicele privind soluționarea disputelor privind terenurile

Indicele privind soluționarea disputelor imobiliare evaluează cadrul legal al intabulării imobilelor și accesibilitatea mecanismelor de soluționare a disputelor. Acest indice are opt componente:

- Dacă legea impune ca toate tranzacțiile imobiliare să fie înregistrate în cartea funciară pentru a asigura opozabilitatea lor față de terți. Se acordă 1,5 puncte dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu;
- Dacă sistemul oficial al intabulării proprietății imobiliare face obiectul unei garanții. Se acordă 0,5 puncte dacă legea impune o garanție de stat sau privată asupra proprietății imobiliare; 0 puncte dacă nu se cere nicio astfel de garanție;
- Dacă există vreun mecanism specific de compensații care să acopere pierderile suportate de părțile angajate în tranzacții imobiliare cu bună credință, pe baza unor informații eronate certificate de registrul proprietății imobiliare. Se alocă 0,5 puncte pentru „Da” și 0 puncte pentru „Nu”.
- Dacă sistemul legal impune verificarea legalității documentelor necesare pentru o tranzacție imobiliară. Se acordă 0,5 puncte dacă există o verificare a valabilității documentelor, fie de către un funcționar, fie de către un specialist (notar sau avocat) și 0 puncte dacă verificarea nu este obligatorie;
- Dacă sistemul legal impune verificarea identității părților la o tranzacție imobiliară. Se acordă 0,5 puncte dacă există obligația verificării identității, fie de către un funcționar fie de către un specialist (notar sau avocat) și 0 puncte dacă verificarea nu este obligatorie;
- Dacă există o bază de date la nivel național pentru verificarea corectitudinii documentelor de identitate. Se acordă 1 punct dacă există o astfel de bază de date și 0 puncte dacă nu există;
- Cât durează obținerea unei hotărâri judecătorești în primă instanță (fără apel) într-un litigiu uzual între două societăți comerciale locale privind drepturile de proprietate asupra unui imobil a cărui valoare este de 50 de ori venitul pe cap de locuitor, situat în localitatea selectată. Se acordă 3 puncte dacă procesul durează mai puțin de 1 an, 2 puncte dacă durează între un an și doi ani, 1 punct dacă durează între doi și trei ani și 0 puncte dacă durează mai mult de trei ani;
- Dacă există statistici publice privind numărul de litigii în primă instanță referitoare la terenuri. Se acordă 0,5 puncte dacă există statistici publice privind disputele imobiliare la nivel național în anul calendaristic anterior și 0 puncte dacă nu există astfel de statistici publice.

Indicele variază între 0 și 8, valorile superioare indicând o mai mare protecție împotriva litigiilor imobiliare. În Lituania, de exemplu, potrivit Codului civil și Legii privind registrul de carte funciară, tranzacțiile imobiliare trebuie intabulate în cartea funciară pentru a se asigura opozabilitatea față de terți (1,5 puncte). Sistemul transferului proprietății este garantat de stat (0,5 puncte) și beneficiază de un mecanism de compensare care acoperă pierderile suportate de părțile care încheie cu bună credință o tranzacție imobiliară, pe baza unei erori comise de registrul (0,5 puncte). Un notar verifică valabilitatea documentelor aferente unei tranzacții imobiliare (0,5 puncte) și identitatea părților (0,5 puncte), conform Legii privind activitatea notarială (Legea I-2882). Lituania are o bază de date națională ce permite verificarea corectitudinii documentelor de identitate (1 punct). În cazul unui litigiu între două societăți comerciale lituaniene privind drepturile de proprietate asupra unui

imobil în valoare de 745.000 dolari SUA, Judecătoria Vilnius pronunță o decizie în mai puțin de un an (3 puncte). De asemenea se compilează și se publică statistici privind litigiile funciare; au existat 7 litigii funciare în Lituania în 2015 (0,5 puncte). Prin însumarea acestor puncte Lituania obține punctajul maxim de 8 puncte la indicele privind soluționarea disputelor funciare.

Indicele privind accesul egal la drepturile de proprietate

Acest indice cuprinde două componente:

- Dacă bărbații necăsătoriți și femeile necăsătorite beneficiază de drepturi egale de proprietate asupra imobilelor. Se acordă -1 punct dacă nu există egalitate între drepturile de proprietate și 0 puncte dacă există egalitate;
- Dacă bărbații căsătoriți și femeile căsătorite beneficiază de drepturi egale de proprietate asupra imobilelor. Se acordă -1 punct dacă nu există egalitate între drepturile de proprietate și 0 puncte dacă există egalitate.

Drepturile de proprietate cuprind capacitatea de a gestiona, controla, administra, accede la, greva, primi, dispune de și de a transfera imobile. Se ia în considerare fiecare restricție în cazul în care legea prevede un tratament discriminator între femei și bărbați având în vedere regimul comunității legale de bunuri. Pentru sistemele funciare uzuale, egalitatea este prezumată, cu excepția cazului în care există o prevedere legală generală care stipulează un tratament discriminator.

Indicele variază între -2 și 0, valorile mari indicând o mai mare integrare a drepturilor de proprietate. În Mali, spre exemplu, bărbații necăsătoriți și femeile necăsătorite au drepturi egale de proprietate asupra imobilelor (0 puncte). Același principiu se aplică bărbaților căsătoriți și femeilor căsătorite care pot utiliza imobilul în același mod (0 puncte). Prin însumarea acestor puncte Mali obține 0 puncte la indicele privind accesul egal la drepturile de proprietate – ceea ce indică drepturi de proprietate egale între bărbați

și femeii. Pe de altă parte în Swaziland, nu există egalitate între drepturile de proprietate ale bărbaților necăsătoriți și ale femeilor necăsătorite conform Legii privind registrul înscrisurilor din 1968, art. 16 (-1 punct). Același lucru este valabil și în cazul bărbaților căsătoriți și al femeilor căsătorite care nu au dreptul să utilizeze imobilele proprii în același mod, conform Legii privind registrul înscrisurilor din 1968, art. 16 și 45 (-1 punct). Prin însumarea acestor puncte Swaziland obține în total -2 puncte la indicele privind egalitatea accesului la drepturile de proprietate – ceea ce indică drepturi de proprietate inegale între bărbați și femei.

Indicele privind calitatea serviciului de cadastru și publicitate imobiliară

Indicele privind calitatea serviciului de cadastru și publicitate imobiliară reprezintă suma punctajelor obținute la indicii privind fiabilitatea infrastructurii, transparența informațiilor, acoperirea geografică, soluționarea disputelor privind terenurile și egalitate accesului la drepturile de proprietate. Indicele variază între 0 și 30, valorile superioare indicând o mai bună calitate a sistemului de cadastru și publicitate imobiliară.

Detalii despre indicatorul privind transferul dreptului de proprietate pot fi consultate la <http://www.doingbusiness.org>.

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR COMERCIALE

Doing Business măsoară indicii privind termenele și costurile necesare soluționării litigiilor comerciale în primă instanță (tabelul 9.7) precum și eficiența procesului judiciar, analizând măsura în care fiecare stat a adoptat o serie de bune practici ce promovează calitatea și eficiența sistemului judecătoresc. Datele sunt colectate prin analizarea codurilor de procedură civilă și a altor reglementări relevante precum și a chestionarelor completate de avocații litiganți și judecătorii locali. Clasificarea statelor din punct de vedere al simplității

soluționării litigiilor comerciale se stabilește prin raportare la diferența față de punctajele maxime pentru fiecare din indicatorii componenți (figura 9.9).

EFICIENȚA SOLUȚIONĂRII UNUI LITIGIU COMERCIAL

Sunt colectate date privind termenele și costurile legate de soluționarea unui litigiu comercial, urmărind pas cu pas evoluția unei cauze comerciale (figura 9.10). Datele sunt colectate pentru o anumită instanță din fiecare localitate vizată, plecând de la premisele de mai jos referitoare la cauza respectivă (tabelul 9.6). Instanța este cea competentă să se pronunțe asupra unor dispute a căror valoare este de 200% din venitul pe cap de locuitor sau 5.000 dolari SUA, oricare dintre acestea este mai mare. Lista instanțelor competente din fiecare stat este disponibilă spre consultare pe pagina de internet a proiectului *Doing Business* la adresa <http://doingbusiness.org/data/exploretopics/enforcing-contracts>.

Premise privind litigiul

- Valoarea pretențiilor este egală cu 200% din venitul național pe cap de locuitor sau 5.000 dolari SUA, oricare dintre aceste valori este mai mare;
- Litigiul se referă la o tranzacție legală între două societăți comerciale (Vanzătorul și Cumpărătorul), ambele având sediul social în localitatea vizată. Potrivit contractului dintre societăți, Vanzătorul vinde mobilă pe comandă Cumpărătorului, în valoare de 200% din venitul național pe cap de locuitor sau 5.000 dolari SUA, oricare dintre aceste sume este mai mare. După ce Vanzătorul livrează bunurile Cumpărătorului, acesta refuză să plătească prețul contractual pe considerentul că bunurile sunt necorespunzătoare calitativ. Deoarece bunurile sunt făcute pe comandă, Vanzătorul nu le poate revinde;
- Vanzătorul (reclamant) dă în judecată Cumpărătorul (pârât) pentru recuperarea prețului prevăzut în contractul de vânzare. Disputa este înaintată instanței din localitatea

FIGURA 9.9 Soluționarea litigiilor comerciale: eficiența și calitatea procesului judiciar

Clasificarea se bazează pe diferența față de punctajele maxime pentru trei indicatori

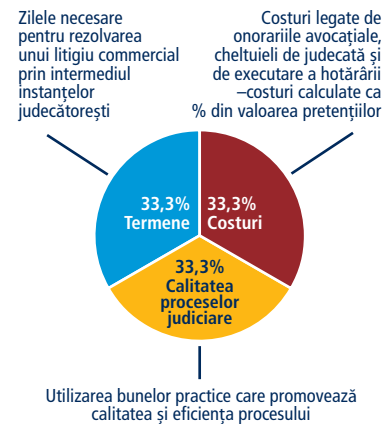
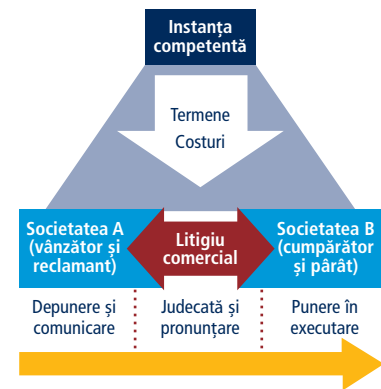

FIGURA 9.10 Care sunt termenele și costurile pe care le implică soluționarea unui litigiu comercial în instanță?

TABELUL 9.7 Ce anume măsoară indicatorii privind eficiența soluționării unui litigiu comercial?

Timpul necesar pentru soluționarea unui litigiu comercial în primă instanță (zile calendaristice)

Timpul necesar pentru depunerea cererii de chemare în judecată și comunicarea actelor de procedură

Timpul necesar pentru judecată și pronunțarea hotărârii

Timpul necesar pentru executarea silită a hotărârii judecătorești

Costuri necesare legate de soluționarea unui litigiu comercial în primă instanță (% din valoarea pretențiilor)

Onorarii avocațiale medii

Cheltuieli de judecată

Cheltuieli cu executarea silită

vizată, cu jurisdicție asupra litigiilor comerciale a căror valoare depășește 200% din venitul pe cap de locuitor sau 5.000 dolari SUA, oricare dintre aceste sume este mai mare;

- La începutul procesului, Vânzătorul decide să solicite instituirea unei poprii asupra bunurilor mobile ale Cumpărătorului (de exemplu, echipamente de birou sau vehicule) pentru a evita sustragerea bunurilor acestuia sau intrarea Cumpărătorului în insolvență.
- Are loc dezbateră pe fond, ca urmare a apărării Cumpărătorului privind calitatea îndoielnică a bunurilor. Deoarece instanța nu poate decide doar pe baza documentelor justificative sau a contractului, este necesară opinia unui expert privind calitatea bunurilor. În cazul în care practica din statul respectiv este ca fiecare parte să aibă propriul expert-parte, părțile vor convoca fiecare câte un expert. În cazul în care practica este ca judecătorul să numească un expert independent, judecătorul face acest lucru. În acest caz, judecătorul nu permite opinii adverse din partea experților.
- În urma administrării expertizei, judecătorul decide că bunurile livrate de Vânzător au avut calitatea corespunzătoare și că prețul contractual trebuie plătit de Cumpărător. Judecătorul pronunță o hotărâre definitivă favorabilă integral Vânzătorului.
- Cumpărătorul nu face apel. Vânzătorul decide să procedeze la punerea în executare a hotărârii judecătorești imediat după expirarea termenului prevăzut de lege pentru declararea apelului.
- Vânzătorul ia toate măsurile necesare pentru punerea imediată în executare a hotărârii judecătorești. Suma este recuperată cu succes în urma unei vânzări publice a bunurilor mobiliare ale Cumpărătorului (de exemplu, echipamentele de birou și vehiculele).

Timput necesar

Timput necesar este exprimat în zile calendaristice și se calculează de la data

la care reclamantul decide să depună cererea de chemare în judecată până la efectuarea plății în urma executării silită. Termenul include zilele în care au loc acțiuni dar și perioadele de așteptare dintre ele. Se ia în calcul durata medie a trei etape diferite ale procesului: efectuarea comunicării (timpul necesar pentru depunere și comunicare), pronunțarea hotărârii (timpul necesar pentru judecată și pentru pronunțarea hotărârii) și recuperarea valorii pretențiilor prin vânzare publică (timpul necesar pentru executarea silită a hotărârii judecătorești).

Costuri

Costurile sunt exprimate ca procent din valoarea pretențiilor, care se presupune că sunt fie de 200% din venitul pe cap de locuitor, fie 5.000 dolari SUA, oricare dintre aceste sume este mai mare. Se iau în calcul trei tipuri de costuri: cheltuieli de judecată, cheltuieli de executare și onorarii avocațiale medii.

Cheltuielile de judecată includ toate costurile pe care Vânzătorul (reclamantul) trebuie să le avanseze, indiferent de costul final suportat de Vânzător. Cheltuielile de judecată includ onorariile ce trebuie achitate expertului. Cheltuielile de executare sunt toate costurile pe care Vânzătorul (reclamantul) trebuie să le avanseze pentru executarea silită prin vânzare publică a bunurilor mobiliare ale Cumpărătorului, indiferent de costul final suportat de Vânzător. Onorariile avocațiale medii sunt onorariile pe care Vânzătorul (reclamantul) trebuie să le avanseze avocatului local pentru a-l reprezenta în litigiul analizat. Nu se iau în calcul sumele reprezentând mită.

CALITATEA PROCESELOR JUDICIARE

Indicele privind calitatea procesului judiciar stabilește dacă fiecare localitate a adoptat o serie de bune practici în cadrul sistemului său judiciar în patru domenii: structura judecătorească și procedura, gestionarea dosarelor, informatizarea instanțelor și metode alternative de soluționare a disputelor (tabelul 9.8).

Indicele privind structura judecătorească și procedurile

Acest indice are cinci componente:

- Dacă există o instanță comercială sau o secție comercială specializată, dedicată exclusiv soluționării cauzelor comerciale. Se acordă 1,5 puncte dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu;
- Dacă există instanțe dedicate litigiilor cu valoare mică sau o procedură rapidă pentru litigii cu valoare mică. Se acordă 1 punct dacă există o astfel de instanță sau procedură, și ea este aplicabilă tuturor litigiilor civile iar legea stabilește un prag valoric pentru cauzele ce pot fi soluționate de această instanță sau prin această procedură. Dacă pretențiile cu valoare mică sunt soluționate de o instanță de sine-stătătoare, punctul se acordă numai dacă această instanță aplică o procedură simplificată. Se adaugă 0,5 puncte dacă părțile se pot reprezenta singure în această instanță sau pe parcursul acestei proceduri. Se acordă 0 puncte dacă nu există nicio astfel de instanță sau nicio astfel de procedură.
- Dacă reclamantul poate solicita instituirea unei măsuri asigurătorii precum poprirea bunurilor mobiliare ale părâtului pentru a împiedica sustragerea bunurilor din jurisdicția respectivă sau înstrăinarea lor în alt mod. Se acordă 1 punct dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu.
- Dacă există o alocare aleatorie și automată a cauzelor către judecătorii instanței competente. Se acordă 1 punct dacă alocarea dosarelor se face aleatoriu și automat, 0,5 puncte dacă se face aleatoriu dar nu automat și 0 puncte dacă nu se face nici aleatoriu nici automat.
- Dacă mărturia unei femei are aceeași valoare probatorie ca cea a unui bărbat. Se acordă -1 punct dacă legea distinge între valoarea probatorie a mărturiei unei femei și cea a unui bărbat și 0 puncte dacă nu face această distincție.

TABELUL 9.8 Ce anume măsoară indicatorii privind calitatea proceselor judiciare?**Structura judecătorească și proceduri (0-5)**

Disponibilitatea instanțelor, departamentelor sau secțiilor comerciale specializate

Disponibilitatea instanțelor pentru cauze cu valoare mic și/sau proceduri simplificate pentru pretenții de valoare mică

Disponibilitatea măsurilor asigurătorii

Criterii de alocare a cauzelor către judecători

Valoarea probatorie a mărturiei femeilor

Gestionarea dosarelor (0-6)

Reglementări care stabilesc termene limită pentru evenimentele-cheie în instanță

Reglementări privind amânările și continuarea procedurii

Disponibilitatea mecanismelor de măsurare a performanțelor

Disponibilitatea unei ședințe premergătoare procesului

Disponibilitatea sistemului electronic de gestionare a dosarelor pentru judecători

Disponibilitatea sistemului electronic de gestionare a dosarelor pentru avocați

Informatizarea instanțelor (0-4)

Capacitatea de a depune electronic cererea inițială de chemare în judecată

Capacitatea de a comunica electronic cererea inițială către cealaltă parte

Capacitatea de a plăti electronic cheltuielile de judecată

Publicarea hotărârilor judecătorești

Metode alternative de soluționare a disputelor (0-3)

Arbitraj

Mediere și/sau conciliere voluntară

Calitatea proceselor judiciare (0-18)

Suma indicilor privind structura judecătorească și procedurile, gestionarea dosarelor, informatizarea instanțelor și metode alternative de soluționare a disputelor

Indicele variază între 0 și 5, valorile mai mari indicând o structură judecătorească mai sofisticată și mai eficientă. În Bosnia și Herțegovina, spre exemplu, există o instanță comercială specializată (1,5 puncte), iar cauzele cu valoare mică pot fi soluționate de o instanță special desemnată în care este permis părților să se reprezinte singure (1,5 puncte). Reclamantul poate obține instituirea unei măsuri asigurătorii asupra bunurilor mobile ale pârâtului pentru a împiedica sustragerea acestora pe parcursul procesului (1 punct). Cauzele sunt alocate aleatoriu printr-un sistem electronic de gestionare a dosarelor (1 punct). Însumarea acestor puncte face ca Bosnia și Herțegovina să obțină în total 5 puncte la indicele privind structura și procedurile judecătorești.

Indicele privind gestionarea dosarelor

Indicele privind gestionarea dosarelor are șase componente:

- Dacă oricare din legile sau reglementările aplicabile procedurii civile prevede termene limită pentru cel puțin trei dintre următoarele evenimente-cheie în instanță: (i) comunicarea actelor procedurale; (ii) primul termen; (iii) depunerea întâmpinării; (iv) finalizarea perioadei de depunere a probelor; (v) depunerea opiniei expertului; și (vi) pronunțarea hotărârii definitive. Se acordă 1 punct dacă există astfel de termene limită și sunt respectate în mai mult de 50% din cazuri; 0,5 puncte dacă există dar nu sunt respectate în mai mult de 50% din cazuri; 0 puncte dacă există termene limită pentru mai puțin de trei din aceste evenimente-cheie ale procesului.

- Dacă există vreo lege care stipulează numărul maxim de amânări și termene ce se pot acorda pentru continuarea procedurii, dacă amânările sunt limitate prin lege la evenimente neprevăzute și excepționale și dacă aceste reguli sunt respectate în mai mult de 50% din cazuri. Se acordă 1 punct dacă sunt îndeplinite toate cele trei condiții; 0,5 puncte dacă sunt îndeplinite doar două și 0 puncte dacă este îndeplinită doar una sau nu este îndeplinită niciuna dintre condiții.
- Dacă există orice rapoarte de măsurare a performanțelor unei instanțe, care să monitorizeze performanțele instanței respective, să monitorizeze parcursul dosarului la instanța respectivă și să asigure respectarea termenelor limită. Se acordă 1 punct dacă cel puțin două din următoarele patru rapoarte sunt disponibile publicului: (i) raportul privind procentul de cauze în care termenul a fost respectat; (ii) raportul privind procentul de cauze soluționate; (iii) raportul privind vechimea cauzelor aflate pe rol; și (iv) raportul privind parcursul dosarului individual. Se acordă 0 puncte dacă doar unul dintre aceste rapoarte este disponibil public sau dacă nu este disponibil niciunul.
- Dacă tehnicile de gestionare a dosarelor utilizate la instanța competentă includ și organizarea unei ședințe premergătoare procesului precum și dacă cel puțin trei dintre aspectele următoare sunt discutate în cursul acestei ședințe: (i) calendarul procesual (inclusiv termenul de depunere a cererilor și altor documente la instanță); (ii) complexitatea cauzelor și durata estimativă a procesului; (iii) posibilitatea încheierii unei înțelegeri sau a utilizării unei metode alternative de soluționare a disputei; (iv) schimbul de liste de martori; (v) probele; (vi) informații cu privire la competență și alte aspecte procedurale; și (vii) restrângerea elementelor litigioase. Se acordă 1 punct dacă o ședință premergătoare în care se vor discuta cel puțin trei dintre aceste aspecte este

organizată de instanța competentă și 0 puncte în caz contrar.

- Dacă judecătorii completului competent pot utiliza un sistem electronic de gestionare a dosarelor pentru cel puțin patru dintre activitățile următoare: (i) pentru a consulta legi, reglementări și practică judiciară; (ii) pentru a genera automat un calendar de termene pentru toate cauzele aflate pe rolul lor; (iii) pentru a transmite notificări (de exemplu, e-mail-uri) avocaților; (iv) pentru a urmări situația unui dosar aflat pe rolul instanței respective; (v) pentru a vizualiza și gestiona documentele de la dosar (informări, moțiuni); (vi) pentru a primi asistență la redactarea hotărârilor judecătorești; (vii) pentru a genera hotărâri în mod semi-automat; și (viii) pentru a vizualiza hotărâri și sentințe pronunțate într-o anumită cauză. Se acordă 1 punct dacă este disponibil un sistem de gestionare a dosarelor pe care judecătorii îl pot utiliza pentru cel puțin patru astfel de activități și 0 puncte în caz contrar.
- Dacă avocații pot utiliza un sistem electronic de gestionare a dosarelor pentru cel puțin patru dintre activitățile următoare: (i) pentru a consulta legi, reglementări și practică judiciară; (ii) pentru a avea acces la formularele ce se depun la instanță; (iii) pentru a primi notificări (de exemplu, e-mail-uri); (iv) pentru a urmări situația unui dosar; (v) pentru a vizualiza și gestiona documentele de la dosar (informări, moțiuni); (vi) pentru a depune informări și documente la instanță; și (vii) pentru a consulta deciziile și sentințele pronunțate de instanță într-un anumit dosar. Se acordă 1 punct dacă este disponibil un sistem de gestionare a dosarelor pe care avocații îl pot utiliza pentru cel puțin patru astfel de activități și 0 puncte în caz contrar.

Indicele variază între 0 și 6, valorile superioare indicând un sistem mai calitativ și mai eficient de soluționare a litigiilor. În Croația, spre exemplu, termenele standard pentru cel puțin trei termene în

primă instanță sunt menționate în codul de procedură civilă aplicabil și sunt respectate în mai mult de 50% din cazuri (1 punct). Legea prevede că amânările pot fi acordate numai în cazuri neprevăzute și excepționale iar această regulă este respectată în mai mult de 50% din cazuri (0,5 puncte). Se poate genera pentru fiecare instanță un raport privind procentul de cauze în care termenele au fost respectate și un raport privind procentul de cauze soluționate (1 punct). Spre exemplu, una din tehnicile de gestionare a dosarelor utilizată de Tribunalul comercial din Zagreb constă în organizarea unei ședințe preliminară procesului (1 punct). Atât judecătorii (1 punct) cât și avocații (1 punct) au la dispoziție un sistem electronic de gestionare a dosarelor care satisface criteriile menționate mai sus. Prin însumarea acestor puncte rezultă un punctaj general de 5,5 pentru Croația în ceea ce privește indicele privind gestionarea dosarelor, cel mai mare punctaj obținut de o țară pentru acest indice.

Indicele privind informatizarea instanțelor

Indicele privind informatizarea instanțelor are patru componente:

- Dacă cererea inițială de chemare în judecată poate fi depusă electronic prin intermediul unei platforme dedicate (nu prin e-mail sau fax) la instanța competentă. Se aloacă 1 punct dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu.
- Dacă cererea inițială de chemare în judecată poate fi comunicată părâtului electronic, prin intermediul unui sistem dedicat sau prin e-mail, fax sau SMS (serviciu mesagerie scurtă). Se aloacă 1 punct dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu.
- Dacă taxele și cheltuielile de judecată pot fi achitate electronic, fie pe o platformă dedicată, fie prin online banking. Se aloacă 1 punct dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu.
- Dacă hotărârile judecătorești pronunțate de instanțele locale sunt puse la dispoziția publicului larg prin

publicarea în monitorul oficial, în ziare sau pe internet. Se aloacă 1 punct dacă hotărârile pronunțate în cauze comerciale de orice nivel sunt puse la dispoziția publicului; 0,5 puncte dacă sunt publicate doar hotărârile pronunțate în apel și recurs și 0 puncte în toate celelalte cazuri.

Indicele variază între 0 și 4, valorile superioare indicând un sistem judiciar mai informatizat, mai eficient și mai transparent. În Coreea de Sud, de exemplu, cererile de chemare în judecată pot fi depuse online (punctaj 1), pot fi comunicate părâtului electronic (punctaj 1), iar cheltuielile de judecată pot fi plătite și ele online (punctaj 1). De asemenea, hotărârile judecătorești în cauze comerciale de toate nivelurile sunt disponibile publicului, pe internet (punctaj 1). Prin însumarea acestor punctaje Coreea de Sud obține un punctaj total de 4 puncte la indicele privind informatizarea instanțelor.

Indicele privind metodele alternative de soluționare a disputelor

Indicele privind metodele alternative de soluționare a disputelor are șase componente:

- Este procedura de arbitraj comercial guvernată de o lege consolidată sau de un capitol ori o secțiune consolidată a codului de procedură civilă aplicabil care acoperă majoritatea aspectelor acesteia? Se aloacă 0,5 puncte dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu.
- Pot fi supuse arbitrajului disputele comerciale de orice tip – în afara celor care se referă la ordinea publică, politicile publice, faliment, drepturile consumatorilor, dreptul muncii sau proprietatea intelectuală? Se aloacă 0,5 dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu.
- Sunt clauzele compromisorii sau convențiile de arbitraj valabile puse în executare de instanțele locale în mai mult de 50% din cauze? Se aloacă 0,5 puncte dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu.

- Sunt recunoscute medierea voluntară, concilierea voluntară, sau ambele, ca metode de soluționare a disputelor comerciale? Se alocă 0,5 puncte dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu.
- Există vreo lege consolidată sau vreun capitol ori vreo secțiune consolidată a codului de procedură civilă aplicabil, dedicat(ă) medierii voluntare, concilierii voluntare sau amândurora, care să acopere majoritatea aspectelor acestora? Se alocă 0,5 puncte dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu.
- Există stimulente financiare pentru părțile care încearcă să apeleze la mediere sau conciliere (spre exemplu, dacă disputa se soluționează prin mediere sau conciliere, o restituire a cheltuielilor de judecată, o creditare a impozitului pe venit sau altele asemenea)? Se alocă 0,5 puncte dacă răspunsul este Da și 0 puncte dacă răspunsul este Nu.

Indicele variază între 0 și 3, valorile mai mari fiind asociate unei mai mari disponibilități a mecanismelor alternative de soluționare a disputelor. În Israel, spre exemplu, procedura de arbitraj este reglementată printr-o lege specială (punctaj 0,5), toate disputele comerciale relevante pot fi supuse arbitrajului (punctaj 0,5), iar clauzele compromisorii sunt de regulă puse în executare de instanțe (punctaj 0,5). Medierea voluntară este o modalitate recunoscută de soluționare a disputelor comerciale (punctaj 0,5), există o lege specială (punctaj 0,5), iar o parte din cheltuielile de procedură sunt rambursate dacă disputa este soluționată prin această metodă (punctaj 0,5). Prin însumarea acestor punctaje, Israelul obține punctajul total de 3 puncte la indicele privind metodele alternative de soluționare a disputelor.

Indicele privind calitatea procesului judiciar

Indicele privind calitatea procesului judiciar reprezintă suma punctelor obținute la capitolele structură și proceduri

judecătorești, gestionarea dosarelor, gradul de informatizare a instanțelor de judecată și metode alternative de soluționare a disputelor. Acest indice variază între 0 și 18, valorile mai mari fiind apanajul unor procese judiciare mai bune și mai eficiente.

Detaliile despre indicatorul privind soluționarea litigiilor comerciale pot fi consultate, pentru fiecare economie, la adresa <http://www.doingbusiness.org>. Această metodologie a fost inițial elaborată de Djankov și alții (2003) și a fost preluată în cuprinsul acestei lucrări cu unele modificări. Parametrul referitor la calitatea proceselor judiciare a fost introdus în Doing Business 2016. Bunele practici analizate în cuprinsul acestui indicator au fost elaborate pe baza bunelor practici care promovează eficiența procesului judiciar, recunoscute la nivel internațional.

NOTE

1. Pentru mai multe informații, a se vedea notele explicative ale raportului *Doing Business 2017*.
2. Potrivit unui studiu bazat pe exemple constatate în India între anii 1994 și 2005, o calitate mai bună a furnizării energiei electrice, cu nu mai mult de 2 întreruperi pe săptămână (sau nu mai mult de 100 de întreruperi pe an), a condus la creșterea veniturilor din activitățile neagricole. Ujjayant Chakravorty, Martino Pelli și Beyza P. Ural Marchand, "Contează calitatea energiei electrice? Dovezi din India rurală", FEEM Studiu, 11.2014 (Fundația Eni Enrico Mattei, Milano, 2014).

Rezumat punctaje pe oraș

ROMÂNIA

BRAȘOV

Constituirea unei societăți comerciale (poziție)	9
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	88,78
Formalități (număr)	6
Timp (număr de zile)	15
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	1,5
Capital social minim (% din venitul pe cap de locuitor)	0,6

Racordarea la rețeaua de electricitate (poziție)	19
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	49,56
Formalități (număr)	9
Timp (număr de zile)	181
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	476,9
Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)	6

Soluționarea litigiilor comerciale (poziție)	22
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	64,24
Timp (număr de zile)	689
Cost (% din valoarea pretențiilor)	21,9
Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)	11,5

Obținerea autorizațiilor de construire (poziție)	17
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	56,28
Formalități (număr)	26
Timp (număr de zile)	247
Cost (% din valoarea depozitului)	2,8
Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)	13

Înregistrarea transferului dreptului de proprietate (poziție)	9
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	74,65
Formalități (număr)	6
Timp (număr de zile)	16
Cost (% din valoarea imobilului)	1,4
Indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)	17

BUCUREȘTI

Constituirea unei societăți comerciale (poziție)	5
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	89,53
Formalități (număr)	6
Timp (număr de zile)	12
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	1,5
Capital social minim (% din venitul pe cap de locuitor)	0,6

Racordarea la rețeaua de electricitate (poziție)	15
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	53,23
Formalități (număr)	9
Timp (număr de zile)	174
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	546,5
Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)	7

Soluționarea litigiilor comerciale (poziție)	18
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	72,25
Timp (număr de zile)	512
Cost (% din valoarea pretențiilor)	25,8
Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)	14

Obținerea autorizațiilor de construire (poziție)	15
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	58,09
Formalități (număr)	24
Timp (număr de zile)	260
Cost (% din valoarea depozitului)	2,2
Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)	13

Înregistrarea transferului dreptului de proprietate (poziție)	9
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	74,65
Formalități (număr)	6
Timp (număr de zile)	16
Cost (% din valoarea imobilului)	1,4
Indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)	17

CLUJ-NAPOCA

Constituirea unei societăți comerciale (poziție)	9	Obținerea autorizațiilor de construire (poziție)	20
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	88,78	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	54,32
Formalități (număr)	6	Formalități (număr)	27
Timp (număr de zile)	15	Timp (număr de zile)	275
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	1,5	Cost (% din valoarea depozitului)	1,9
Capital social minim (% din venitul pe cap de locuitor)	0,6	Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)	13

Racordarea la rețeaua de electricitate (poziție)	18	Înregistrarea transferului dreptului de proprietate (poziție)	16
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	50,41	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	73,81
Formalități (număr)	9	Formalități (număr)	6
Timp (număr de zile)	202	Timp (număr de zile)	16
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	473,8	Cost (% din valoarea imobilului)	1,4
Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)	7	Indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)	16

Soluționarea litigiilor comerciale (poziție)	14
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	73,34
Timp (număr de zile)	527
Cost (% din valoarea pretențiilor)	21,8
Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)	14

CONSTANȚA

Constituirea unei societăți comerciale (poziție)	17	Obținerea autorizațiilor de construire (poziție)	21
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	87,52	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	49,26
Formalități (număr)	6	Formalități (număr)	25
Timp (număr de zile)	20	Timp (număr de zile)	307
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	1,5	Cost (% din valoarea depozitului)	5,7
Capital social minim (% din venitul pe cap de locuitor)	0,6	Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)	13

Racordarea la rețeaua de electricitate (poziție)	20	Înregistrarea transferului dreptului de proprietate (poziție)	9
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	49,06	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	74,65
Formalități (număr)	9	Formalități (număr)	6
Timp (număr de zile)	209	Timp (număr de zile)	16
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	666,3	Cost (% din valoarea imobilului)	1,4
Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)	7	Indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)	17

Soluționarea litigiilor comerciale (poziție)	8
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	75,04
Timp (număr de zile)	495
Cost (% din valoarea pretențiilor)	19,6
Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)	14

CRAIOVA			
Constituirea unei societăți comerciale (poziție)	22	Obținerea autorizațiilor de construire (poziție)	14
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	86,27	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	61,31
Formalități (număr)	6	Formalități (număr)	25
Timp (număr de zile)	25	Timp (număr de zile)	206
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	1,5	Cost (% din valoarea depozitului)	1,9
Capital social minim (% din venitul pe cap de locuitor)	0,6	Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)	13
Racordarea la rețeaua de electricitate (poziție)	16	Înregistrarea transferului dreptului de proprietate (poziție)	9
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	53,01	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	74,65
Formalități (număr)	9	Formalități (număr)	6
Timp (număr de zile)	177	Timp (număr de zile)	16
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	511,1	Cost (% din valoarea imobilului)	1,4
Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)	7	Indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)	17
Soluționarea litigiilor comerciale (poziție)	13		
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	73,37		
Timp (număr de zile)	491		
Cost (% din valoarea pretențiilor)	19,4		
Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)	13		
IAȘI			
Constituirea unei societăți comerciale (poziție)	12	Obținerea autorizațiilor de construire (poziție)	18
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	88,28	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	56,01
Formalități (număr)	6	Formalități (număr)	26
Timp (număr de zile)	17	Timp (număr de zile)	266
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	1,5	Cost (% din valoarea depozitului)	1,9
Capital social minim (% din venitul pe cap de locuitor)	0,6	Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)	13
Racordarea la rețeaua de electricitate (poziție)	11	Înregistrarea transferului dreptului de proprietate (poziție)	9
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	57,76	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	74,65
Formalități (număr)	8	Formalități (număr)	6
Timp (număr de zile)	173	Timp (număr de zile)	16
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	463,9	Cost (% din valoarea imobilului)	1,4
Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)	7	Indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)	17
Soluționarea litigiilor comerciale (poziție)	16		
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	72,64		
Timp (număr de zile)	522		
Cost (% din valoarea pretențiilor)	16,6		
Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)	12,5		

ORADEA

Constituirea unei societăți comerciale (poziție)	5	Obținerea autorizațiilor de construire (poziție)	16
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	89,53	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	57,84
Formalități (număr)	6	Formalități (număr)	25
Timp (număr de zile)	12	Timp (număr de zile)	156
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	1,5	Cost (% din valoarea depozitului)	7,6
Capital social minim (% din venitul pe cap de locuitor)	0,6	Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)	13

Racordarea la rețeaua de electricitate (poziție)	17	Înregistrarea transferului dreptului de proprietate (poziție)	8
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	50,80	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	75,48
Formalități (număr)	9	Formalități (număr)	6
Timp (număr de zile)	199	Timp (număr de zile)	16
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	454,8	Cost (% din valoarea imobilului)	1,4
Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)	7	Indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)	18

Soluționarea litigiilor comerciale (poziție)	19
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	72,01
Timp (număr de zile)	549
Cost (% din valoarea pretențiilor)	18,8
Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)	13

PLOIEȘTI

Constituirea unei societăți comerciale (poziție)	5	Obținerea autorizațiilor de construire (poziție)	19
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	89,53	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	54,40
Formalități (număr)	6	Formalități (număr)	27
Timp (număr de zile)	12	Timp (număr de zile)	268
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	1,5	Cost (% din valoarea depozitului)	2,3
Capital social minim (% din venitul pe cap de locuitor)	0,6	Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)	13

Racordarea la rețeaua de electricitate (poziție)	21	Înregistrarea transferului dreptului de proprietate (poziție)	15
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	47,22	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	74,64
Formalități (număr)	9	Formalități (număr)	6
Timp (număr de zile)	204	Timp (număr de zile)	16
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	423,7	Cost (% din valoarea imobilului)	1,4
Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)	6	Indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)	17

Soluționarea litigiilor comerciale (poziție)	21
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	65,86
Timp (număr de zile)	653
Cost (% din valoarea pretențiilor)	20,2
Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)	11,5

TIMIȘOARA			
Constituirea unei societăți comerciale (poziție)	5	Obținerea autorizațiilor de construire (poziție)	22
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	89,53	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	48,92
Formalități (număr)	6	Formalități (număr)	27
Timp (număr de zile)	12	Timp (număr de zile)	315
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	1,5	Cost (% din valoarea depozitului)	3,9
Capital social minim (% din venitul pe cap de locuitor)	0,6	Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)	13
Racordarea la rețeaua de electricitate (poziție)	22	Înregistrarea transferului dreptului de proprietate (poziție)	9
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	43,56	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	74,65
Formalități (număr)	9	Formalități (număr)	6
Timp (număr de zile)	234	Timp (număr de zile)	16
Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	553,1	Cost (% din valoarea imobilului)	1,4
Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)	6	Indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)	17
Soluționarea litigiilor comerciale (poziție)	5		
Diferența față de punctajul maxim (0–100)	76,13		
Timp (număr de zile)	455		
Cost (% din valoarea pretențiilor)	19,6		
Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)	14		

Rezumat punctaje pe indicator

CONSTITUIREA UNEI SOCIETĂȚI COMERCIALE						
Oraș (Stat)	Ușurința constituirii unei societăți comerciale (poziție)	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	Formalități (număr)	Timp (număr de zile)	Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	Capital social minim vărsat (% din venitul pe cap de locuitor)
Burgas (Bulgaria)	3	90,05	5	16	1,3	0,0
Plevna (Bulgaria)	2	90,50	5	14	1,8	0,0
Plovdiv (Bulgaria)	3	90,05	5	16	1,3	0,0
Ruse (Bulgaria)	11	88,33	6	17	1,3	0,0
Sofia (Bulgaria)	21	86,82	6	23	1,3	0,0
Varna (Bulgaria)	1	90,56	5	14	1,3	0,0
Budapesta (Ungaria)	20	87,28	6	7	7,1	45,5
Debrecen (Ungaria)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Gyor (Ungaria)	18	87,32	6	7	6,8	45,5
Miskolc (Ungaria)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Peci (Ungaria)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Szeged (Ungaria)	16	87,57	6	6	6,8	45,5
Szekesfehervar (Ungaria)	18	87,32	6	7	6,8	45,5
Brașov (România)	9	88,78	6	15	1,5	0,6
București (România)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Cluj-Napoca (România)	9	88,78	6	15	1,5	0,6
Constanța (România)	17	87,52	6	20	1,5	0,6
Craiova (România)	22	86,27	6	25	1,5	0,6
Iași (România)	12	88,28	6	17	1,5	0,6
Oradea (România)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Ploiești (România)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Timișoara (România)	5	89,53	6	12	1,5	0,6

Oraș (Stat)	OBTINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE					
	Ușurința obținerii autorizațiilor de construire (poziție)	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	Formalități (număr)	Timp (număr de zile)	Cost (% din valoarea depozitului)	Indicele privind controlul calității în construcții (0–15)
Burgas (Bulgaria)	11	69,23	19	133	4,6	13
Plevna (Bulgaria)	8	71,92	18	152	2,1	13
Plovdiv (Bulgaria)	12	68,30	20	162	2,9	13
Ruse (Bulgaria)	9	71,34	18	165	1,9	13
Sofia (Bulgaria)	6	72,75	18	97	4,6	13
Varna (Bulgaria)	10	70,53	19	135	3,4	13
Budapesta (Ungaria)	13	67,89	20	205,5	0,7	13
Debrecen (Ungaria)	7	72,71	18	171,5	0,4	13
Gyor (Ungaria)	5	73,35	18	161,5	0,4	13
Miskolc (Ungaria)	4	73,47	18	158,5	0,5	13
Peci (Ungaria)	1	75,58	17	144,5	0,4	13
Szeged (Ungaria)	2	74,38	18	147,5	0,4	13
Szekesfehervar (Ungaria)	3	73,70	18	155,5	0,5	13
Brașov (România)	17	56,28	26	247	2,8	13
București (România)	15	58,09	24	260	2,2	13
Cluj-Napoca (România)	20	54,32	27	275	1,9	13
Constanța (România)	21	49,26	25	307	5,7	13
Craiova (România)	14	61,31	25	206	1,9	13
Iași (România)	18	56,01	26	266	1,9	13
Oradea (România)	16	57,84	25	156	7,6	13
Ploiești (România)	19	54,40	27	268	2,3	13
Timișoara (România)	22	48,92	27	315	3,9	13

RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE						
Oraș (Stat)	Ușurința racordării la rețeaua de electricitate (poziție)	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	Formalități (număr)	Timp (număr de zile)	Cost (% din venitul pe cap de locuitor)	Indicele privind fiabilitatea alimentării și transparența tarifelor (0–8)
Burgas (Bulgaria)	3	65,49	5	227	107,1	7
Plevna (Bulgaria)	13	54,66	6	258	516,3	6
Plovdiv (Bulgaria)	5	65,06	5	231	107,1	7
Ruse (Bulgaria)	12	54,71	5	240	107,1	4
Sofia (Bulgaria)	14	54,64	6	262	523,0	6
Varna (Bulgaria)	10	59,05	5	200	107,1	4
Budapesta (Ungaria)	7	63,25	5	257	93,9	7
Debrecen (Ungaria)	6	63,36	5	247	93,9	7
Gyor (Ungaria)	7	63,25	5	277	93,9	7
Miskolc (Ungaria)	9	61,76	5	233	93,9	6
Peci (Ungaria)	4	65,21	5	230	93,9	7
Szeged (Ungaria)	1	67,46	5	238	93,9	8
Szekesfehervar (Ungaria)	2	65,53	5	227	93,9	7
Brașov (România)	19	49,56	9	181	476,9	6
București (România)	15	53,23	9	174	546,5	7
Cluj-Napoca (România)	18	50,41	9	202	473,8	7
Constanța (România)	20	49,06	9	209	666,3	7
Craiova (România)	16	53,01	9	177	511,1	7
Iași (România)	11	57,76	8	173	463,9	7
Oradea (România)	17	50,80	9	199	454,8	7
Ploiești (România)	21	47,22	9	204	423,7	6
Timișoara (România)	22	43,56	9	234	553,1	6

Oraș (Stat)	ÎNREGISTRAREA TRANSFERULUI DREPTULUI DE PROPRIETATE					Indicele privind calitatea sistemului de cadastru și publicitate imobiliară (0–30)
	Ușurința înregistrării dreptului de proprietate (poziție)	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	Formalități (număr)	Timp (număr de zile)	Cost (% din valoarea imobilului)	
Burgas (Bulgaria)	18	70,67	8	14	2,9	20
Plevna (Bulgaria)	19	70,44	8	11	3,3	20
Plovdiv (Bulgaria)	21	69,59	8	16	2,9	19
Ruse (Bulgaria)	17	71,53	8	11	2,6	20
Sofia (Bulgaria)	22	69,23	8	19	2,9	19
Varna (Bulgaria)	20	70,19	8	11	3,4	20
Budapesta (Ungaria)	6	80,08	4	17,5	5,0	26
Debrecen (Ungaria)	1	81,16	4	8,5	5,0	26
Gyor (Ungaria)	4	80,80	4	11,5	5,0	26
Miskolc (Ungaria)	2	80,92	4	10,5	5,0	26
Peci (Ungaria)	7	79,96	4	18,5	5,0	26
Szeged (Ungaria)	4	80,80	4	11,5	5,0	26
Szekesfehervar (Ungaria)	2	80,92	4	10,5	5,0	26
Brașov (România)	9	74,65	6	16	1,4	17
București (România)	9	74,65	6	16	1,4	17
Cluj-Napoca (România)	16	73,81	6	16	1,4	16
Constanța (România)	9	74,65	6	16	1,4	17
Craiova (România)	9	74,65	6	16	1,4	17
Iași (România)	9	74,65	6	16	1,4	17
Oradea (România)	8	75,48	6	16	1,4	18
Ploiești (România)	15	74,64	6	16	1,4	17
Timișoara (România)	9	74,65	6	16	1,4	17

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR COMERCIALE					
Oraș (Stat)	Ușurința soluționării litigiilor comerciale (poziție)	Diferența față de punctajul maxim (0–100)	Timp (număr de zile)	Cost (% din valoarea pretențiilor)	Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)
Burgas (Bulgaria)	15	72,68	361	15,9	10
Plevna (Bulgaria)	12	73,63	289	18,6	10
Plovdiv (Bulgaria)	17	72,36	440	18,4	11,5
Ruse (Bulgaria)	7	75,38	321	19,0	11,5
Sofia (Bulgaria)	20	67,04	564	18,6	10,5
Varna (Bulgaria)	9	74,23	395	16,7	11,5
Budapesta (Ungaria)	11	73,75	605	15,0	14
Debrecen (Ungaria)	1	81,72	330	13,8	14
Gyor (Ungaria)	10	74,20	605	13,8	14
Miskolc (Ungaria)	2	79,53	410	13,8	14
Peci (Ungaria)	4	77,07	500	13,8	14
Szeged (Ungaria)	6	75,98	540	13,8	14
Szekesfehervar (Ungaria)	3	79,12	425	13,8	14
Brașov (România)	22	64,24	689	21,9	11,5
București (România)	18	72,25	512	25,8	14
Cluj-Napoca (România)	14	73,34	527	21,8	14
Constanța (România)	8	75,04	495	19,6	14
Craiova (România)	13	73,37	491	19,4	13
Iași (România)	16	72,64	522	16,6	12,5
Oradea (România)	19	72,01	549	18,8	13
Ploiești (România)	21	65,86	653	20,2	11,5
Timișoara (România)	5	76,13	455	19,6	14

Detalii ale indicatorilor

CONSTITUIREA UNEI SOCIETĂȚI COMERCIALE ÎN ROMÂNIA - FORMALITĂȚILE NECESARE ÎN FIECARE ORAȘ

Formă juridică: Societate comercială cu răspundere

limitată (SRL)

Genere privind capitalul social minim subscris: RON 200

Date actualizate: la 31 Decembrie 2016

	Brașov	București	Cluj-Napoca	Constanța	Craiova	Iași	Oradea	Ploiești	Timișoara	Comentarii
1. Dovada verificării disponibilității denumirii societății comerciale și a rezervării acesteia	Durata (zile) 72	1 72	1 72	1 72	1 72	1 72	1 72	1 72	1 72	Verificarea disponibilității denumirii societății comerciale și rezervarea acesteia se poate efectua la oficiul registrului comerțului sau online cu semnătura electronică. Rezervarea este valabilă pentru o perioadă de 3 luni.
2. Depunerea capitalului social într-o bancă și obținerea unui document care confirmă depunerea sumei suficiente	Durata (zile) Cost (RON)	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	
3. Înregistrarea societății comerciale la Oficiul Registrului Comerțului	Durata (zile) Cost (RON)	3 431,5	3 431,5	3 431,5	3 431,5	3 431,5	3 431,5	3 431,5	3 431,5	Înregistrarea se finalizează prin emiterea certificatului de înregistrare care atestă următoarele: (i) înregistrarea societății comerciale; (ii) înregistrarea fiscală; (iii) autorizarea, pe baza declarației pe proprie răspundere, de funcționare din punct de vedere al siguranței alimentelor și sanitar-veterinar, protecției mediului și protecției sociale; (iv) efectuarea publicității legale în Monitorul Oficial al României.
4. Înregistrarea privind plata TVA la Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice	Durata (zile) Cost (RON)	10 fără plată	7 fără plată	10 fără plată	15 fără plată	12 fără plată	7 fără plată	7 fără plată	7 fără plată	Dacă societatea solicită înregistrarea ca plătitor de TVA la momentul constituirii, ea trebuie să depună la administrația financiară Formularul 098. Administrația financiară evaluează capacitatea și intenția solicitantului de a deplina operațiuni supuse TVA.
5. Înregistrarea contractelor de muncă la Inspectoratul Teritorial de Muncă (ITM)*	Durata (zile) Cost (RON)	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	1 fără plată	Fiecare angajator are obligația de a ține un registru general intern al tuturor angajaților în format electronic, ce va fi transmis Inspectoratului Teritorial de Muncă în a cărui jurisdicție teritorială își are sediul angajatorul.
6. Obținerea registrului unic de control de la Administrația Județeană a Finanțelor Publice**	Durata (zile) Cost (RON)	1 30	1 30	1 30	3** 30	1 30	1 30	1 30	1 30	Registru este utilizat pentru a înregistra toate inspecțiile efectuate de diferite organisme de control: financiară, protecția consumatorului, planificarea urbană, muncă, protecție împotriva incendiilor etc. Trebuie să fie achiziționat în termen de 30 de zile după ce compania a fost înregistrată la Registrul Comerțului.

Sursa: baza de date Doing Business.

*Simultan cu procedura anterioară.

**Registru poate fi achiziționat doar marțea și joia de la biroul Administrației Județene a Finanțelor Publice, aflat în incinta Trezoreriei Constanța.

LISTA DE PROCEDURI - OBTINEREA
AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE

ROMÂNIA

Brașov

Valoarea estimată a depozitului: RON 1,755,459

(USD 475,000)

Date actualizate: la 31 Decembrie 2016

Procedură 1. Obținere ridicare topografică

Agenție: Inginer topometrist

Durată: 14 zile

Cost: RON 1,500

Procedură 2. Obținere viză pe ridicarea topografică și extras de carte funciară de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Brașov

Durată: 21 zile

Cost: RON 220 [200 RON pentru planul topografic și 20 RON pentru extras]

Procedură 3. Obținere certificat de urbanism

Agenție: Primăria Brașov

Durată: 40 zile

Cost: RON 14

Procedură 4. Obținere aviz de la Comisia de Circulație

Agenție: Primăria Brașov

Durată: 30 zile

Cost: Fără plată

Procedură 5*. Obținere aviz de la furnizorul de apă și canalizare

Agenție: Compania de apă Brașov

Durată: 17 zile

Cost: RON 220

Procedură 6*. Obținere aviz de la compania de energie electrică

Agenție: Societatea de Distribuție a Energiei Electrice Transilvania Sud

Durată: 14 zile

Cost: RON 95

Procedură 7*. Obținere aviz proiect de la Agenția pentru Protecția Mediului Brașov

Agenție: Agenția pentru Protecția Mediului Brașov

Durată: 21 zile

Cost: RON 500 [400 RON pentru ANPM și 100 RON pentru anunțuri la ziar]

Procedură 8*. Obținere aviz de la Inspectoratul pentru Situații de Urgență Țara Bârsei

Agenție: Inspectoratul pentru Situații de Urgență Țara Bârsei

Durată: 15 zile

Cost: Fără plată

Procedură 9*. Obținere aviz de la Direcția de Sănătate Publică

Agenție: Direcția de Sănătate Publică Brașov

Durată: 7 zile

Cost: RON 250 [200 RON plus 50 RON taxă de urgență]

Procedură 10*. Semnarea contractului cu firma de salubritate

Agenție: Comprest/Urban

Durată: 1 zi

Cost: RON 813

Procedură 11*. Luarea în evidență a proiectului de către Ordinul Arhitecților și plata taxei de timbru de arhitectură

Agenție: Ordinul Arhitecților

Durată: 2 zile

Cost: RON 928 [50 RON plus 0.05% din valoarea construcției]

Procedură 12*. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Brașov

Durată: 3 zile

Cost: RON 100 [20 RON taxa normală (plus de patru ori valoarea acesteia în regim de urgență)]

Procedură 13. Obținere autorizație de construire

Agenție: Primăria Brașov

Durată: 40 zile

Cost: RON 17,555 [1% din valoarea construcției]

Procedură 14. Notificarea primăriei cu privire la începerea lucrărilor de construire

Agenție: Primăria Brașov

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 15*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Brașov cu privire la începerea lucrărilor de construire și depunerea programului de control pe faze determinante

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Brașov

Durată: 1 zi

Cost: RON 10,533 [0.1% plus 0.5% din valoarea construcției]

Procedură 16*. Notificarea Inspectoratului de Muncă Brașov privind începerea construcției

Agenție: Inspectoratul de Muncă Brașov

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 17. Controlul calității pentru lucrările de fundații

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Brașov

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 18. Controlul calității construcției

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Brașov

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 19. Notificarea Primăriei cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție

Agenție: Primăria Brașov

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 20*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Brașov cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Brașov

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 21. Efectuarea inspecției la terminarea lucrărilor de construcție de către Comisia de Recepție

Agenție: Comisia de Recepție

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 22. Obținerea recepției la terminarea lucrărilor de construcție din partea Comisiei de Recepție

Agenție: Comisia de Recepție

Durată: 18 zile

Cost: Fără plată

*Simultan cu procedura anterioară

Procedură 23. Regularizarea taxei de autorizare la primărie și a cotei ISC**Agenție:** Primăria Brașov/Inspectoratul Județean în Construcții Brașov**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 24*. Racordarea la apă și canalizare****Agenție:** Compania de apă Brașov**Durată:** 60 zile**Cost:** RON 15,000**Procedură 25*. Obținerea certificatului de atestare a edificării construcției de la primărie****Agenție:** Primăria Brașov**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 26. Înregistrarea clădirii la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară****Agenție:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Brașov**Durată:** 15 zile**Cost:** RON 938 [60 RON plus 0.05% din valoarea construcției]

OBTINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE

București*Valoarea estimată a depozitului: RON 1,755,459 (USD 475,000)**Date actualizate: la 31 Decembrie 2016***Procedură 1. Obținere plan topografic****Agenție:** Inginer topometrist**Durată:** 7 zile**Cost:** RON 2,000**Procedură 2. Obținere viză pe planul topografic și extras de carte funciară de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară****Agenție:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară București**Durată:** 15 zile**Cost:** RON 220 [200 RON pentru planul topografic și 20 RON pentru extras]**Procedură 3. Obținere certificat de urbanism****Agenție:** Departamentul de urbanism al primăriei de sector**Durată:** 30 zile**Cost:** RON 14**Procedură 4. Obținere aviz proiect de la Agenția pentru Protecția Mediului București****Agenție:** Agenția pentru Protecția Mediului București**Durată:** 21 zile**Cost:** RON 500 [400 RON pentru ANPM și 100 RON pentru anunțuri la ziar]**Procedură 5*. Obținere aviz de la furnizorul de apă și canalizare****Agenție:** Apa Nova SA București**Durată:** 18 zile**Cost:** RON 72**Procedură 6*. Obținere aviz de la compania de energie electrică****Agenție:** e-distribuție Muntenia**Durată:** 15 zile**Cost:** RON 95**Procedură 7*. Obținere aviz de la Inspectoratul pentru Situații de Urgență București-Ilfov****Agenție:** Inspectoratul pentru Situații de Urgență București-Ilfov**Durată:** 15 zile**Cost:** Fără plată**Procedură 8*. Obținere aviz de la Direcția de Sănătate Publică****Agenție:** Direcția de Sănătate Publică București**Durată:** 7 zile**Cost:** RON 250 [200 RON plus 50 RON taxă de urgență]**Procedură 9*. Semnarea contractului cu firma de salubritate****Agenție:** REBU SA**Durată:** 1 zi**Cost:** RON 2,667 [75 RON pe metru cub + 42 RON taxă]**Procedură 10*. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară****Agenție:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară București**Durată:** 2 zile**Cost:** RON 20**Procedură 11*. Obținere declarație notarială cu privire la inexistența unor litigii privitoare la teren****Agenție:** Notar public**Durată:** 1 zi**Cost:** RON 15**Procedură 12*. Luarea în evidență a proiectului de către Ordinul Arhitecților și plata taxei de timbru de arhitectură****Agenție:** Ordinul arhitecților**Durată:** 1 zi**Cost:** RON 928 [50 RON plus 0.05% din valoarea construcției]**Procedură 13. Obținere autorizație de construire****Agenție:** Primăria de sector**Durată:** 30 zile**Cost:** RON 17,555 [1% din valoarea construcției]**Procedură 14. Notificarea primăriei cu privire la începerea lucrărilor de construire****Agenție:** Primăria de sector**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 15*. Notificarea Inspectoratului Municipal în Construcții București cu privire la începerea lucrărilor de construire și depunerea programului de control pe faze determinante****Agenție:** Inspectoratul Municipal în Construcții București**Durată:** 1 zi**Cost:** RON 10,533 [0.1% plus 0.5% din valoarea construcției]**Procedură 16*. Notificarea Inspectoratului de Muncă Brașov privind începerea construcției****Agenție:** Inspectoratul de Muncă București**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 17. Controlul calității pentru lucrările de fundații****Agenție:** Inspectoratul Municipal în Construcții București**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 18. Controlul calității construcției****Agenție:** Inspectoratul Municipal în Construcții București**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată

Procedură 19. Notificarea Primăriei cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție

Agenție: Departamentul de Urbanism al primăriei de sector

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 20*. Notificarea Inspectoratului Municipal în Construcții București cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție

Agenție: Inspectoratul Municipal în Construcții București

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 21. Efectuarea inspecției de către Comisia de Recepție și obținerea recepției la terminarea lucrărilor de construcție

Agenție: Comisia de Recepție

Durată: 15 zile

Cost: Fără plată

Procedură 22. Racordarea la apă și canalizare

Agenție: Apa Nova SA București

Durată: 75 zile

Cost: RON 2,300 [520 RON taxă bransament + 62 RON pentru cerere + 1,150 RON pentru luicrările de bransament + 568.44 RON pentru contor]

Procedură 23. Obținere certificat de atestare a edificării construcției

Agenție: Departamentul de urbanism al primăriei de sector

Durată: 30 zile

Cost: Fără plată

Procedură 24. Înregistrarea clădirii la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară București

Durată: 30 zile

Cost: RON 938 [60 RON plus 0.05% din valoarea construcției]

OBTINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE

Cluj-Napoca

Valoarea estimată a depozitului: RON 1,755,459 (USD 475,000)

Date actualizate: la 31 Decembrie 2016

Procedură 1. Obținere ridicare topografică

Agenție: Inginer topometrist

Durată: 15 zile

Cost: RON 900

Procedură 2*. Obținere extras de carte funciară și schiță cadastrală de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Cluj

Durată: 8 zile

Cost: RON 35 [20 RON pentru extras și 15 RON pentru schița cadastrală]

Procedură 3. Obținere viză pe ridicarea topografică de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Cluj

Durată: 15 zile

Cost: RON 200

Procedură 4. Obținere certificat de urbanism

Agenție: Direcția de urbanism a primăriei Cluj-Napoca

Durată: 30 zile

Cost: RON 12

Procedură 5. Obținere aviz proiect de la Agenția pentru Protecția Mediului Cluj

Agenție: Agenția pentru Protecția Mediului Cluj

Durată: 21 zile

Cost: RON 500 [400 RON pentru ANPM și 100 RON pentru anunțuri la ziar]

Procedură 6. Obținere aviz de la compania de energie electrică

Agenție: Societatea de Distribuție a Energiei Electrice Transilvania Nord

Durată: 30 zile

Cost: RON 95

Procedură 7*. Obținere aviz de la Comisia pentru siguranța circulației

Agenție: Direcția de urbanism a primăriei Cluj-Napoca

Durată: 15 zile

Cost: Fără plată

Procedură 8*. Obținere aviz de la furnizorul de apă și canalizare

Agenție: Compania de apă și canalizare Someș SA

Durată: 14 zile

Cost: RON 66

Procedură 9. Obținere aviz de la Inspectoratul pentru Situații de Urgență Cluj

Agenție: Inspectoratul pentru Situații de Urgență Cluj

Durată: 14 zile

Cost: Fără plată

Procedură 10*. Obținere aviz de la Direcția de Sănătate Publică

Agenție: Direcția de sănătate publică Cluj

Durată: 7 zile

Cost: RON 250 [200 RON plus 50 RON taxă de urgență]

Procedură 11*. Semnarea contractului cu firma de salubritate

Agenție: Bratner/Rosal

Durată: 1 zi

Cost: RON 31

Procedură 12*. Luarea în evidență a proiectului de către Ordinul Arhitecților

Agenție: Ordinul arhitecților

Durată: 4 zile

Cost: RON 50

Procedură 13*. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Cluj

Durată: 3 zile

Cost: RON 20

Procedură 14. Obținere autorizație de construire și plata taxei de timbru de arhitectură

Agenție: Direcția de urbanism a primăriei Cluj-Napoca

Durată: 30 zile

Cost: RON 18,432 [1% din valoarea construcției plus 0.05% din valoarea construcției]

Procedură 15. Notificarea primăriei cu privire la începerea lucrărilor de construire

Agenție: Direcția de urbanism a primăriei Cluj-Napoca

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 16*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Cluj cu privire la începerea lucrărilor de construire și depunerea programului de control pe faze determinante

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Cluj

Durată: 1 zi

Cost: RON 10,533 [0.1% plus 0.5% din valoarea construcției]

Procedură 17*. Notificarea Inspectoratului de Muncă Brașov privind începerea construcției

Agenție: Inspectoratul de Muncă Cluj

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 18. Controlul calității pentru lucrările de fundații

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Cluj

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 19. Controlul calității construcției

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Cluj

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 20. Notificarea Primăriei cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție

Agenție: Direcția de urbanism a primăriei Cluj-Napoca

Durată: 3 zile

Cost: Fără plată

Procedură 21. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Cluj cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Cluj

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 22*. Racordarea la apă și canalizare

Agenție: Compania de apă și canalizare Someș SA

Durată: 75 zile

Cost: RON 1,702 [65.81 RON aviz tehnic + 65.81 aviz de recepție + 50 contor + RON 20 protecție la incendii + cel puțin 1,500 RON execuție]

Procedură 23. Efectuarea inspecției de către Comisia de Recepție și obținerea recepției la terminarea lucrărilor de construcție

Agenție: Comisia de Recepție

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 24. Obținere recepție finală de la Comisia de Recepție

Agenție: Comisia de Recepție

Durată: 15 zile

Cost: Fără plată

Procedură 25. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Cluj

Durată: 3 zile

Cost: RON 20

Procedură 26. Obținere certificat de atestare a edificării construcției

Agenție: Primăria Cluj-Napoca

Durată: 2 zile

Cost: RON 10

Procedură 27. Înregistrarea clădirii la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Cluj

Durată: 15 zile

Cost: RON 938 [60 RON plus 0.05% din valoarea construcției]

OBȚINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE

Constanța

Valoarea estimată a depozitului: RON 1,755,459 (USD 475,000)

Date actualizate: la 31 Decembrie 2016

Procedură 1. Obținere extras de carte funciară actualizat și plan de amplasament de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Constanța

Durată: 3 zile

Cost: RON 50 [20 RON pentru extras și 30 RON pentru planuri]

Procedură 2. Obținere certificat de urbanism

Agenție: Departamentul de urbanism al Primăriei Constanța

Durată: 32 zile

Cost: RON 12

Procedură 3*. Obținere ridicare topografică

Agenție: Inginer topometrist

Durată: 2 zile

Cost: RON 1,200

Procedură 4. Obținere viză pe ridicarea topografică de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Constanța

Durată: 25 zile

Cost: RON 200

Procedură 5. Obținere aviz proiect de la Agenția pentru Protecția Mediului Constanța

Agenție: Agenția pentru Protecția Mediului Constanța

Durată: 21 zile

Cost: RON 500 [400 RON pentru ANPM și 100 RON pentru anunțuri la ziar]

Procedură 6. Obținere aviz de la furnizorul de apă și canalizare

Agenție: RAJA Constanța

Durată: 30 zile

Cost: RON 167

Procedură 7*. Obținere aviz de la Poliția Rutieră

Agenție: Poliția Rutieră Constanța

Durată: 30 zile

Cost: RON 100

Procedură 8*. Obținere aviz de la Inspectoratul pentru Situații de Urgență Dobrogea

Agenție: Inspectoratul pentru Situații de Urgență Dobrogea

Durată: 30 zile

Cost: Fără plată

Procedură 9*. Obținere aviz de la compania de energie electrică

Agenție: e-distribuție Dobrogea

Durată: 25 zile

Cost: RON 95

Procedură 10*. Obținere aviz de la Direcția de Sănătate Publică

Agenție: Direcția de Sănătate Publică Constanța

Durată: 7 zile

Cost: RON 250 [200 RON plus 50 RON taxă de urgență]

*Simultan cu procedura anterioară

Procedură 11*. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară**Agenție:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Constanța**Durată:** 3 zile**Cost:** RON 100 [20 RON taxa normală (plus de patru ori valoarea acesteia în regim de urgență)]**Procedură 12*. Luarea în evidență a proiectului de către Ordinul Arhitecților****Agenție:** Ordinul arhitecților**Durată:** 3 zile**Cost:** RON 50**Procedură 13. Obținere autorizație de construire și plata taxei de timbru de arhitectură****Agenție:** Primăria Constanța**Durată:** 45 zile**Cost:** RON 18,432 [1% din valoarea construcției plus 0.05% din valoarea construcției]**Procedură 14. Notificarea primăriei cu privire la începerea lucrărilor de construire****Agenție:** Primăria Constanța**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 15*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Constanța cu privire la începerea lucrărilor de construire și depunerea programului de control pe faze determinante****Agenție:** Inspectoratul Județean în Construcții Constanța**Durată:** 1 zi**Cost:** RON 10,533 [0.1% plus 0.5% din valoarea construcției]**Procedură 16*. Notificarea Inspectoratului de Muncă Brașov privind începerea construcției****Agenție:** Inspectoratul de Muncă Constanța**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 17. Controlul calității pentru lucrările de fundații****Agenție:** Inspectoratul Județean în Construcții Constanța**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 18. Controlul calității construcției****Agenție:** Inspectoratul Județean în Construcții Constanța**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 19. Notificarea Primăriei cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție****Agenție:** Primăria Constanța**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 20*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Constanța cu privire la încheierea lucrărilor, convocarea Comisiei de Recepție și regularizarea taxei****Agenție:** Inspectoratul Județean în Construcții Constanța**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 21. Efectuarea inspecției la terminarea lucrărilor de construcție de către Comisia de Recepție****Agenție:** Comisia de Recepție**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 22. Obținerea recepției la terminarea lucrărilor de construcție din partea Comisiei de Recepție****Agenție:** Comisia de Recepție**Durată:** 21 zile**Cost:** Fără plată**Procedură 23. Obținerea certificatului de atestare a edificării construcției de la primărie****Agenție:** Primăria Constanța**Durată:** 30 zile**Cost:** Fără plată**Procedură 24. Racordarea la apă și canalizare****Agenție:** RAJA Constanta**Durată:** 75 zile**Cost:** RON 67,950 [167.36 RON pentru avizul inițial + 269.82 RON pentru avizul tehnic de la RAJA + 13 RON pentru avizul primăriei + 225 RON pentru contorul de apă + 225 RON pentru contorul de canalizare]**Procedură 25. Înregistrarea clădirii la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară****Agenție:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Constanța**Durată:** 15 zile**Cost:** RON 938 [60 RON plus 0.05% din valoarea construcției]**OBTINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE****Craiova***Valoarea estimată a depozitului: RON 1,755,459 (USD 475,000)**Date actualizate: la 31 Decembrie 2016***Procedură 1. Obținere extras de carte funciară și plan de situație de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară****Agenție:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Dolj**Durată:** 5 zile**Cost:** RON 50 [20 RON pentru extras și 30 RON pentru planuri]**Procedură 2. Obținere copie după Planul Urbanistic General și certificat de nomenclatură stradală****Agenție:** Primăria Craiova**Durată:** 10 zile**Cost:** RON 18 [8 RON pentru copia PUG plus 10 RON pentru certificatul de nomenclatură stradală]**Procedură 3. Obținere certificat de urbanism****Agenție:** Departamentul de Urbanism al Primăriei Craiova**Durată:** 30 zile**Cost:** RON 14**Procedură 4*. Obținere aviz proiect de la Agenția pentru Protecția Mediului Dolj****Agenție:** Agenția pentru Protecția Mediului Dolj**Durată:** 21 zile**Cost:** RON 500 [400 RON pentru ANPM și 100 RON pentru anunțuri la ziar]**Procedură 5. Obținere aviz de la compania de energie electrică****Agenție:** Distribuție Oltenia**Durată:** 21 zile**Cost:** RON 95**Procedură 6*. Obținere aviz de la furnizorul de apă și canalizare****Agenție:** Compania de apă Oltenia**Durată:** 18 zile**Cost:** RON 111**Procedură 7*. Obținere aviz de la Inspectoratul pentru Situații de Urgență Dolj****Agenție:** Inspectoratul pentru Situații de Urgență Dolj

Durată: 15 zile
Cost: Fără plată

Procedură 8*. Obținere aviz de la Direcția de Sănătate Publică

Agenție: Direcția de Sănătate Publică Dolj
Durată: 7 zile
Cost: RON 250 [200 RON plus 50 RON taxă de urgență]

Procedură 9*. Semnarea contractului cu firma de salubritate

Agenție: SC Salubritate Craiova SRL
Durată: 1 zi
Cost: RON 37

Procedură 10*. Luarea în evidență a proiectului de către Ordinul Arhitecților și plata taxei de timbru de arhitectură

Agenție: Ordinul arhitecților
Durată: 1 zi
Cost: RON 928 [50 RON plus 0.05% din valoarea construcției]

Procedură 11*. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Dolj
Durată: 3 zile
Cost: RON 20

Procedură 12. Obținere autorizație de construire

Agenție: Primăria Craiova
Durată: 30 zile
Cost: RON 17,555 [1% din valoarea construcției]

Procedură 13. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Dolj cu privire la începerea lucrărilor de construire și depunerea programului de control pe faze determinante

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Dolj
Durată: 10 zile
Cost: RON 10,533 [0.1% plus 0.5% din valoarea construcției]

Procedură 14*. Notificarea primăriei cu privire la începerea lucrărilor de construire

Agenție: Primăria Craiova
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 15*. Notificarea Inspectoratului de Muncă Brașov privind începerea construcției

Agenție: Inspectoratul de Muncă Craiova
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 16. Controlul calității pentru lucrările de fundații

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Dolj
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 17. Controlul calității construcției

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Dolj
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 18. Notificarea Primăriei cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție

Agenție: Primăria Craiova
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 19*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Dolj cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Dolj
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 20. Efectuarea inspecției la terminarea lucrărilor de construcție de către Comisia de Recepție

Agenție: Comisia de Recepție
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 21. Obținerea recepției la terminarea lucrărilor de construcție din partea Comisiei de Recepție

Agenție: Comisia de Recepție
Durată: 18 zile
Cost: Fără plată

Procedură 22. Regularizarea taxei și înregistrarea procesului-verbal de recepție la Inspectoratul în Construcții Dolj

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Dolj
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 23. Obținerea certificatului de atestare a edificării construcției de la primărie

Agenție: Primăria Craiova
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 24. Racordarea la apă și canalizare

Agenție: Compania de apă Oltenia
Durată: 60 zile
Cost: RON 2,480 [140 RON aviz branșament apă + 140 RON aviz racord canalizare + 1,200 RON construcție + 1,000 RON pentru execuție]

Procedură 25. Înregistrarea clădirii la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Dolj
Durată: 15 zile
Cost: RON 938 [60 RON plus 0.05% din valoarea construcției]

OBȚINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE

lași

Valoarea estimată a depozitului: RON 1,755,459 (USD 475,000)

Date actualizate: la 31 Decembrie 2016

Procedură 1. Obținere extras de carte funciară și plan de amplasament actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Iași
Durată: 5 zile
Cost: RON 50 [20 RON pentru extras și 30 RON pentru planuri]

Procedură 2. Obținere certificat de urbanism

Agenție: Departamentul de Urbanism al Primăriei Iași
Durată: 30 zile
Cost: RON 14

Procedură 3*. Obținere ridicare topografică

Agenție: Inginer topometrist
Durată: 3 zile
Cost: RON 900

Procedură 4. Obținere viză pe ridicarea topografică de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Iași
Durată: 21 zile
Cost: RON 200

*Simultan cu procedura anterioară

Procedură 5. Obținere aviz de la compania de energie electrică**Agenție:** Delgaz Grid**Durată:** 30 zile**Cost:** RON 95**Procedură 6*. Obținere aviz de la Comisia de Circulație****Agenție:** Primăria Iași**Durată:** 30 zile**Cost:** RON 100**Procedură 7*. Obținere aviz de la furnizorul de apă și canalizare****Agenție:** Apavital SA**Durată:** 15 zile**Cost:** RON 81**Procedură 8*. Obținere aviz de la Comisia de Versant****Agenție:** Primăria Iași**Durată:** 14 zile**Cost:** RON 100**Procedură 9. Obținere aviz de la Inspectoratul pentru Situații de Urgență Iași****Agenție:** Inspectoratul pentru Situații de Urgență Iași**Durată:** 15 zile**Cost:** Fără plată**Procedură 10*. Obținere aviz de la Direcția de Sănătate Publică****Agenție:** Direcția de Sănătate Publică Iași**Durată:** 7 zile**Cost:** RON 250 [200 RON plus 50 RON taxă de urgență]**Procedură 11*. Semnarea contractului cu firma de salubritate****Agenție:** SalubriS**Durată:** 1 zi**Cost:** RON 30**Procedură 12. Obținere aviz proiect de la Agenția pentru Protecția Mediului Iași****Agenție:** Agenția pentru Protecția Mediului Iași**Durată:** 21 zile**Cost:** RON 500 [400 RON pentru ANPM și 100 RON pentru anunțuri la ziar]**Procedură 13*. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară****Agenție:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Iași**Durată:** 3 zile**Cost:** RON 20**Procedură 14*. Luarea în evidență a proiectului de către Ordinul Arhitecților și plata taxei de timbru de arhitectură****Agenție:** Ordinul arhitecților**Durată:** 3 zile**Cost:** RON 928 [50 RON plus 0.05% din valoarea construcției]**Procedură 15. Obținere autorizație de construire****Agenție:** Primăria Iași**Durată:** 30 zile**Cost:** RON 17,555 [1% din valoarea construcției]**Procedură 16. Notificarea primăriei cu privire la începerea lucrărilor de construire****Agenție:** Primăria Iași**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 17*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Iași cu privire la începerea lucrărilor de construire și depunerea programului de control pe faze determinante****Agenție:** Inspectoratul Județean în Construcții Iași**Durată:** 1 zi**Cost:** RON 10,533 [0.1% plus 0.5% din valoarea construcției]**Procedură 18*. Notificarea Inspectoratului de Muncă Brașov privind începerea construcției****Agenție:** Inspectoratul de Muncă Iași**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 19. Controlul calității pentru lucrările de fundații****Agenție:** Inspectoratul Județean în Construcții Iași**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 20. Controlul calității construcției****Agenție:** Inspectoratul Județean în Construcții Iași**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 21. Notificarea Primăriei cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție****Agenție:** Primăria Iași**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 22*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Iași cu privire la încheierea lucrărilor, convocarea Comisiei de Recepție și regularizarea taxei****Agenție:** Inspectoratul Județean în Construcții Iași**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 23. Efectuarea inspecției la terminarea lucrărilor de construcție de către Comisia de Recepție****Agenție:** Comisia de Recepție**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 24. Obținerea recepției la terminarea lucrărilor de construcție din partea Comisiei de Recepție****Agenție:** Comisia de Recepție**Durată:** 18 zile**Cost:** Fără plată**Procedură 25. Racordarea la apă și canalizare****Agenție:** Apavital SA**Durată:** 75 zile**Cost:** RON 911 [435.48 RON pentru elaborarea proiect plus 475.81 RON pentru aviz]**Procedură 26. Înregistrarea clădirii la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară****Agenție:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Iași**Durată:** 12 zile**Cost:** RON 938 [60 RON plus 0.05% din valoarea construcției]

OBȚINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE

Oradea*Valoarea estimată a depozitului: RON 1,755,459 (USD 475,000)**Date actualizate: la 31 Decembrie 2016***Procedură 1. Obținere extras de carte funciară de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară****Agenție:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Bihor**Durată:** 3 zile**Cost:** RON 20**Procedură 2. Obținere certificat de urbanism****Agenție:** Instituția arhitectului șef din Primăria Oradea**Durată:** 18 zile**Cost:** RON 15**Simultan cu procedura anterioară*

Procedură 3. Obținere aviz proiect de la Agenția pentru Protecția Mediului Bihor**Agente:** Agenția pentru Protecția Mediului Bihor**Durată:** 21 zile**Cost:** RON 750 [400 RON pentru ANPM și 350 RON pentru anunțuri la ziar]**Procedură 4. Obținere aviz de la Inspectoratul pentru Situații de Urgență Crișana****Agente:** Inspectoratul pentru Situații de Urgență Crișana**Durată:** 25 zile**Cost:** Fără plată**Procedură 5*. Obținere aviz de la Poliția Rutieră****Agente:** Poliția Rutieră Oradea**Durată:** 19 zile**Cost:** RON 100**Procedură 6*. Obținere aviz de la compania de energie electrică****Agente:** Societatea de Distribuție a Energiei Electrice Transilvania Nord**Durată:** 18 zile**Cost:** RON 95**Procedură 7*. Obținere aviz de la furnizorul de apă și canalizare****Agente:** Compania de apă și canalizare Oradea**Durată:** 12 zile**Cost:** RON 161**Procedură 8*. Obținere aviz de la Direcția de Sănătate Publică****Agente:** Direcția de Sănătate Publică Bihor**Durată:** 7 zile**Cost:** RON 250 [200 RON plus 50 RON taxă de urgență]**Procedură 9*. Luarea în evidență a proiectului de către Ordinul Arhitecților****Agente:** Ordinul arhitecților**Durată:** 7 zile**Cost:** RON 20**Procedură 10*. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară****Agente:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Bihor**Durată:** 3 zile**Cost:** RON 100 [20 RON taxa normală (plus de patru ori valoarea acesteia în regim de urgență)]**Procedură 11*. Semnarea contractului cu firma de salubritate****Agente:** SC RER Ecologic Service Oradea SA**Durată:** 1 zi**Cost:** RON 194**Procedură 12. Obținere autorizație de construire și plata taxei de timbru de arhitectură****Agente:** Primăria Oradea**Durată:** 12 zile**Cost:** RON 18,432 [1% din valoarea construcției plus 0.05% din valoarea construcției]**Procedură 13. Notificarea primăriei cu privire la începerea lucrărilor de construire****Agente:** Primăria Oradea**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 14*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Bihor cu privire la începerea lucrărilor de construire și depunerea programului de control pe faze determinante****Agente:** Inspectoratul Județean în Construcții Bihor**Durată:** 1 zi**Cost:** RON 10,533 [0.1% plus 0.5% din valoarea construcției]**Procedură 15*. Notificarea Inspectoratului de Muncă Brașov privind începerea construcției****Agente:** Inspectoratul de Muncă Bihor**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 16. Controlul calității pentru lucrările de fundații****Agente:** Inspectoratul Județean în Construcții Bihor**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 17. Controlul calității construcției****Agente:** Inspectoratul Județean în Construcții Bihor**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 18. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Bihor cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție****Agente:** Inspectoratul Județean în Construcții Bihor**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 19*. Notificarea Primăriei cu privire la încheierea lucrărilor și convocarea Comisiei de Recepție****Agente:** Primăria Oradea**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 20. Efectuarea inspecției de către Comisia de Recepție și obținerea recepției la terminarea lucrărilor de construcție****Agente:** Comisia de Recepție**Durată:** 15 zile**Cost:** Fără plată**Procedură 21. Înregistrarea procesului-verbal de recepție la primărie, plata regularizării taxelor și solicitarea autorizației de luare în folosință****Agente:** Primăria Oradea**Durată:** 1 zi**Cost:** Fără plată**Procedură 22. Racordarea la apă și canalizare****Agente:** Compania de apă și canalizare Oradea**Durată:** 25 zile**Cost:** RON 101,250 [225 RON/m pentru apă plus 450 RON/m pentru canalizare]**Procedură 23*. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară****Agente:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Bihor**Durată:** 3 zile**Cost:** RON 20**Procedură 24. Obținere autorizație de luare în folosință de la primărie****Agente:** Primăria Oradea**Durată:** 5 zile**Cost:** Fără plată**Procedură 25. Înregistrarea clădirii la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară****Agente:** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Bihor**Durată:** 24 zile

*Simultan cu procedura anterioară

Cost: RON 938 [60 RON plus 0.05% din valoarea construcției]

OBȚINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE

Ploiești

Valoarea estimată a depozitului: RON 1,755,459 (USD 475,000)

Date actualizate: la 31 Decembrie 2016

Procedură 1. Obținere ridicare topografică

Agenție: Inginer topometrist

Durată: 14 zile

Cost: RON 1,000

Procedură 2. Obținere viză pe ridicarea topografică și extras de carte funciară de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Prahova

Durată: 30 zile

Cost: RON 220 [20 RON pentru extras plus 200 RON pentru viza pe documentația topografică]

Procedură 3. Obținere certificat de urbanism

Agenție: Departamentul de Urbanism al Primăriei Ploiești

Durată: 30 zile

Cost: RON 14

Procedură 4. Obținere aviz proiect de la Agenția pentru Protecția Mediului Prahova

Agenție: Agenția pentru Protecția Mediului Prahova

Durată: 21 zile

Cost: RON 550 [400 RON pentru ANPM și 150 RON pentru anunțuri la ziar]

Procedură 5. Obținere aviz de la compania de energie electrică

Agenție: Societatea de Distribuție a Energiei Electrice Muntenia Nord

Durată: 21 zile

Cost: RON 95

Procedură 6*. Obținere aviz de la Inspectoratul pentru Situații de Urgență Prahova

Agenție: Inspectoratul pentru Situații de Urgență Prahova

Durată: 15 zile

Cost: Fără plată

Procedură 7*. Obținere aviz de la furnizorul de apă și canalizare

Agenție: Apa Nova SA Ploiești

Durată: 14 zile

Cost: RON 134

Procedură 8*. Obținere aviz de la Direcția de Sănătate Publică

Agenție: Direcția de Sănătate Publică Prahova

Durată: 7 zile

Cost: RON 250 [200 RON plus 50 RON taxă de urgență]

Procedură 9*. Semnarea contractului cu firma de salubritate

Agenție: ROSAL/VEOLIA

Durată: 1 zi

Cost: RON 200

Procedură 10. Obținere aviz privind planul de eliminare a deșeurilor

Agenție: Regia Autonomă de Servicii Publice Ploiești

Durată: 10 zile

Cost: RON 180

Procedură 11*. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Prahova

Durată: 3 zile

Cost: RON 100 [20 RON taxa normală plus de patru ori valoarea acesteia în regim de urgență]

Procedură 12*. Declarație autenticată notarial privind inexistența litigiilor cu privire la teren

Agenție: Birou notarial

Durată: 1 zi

Cost: RON 23

Procedură 13*. Luarea în evidență a proiectului de către Ordinul Arhitecților și plata taxei de timbru de arhitectură

Agenție: Ordinul arhitecților

Durată: 2 zile

Cost: RON 928 [50 RON plus 0.05% din valoarea construcției]

Procedură 14. Obținere autorizație de construire

Agenție: Primăria Ploiești

Durată: 30 zile

Cost: RON 17,555 [1% din valoarea construcției]

Procedură 15. Notificarea primăriei cu privire la începerea lucrărilor de construire

Agenție: Departamentul de Urbanism al Primăriei Ploiești

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 16*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Prahova cu privire la începerea lucrărilor de construire și aprobarea programului de control pe faze determinante

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Prahova

Durată: 1 zi

Cost: RON 10,533 [0.1% plus 0.5% din valoarea construcției]

Procedură 17*. Notificarea Inspectoratului de Muncă Brașov privind începerea construcției

Agenție: Inspectoratul de Muncă Prahova

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 18. Controlul calității pentru lucrările de fundații

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Prahova

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 19. Controlul calității construcției

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Prahova

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 20. Notificarea Primăriei cu privire la încheierea lucrărilor, convocarea Comisiei de Recepție și regularizarea taxei

Agenție: Primăria Ploiești

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 21. Efectuarea inspecției la terminarea lucrărilor de construcție de către Comisia de Recepție

Agenție: Comisia de Recepție

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 22. Declarare valoare construcție la primărie și plata regularizării taxelor

Agenție: Primăria Ploiești
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 23. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Ploiești cu privire la încheierea lucrărilor și regularizarea taxei

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Prahova
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 24. Obținerea recepției la terminarea lucrărilor de construcție din partea Comisiei de Recepție

Agenție: Comisia de Recepție
Durată: 18 zile
Cost: Fără plată

Procedură 25. Racordarea la apă și canalizare

Agenție: Apa Nova SA Ploiești
Durată: 60 zile
Cost: RON 7,000

Procedură 26. Obținerea certificatului de atestare a edificării construcției de la primărie

Agenție: Primăria Ploiești
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 27. Înregistrarea clădirii la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Prahova
Durată: 24 zile
Cost: RON 938 [60 RON plus 0.05% din valoarea construcției]

OBȚINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE

Timișoara

*Valoarea estimată a depozitului: RON 1,755,459 (USD 475,000)
 Date actualizate: la 31 Decembrie 2016*

Procedură 1. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Timiș
Durată: 3 zile
Cost: RON 20

Procedură 2*. Obținere planuri de situație și de amplasament de la primărie

Agenție: Primăria Timișoara
Durată: 2 zile
Cost: RON 30

Procedură 3. Obținere certificat de urbanism

Agenție: Departamentul de Urbanism al Primăriei Timișoara
Durată: 30 zile
Cost: RON 14

Procedură 4*. Obținere ridicare topografică

Agenție: Inginer topometrist
Durată: 14 zile
Cost: RON 1,000

Procedură 5. Obținere viză pe ridicarea topografică de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Timiș
Durată: 12 zile
Cost: RON 200

Procedură 6. Obținere aviz proiect de la Agenția pentru Protecția Mediului Timiș

Agenție: Agenția pentru Protecția Mediului Timiș
Durată: 35 zile
Cost: RON 800 [400 RON pentru ANPM și 400 RON pentru anunțuri la ziar]

Procedură 7. Obținere aviz unic de la Primăria Timișoara

Agenție: Primăria Timișoara
Durată: 30 zile
Cost: RON 400

Procedură 8*. Obținere aviz de la Inspectoratul pentru Situații de Urgență Banat

Agenție: Inspectoratul pentru Situații de Urgență Banat
Durată: 17 zile
Cost: Fără plată

Procedură 9*. Obținere aviz de la Comisia de Circulație

Agenție: Primăria Timișoara
Durată: 14 zile
Cost: Fără plată

Procedură 10*. Obținere aviz de la Direcția de Sănătate Publică

Agenție: Direcția de Sănătate Publică Timiș
Durată: 7 zile
Cost: RON 250 [200 RON plus 50 RON taxă de urgență]

Procedură 11*. Semnarea contractului cu firma de salubritate

Agenție: Retim SA
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 12. Obținere aviz plan de eliminare a deșeurilor de la Direcția de Mediu a primăriei

Agenție: Direcția de Mediu a Primăriei Timișoara
Durată: 14 zile
Cost: RON 50

Procedură 13*. Obținere extras de carte funciară actualizat de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Timiș
Durată: 3 zile
Cost: RON 100 [20 RON taxa normală plus de patru ori valoarea acesteia în regim de urgență]

Procedură 14*. Luarea în evidență a proiectului de către Ordinul Arhitecților

Agenție: Ordinul arhitecților
Durată: 2 zile
Cost: RON 50

Procedură 15. Obținere autorizație de construire și plata taxei de timbru de arhitectură

Agenție: Primăria Timișoara
Durată: 30 zile
Cost: RON 18,432 [1% din valoarea construcției plus 0.05% din valoarea construcției]

Procedură 16. Notificarea primăriei cu privire la începerea lucrărilor de construire

Agenție: Departamentul de Urbanism al Primăriei Timișoara
Durată: 1 zi
Cost: Fără plată

Procedură 17*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Timiș cu privire la începerea lucrărilor de construire și aprobarea programului de control pe faze determinante

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Timiș

Durată: 1 zi

Cost: RON 10,533 [0.1% plus 0.5% din valoarea construcției]

Procedură 18*. Notificarea Inspectoratului de Muncă Brașov privind începerea construcției

Agenție: Inspectoratul de Muncă Timiș

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 19. Controlul calității pentru lucrările de fundații

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Timiș

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 20. Controlul calității construcției

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Timiș

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 21. Notificarea Primăriei cu privire la încheierea lucrărilor, convocarea Comisiei de Recepție și regularizarea taxei

Agenție: Departamentul de Urbanism al Primăriei Timișoara

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 22*. Notificarea Inspectoratului Județean în Construcții Timiș cu privire la încheierea lucrărilor, convocarea Comisiei de Recepție și regularizarea taxei

Agenție: Inspectoratul Județean în Construcții Timiș

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 23. Efectuarea inspecției la terminarea lucrărilor de construcție de către Comisia de Recepție

Agenție: Comisia de Recepție

Durată: 1 zi

Cost: Fără plată

Procedură 24. Obținerea recepției la terminarea lucrărilor de construcție din partea Comisiei de Recepție

Agenție: Comisia de Recepție

Durată: 18 zile

Cost: Fără plată

Procedură 25. Obținerea certificatului de atestare a edificării construcției de la primărie

Agenție: Primăria Timișoara

Durată: 30 zile

Cost: RON 200

Procedură 26. Racordarea la apă și canalizare

Agenție: Aquatim SA

Durată: 90 zile

Cost: RON 36,200 [180 RON/m pentru canalizare plus 45 RON/m pentru apă plus 2,000 RON pentru casă de apă plus 450 RON pentru contor]

Procedură 27. Înregistrarea clădirii la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară

Agenție: Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Timiș

Durată: 15 zile

Cost: RON 938 [60 RON plus 0.05% din valoarea construcției]

OBȚINEREA AUTORIZAȚIILOR DE CONSTRUIRE - INDICELE PRIVIND CONTROLUL CALITĂȚII CONSTRUCȚIILOR		
ROMÂNIA		
	Răspuns	Scor
Indicele privind controlul calității construcțiilor (0–15)		13
Indicele privind calitatea reglementărilor în domeniul construcțiilor (0–2)		2
Cum se pot accesa reglementările în domeniul construcțiilor? (0–1)	Disponibile online, Gratuit.	1
Care dintre cerințele pentru a obține o autorizație de construire sunt specificate clar în reglementările aplicabile construcțiilor sau orice website, broșură sau publicație accesibilă? (0–1)	Lista documentelor solicitate, Taxele aplicabile, Pre- aprobările necesare.	1
Indicele privind controlul calității anterior construirii (0–1)		1
Cine face parte din comisia care, potrivit legii, trebuie să verifice si să aprobe cererile de emiteră a autorizațiilor de construire? (0–1)	Arhitect atestat.	1
Indicele privind controlul calității în timpul construirii (0–3)		2
Ce fel de verificări (inspecții) sunt obligatorii, potrivit legii, în timpul construirii? (0–2)	Inspecții realizate de inginer intern, Inspecții etapizate.	1
Dacă legea impune inspecții în timpul construirii sunt acestea implementate în practică? (0–1)	Da (întotdeauna)	1
Indicele privind controlul calității după construire (0–3)		3
Prevede legea o inspecția finală privind conformitatea clădirii cu planurile aprobate? (0–2)	Da, efectuată de agenție guvernamentală.	2
Dacă legea impune o inspecție finală, este aceasta implementată în practică? (0–1)	Da (întotdeauna)	1
Indicele privind regimul răspunderii și asigurărilor (0–2)		1
Potrivit legii, care părți sunt răspunzătoare în cazul în care se descoperă vreun viciu după predarea clădirii finalizate către proprietar iar clădirea este deja în uz? (0–1)	Arhitectul sau inginerul atestat, Profesionistul însărcinat cu supervizarea construcției, Compania de construcții, Proprietarul/investitorul.	1
Potrivit legii, care părți au obligația de a încheia o asigurare de răspundere pentru defecte descoperite după predarea clădirii finalizate către proprietar iar clădirea este în uz? (0–1)	Legislația nu prevede.	0
Indicele privind certificările profesionale (0–4)		4
Potrivit legii, care sunt cerințele privind calificările unui profesionist pentru ca acesta să fie autorizat să verifice conformitatea planurilor clădirii cu reglementările existente? (0–2)	Număr minim de ani de experiență, Diplomă de licență în arhitectură sau inginerie, Examen de calificare.	2
Potrivit legii, care sunt cerințele privind calificarea ca specialist autorizat să efectueze monitorizarea/verificarea tehnică a construcției? (0–2)	Număr minim de ani de experiență, Diplomă de licență în construcții sau managementul construcțiilor sau inginerie, Examen de calificare.	2

Sursa: baza de date *Doing Business*.

LISTA DE PROCEDURI -
RACORDAREA LA REȚEAUA DE
ELECTRICITATE

ROMÂNIA

Brașov

*Numele distribuitorului de electricitate: Electrica Distribuție Transilvania Sud
Date actualizate: la 31 Decembrie 2016*

Procedură 1. Depunere cerere la Electrica Distribuție Transilvania Sud și emiterea avizului tehnic de racordare

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Sud
Durată: 30 zile
Cost: RON 215

Procedură 2*. Inspecția amplasamentului de către operatorul de Distribuție

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Sud
Durată: 1 zi
Cost: Nicio taxa

Procedură 3. Semnarea unei declarații de suprafață în fața unui notar

Agenție: Notar
Durată: 1 zi
Cost: RON 2,140 [RON 2,000 contract de suprafață + RON 120 taxe de cadastru + RON 20 copie carte funciara]

Procedură 4. Semnarea unei convenții de atribuire („încredințare”) cu un prestator acreditat de ANRE

Agenție: Contractant acreditat ANRE
Durată: 1 zi
Cost: Nicio taxa

Procedură 5. Depunerea documentației pentru contractul de racordare și primirea contractului

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Sud
Durată: 10 zile
Cost: RON 165,072 [RON 7,500 design + RON 7,000 autorizație de construcție + RON 72 autorizație de excavare + RON 150,500 lucrari de racordare]

Procedură 6. Obținerea autorizației de construire pentru lucrările de racordare

Agenție: Contractant/Primăria
Durată: 60 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 7. Încheierea contractului de execuție dintre Electrica Distribuție Transilvania Sud și executant și așteptarea lucrărilor de racordare

Agenție: Contractant/Primăria
Durată: 60 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 8. Inspecția finală de către Electrica Distribuție Transilvania Sud, depunerea dosarului privind instalația de utilizare și primirea certificatului de racordare

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Sud
Durată: 17 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 9. Semnarea contractului de furnizare și instalarea contorului de către Electrica Distribuție Transilvania Sud

Agenție: Furnizor de energie electrică/Electrica Distribuție Transilvania Sud
Durată: 2 zile
Cost: Nicio taxa

RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE

București

*Numele distribuitorului de electricitate: e-distribuție Muntenia
Date actualizate: la 31 Decembrie 2016*

Procedură 1. Depunere cerere la e-distribuție Muntenia și emiterea avizului tehnic de racordare

Agenție: e-distribuție Muntenia
Durată: 30 zile
Cost: RON 215

Procedură 2*. Inspecția amplasamentului de către operatorul de Distribuție

Agenție: e-distribuție Muntenia
Durată: 1 zi
Cost: Nicio taxa

Procedură 3. Semnarea unei declarații de suprafață în fața unui notar

Agenție: Notar
Durată: 1 zi
Cost: RON 80

Procedură 4. Depunerea documentației pentru contractul de racordare și primirea contractului

Agenție: e-distribuție Muntenia
Durată: 10 zile

Cost: RON 189,437 [RON 10,723 design + RON 2,813 autorizație de construcție + RON 175,902 lucrari de racordare]

Procedură 5. Semnarea unui contract de suprafață în fața unui notar și înscrierea în cartea funciara a dreptului de uz și servitute

Agenție: Notar/Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară
Durată: 1 zi
Cost: RON 2,140 [RON 2,000 contract de suprafață + RON 120 taxe de cadastru + RON 20 copie carte funciara]

Procedură 6. Obținerea autorizației de construire pentru lucrările de racordare

Agenție: Contractant/Primăria
Durată: 30 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 7. Încheierea contractului de execuție dintre e-distribuție Muntenia și executant și așteptarea lucrărilor de racordare. Transmiterea dosarului instalației de utilizare.

Agenție: Contractant/Primăria
Durată: 90 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 8. Inspecția finală de către e-distribuție Muntenia și primirea certificatului de racordare

Agenție: e-distribuție Muntenia
Durată: 10 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 9. Semnarea contractului de furnizare și instalarea contorului de către e-distribuție Muntenia

Agenție: e-distribuție Muntenia
Durată: 2 zile
Cost: Nicio taxa

RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE

Cluj Napoca

*Numele distribuitorului de electricitate: Electrica Distribuție Transilvania Nord
Date actualizate: la 31 Decembrie 2016*

Procedură 1. Depunere cerere la Electrica Distribuție Transilvania Nord și emiterea avizului tehnic de racordare

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Nord
Durată: 30 zile
Cost: RON 215

*Simultan cu procedura anterioară

Procedură 2*. Inspectia amplasamentului de către operatorul de Distribuție

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Nord
Durată: 1 zi
Cost: Nicio taxa

Procedură 3. Semnarea unui contract de suprafață în fața unui notar și înscrierea în cartea funciară a dreptului de uz și servitute

Agenție: Notar
Durată: 1 zi
Cost: RON 2,140 [RON 2,000 contract de suprafață + RON 120 taxe de cadastru + RON 20 copie carte funciara]

Procedură 4. Semnarea unei convenții de atribuire („încredintare”) cu un prestator acreditat de ANRE

Agenție: Contractant acreditat ANRE
Durată: 1 zi
Cost: Nicio taxa

Procedură 5. Depunerea documentației pentru contractul de racordare și primirea contractului

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Nord
Durată: 25 zile
Cost: RON 164,000 [RON 11,000 design + RON 3,000 autorizație de construcție + RON 150,000 lucrări de racordare]

Procedură 6. Obținerea autorizației de construire pentru lucrările de racordare

Agenție: Contractant/Primăria
Durată: 60 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 7. Așteptarea lucrărilor de racordare

Agenție: Contractant/Primăria
Durată: 60 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 8. Inspectia finală de către Electrica Distribuție Transilvania Nord, depunerea dosarului privind instalația de utilizare și primirea certificatului de racordare

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Nord
Durată: 20 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 9. Semnarea contractului de furnizare și instalarea contorului de către Electrica Distribuție Transilvania Nord

Agenție: Furnizor de energie electrică/Electrica Distribuție Transilvania Nord
Durată: 5 zile
Cost: Nicio taxa

RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE

Constanța

*Numele distribuitorului de electricitate:
e-distribuție Dobrogea
Date actualizate: la 31 Decembrie 2016*

Procedură 1. Depunere cerere la e-distribuție Dobrogea și emiterea avizului tehnic de racordare

Agenție: e-distribuție Dobrogea
Durată: 30 zile
Cost: RON 215

Procedură 2*. Inspectia amplasamentului de către operatorul de Distribuție

Agenție: e-distribuție Dobrogea
Durată: 1 zi
Cost: Nicio taxa

Procedură 3. Semnarea unei declarații de suprafață în fața unui notar

Agenție: Notar
Durată: 1 zi
Cost: RON 80

Procedură 4. Depunerea documentației pentru contractul de racordare și primirea contractului

Agenție: e-distribuție Dobrogea
Durată: 10 zile
Cost: RON 231,500 [RON 8,000 design + RON 3,500 autorizație de construcție + RON 220,000 lucrări de racordare]

Procedură 5. Semnarea unui contract de suprafață în fața unui notar și înscrierea în cartea funciară a dreptului de uz și servitute

Agenție: Notar/Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară
Durată: 1 zi
Cost: RON 2,140 [RON 2,000 contract de suprafață + RON 120 taxe de cadastru + RON 20 copie carte funciara]

Procedură 6. Obținerea autorizației de construire pentru lucrările de racordare

Agenție: Contractant/Primăria
Durată: 90 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 7. Încheierea contractului de execuție dintre e-distribuție Dobrogea și executant și așteptarea lucrărilor de racordare. Transmiterea dosarului instalației de utilizare.

Agenție: Contractant
Durată: 60 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 8. Inspectia finală de către e-distribuție Dobrogea și primirea certificatului de racordare

Agenție: e-distribuție Dobrogea
Durată: 15 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 9. Semnarea contractului de furnizare și instalarea contorului de către e-distribuție Dobrogea

Agenție: Furnizor de energie electrică/e-distribuție Dobrogea
Durată: 2 zile
Cost: Nicio taxa

RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE

Craiova

*Numele distribuitorului de electricitate: CEZ Distribuție
Date actualizate: la 31 Decembrie 2016*

Procedură 1. Depunere cerere la CEZ Distribuție și emiterea avizului tehnic de racordare

Agenție: CEZ Distribuție
Durată: 30 zile
Cost: RON 215

Procedură 2*. Inspectia amplasamentului de către operatorul de Distribuție

Agenție: CEZ Distribuție
Durată: 1 zi
Cost: Nicio taxa

Procedură 3. Semnarea unui proces verbal de negociere cu un prestator acreditat de ANRE

Agenție: Contractor
Durată: 1 zi
Cost: Nicio taxa

Procedură 4. Depunerea documentației pentru contractul de racordare și semnarea contractului

Agenție: CEZ Distribuție
Durată: 10 zile
Cost: RON 177,100 [RON 12,000 design + RON 2,500 autorizație de construcție + RON 600 autorizație de excavare + RON 162,000 lucrări de racordare]

Procedură 5. Semnarea unui contract de suprafață în fața unui notar și înscrierea în cartea funciară a dreptului de uz și servitute

Agenție: Notar

Durață: 1 zi

Cost: RON 2,140 [RON 2,000 contract de suprafață + RON 120 taxe de cadastru + RON 20 copie carte funciara]

Procedură 6. Obținerea autorizației de construire pentru lucrările de racordare

Agenție: Contractant/Primăria

Durață: 60 zile

Cost: Nicio taxa

Procedură 7. Încheierea contractului de execuție dintre CEZ Distribuție și executant și așteptarea lucrărilor de racordare

Agenție: Contractant/Primăria

Durață: 60 zile

Cost: Nicio taxa

Procedură 8. Inspecția finală de către CEZ Distribuție, depunerea dosarului instalației de utilizare și primirea certificatului de racordare

Agenție: CEZ Distribuție

Durață: 10 zile

Cost: Nicio taxa

Procedură 9. Semnarea contractului de furnizare și instalarea contorului de către CEZ Distribuție

Agenție: Furnizor de energie electrică/CEZ Distribuție

Durață: 5 zile

Cost: Nicio taxa

RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE

Iași

Numele distribuitorului de electricitate: Delgaz Grid

Date actualizate: la 31 Decembrie 2016

Procedură 1. Depunere cerere la Delgaz Grid Distribuție și emiterea avizului tehnic de racordare

Agenție: Delgaz Grid

Durață: 30 zile

Cost: RON 215

Procedură 2*. Inspecția amplasamentului de către operatorul de Distribuție

Agenție: Delgaz Grid

Durață: 1 zi

Cost: Nicio taxa

Procedură 3. Depunerea documentației pentru contractul de racordare și primirea contractului

Agenție: Delgaz Grid

Durață: 10 zile

Cost: RON 160,500 [RON 8,000 design + RON 2,500 autorizație de construcție + RON 150,000 lucrări de racordare]

Procedură 4. Semnarea unui contract de suprafață în fața unui notar și înscrierea în cartea funciară a dreptului de uz și servitute

Agenție: Notar

Durață: 1 zi

Cost: RON 2,140 [RON 2,000 contract de suprafață + RON 120 taxe de cadastru + RON 20 copie carte funciara]

Procedură 5. Obținerea autorizației de construire pentru lucrările de racordare

Agenție: Contractant/Primăria

Durață: 60 zile

Cost: Nicio taxa

Procedură 6. Aprobarea graficului de lucrări și așteptarea lucrării de racordare

Agenție: Contractant/Primăria

Durață: 52 zile

Cost: Nicio taxa

Procedură 7. Inspecția finală de către Delgaz Grid Distribuție, depunerea dosarului instalației de utilizare și primirea certificatului de racordare

Agenție: Delgaz Grid Distribuție

Durață: 10 zile

Cost: Nicio taxa

Procedură 8. Semnarea contractului de furnizare și instalarea contorului de către Delgaz Grid Distribuție

Agenție: Furnizor de energie electrică/Delgaz Grid Distribuție

Durață: 10 zile

Cost: Nicio taxa

RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE

Oradea

Numele distribuitorului de electricitate: Electrica Distribuție Transilvania Nord

Date actualizate: la 31 Decembrie 2016

Procedură 1. Depunere cerere la Electrica Distribuție Transilvania Nord și emiterea avizului tehnic de racordare

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Nord

Durață: 30 zile

Cost: RON 215

Procedură 2*. Inspecția amplasamentului de către operatorul de Distribuție

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Nord

Durață: 1 zi

Cost: Nicio taxa

Procedură 3. Semnarea unui contract de suprafață în fața unui notar și înscrierea în cartea funciară a dreptului de uz și servitute

Agenție: Notar

Durață: 1 zi

Cost: RON 2,140 [RON 2,000 contract de suprafață + RON 120 taxe de cadastru + RON 20 copie carte funciara]

Procedură 4. Semnarea unei convenții de atribuire („încredințare”) cu un prestator acreditat de ANRE

Agenție: Contractant acreditat ANRE

Durață: 1 zi

Cost: Nicio taxa

Procedură 5. Depunerea documentației pentru contractul de racordare și primirea contractului

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Nord

Durață: 25 zile

Cost: RON 157,304 [RON 5,000 design + RON 2,200 autorizație de construcție + RON 104 autorizație de excavare + RON 150,000 lucrări de racordare]

Procedură 6. Obținerea autorizației de construire pentru lucrările de racordare

Agenție: Contractant/Primăria

Durață: 60 zile

Cost: Nicio taxa

Procedură 7. Așteptarea lucrărilor de racordare

Agenție: Contractant/Primăria

Durață: 60 zile

Cost: Nicio taxa

*Simultan cu procedura anterioară

Procedură 8. Inspecția finală de către Electrica Distribuție Transilvania Nord, depunerea dosarului privind instalația de utilizare și primirea certificatului de racordare

Agenție: Electrica Distribuție Transilvania Nord
Durată: 20 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 9. Semnarea contractului de furnizare și instalarea contorului de către Electrica Distribuție Transilvania Nord

Agenție: Furnizor de energie electrică/Electrica Distribuție Transilvania Nord
Durată: 2 zile
Cost: Nicio taxa

RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE

Ploiești

Numele distribuitorului de electricitate: Electrica Distribuție Muntenia Nord
Date actualizate: la 31 Decembrie 2016

Procedură 1. Depunere cerere la Electrica Distribuție Muntenia Nord și emiterea avizului tehnic de racordare

Agenție: Electrica Distribuție Muntenia Nord
Durată: 30 zile
Cost: RON 215

Procedură 2*. Inspecția amplasamentului de către operatorul de Distribuție

Agenție: Electrica Distribuție Muntenia Nord
Durată: 1 zi
Cost: Nicio taxa

Procedură 3. Semnarea unui contract de suprafață în fața unui notar și înscrierea în cartea funciară a dreptului de uz și servitute

Agenție: Notar
Durată: 1 zi
Cost: RON 2,140 [RON 2,000 contract de suprafață + RON 120 taxe de cadastru + RON 20 copie carte funciara]

Procedură 4. Semnarea unei convenții de atribuire („încredințare”) cu un prestator acreditat de ANRE

Agenție: Contractant acreditat ANRE
Durată: 1 zi
Cost: Nicio taxa

Procedură 5. Depunerea documentației pentru contractul de racordare și primirea contractului

Agenție: Electrica Distribuție Muntenia Nord
Durată: 10 zile
Cost: RON 146,400 [RON 13,500 design + RON 2,800 autorizație de construcție + RON 100 autorizație de excazare + 130,000 lucrari de racordare]

Procedură 6. Obținerea autorizației de construire pentru lucrările de racordare

Agenție: Contractant/Primăria
Durată: 60 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 7. Încheierea contractului de execuție dintre Electrica Distribuție Muntenia Nord și executant și așteptarea lucrărilor de racordare

Agenție: Contractant/Primăria
Durată: 90 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 8. Inspecția finală de către Electrica Distribuție Muntenia Nord, depunerea dosarului privind instalația de utilizare și primirea certificatului de racordare

Agenție: Electrica Distribuție Muntenia Nord
Durată: 10 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 9. Semnarea contractului de furnizare și instalarea contorului de către Electrica Distribuție Muntenia Nord

Agenție: Electrica Distribuție Muntenia Nord
Durată: 2 zile
Cost: Nicio taxa

RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE

Timișoara

Numele distribuitorului de electricitate: e-distribuție Banat
Date actualizate: la 31 Decembrie 2016

Procedură 1. Depunere cerere la e-distribuție Banat și emiterea avizului tehnic de racordare

Agenție: e-distribuție Banat
Durată: 30 zile
Cost: RON 215

Procedură 2*. Inspecția amplasamentului de către operatorul de Distribuție

Agenție: e-distribuție Banat
Durată: 1 zi
Cost: Nicio taxa

Procedură 3. Semnarea unei declarații de suprafață în fața unui notar

Agenție: Notar
Durată: 1 zi
Cost: RON 80

Procedură 4. Depunerea documentației pentru contractul de racordare și primirea contractului

Agenție: e-distribuție Banat
Durată: 10 zile
Cost: RON 191,750 [RON 9,000 design + RON 2,500 autorizație de construcție + RON 250 autorizație de excazare + RON 180,000 lucrari de racordare]

Procedură 5. Semnarea unui contract de suprafață în fața unui notar și înscrierea în cartea funciară a dreptului de uz și servitute

Agenție: Notar/Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară
Durată: 1 zi
Cost: RON 2,140 [RON 2,000 contract de suprafață + RON 120 taxe de cadastru + RON 20 copie carte funciara]

Procedură 6. Obținerea autorizației de construire pentru lucrările de racordare

Agenție: Contractant/Primăria
Durată: 60 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 7. Încheierea contractului de execuție dintre e-distribuție Banat și executant și așteptarea lucrărilor de racordare. Transmiterea dosarului instalației de utilizare.

Agenție: Contractant/Primăria
Durată: 120 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 8. Inspecția finală de către e-distribuție Banat și primirea certificatului de racordare

Agenție: e-distribuție Banat
Durată: 10 zile
Cost: Nicio taxa

Procedură 9. Semnarea contractului de furnizare și instalarea contorului de către e-distribuție Banat

Agenție: Furnizor de energie/e-distribuție Banat
Durată: 2 zile
Cost: Nicio taxa

RACORDAREA LA REȚEAUA DE ELECTRICITATE - INDICELE PRIVIND FIABILITATEA FURNIZĂRII DE ELECTRICITATE ȘI TRANSPARENȚA TARIFELOR	
	ROMÂNIA
Indicele privind fiabilitatea furnizării de electricitate și transparența tarifelor (0–8)	7 (6 orașe) 6 (Brașov, Ploiești, Timișoara)
Durata totală și frecvența întreruperilor alimentării cu energie electrică pe an (0–3)	2 (6 cities) 1 (Brașov, Ploiești, Timișoara)
Indicele SAIDI (timpul mediu de întrerupere neplanificată pentru fiecare consumator deservit pe an)	1,22 (Oradea) 1,54 (Cluj-Napoca) 3,07 (Constanța) 3,32 (București) 3,69 (Craiova) 3,73 (Iași) 4,15 (Brașov) 4,83 (Timișoara) 8,26 (Ploiești)
Indicele SAIFI (numărul mediu de întreruperi neplanificate suportate de un consumator pe an)	0,89 (Oradea) 0,97 (Cluj-Napoca) 2,53 (Ploiești) 2,86 (Craiova) 3,13 (Constanța) 3,48 (București) 3,94 (Iași) 4,22 (Brașov) 5,12 (Timișoara)
Mecanisme pentru monitorizarea întreruperilor (0–1)	1
Utilizează distribuitorul de energie Sisteme de Management Energetic (EMS)/Monitorizare, Control și Achiziții de Date (SCADA) automate pentru înregistrarea și măsurarea întreruperilor în alimentarea cu energie?	Da
Mecanisme pentru restaurarea serviciului de furnizare a energiei electrice (0–1)	1
Utilizează distribuitorul de energie sisteme automate EMS/SCADA, pentru gestionarea reluării alimentării cu energie?	Da
Monitorizare din partea autorității de reglementare (0–1)	1
Există vreo instituție/agenție a statului, independentă de furnizorul de energie (de ex., autoritate de reglementare) care monitorizează regulat întreruperile în alimentarea cu energie?	Da
Mecanisme financiare de descurajare cu scopul de a limita întreruperile (0–1)	1
Există mecanisme financiare de descurajare menite să limiteze întreruperile (de ex., compensații pentru consumatori sau amenzi pentru furnizor)?	Da
Informare cu privire la tarife și modificări ale tarifelor (0–1)	1
Sunt tarifele puse la dispoziția clienților online?	Da
Sunt clienții notificați în avans despre modificarea care urmează a fi operată în tariful energiei electrice?	Da

Sursa: baza de date *Doing Business*.

ÎNREGISTRAREA TRANSFERULUI DREPTULUI DE PROPRIETATE ÎN ROMÂNIA - FORMALITĂȚILE NECESARE ÎN FIECARE ORAȘ

Valoarea proprietății: RON 1.755.459
(US\$ 475.000)

Date actualizate: la 31 Decembrie 2016

	Brașov	București	Ciuj-Napoca	Constanța	Craiova	Iași	Oradea	Ploiești	Timișoara	Comentarii
Durata (zile)	8	8	8	8	8	8	8	8	8	Documentația va cuprinde: cerere-tip; copie de pe actul de proprietate al imobilului; copie de pe actele de identificare ale proprietarului.
Cost (RON)	160	160	160	160	160	160	160	160	160	

Durata (zile)	2*	4*	1*	1*	1*	1*	1*	1*	2*	Vânzătorul obține un certificat de atestare fiscală de la direcția de impozite și taxe locale în a cărui jurisdicție teritorială se află imobilul, care atestă că acesta nu este deținut în proprietate de o altă persoană și că nu se înregistrează debite la plata impozitelor.
Cost (RON)	fără plată	fără plată	4	27	fără plată	20	25	115	fără plată	

Durata (zile)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	Extrasul pentru autentificare poate fi obținut în 2 zile lucrătoare (procedura obișnuită, cost 40 RON) sau 1 zi lucrătoare (procedură de urgență, cost 200 RON).
Cost (RON)	200	200	200	200	200	200	200	200	200	

Durata (zile)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	Comisioanele notariale pentru tranzacții cu valori mai mari de RON 600.000 (fără TVA) sunt RON 5.080 + 0,44% din valoarea tranzacției care depășește 600.000.
Cost (RON)	10.164	10.164	10.164	10.164	10.164	10.164	10.164	10.164	10.164	

Durata (zile)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	Este posibilă intabularea în regim de urgență în schimbul plății unei taxe egale cu de 4 ori taxa uzuală. Taxa pentru urgență nu poate depăși 5.000 RON. Durata pentru procedura de urgență este de 2 zile.
Cost (RON)	13.777	13.777	13.777	13.777	13.777	13.777	13.777	13.777	13.777	

Durata (zile)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	Declarația fiscală privind achiziția imobilului trebuie depusă de Cumpărător la Direcția de Impozite și Taxe Locale în termen de 30 de zile de la autentificarea actului de transfer.
Cost (RON)	fără plată	fără plată	fără plată	fără plată	fără plată	fără plată	fără plată	fără plată	fără plată	

Sursa: baza de date *Doing Business*.

*Simultan cu procedura anterioară.

ÎNREGISTRAREA TRANSFERULUI DREPTULUI DE PROPRIETATE - INDICELE PRIVIND CALITATEA SERVICIULUI DE CADASTRU		
	ROMÂNIA	
	Răspuns	Scor
Indicele privind calitatea serviciului de cadastru (0-30)		18 (Oradea) 17 (7 orașe) 16 (Cluj-Napoca)
Indicele privind fiabilitatea infrastructurii (0-8)		6 (Oradea) 5 (7 orașe) 4 (Cluj-Napoca)
Cum sunt ținute majoritatea actelor/titlurilor de proprietate: pe hârtie sau în format electronic (scanate sau complet digitale)? (0-2)	Format electronic/Complet digital (8 orașe) Pe hârtie (Cluj-Napoca)	2 (8 orașe) 0 (Cluj-Napoca)
Există o bază de date electronică pentru verificarea sarcinilor (gajuri, ipotecă, restricții etc.)? (0-1)	Nu	0
Cum sunt ținute majoritatea planurilor: pe hârtie sau în format electronic (documente scanate sau complet digitale)? (0-2)	Format electronic/Scanat (Cluj-Napoca & Oradea) Pe hârtie (7 orașe)	1 (Cluj-Napoca și Oradea) 0 (7 orașe)
Există o bază de date electronică pentru înregistrarea limitelor de proprietate, verificarea planurilor și furnizarea informațiilor cadastrale (Sistem de Informații Geografice)? (0-1)	Da	1
Bazele de date în care sunt introduse informații de către OCPI și Biroul de Carte Funciară pot fi: unice, diferite dar interconectate, sau separate? (0-1)	Bază de date unică	1
OCPI și Biroul de Carte Funciară utilizează același număr de identificare pentru imobile? (0-1)	Da	1
Indicele privind transparența informațiilor (0-6)		6
Cine poate obține informații privind dreptul de proprietate asupra imobilelor de la OCPI? (0-1)	Orice persoană care plătește taxa cerută prin lege	1
Este publică lista documentelor necesare pentru perfectarea oricărui tip de tranzacții imobiliare? (0-0,5)	Da, online	0,5
Este publică grila de onorarii pentru orice tranzacții imobiliare, la OCPI? (0-0,5)	Da, online	0,5
Se obligă OCPI să livreze un document angajant din punct de vedere juridic, care atestă dreptul de proprietate, într-un anumit termen? (0-0,5)	Da, online	0,5
Există vreun mecanism specific și independent pentru depunerea plângerilor privind probleme cu OCPI competent, prin intermediul unei linii telefonice dedicate, a unei adrese de poștă, a unei adrese de e-mail sau a altor metode? (0-1)	Da	1
Există statistici oficiale privind numărul de tranzacții imobiliare înregistrate la OCPI? (0-0,5)	Da	0,5
Cine poate consulta planurile cadastrale? (0-0,5)	Orice persoană care plătește taxa cerută prin lege	0,5
Este disponibilă public grila de onorarii aplicabile pentru consultarea planurilor? (0-0,5)	Da, online	0,5
Se obligă Biroul de Carte Funciară să elibereze un plan actualizat într-un anumit termen? (0-0,5)	Da, online	0,5
Există vreun mecanism specific și independent pentru depunerea plângerilor privind probleme cu Biroul de Carte Funciară? (0-0,5)	Da	0,5
Indicele privind acoperirea geografică (0-8)		0
Sunt intabulate oficial toate terenurile proprietate privată din țară în registrele de proprietate imobiliară? (0-2)	Nu	0
Sunt intabulate oficial toate terenurile proprietate privată din oraș în registrele de proprietate imobiliară? (0-2)	Nu	0

ÎNREGISTRAREA TRANSFERULUI DREPTULUI DE PROPRIETATE - INDICELE PRIVIND CALITATEA SERVICIULUI DE CADASTRU (continuare)

	ROMÂNIA	
	Răspuns	Scor
Sunt cartografiate toate terenurile aflate în proprietate privată din țară? (0–2)	Nu	0
Sunt cartografiate toate terenurile aflate în proprietate privată din oraș? (0–2)	Nu	0
Indicele privind soluționarea disputelor privind bunurile imobiliare (0–8)		6
Este obligatoriu potrivit legii ca toate tranzacțiile imobiliare să fie înregistrate în Cartea Funciară pentru a fi opozabile terților? (0–1,5)	Da	1,5
Este sistemul de intabulare a unei proprietăți imobiliare supus vreunei garanții? (0–0,5)	Da	0,5
Există vreun mecanism de compensare pentru acoperirea pierderilor suportate de părțile angajate cu bună credință într-o tranzacție imobiliară pe baza informațiilor eronate certificate de Biroul de Carte Funciară? (0–0,5)	Nu	0
Este obligatoriu, potrivit sistemului juridic, controlul legalității documentelor necesare pentru o tranzacție imobiliară (de exemplu, verificarea conformității contractelor cu cerințele legale)? (0–0,5)	Da	0,5
Potrivit sistemului juridic, este obligatorie verificarea identității părților la o tranzacție imobiliară? (0–0,5)	Da	0,5
Există o bază de date la nivel național care permite verificarea corectitudinii documentelor de identitate? (0–1)	Da	1
Cât durează, în medie, obținerea unei hotărâri judecătorești în primă instanță pentru astfel de cauze (fără apel)? (0–3)	Între 1 an și 2 ani	2
Există statistici privind numărul de litigii referitoare la terenuri, aflat pe rolul judecătorilor (în primă instanță)? (0–0,5)	Nu	0
Indicele privind accesul egal la dreptul de proprietate (-2–0)		0
Au bărbații necasatoriti si femeile necasatorite drepturi egale de proprietate?	Da	0
Au bărbații casatoriti si femeile casatorite drepturi egale de proprietate?	Da	0

Sursa: baza de date *Doing Business*.

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR COMERCIALE - DURATA SI COSTUL NECESARE ÎN FIECARE ORAȘ DIN ROMÂNIA								
Oraș	Timp (număr de zile)				Cost (% din valoarea pretențiilor)			
	Depunerea cererii de judecată și comunicarea	Judecată și pronunțare	Executare silită	Durata totală	Onorarii avocați	Cheltuielile de judecată	Taxe de executare	Costul total
Brașov	87	409	193	689	6,0	8,1	7,8	21,9
București	52	365	95	512	7,7	8,1	10,0	25,8
Cluj-Napoca	43	314	170	527	7,4	7,1	7,3	21,8
Constanța	36	319	140	495	5,7	7,3	6,6	19,6
Craiova	49	296	146	491	6,8	6,8	5,8	19,4
Iași	62	307	153	522	5,0	6,7	4,9	16,6
Oradea	35	375	139	549	9,0	5,9	3,9	18,8
Ploiești	89	397	167	653	6,2	7,0	7,0	20,2
Timișoara	37	288	130	455	6,2	6,9	6,5	19,6

Sursa: baza de date Doing Business.

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR COMERCIALE - INDICELE PRIVIND CALITATEA PROCESULUI JUDICIAR

	ROMÂNIA	
	Răspuns	Scor
Indicele privind calitatea procesului judiciar (0–18)		14,0 (4 orașe) 13,0 (Craiova și Oradea) 12,5 (Iași) 11,5 (Brașov și Ploiești)
Indicele privind structura și procedurile judiciare (0–5)		5,0 (6 orașe) 3,5 (Brașov, Iași și Ploiești)
1. Există vreo instanță, secție sau complet specializate exclusiv cauzelor comerciale? (0–1.5)	Da (6 orașe) Nu (Brașov, Iași și Ploiești)	1,5 (6 orașe) 0,0 (Brașov, Iași și Ploiești)
2. Instanțe pentru litigii cu valoare redusă (0–1.5)		1,5
2.a. Există vreo instanță/secție sau procedură de soluționare cu celeritate a litigiilor cu valoare redusă?	Da	
2.b. Dacă da, este permisă exercitarea drepturilor procedurale, personal?	Da	
3. Are reclamantul dreptul de a solicita o hotărâre judecătorească de înființare a sechestrului asigurator asupra bunurilor mobile ale părâtului? (0–1)	Da	1,0
4. Sunt alocate cauzele aleatoriu judecătorilor instanței competente? (0–1)	Da, automat	1,0
5. Mărturia unei femei are aceeași greutate probatorie în instanță de judecată ca cea a unui bărbat? (-1–0)	Da	0,0
Indicele privind managementul dosarelor (0–6)		4,0 (5 orașe) 3,0 (Brașov, Craiova, Oradea și Ploiești)
1. Termenele standard (0–1)		1,0
1.a. Există legi sau alte reglementări care stabilesc standarde globale de termene pentru etapele-cheie ale procedurii în cauzele civile?	Da	
1.b. Dacă „Da”, au cel puțin trei evenimente-cheie termene specifice stabilite prin lege?	Da	
1.c. Sunt respectate aceste standarde în mai mult de 50% din cauze?	Da	
2. Amânări (0–1)		0,0
2.a. Reglementează legea numărul de amânări sau termene pentru continuarea procedurii ce pot fi acordate?	Nu	
2.b. Sunt limitate amânările la evenimente neprevăzute și excepționale?	Nu	
2.c. Dacă există reguli privind amânările, sunt ele respectate în mai mult de 50% din cauze?	Nu este aplicabil	
3. Există posibilitatea generării a două dintre următoarele patru rapoarte privind instanța competentă: (i) Raportul privind termenul de dispunere; (ii) Raportul privind rata de soluționare; (iii) Raportul privind vechimea cauzelor pendinte; (iv) Raportul privind stadiul unei anumite cauze? (0–1)	Da	1,0
4. Întrunirea în faza pre-procesuală face parte din tehnicile de administrare a cauzelor utilizate în fața instanței competente? (0–1)	Nu	0,0
5. Există un sistem electronic de management al cauzelor disponibil judecătorilor în cadrul instanței competente? (0–1)	Da	1,0
6. Există un sistem electronic de management al cauzelor disponibil avocaților în cadrul instanței competente? (0–1)	Da (5 orașe) Nu (Brașov, Craiova, Oradea și Ploiești)	1,0 (5 orașe) 0,0 (Brașov, Craiova, Oradea și Ploiești)
Indicele privind digitizarea instanțelor (0–4)		2,0
1. Se poate depune cererea de chemare în judecată electronic prin intermediul unei platforme dedicate a instanței competente? (0–1)	Nu	0,0

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR COMERCIALE - INDICELE PRIVIND CALITATEA PROCESULUI JUDICIAR (continuare)

	ROMÂNIA	
	Răspuns	Scor
2. Se poate face citarea părților pe cale electronică în cauzele deschise la instanța competentă? (0–1)	Da	1,0
3. Pot fi plătite electronic taxele de timbru la instanța competentă? (0–1)	Da	1,0
4. Publicarea hotărârilor (0–1)		0,0
4.a. Sunt disponibile publicului hotărârile pronunțate la orice nivel în cauzele comerciale prin publicarea în monitorul oficial, ziare sau pe internet/website-urile instanțelor?	Nu	
4.b. Sunt disponibile publicului hotărârile pronunțate în cauzele comerciale de către tribunale, curțile de apel și de către Inalta Curte de Casație și Justiție prin publicarea în monitorul oficial, ziare sau pe internet/website-urile instanțelor?	Nu	
Indicele privind soluționarea disputelor prin metode alternative (0–3)		3,0
1. Arbitraj (0–1.5)		1,5
1.a. Este procedura de arbitraj comercial național reglementată printr-o lege consolidată sau printr-un capitol/o secțiune consolidată a Codului de procedură civilă aplicabil, care să surprindă toate aspectele esențiale ale procedurii?	Da	
1.b. Există litigii comerciale — în afara celor care privesc ordinea publică sau a căror soluționare ar încălca dispoziții imperative ale legii — care nu pot fi supuse arbitrajului?	Nu	
1.c. Sunt, de regulă, clauzele compromisorii sau convențiile de arbitraj respectate de către instanțe iar hotărârile arbitrale puse în executare de instanțe?	Da	
2. Mediere voluntară/Conciliere (0–1.5)		1,5
2.a. Este medierea voluntară/concilierea posibilă?	Da	
2.b. Este medierea/concilierea reglementată printr-o lege consolidată sau printr-un capitol/o secțiune consolidată a Codului de procedură civilă aplicabil, care să surprindă toate aspectele esențiale ale procedurii?	Da	
2.c. Sunt părțile stimulate financiar să recurgă la mediere/conciliere (de ex. rambursarea taxelor judiciare de timbru, avantaje la plata impozitului pe venit etc.)?	Da	

Sursa: baza de date Doing Business.

Mulțumiri

Raportul *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria* a fost realizat de o echipă condusă de Tramor Mici, Mădălina Papahagi și Pilar Salgado-Otónel. Din echipă au mai făcut parte Răzvan Antonescu, Diane Devoine, Lilla Fördos, Dorina Peteva Georgieva, Slavena Georgieva, Joyce Antone Ibrahim, Márton Kerkapoly, Radka Konstantinova, Alexandra Mincu, Corina Rebegea, Tommaso Rooms, Alexandru Stănescu, Petar Stoykov și Sylvia Stoyanova. Mierța Capaul a îndrumat în mod direct întocmirea raportului.

Echipa dorește să-și exprime recunoștința pentru comentariile deosebit de valoroase primite din partea colegilor din întreaga rețea a Grupului Băncii Mondiale. Maciej Drozd, Iva Hamel și Silvia Muzi au revizuit textul integral. Pentru redactarea fiecărui capitol au fost consultați experți în fiecare din domeniile măsurate: Nadia Badea, Karim Belayachi, Erica Bosio, Klaus Decker, Marie Lily Delion, Laura Diniz, Georgia Harley, Frederic Meunier, Aris Molfetas-Lygkariis, Tigran Parvanyan, Victoria Stanley, Claudia Ines Vasquez Suarez și Maria Adelaida Velez.

Le mulțumim lui Arup Banerji, Elisabetta Capannelli, Tony Thompson și Isfandyar Zaman Khan pentru asistența și leadership-ul oferit. Arabela Aprahamian, Antonio Borges, Adela I. Delcheva, Adelina Boyanova Dotzinska, Tanța Duță, Corina Grigore, Katherine Angela Haynes, Monica Ion, Marcel Ionescu-Heroiu, Anna Karpets, Monique Pelloux, Patrizia Poggi, Mădălina Pruna, Pilar Sanchez-Bella și Andras Tamas Torkos au furnizat recomandări și asistență în

diverse etape ale proiectului. Campania de comunicări a fost elaborată și coordonată de Indira Chand în colaborare cu Anna Kowalczyk, Victor Neagu și Ivelina Todorova Taushanova. Pagina de internet (<http://www.doingbusiness.org/EU1>) a fost dezvoltată de Kunal Patel, Kamalesh Sengonkar, Bishal Raj Thakuri și Hashim Zia. Raportul a fost redactat de Alison Strong iar Luis Liceaga s-a ocupat de așezarea în pagină.

Studiul a fost finanțat de Direcția Generală de Politică Regională și Urbană din cadrul Comisiei Europene, fiind realizat cu sprijinul Consiliului de Miniștri al Bulgariei, Ministerului Economiei Naționale din Ungaria și Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și Ministerului Economiei, Comerțului și Relației cu Mediul de Afaceri din România. O contribuție deosebit de valoroasă au avut și primăriile din Bulgaria, România și Ungaria, care au găzduit întrunirile echipei proiectului cu funcționarii publici locali și magistrații pe parcursul implementării proiectului.

Echipa proiectului dorește să mulțumească în mod special pentru informațiile și asistența furnizate pe parcursul proiectului: Oficiului Național al Registrului Comerțului, Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară, Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei, Agenției Naționale de Administrare Fiscală, Inspectoratului de Stat în Construcții și Consiliului Superior al Magistraturii din România.

Strângerea datelor s-a realizat în colaborare cu: *Maravela & Asociații* (echipa

a fost coordonată de Marius Pătrășcanu, Gelu Maravela și Alina Popescu și din ea au făcut parte Ioan Roman, Mirela Metea, Viorel Bran, Teodor Chirvase, Sonia Fedorovici, Magda Grigore, Alexandra Ichim, Andreea Rusu și Ana Zaporozjan), *Ordinul Arhitecților din România* (echipa OAR a fost coordonată de Ștefan Ghenciulescu, vice-președinte, și din ea au făcut parte Mariana Ionescu, Diana Stan, Iulian Țepure, precum și secretariatele executive ale celor nouă sucursale OAR din orașele comparate) și *Structural Consulting™ Group* (echipa a fost coordonată de Dragoș Jaliu și Dan Barna—până în mai 2016—și din ea au făcut parte Anca Petrucă, Mirela Săcăluș, Cristina Pojoga și Raluca Prelucă) în România. O contribuție deosebită prin feed-back-ul și informațiile oferite au avut-o și Uniunea Națională a Notarilor Publici și Asociația Grefierilor din România.

Peste 300 de consultanți de business, avocați, notari, ingineri, electricieni, arhitecți, experți în construcții, furnizori de utilități, funcționari publici, magistrați și grefieri din România au făcut posibilă publicarea raportului *Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria*. Echipa dorește să-și exprime recunoștința tuturor funcționarilor publici naționali și locali și membrilor sistemului judiciar care au participat la acest proiect și care au transmis comentarii extrem de pertinente pe parcursul consultărilor și a perioadei de revizuire a datelor. Numele persoanelor care au dorit să fie menționate în acest raport sunt prezentate în paginile care urmează.

COLABORATORI DIN SECTORUL PRIVAT

ROMÂNIA

BRAȘOV

Bogdan Drăghici
APEX ELECTRIC VD SRL

Cornel Toma-Tereacă
BEJ

Stelian Emil Dincă
BEJ

Cristian Stoian
COMPANIA APĂ BRAȘOV

Attila Simon
ELECTRICA DISTRIBUȚIE
TRANSILVANIA SUD

Ioan Dumbravă
ELECTRICA DISTRIBUȚIE
TRANSILVANIA SUD

Mariana Tăzlăoanu
ELECTRICA DISTRIBUȚIE
TRANSILVANIA SUD

Horațiu Marin
BNP

Adrian Ianchis
BIROU ARHITECTURĂ

Ana Potoschi
BIROU ARHITECTURĂ

George Bîrsan
BIROU ARHITECTURĂ

Mihai Roșca
BIROU ARHITECTURĂ

Ovidiu Talos
BIROU ARHITECTURĂ

Bogdan Popa
REAL AUTOMATIC SRL

BUCUREȘTI

Alexandra Rîmbu
SCA ALMAJ & ALBU

Anda Răileanu
SCA ALMAJ & ALBU

Magda Albu
SCA ALMAJ & ALBU

Bogdan Ovidiu Trancă
BEJ

Vlad Bătăilă
BEJ

Liviu Gheorghe
SCA C.I. GHEORGHE & ASOCIAȚII

Silviu Cojocaru
BIROU AVOCAT COJOCARU

Florina Balenescu
ENEL

Francesco Atanasio
ENEL

Simona Petre
ENEL

Alis Crăciunescu
ENEL DISTRIBUȚIE MUNTENIA

Camelia Precup
ENEL DISTRIBUȚIE MUNTENIA

Mihaela Dănilă
ENERCONSTRUCT SERVICII SRL

Sorina Vlad
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Alexandra Tărnovan
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ
DR. DAN-SERGIU OPREA

Andreea Rusu
MARAVELA & ASOCIAȚII

Sonia Fedorovic
MARAVELA & ASOCIAȚII

Viorel Bran
MARAVELA & ASOCIAȚII

Alexandru Mihai Ionas
BNP

Lidia Haraga
BNP

Viorel Luca
BNP

Dragos-Mircea Constantin
BIROU ARHITECTURĂ

Emilian Grigoriu
BIROU ARHITECTURĂ

Lucian Părvulescu
BIROU ARHITECTURĂ

Marie-Jeanne Ștefănescu
BIROU ARHITECTURĂ

Sergiu Petrea
BIROU ARHITECTURĂ

CLUJ-NAPOCA
Adrian Cosmin Viņț
BEJ

Dragoș Adam
BEJ

Ovidiu Ioan Man
BEJ

Horațiu Pușcaș
ELECTRICA DISTRIBUȚIE
TRANSILVANIA NORD

Ionuț Lar
ELECTROGRUP SA

Bianca Sime
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Cosmin-Leonard Bodescu
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Andrei-Călin Coroian
MUȘAT & ASOCIAȚII

Delia Păușan
BNP

Iustina Dorobanțu
BNP

Andras Kulcsar
BIROU ARHITECTURĂ

Claudiu Botea
BIROU ARHITECTURĂ

Diana Talos
BIROU ARHITECTURĂ

Rădu Cocheci
BIROU ARHITECTURĂ

Vlad Negru
BIROU ARHITECTURĂ

Nadia Ramona Revnic
SC ROSAL GRUP SA CLUJ NAPOCA

Mihai Popa
TOP INSTAL SRL

CONSTANȚA

Dumitru Dușu
BEJ

Ionică Sarkis
BEJ

Monica Crețu
ENEL DISTRIBUTION DOBROGEA

Dan Frangeti
FRANGETI, POPESCU & GRIGORE

Alexandru Haiduc
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Alexandru-Petru
Lisievi-Brezeanu
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Lidia Beșe
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCAT

Constantin Banita
BNP

George Tragone
BNP

Luana Banita
BNP

Mariana Iosif
BNP

Adnan Memet
BIROU ARHITECTURĂ

Liviu Dida
BIROU ARHITECTURĂ

Narcis Gelal
BIROU ARHITECTURĂ

Gabriela Rogojean
S.C. RAJA S.A. CONSTANȚA

CRAIOVA

Anelin Dan Toader
BEJ

Mădălina Voican
BEJ

Aurora Răducănu
CEZ DISTRIBUTION

Liviu Dănilă
CEZ DISTRIBUTION

Alexandru Ciobanu
EVENTA GROUP

Alexandru Zaharia
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Elena Mihaela Blejdea
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Alina Corina Mladin Preoteasa
BNP

Eugen Balaci
BNP

Gelu Emilian Diaconescu
BNP

Ilie Victor Florea
BNP

Bogdan Niță
BIROU ARHITECTURĂ

Gabriel Tapus
BIROU ARHITECTURĂ

Vlad Beșteleu
BIROU ARHITECTURĂ

Constantin Deaconu
COMPANIA DE APĂ OLTEANIA

Sorin Bărbulescu
PROIECT CURENT

Răzvan Scafeș
SPARL SĂULEANU & ASOCIAȚII

Elena Ștefănescu,
Dinulescu-Colțatu
SCA ȘTEFĂNESCU & CIORIOIANU

IAȘI

Cătălin Chiriac
BEJ

Cornelia Anchin
BEJ

Vladimir Zabolotnăi
BEJ

Ioan Ojică
ELECTRIC INSTAL SRL

Romeo Gabor
ELECTRIC INSTAL SRL

Manuela Earmacov
EON DISTRIBUTION

Alexandra Mihaela Mihai
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Lucian Cosmin Mihai
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Andi Cheptine
BNP

Claudia Avasiloae
BNP

Stela Bădărău
BNP

Alexandru Popovici
BIROU ARHITECTURĂ

Alin Enver
BIROU ARHITECTURĂ

Tudor Grădinaru
BIROU ARHITECTURĂ

Alina Simona Tomașeschi
SCA TOMAȘESCHI & ASOCIAȚII

Ionuț Formagi
SIGMA-INVEST

ORADEA

Anamaria Bianca Ardeleanu
BEJ

Marius Gîrdan
BEJ

Mihai Cartis
ELECTRO EXCEL GREEN
CONSULTING SRL

Ștefan Barabas
ENERGOTEH PROIECT SRL

Andrea Staicu
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Irina Poinar
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Lucian Buzlea
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Raluca Ioana Sima-Lenghel
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Ligia Valentina Mirișan
BNP

Raluca Bodea
BNP

Silviu Dehelean
BNP

Alexandru Maxim
BIROU ARHITECTURĂ

Alin Sas
COMPANIA DE APĂ ORADEA

Sorin Marius Țent
PORTATIV SRL

PLOIEȘTI

Elena Nițu
APA NOVA PLOIEȘTI

Cătălin Stângă
BEJ

Cristian Viorel Galea
BEJ

Mircea Ene
DEKATEL SRL

Daniela Selter
ELECTRICA DISTRIBUȚIE
MUNTENIA NORD

Georgeta Harabagiu
ELECTRICA DISTRIBUȚIE
MUNTENIA NORD

Gheorghe Mihai
ESRA SRL

Valeriu Stoicescu
GENERAL MEEL ELECTRIC SRL

Oana Magdalena Surugiu
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Radu Vasilescu
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Sorin George Botez
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Corina Manzic
NOTALEX

Eleonora Botezatu
BNP

George Radu Enescu
BIROU ARHITECTURĂ

Ioana Olivia Voicu
VOICU LEGAL PARTNERS - CABINET
DE AVOCAT IOANA VOICU

TIMIȘOARA

Cristian Crăciun
BEJ

Cristian Munteanu
BEJ

Eleodor Coptil
CONS ELECTRIFICAREA INSTAL SRL

Lucian Buda
ELBA-COM S.A.

Mirela Sirian
ENEL DISTRIBUȚIE BANAT

Amina Cor
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Dan Adrian Cărămidariu
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Mihaela Anisoara Oniță Mărșu
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Ramina Selejan
CABINET INDIVIDUAL DE AVOCATURĂ

Andreea Bucur
BNP

Vlad Bulgar
BNP

COLABORATORI DIN SECTORUL PUBLIC

ROMÂNIA

BRAȘOV

Bianca Lörincz-Kraila
PRIMĂRIA BRAȘOV

Cecilia Doiciv
PRIMĂRIA BRAȘOV

Larisa Andrei
PRIMĂRIA BRAȘOV

Marilena Manolache
PRIMĂRIA BRAȘOV

Violeta Bulgariu
PRIMĂRIA BRAȘOV

Ioana Berteanu
DIRECȚIA GENERALĂ REGIONALĂ
A FINANTELOR PUBLICE BRAȘOV

Liviu Firăstrău
INSPECTORATUL JUDEȚEAN ÎN
CONSTRUCȚII BRAȘOV

Bogdana Maria Marușca
JUDECĂTORIA BRAȘOV

Ovidiu Ciurea
OFICIUL DE CADASTRU ȘI
PUBLICITATE IMOBILIARĂ BRAȘOV

Radu Simion Moța
OFICIUL DE CADASTRU ȘI
PUBLICITATE IMOBILIARĂ BRAȘOV

Marian Voinescu
DIRECȚIA IMPOZITE ȘI TAXE
LOCALE PRIMĂRIA BRAȘOV

Adriana Donțu
DIRECȚIA GENERALĂ REGIONALĂ
A FINANTELOR PUBLICE

Daniela Flesaru
DIRECȚIA GENERALĂ REGIONALĂ
A FINANTELOR PUBLICE

Gheorghe Neculoiu
SERVICIUL URBANISM
PRIMĂRIA BRAȘOV

Rodica Irinel Păsculeț
OFICIUL REGISTRULUI COMERȚULUI
DE PE LĂNGĂ TRIBUNALUL BRAȘOV

TATIANA TOMA
OFICIUL REGISTRULUI COMERȚULUI
DE PE LĂNGĂ TRIBUNALUL BRAȘOV

BUCUREȘTI

Andrei Zaharescu
PRIMĂRIA BUCUREȘTI

Cătălina Iordache
PRIMĂRIA BUCUREȘTI

Gheorghe Pătrașcu
PRIMĂRIA BUCUREȘTI

Cristina Nicoleta Ghiță
JUDECĂTORIA SECTOR 1 BUCUREȘTI

Roxana Mihaela Duma
JUDECĂTORIA SECTOR 2 BUCUREȘTI

Diana Gabriela Todosi
JUDECĂTORIA SECTOR 3 BUCUREȘTI

Gabriela Dunca
JUDECĂTORIA SECTOR 3 BUCUREȘTI

Ioana Daniela Stăncioi
JUDECĂTORIA SECTOR 3 BUCUREȘTI

Iulia Elena Lazăr
JUDECĂTORIA SECTOR 3 BUCUREȘTI

Delia Cristina Florea
JUDECĂTORIA SECTOR 6 BUCUREȘTI

Mariana Bălașa
OFICIUL DE CADASTRU ȘI PUBLICITATE
IMOBILIARĂ BUCUREȘTI

Mihaela Chigai
OFICIUL DE CADASTRU ȘI PUBLICITATE
IMOBILIARĂ BUCUREȘTI

Andrei Pană
MINISTERUL JUSTIȚIEI

Răzvan Crăciunescu
MINISTERUL JUSTIȚIEI

Mircea Popa
AGENȚIA NAȚIONALĂ DE CADASTRU
ȘI PUBLICITATE IMOBILIARĂ

Victor Grigorescu
AGENȚIA NAȚIONALĂ DE CADASTRU
ȘI PUBLICITATE IMOBILIARĂ

Iulia Bărbieru
AGENȚIA NAȚIONALĂ DE
ADMINISTRARE FISCALĂ

Cristina Pîrvu
AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE
REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

Alina Ignat
INSPECTORATUL REGIONAL ÎN
CONSTRUCȚII BUCUREȘTI

Florica Salaytah
INSPECTORATUL DE STAT
ÎN CONSTRUCȚII

Victor Căndea
INSPECTORATUL DE STAT
ÎN CONSTRUCȚII

Adriana Smaranda Petre
DIRECȚIA COLECTARE IMPOZITE
DE PE LĂNGĂ DIRECȚIA GENERALĂ
REGIONALĂ A FINANTELOR PUBLICE

Alice Ioana Buciu
OFICIUL NAȚIONAL AL
REGISTRULUI COMERȚULUI

Bogdan Mihail Burdescu
OFICIUL NAȚIONAL AL
REGISTRULUI COMERȚULUI

Valentina Burdescu
OFICIUL NAȚIONAL AL
REGISTRULUI COMERȚULUI

Dragoș Cristian Stanciu
OFICIUL REGISTRULUI COMERȚULUI DE
PE LĂNGĂ TRIBUNALUL BUCUREȘTI

Gabriela Fierbințeanu
OFICIUL REGISTRULUI COMERȚULUI DE
PE LĂNGĂ TRIBUNALUL BUCUREȘTI

Ioana Florentina Mihăilescu
OFICIUL REGISTRULUI COMERȚULUI DE
PE LĂNGĂ TRIBUNALUL BUCUREȘTI

Mona Georgeta Baban
OFICIUL REGISTRULUI COMERȚULUI DE
PE LĂNGĂ TRIBUNALUL BUCUREȘTI

CLUJ-NAPOCA

Gheorghe Coman
INSPECTORATUL JUDEȚEAN
ÎN CONSTRUCȚII CLUJ

Leontina Kovacs
OFICIUL DE CADASTRU ȘI
PUBLICITATE IMOBILIARĂ CLUJ

Emilia Alina Botezan
PRIMĂRIA CLUJ-NAPOCA

Gheorghe Șurubaru
PRIMĂRIA CLUJ-NAPOCA

Ligia Subțircă
PRIMĂRIA CLUJ-NAPOCA

Ramona Rușescu
PRIMĂRIA CLUJ-NAPOCA

Sanda Spiroiu
PRIMĂRIA CLUJ-NAPOCA

Sorina Popa
PRIMĂRIA CLUJ-NAPOCA

Ana Maria Chirilă
JUDECĂTORIA CLUJ-NAPOCA

Ana Bob
OFICIUL DE CADASTRU ȘI PUBLICITATE
IMOBILIARĂ CLUJ-NAPOCA

Marina Elena Găină
OFICIUL DE CADASTRU ȘI PUBLICITATE
IMOBILIARĂ CLUJ-NAPOCA

Monica Octaviana Negulescu
OFICIUL DE CADASTRU ȘI PUBLICITATE
IMOBILIARĂ CLUJ-NAPOCA

Gabi Petrescu
DIRECȚIA DE IMPOZITE ȘI TAXE
LOCALE - PRIMĂRIA CLUJ-NAPOCA

Liana Căprar
DIRECȚIA DE IMPOZITE ȘI TAXE
LOCALE - PRIMĂRIA CLUJ-NAPOCA

Ioana Popa
OFICIUL DE CADASTRU ȘI PUBLICITATE
IMOBILIARĂ CLUJ-NAPOCA

Mariana Man
DIRECȚIA GENERALĂ REGIONALĂ
A FINANTELOR PUBLICE

Dorin Marius Deac
OFICIUL NAȚIONAL AL
REGISTRULUI COMERȚULUI DE
PE LĂNGĂ TRIBUNALUL CLUJ

CONSTANȚA

Aura Emilia Modi
AGENȚIA NAȚIONALĂ DE
ADMINISTRARE FISCALĂ CONSTANȚA

Doișița Radu
AGENȚIA NAȚIONALĂ DE
ADMINISTRARE FISCALĂ CONSTANȚA

Cristina Stamat
PRIMĂRIA CONSTANȚA

Ionela Halciuc
PRIMĂRIA CONSTANȚA

Nicoleta Constantin
PRIMĂRIA CONSTANȚA

Viorel Sorin Munteanu
PRIMĂRIA CONSTANȚA

Viorica-Ani Merlă
PRIMĂRIA CONSTANȚA

Andreea Lăzărescu
OFICIUL DE CADASTRU ȘI PUBLICITATE
IMOBILIARĂ CONSTANȚA

Marian Mazilu
OFICIUL DE CADASTRU ȘI PUBLICITATE
IMOBILIARĂ CONSTANȚA

Ștefana Moise
OFICIUL DE CADASTRU ȘI PUBLICITATE
IMOBILIARĂ CONSTANȚA

Claudia Bojin
JUDECĂTORIA CONSTANȚA

Mihaela Cristina Grădinariu
JUDECĂTORIA CONSTANȚA

Andreea Teișanu
DIRECȚIA DE IMPOZITE ȘI TAXE
LOCALE PRIMĂRIA CONSTANȚA

Carmen Trenea Tatu
DIRECȚIA DE IMPOZITE ȘI TAXE
LOCALE PRIMĂRIA CONSTANȚA

Constantina Tărpă
DIRECȚIA DE IMPOZITE ȘI TAXE
LOCALE PRIMĂRIA CONSTANȚA

Marcela Mariana Frigioiu
DIRECȚIA DE IMPOZITE ȘI TAXE
LOCALE PRIMĂRIA CONSTANȚA

Simona Monica Enache
DIRECȚIA DE IMPOZITE ȘI TAXE
LOCALE PRIMĂRIA CONSTANȚA

Iuliana Tănase
DIRECȚIA GENERALĂ REGIONALĂ
A FINANTELOR PUBLICE

Viorel Acseste
DIRECȚIA GENERALĂ REGIONALĂ
A FINANTELOR PUBLICE

Luiza Mardare
OFICIUL NAȚIONAL AL REGISTRULUI
COMERȚULUI DE PE LĂNGĂ
TRIBUNALUL CONSTANȚA

Marinela Slătineanu
OFICIUL NAȚIONAL AL REGISTRULUI
COMERȚULUI DE PE LĂNGĂ
TRIBUNALUL CONSTANȚA

CRAIOVA

Claudiu Popescu
PRIMĂRIA CRAIOVA

Gabriela Miereanu
PRIMĂRIA CRAIOVA

Liliana Fugaru
PRIMĂRIA CRAIOVA

Marius Mirea
PRIMĂRIA CRAIOVA

Ioana Nicoleta Spiridonescu
JUDECĂTORIA CRAIOVA

Emil Laurențiu Gavriloiu
DIRECȚIA DE IMPOZITE ȘI TAXE
LOCALE PRIMĂRIA CRAIOVA

**Anda Mădălina
Dănescu-Crețu**
AGENȚIA NAȚIONALĂ DE
ADMINISTRARE FISCALĂ DOLI

Ionela Mihaela Radu
AGENȚIA NAȚIONALĂ DE
ADMINISTRARE FISCALĂ DOLI

Ovidiu Șerban Țuculina
AGENȚIA NAȚIONALĂ DE
ADMINISTRARE FISCALĂ DOLI

Daniela Efta
INSPECTORATUL JUDEȚEAN
ÎN CONSTRUCȚII DOLI

Bogdan Adrian Ogarcă
OFICIUL DE CADASTRU ȘI
PUBLICITATE IMOBILIARĂ DOLI

Costinela Augustina Chimoiu
OFICIUL DE CADASTRU ȘI
PUBLICITATE IMOBILIARĂ DOLI

Oana-Manuela Dincă
OFICIUL NAȚIONAL AL
REGISTRULUI COMERȚULUI DE
PE LĂNGĂ TRIBUNALUL DOLI

Ovidiu Mihail Călinescu
OFICIUL NAȚIONAL AL
REGISTRULUI COMERȚULUI DE
PE LĂNGĂ TRIBUNALUL DOLI

Stela Mihaela Ene
SERVICIUL URBANISM ȘI
NOMENCLATURĂ STRADALĂ
PRIMĂRIA CRAIOVA

IAȘI

Paul Ciobanu
AGENȚIA NAȚIONALĂ DE
ADMINISTRARE FISCALĂ IAȘI

Alina Mirela Postolache
DIRECȚIA PENTRU ECONOMIE ȘI
FINANȚE PUBLICE PRIMĂRIA IAȘI

Daniel Paul Vasiliu
DIRECȚIA PENTRU ECONOMIE ȘI
FINANȚE PUBLICE PRIMĂRIA IAȘI

Daniela Elena Pînzariu
DIRECȚIA PENTRU ECONOMIE ȘI
FINANȚE PUBLICE PRIMĂRIA IAȘI

Faustina Popescu
DIRECȚIA PENTRU ECONOMIE ȘI
FINANȚE PUBLICE PRIMĂRIA IAȘI

Felicia Guzu
DIRECȚIA PENTRU ECONOMIE ȘI
FINANȚE PUBLICE PRIMĂRIA IAȘI

Liliana Simona Ionescu
DIRECȚIA PENTRU ECONOMIE ȘI
FINANȚE PUBLICE PRIMĂRIA IAȘI

Petronela Bîrliba
DIRECȚIA PENTRU ECONOMIE ȘI
FINANȚE PUBLICE PRIMĂRIA IAȘI

Cristinel Tărnă
SERVICIUL URBANISM PRIMĂRIA IAȘI

Alexandru Mustață
PRIMĂRIA IAȘI

Doina Buzea
PRIMĂRIA IAȘI

Radu Lupășteanu
INSPECTORATUL JUDEȚEAN
ÎN CONSTRUCȚII IAȘI

Gheorghită Scutaru
OFICIUL DE CADASTRU ȘI
PUBLICITATE IMOBILIARĂ IAȘI

Ion Bogdan Șavlovski
OFICIUL DE CADASTRU ȘI
PUBLICITATE IMOBILIARĂ IAȘI

Elena Loredana Alexandrescu
JUDECĂTORIA IAȘI

Mihaela Nistor
JUDECĂTORIA IAȘI

Cristian Țebecailo
DIRECȚIA GENERALĂ REGIONALĂ
A FINANTELOR PUBLICE

Gina Manuela Șindilă
OFICIUL NAȚIONAL AL
REGISTRULUI COMERȚULUI DE
PE LĂNGĂ TRIBUNALUL IAȘI

ORADEA

Eugenia Rus
AGENȚIA NAȚIONALĂ DE
ADMINISTRARE FISCALĂ BIHOR

Magdalena Berce
AGENȚIA NAȚIONALĂ DE
ADMINISTRARE FISCALĂ BIHOR

Lucian Chindlea
INSPECTORATUL JUDEȚEAN
ÎN CONSTRUCȚII BIHOR

Călin-Sorin Ivan-Leț
OFICIUL DE CADASTRU ȘI
PUBLICITATE IMOBILIARĂ BIHOR

Marcel Daniel Dragoș
OFICIUL DE CADASTRU ȘI
PUBLICITATE IMOBILIARĂ BIHOR

Adriana Lipoveanu
PRIMĂRIA ORADEA

Eduard Florea
PRIMĂRIA ORADEA

Radu Ciprian Harja
JUDECĂTORIA ORADEA

Corina Florea
JUDECĂTORIA ORADEA

Delia Ungur
AGENȚIA LOCALĂ DE
DEZVOLTARE ORADEA

Anca Anton
OFICIUL NAȚIONAL AL REGISTRULUI
COMERTULUI DE PE LÂNGĂ
JUDECĂTORIA BIHOR

Ioana Maria Cărăman
OFICIUL NAȚIONAL AL REGISTRULUI
COMERTULUI DE PE LÂNGĂ
JUDECĂTORIA BIHOR

PLOIEȘTI

Mioara Drăghici
DIRECȚIA DE IMPOZITE ȘI TAXE
LOCALE PRIMĂRIA PLOIEȘTI

Simona Dolniceanu
DIRECȚIA DE IMPOZITE ȘI TAXE
LOCALE PRIMĂRIA PLOIEȘTI

Coca Elena Pătrașcu
PRIMĂRIA PLOIEȘTI

Daniela Croitoru
PRIMĂRIA PLOIEȘTI

Ioana Otilia Pelin
PRIMĂRIA PLOIEȘTI

Mihaela Țaporea
PRIMĂRIA PLOIEȘTI

Milena Perpelea
PRIMĂRIA PLOIEȘTI

Ana-Maria Achim
JUDECĂTORIA PLOIEȘTI

Violeta Elena Georgescu
Ashemimry
JUDECĂTORIA PLOIEȘTI

Gelu Paraschiv
INSPECTORATUL JUDEȚEAN ÎN
CONSTRUCȚII PRAHOVA

Neluța Chivu
OFICIUL DE CADASTRU ȘI
PUBLICITATE IMOBILIARĂ PRAHOVA

Virgiliu Daniel Nanu
OFICIUL DE CADASTRU ȘI
PUBLICITATE IMOBILIARĂ PRAHOVA

Dan Dumitru Constantin
DIVIZIA PLĂȚITORI TAXE A
DIRECȚIEI GENERALE REGIONALE
A FINANȚELOR PUBLICE

Ilinca Simionescu
OFICIUL NAȚIONAL AL REGISTRULUI
COMERTULUI DE PE LÂNGĂ
TRIBUNALUL PRAHOVA

TIMIȘOARA

Adrian Bodo
DIRECȚIA TAXE ȘI IMPOZITE
PRIMĂRIA TIMIȘOARA

Steluța Marin
DIRECȚIA GENERALĂ REGIONALĂ
A FINANȚELOR PUBLICE

Carmen Nicoleta Mixich
OFICIUL NAȚIONAL AL
REGISTRULUI COMERTULUI DE
PE LÂNGĂ TRIBUNALUL TIMIȘ

Floarea Brinda
OFICIUL NAȚIONAL AL
REGISTRULUI COMERTULUI DE
PE LÂNGĂ TRIBUNALUL TIMIȘ

Vergina Popescu
INSPECTORATUL JUDEȚEAN
ÎN CONSTRUCȚII TIMIȘ

www.doingbusiness.org/EU1

